

3 1761 07920399 8

DB
932
.2
N3A4
1882

g. 45

23

262. CT.

NÁDASDY TAMÁS

NÁDOR

CSALÁDI LEVELEZÉSE.

SZERKESZTETTÉK

Dr KÁROLYI ÁRPÁD és Dr SZALAY JÓZSEF.

BUDAPEST, 1882.

A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(Az Akadémia épületében.)

21638

Fig. 45.

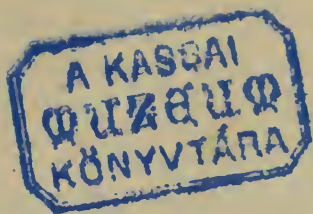
DB

932

.2

N° 3 A 4

1882

BEVEZETÉS.

A török hódításig oly határozott központja volt Magyarországnak, a minő kevés más országnak. Az összes nemzeti élet Budán összpontosult. Innét kezdve azonban teljesen megváltozott a helyzet. Egy város sem volt olyan, a hol előkelőinknek, ha nem is többsége, de számot tevő része együtt lakott volna. E körülmény sok tekintetben hátrányára vált művelődésünk kifejlődésének, de egy művelődési tényezőt mégis elősegített: a levelezést. Az egyik előkelő vagy egyéb tekintetben hangadó egyéniség sokszor egész országrészek által volt elválasztva a másiktól, a közlekedési akadályok pedig már tíz-húsz mértföldet is messzinek tüntettek fel, nem maradt más mód nézeteik, érdekeik megbeszélésére, ügyeik elintézésére, mint a levelezés, és pedig többnyire nem a hivatalos, hanem a magánjellegű levelezés. Innét van az, hogy a mohácsi csata és a szatmári béke közti korszak történetének legjelentékenyebb forrásait oly családok magán levéltárai képezik, a melyek egyes tagjai azon korszak valamely részében elsőrendű szerepet játszottak.

Némelyek e családi levéltárak közül az Országos Levéltárba kerülve, annak legbecsesebb alkatrészei között foglalnak helyet, mint a Rákóczy és Thurzó családok levéltárainak egy-egy része. Ezekhez csatlakozik a Nádasdy családe, a mely Nádasdy Ferencz országbírónak lefejeztetésekor nagyobb részben a magyar kamara levéltárába vitetett (s azzal együtt az Országos Levéltár alkatrészévé vált), kisebb részében pedig a bécsi »Házi,- Udvari- és Állami Levéltár«-ba került.

Vannak e levéltárban középkori okíratok; levelezések és számadások a mohácsi vészt megelőző időből. De bármily becsesek legyenek is ezek, még becsesebb a levéltárnak az a része, a mely a tizenhatodik század derekáról való s Nádasdy Tamásnak köszöni létrejövetelét.

Nádasdy Tamás egyike volt hazánk legkiválóbb embereinek abban a korban. Szolgált a államot a diplomácia, a hadügy, a politika és az igazságszolgáltatás terén. Viselt mindenféle hivatalt, míg végre a legmagasabbat, a nádorit, is elérte. Utóbbi állása fényesen tanúskodik arról, mily mértékben egyesült benne a nemzet tisztelete és az udvar bizalma. Hiszen a Habsburgházból származott uralkodók, egész Bocskay fölkeléséig, csak ebben az egyetlen esetben engedték meg e méltóság betöltését.

De nemcsak az állami ügyekben tüntette ki magát. Nem volt oly ága a közéletnek, a melylyel nem törődött, nem oly szellemi mozgalom, a melyet hazánkba behozni s itt érvényesíteni ne törekedett volna, lett légyen e mozgalom akár a reformáció, akár a sakkozás. Mint gazda is kitünően megállta helyét. Magának és feleségének óriási javait, az utóbbi által is támogatva, kitünően igazgatta, a munkálatokat gyakran személyesen vezette, tiszteit, szolgálait ellenőrizte.

Ily ember levén Nádasdy Tamás, igen természetes, hogy nagy levezést kellett folytatnia. S az a szerencse, hogy az 1530-on kezdve, jelentékeny részben megvan. Ha végigtekintünk a hozzá intézett levelek hosszú során, azt tapasztaljuk, hogy alig van a hazánkban akkor szerepet játszott emberek között csak egy is, a ki több-kevesebb levéllel képviselve ne volna. A levélírók között találjuk János, Ferdinánd és Miksa királyokat, Majláth Istvánt és Szalay Jánost, Nádasdynak ifjú kora óta benső barátait, György barátot, Verbőczit, Török Bálintot, Brodariesot, Frangepán Ferencz érseket, Forgách Ferenczet, Verancsicsot, Oláh Miklóst, Dévay Biró Mátyást, Silvestert, Gizlavicsot, ott Zrinyi Miklóst a szigetvárit, Dobót, Losonczy Istvánt, Jurisichot, Batthyányi Ferenczet és annyi meg annyi más elsőrendű egyéniséget.

Azt keresni e kiterjedt levelezésben, mi a legbecsesebb: nemcsak nehéz, de meddő munka is volna. Azt véljük azonban,

hogy ha a befolyásos államférfiakkal folytatott levelezések egyes események történetére sokkal több kiváló fontosságú adatot szolgáltatnak is, a kor összes képére tanulságosabbak a családi levelezések.

Mert mi az, a mi hazánk régebbi történetét annyi kétségtelenül érdekes, sőt megragadó esemény mellett is aránylag szárazzá teszi? Az a körülmény, hogy majdnem teljesen hiányoznak az oly történeti források, a melyekben az író nem cothurnusban lép elénk, hanem minden elővigyázatot és tekintet félretéve, nemcsak való tényeket sorol elő, hanem a hangban, fölfogásban is megtartja őszinteségét.

E tekintetben a családi levelek rend szerint még az emlékiratoknál is nagyobb becsűek. Ezek ugyanis gyakran célzatosan írvák, hogy szerzőnek egykori hibáit, ballépéseit igazolják vagy kimentsék, s ha e hiba nincs is bennök, a szerzőnek csak egy bizonyos életkorának tükrözik vissza nézetét, fölfogását; ellenben a magán-levelezések ezekbe a hibákba nem eshetnek.

A magyar tud. Akadémia történelmi bizottsága a Rákóczyak családi levelezéseinek kiadásával kitüntette, mily becsesnek találja az ilyenmő történelmi forrásokat, meg vagyunk győződve arról, hogy a Nádasdy-féle levelezés méltán fog e becses kiadvány mellé sorakozhatni.

Kiváló becset ad e levelezésnek, a mellett, hogy a köztörténelemnek legőszintébb forrásai között foglal helyet, az a körülmény, hogy a családi élet különböző viszonyait képviselve találjuk benne. Látunk leveleket férj és feleség, szüle és gyermek, testvér és testvér között, míg eddigelé a tizenhatodik század első fele családi viszonyainak megismerésére nem igen állott más eszköz rendelkezésünkre, mint a visszakövetkeztetés s még Deák Farkas is kénytelen volt az ő »Magyar Hölgyek Leveli« című becses gyűjteményében 1562-ig kilencz darabbal beérni.

Nádasdy Tamás családi levelezésének legrégibb darabjai kevéssel újabbak a mohácsi csatánál s atyjának: Nádasdy Ferencznek és testvéreinek Mártonnak meg Zsuzsánnának tollából valók. Ezek nagyobb része még nem sajátkezű és latin nyelven van írva (Mártonéi kivételével, a melyek mind sajátkezűek

és magyarok) azonfelül csekélyebb érdekűek, a miért is csak néhány darabot vettünk fel a gyűjteménybe függelék gyanánt. Ezek leginkább a török szultán 1532-iki hadjáratára vonatkoznak s ez által a köztörténelem szempontjából kiváló érdekel birnak. Kapunk híreket Kőszegnek világhírűvé vált ostromáról, Vasmegyének az alatt való elpusztulásáról. Igen érdekesekek és tanulságosak azon hangulat feltűntetésére, a melyben az ottani magyarság volt. Nem a csüggedtség, hanem a lelkesültség tűnik ki belőlök. Az öreg Nádasdy Ferencz egész az utolsóig akar küzdeni, fia Márton pedig, bármennyire írta is magát testvére »szegény szolgájának«, mégis egész magas hangon emlékezteti azt a haza és keresztyénség iránti kötelességre. — E levelek arról is tanuságot tesznek, hogy a török sereg nem igen volt tekintettel arra, vajjon az útjába eső birtokok János vagy Ferdinánd király pártján levő urakéi. Nádasdy Tamás ugyanis ekkor az előbbi pártján állott s javai mégis nagy pusztulást szenvedtek.¹⁾

A szorosabb értelemben vett családi levelezés 1536-ban kezdődik. Nádasdy Tamás az előző évben nőül vette az akkor még csak tízennégy éves Kanizsay Orsolyát²⁾ s mivel Nádasdy politikai szerepénél fogva igen gyakran volt távol otthonától, sokszor csupán levél útján érintkezhettek egymással. Az új asszony aligha tudott férjhez menetelekor írni, a mi abban a korban épen nem volt csuda s alkalmasint férje volt a mestere. Erre mutat az a körülmény, hogy helyesírása teljesen az, a mi Nádasdyé, a mit csakis így lehet megértenünk, mert hiszen ez a kor a helyesírásnak végtelen ingadozó volta által tűnt ki, erre az, hogy első levele (1536. dec. 5.) még latinul, idegen kézzel van írva, pedig későbbi leveleiben annyira a sajátkezűség barátságának mutatkozik, hogy csak a levélvivő sietsége,³⁾ vagy a betegség tudta rábirni, hogy mással irasson. De még ez is csak ritkán. Mihelyt egészsége kissé helyreállott, mindjárt azt írja »nincs szükségem reája, istennek legyen hála, hogy mással írassak,« abból indul-

¹⁾ E gyűjtemény 219—222. lapján. A hol az idézetekben csak szám van, mindég e gyűjtemény megfelelő lapjai értendő.

²⁾ Életkora kitűnik egy leveléből, a mely alá így írta magát »az Kd 33. esztendő Orsikája.« 93. ³⁾ 90.

ván ki, hogy igazán bizodalmas levelezést csakis sajátkezűleg lehet folytatni. »Kegyelmed is — úgymond — maga bízvábban írhat én neked, én is Kegyelmednek.«¹⁾ Nádasdy különben szintén nagy barátja volt családi levelezésében a sajátkezűségnek, csak is utolsó éveiben vette sűrűbben igénybe az író-deák segítségét, a mikor t. i. az előregedés és elbetegesedés mindinkább erőt vett rajta s egyéb elfoglaltságát igen terhes gyanánt tüntette fel.

A családi levelezés további elemeit Majláth Istvánné és Nádasdy (II.) Ferencz levelei képezik. Majláthné Nádasdy Anna Nádasdy Tamásnak testvére volt, és szorosabban családjához tartozott, mint többi testvérei, mivel Majláth István fogásba vitele óta egészen annak védelme alá került. Ezért is minden bajában hozzá vagy feleségéhez fordult panaszaiival, kérelmével — tőle kért tanácsot, azt tudósította viszont Erdély állapotairól. — E levelezés 1543-ban kezdődik. — II. Ferencznek gyermekkori levelei anyjához 1567—9-ből valók s azért kiváló becsűek, mivel a szüle és gyermek közti viszonynak s az akkori nevelésnek felvilágosításául szolgálnak.

A leveleken, különösen azokon, a melyeket Nádasdy és felesége váltottak egymással, igen megérzik, vajjon sajátkezűek-e vagy nem? Ha mással íratlak, akkor a családtagok is teljesen megadták egymásnak a tiszteletet, ellenben a sajátkezű levelekben bizalmasabb hangon írnak. Nádasdy ily levelekben feleségét »szerelmes Orsikámnak« czimezi és tegezi, ez pedig »szerelmes uram«-nak, »Kegyelmed«-nek szólítja. Az aláírás rendesen »az te Nádasdy« és »az te Kegyelmed Orsikája« volt (később Orsolája). Nádasdy ezenfelül szeret kedélyes kifejezésekkel élni. Feleségét »szerelmes leányókám«, »szerelmes fiókásom« czimeken szólítja, magát pedig úgy írja alá, mint »az te villámkovácsod«, »az te ősz kányád«, »az te tarkód«, »az te vén herélt basád.«²⁾

A kedélyesség különben nemesak a czimezésben, aláírásban nyilatkozik, hanem jellemzi a házastársak egész levelezését. Igen érdekes például szolgál arra azon két levél, a melye-

¹⁾ 86.

²⁾ 15., 58., 6., 67., 59.

ket Nádasdynak nádorrá választatásakor váltottak. ¹⁾ A komolyság és tréfa a legöszhangzóbb egészszé alakul bennök.

A kölcsönös feddések is általában csak erről tesznek tanúságot. Mindketten gyakran betegeskedvén, nem elégedtek meg azzal, a mit kiki maga irt hogylétéről (attól tartván, hogy a gyöngédség gátul fog szolgálni az őszinteségnek), hanem titkon »kém«-eket is tartottak. Ezek jelentései kiegészítésül szolgáltak az illetőktől írottakhoz s alkalmul szolgáltak intésre és feddésre, a mik azonban nagyrészt tréfás mezbe burkolvák. »Mind király, mind urak, én is, ha mit fog, írja Nádasdy, haraguszunk reád, hogy nem eszel semmi húsmemőt és hogy igen sietsz felerőlködnöd.« ²⁾

Nádasdyné kedélyességét csak az mérsékli, hogy nagyon vigyáz, valahogy a férjét megillető tisztelet ellen ne vétson. »Mindazáltal ne úgy legyen, az mint én kívánnám, hanem az hogy Kegyelmed akarja.« »Megbocsássa Kegyelmed, hogyha Kegyelmed ellen volt és írja meg Kd, hogyha megbocsát Kd én nekem.« Az ily mentegetőzésre leginkább az szolgáltatott okot, ha a férjtől nem érkezett idejében levél. Az asszony elkezdett aggódni, írt az aggodalom hatása alatt, mikor azután az érkezett levél megnyugtatta, azon töprengett, hátha megsértette férjét. Az utóbbi azonban tréfával szokta elűtni a dolgot. »Hol az haragról irsz, ne adja az isten, hogy én te reád haragudjam, mert mihelyt az lenne, ottan tudnám, hogy mind ketten megbolondultunk. — Mindazáltal gyakran írj, hogy meg ne bolonduljunk.« ³⁾

Érdekes megjegyezni, hogy a napjainkban a levélzáradékából csak ritkán elmaradó »csókollak«, »ölellek« kifejezések akkoriban nem tartoztak a levelek stilusához. Csak Majláthné egyik levelében fordul az elő, hogy Nádasdyt azzal bízta meg, csókolja meg nevében a kis Nádasdy Ferenczet. ⁴⁾ Egyébként semmi nyomuk ezen divatos kifejezéseknek.

A levél czimében, a kor szokása szerint, föltüntették azt a viszonyt, minő viszony van a levélírója és a között, a kinek az szól. »E levél adassék az én szerelmes Orsikámnak« vagy »—

¹⁾ 9., 91. ²⁾ 7.

³⁾ 1. ⁴⁾ 161.

az én nádorispánnémmak.« »Az nagyságos Nádasdy Tamásnak, nekem szerelmes uramnak adassék,« később, »Tekintetes, nagyságos, tisztelendő uramnak, az nagyságos Nádasdy Tamásnak, nekem szerelmes uramnak.«

Nagyon kevés van e kedélyességből Majláthné leveleiben. Rendszerint a legnagyobb alázatosság kifejezéseivel akarja testvére iránti háláját és tiszteletét kitüntetni. A sajátkezű levelekben is folyvást a »Nagyságos Uram«, »Nagyságos Asszonyom« vagy »Kegyelmes Uram«, »Kegyelmes Asszonyom« »éltetőim«, járja, nevét pedig mint »az te Kd szolgáló leánya« vagy »— árva huka« (így) szokta a levél alá jegyezni. Hogy írtak viszont ő hozzá, nem tudjuk, mert azon leveleknek nem vagyunk birtokában, de föltehető, hogy eléggé megadták a czimeket. Legalább Nádasdy feleségéhez írt levelekben nem »Anna« vagy »Anna hugom,« hanem »vajdáné asszonyom« néven emlegeti.¹⁾

A családi élet viszonyait illető felvilágosítások mellett kiváló becük van azon nagy számú adatoknak, a melyeket e levelezés az egykoru eseményekről fentartott. Nádasdy ugyan óvakodott bármi hír költéstől, de azért gyakran értesítette feleségét az érdekesebb dolgokról, azon föltétel alatt, hogy »csak magadnál legyen« vagy »de te ne beszéljed.« »Noha mindez világ tudja, de én nem akarom tudni, te se tudjad.«²⁾

Különösen érdekelnek bennünket azok a levelek, a melyekből az udvarhoz való viszonyát ismerhetjük meg. Ferdinánd király mindenha nagy bizalommal viseltetett iránta, s Nádasdy tanácsát rendszerint kikérte. Még bizalmasabb volt viszonya Miksával. Mikor ezt cseh királylyá koronázták, Nádasdy is jelen volt az ünnépélyen.³⁾ Egy ízben Miksa volt érte »kezes« a császárnál, hogy idejében visszaérkezik s ha valamit keresztül akart Ferdinándnál vinni, a trónörökös közbenjárását mindig kikérte.⁴⁾ Arról ellenben semmit sem tudunk meg, mintha Ferdinánd többi fiaival is élénkebb összeköttetésben állott volna, ebben a levelezésben mind Károly, mind Ferdinánd főhercegről csak egyszer tétetik említés, (s az utóbbiról neve megnevezése nélkül) a mi mindenesetre valószínűtlenné

¹⁾ 9. ²⁾ 2., 23. ³⁾ 1. ⁴⁾ 24., 40. stb.

teszi Horváth azon föltevését, mintha Nádasdynak az lett volna a terve, hogy Miksa elmellőztével az ifjabb Ferdinándot emelje Magyarország trónjára. ¹⁾

Nádasdy és az uralkodó igen jól megérték egymással. Az előbbinek az volt az utóbbi ellen a legfőbb panasza, hogy az — mint családjának legtöbb tagja — egész szenvedélylyel foglalkozott az uralkodás apróbb teendőivel s ennek következtében igen sokat igénybe vette. »Hogy itt vagyok, írja egy ízben, reggel tanácsba megyünk, ebéd után esmég és csak abba járunk.« ²⁾ Még ha annyira beteg volt is, hogy nem tudott lábán járni, föl kellett magát a tanácsba vitetnie, 1560. július 16-iki levele szerint ez ki is hozta türelméből, abban ugyanis azt írja: »Ingyen ha császár ez héten haza nem bocsát, bátor vizsla legyen, ha az más héten bucsuvétlen is haza nem megyek.« ³⁾ Komoly országos dologból származó panaszt csak egy ízben találunk: az 1559-ik év elején tartott országgyűléskor előterjesztett királyi kívánságokat igen sokalta. »Csoda sok dolgot kíván császár (t. i. Ferdinánd) az országtól, de igen ösztövé az pecsenye, kevés zsirja csöpöghet.« ⁴⁾

Természetes, hogy az uralkodóhoz való viszonyt, akkori oligarcháink szokása szerint, úgy értelmezte, hogy az köteles az érdemeket adományokkal jutalmazni. Azért találjuk egyik levelében, hogy az uralkodó jóakarata magában csak szép szó, »de Vinczen válik meg.« ⁵⁾ Nádori hivatalát, mint a nemzet képviselőjét, majdnem az uralkodó fölött állónak tekinté. »Ez országbeli urak és nemesek között és császár között én vagyok a bíró,« mondja egyik levelében. ⁶⁾ Mint oly ember, a ki kora fiatalsága óta az udvarnál forgolódott s ott megtanulta, hogy az uralkodó sincs más fából, mint a többi emberek, nevetve emlékezett meg arról az időről, a mikor ő is azt gondolta, hogy a király valami »esoda,« s nevetve emlegette azokat, a kik azt vélik, »hogy a császár valami más egyéb állat, nem ember.« ⁷⁾ Mindazáltal igen megihatotta a király és családjának iránta való leereszkedése és bizodalma. Egész hálálkodással írja feleségének, hogy mikor ő pestises vidékről ment Bécsbe, minden tiltakozása ellenére kezét fogtak vele. ⁸⁾ Az

¹⁾ Nádasdy Tamas élete című munkájában. ²⁾ 10. ³⁾ 57. ⁴⁾ 31. ⁵⁾ 8.

⁶⁾ 36. ⁷⁾ 46. ⁸⁾ 6.

pedig épen meghatotta, hogy 1560. augusztus 19-ikén az uralkodó a mecklenburgi herezeg előtt »igen kérküvék« az ő régi szolgálatával, fiához fordulva pedig azt mondá: »ez (t. i. Nádasdy) előbb volt én szolgám és én utánom tiéd, hogynem ez világra születél.« Úgy találta, hogy isten adta addigi ottmaradását. ¹⁾

A korra jellemző, hogy Nádasdy, a ki mind maga, mind felesége nagy gyümölcstermesztő volt, kötelességének tekinté mind Ferdinánd, mind Miksa udvarába mindenféle gyümölcsöt beszolgáltatni. Különösen gyakran találunk cseresznyét, dinnyét és körtét emlegetve, a miket Nádasdy rendszerint felesége nevében — akkori kifejezés szerint »szovával« — szokott nagy gondosan skatulyába pakolva, beadni. ²⁾ Úgy látszik más előkelők is követték e szokást, mert valóságos verseny támadt az udvarnál: Nádasdy egész gyönyörrel szokta feleségét arról tudósítani, hogy győzött a királyné előtti versenyen. ³⁾ A gyümölcs küldés mellett a baromfi küldést is gyakorolták. »Az lúdfiba, írja egy alkalommal, sem én, sem te nem eszel, mert királyné asszonyinak kell küldened.« ⁴⁾ Még azt sem tartá Nádasdy hibának, ha csak egy darabot küldenek, csak hogy egyáltalában küldjenek.

Férje közvetítésével Nádasdyné is összeköttetésben állott az udvarral. Néha-néha maga is fel ment Bécsbe, a hol igen szíves modort tanusítottak iránta s férjétől egyre izengették, hogy nagyon várják. ⁵⁾ Az érintkezés azonban igen nehéz volt, mivel Nádasdyné a magyaron kívül semmi más nyelven nem tudott. Annyira nem, hogy bármely idegen nyelven kapott levelet, azt úgy kellett tolmácsoltatnia s németül még annyit sem tudott, hogy valakivel meg tudta volna magát értetni. ⁶⁾

Több ízben találunk adatokat az akkori háborus világ megértésére. Így mindjárt 1541-ben azt olvassuk Nádasdyné egyik levelében: »Az mit Kegyelmed Szabó Jánostól izent, hogy kin ne tudja Kd, hogy járjak, nem járok, mert közel jár hozzánk Török Bálint, de még minket nem bántott.« ⁷⁾ Ime az erősségekből alig lehetett a portyázások miatt kimozdulni. Hasonlóról tesznek tanuságot Majláthné úti levelei, a ki ugyanis

¹⁾ 58. ²⁾ 37.

³⁾ 24. ⁴⁾ 11. ⁵⁾ 8. ⁶⁾ 85. ⁷⁾ 71.

mindig úgy tette az utat, hogy szállása valamely erősségben lehessen. ¹⁾)

Természetes, hogy a török beütések sem maradnak említetlenül. Nádasdynek egyik levele az 1550-ik év nyarán tett beütésre vonatkozik, a melynek színhelye a Balaton melléke volt. Ez nem volt nagyszabású vállalat, de mégis sokat pusztított. Hogy azonban e rossz hírek némi jók kíséretében érkezzenek férjéhez, fölemlíti, hogy Bérnél egy asszony oly szép török lovat fogott el, a mely megér másfélszáz forintot, Pacsonál egy más asszony, a kit fogoly gyanánt vitt az ellenség magával, elszabadult s egy keze ügyében levő kópjával három törököt megölt. »Ne vélje Kd, hogy mi es hejába egyek az kenyeret,« veti hozzá asszonyi büszkességgel. ²⁾)

Mily hatással voltak Eger és Esztergom szerencséje 1552-ben, arról Nádasdy ez évi október 29. kelt leveléből értesülünk. »Dicsértessék az kegyelmes isten mind örökké örökül amen, mert csak ő szent fölsége mielte mind az kettőt.« Hogy mily gyorsan terjedt el hírek, annak tanusága, hogy Nádasdy valósággal csodálkozik azon, hogy felesége kilencz nap alatt nem tudta meg. A győri táborban irt levele azonban más érdekes adatot is nyújt. Azt írja ugyanis: »saxoniai herczeg ez elmúlt éjjel mene csatára, hozza meg isten békével és jó szerencsével.« Ez kétségtelen tanuságot tesz arról, hogy Móricz szász választó magyarországi hadviselésének menetét történetíróink eddigelé csak tökéletlenül ismerték. Szalay László úgy ír róla, mintha szeptemberben történt volna csak s Móricz Eger fölszabadulásakor már visszatért volna. ³⁾) Horváth pedig arról értesít, hogy Móricz a magyar urak által rosszul fogadtatott s október utolsó tizedében, mihelyt Eger fölszabadulásáról értesült, Bécsbe visszatért. ⁴⁾) Ebből annyit legalább is láthatunk, hogy ha egyebet nem, de kísérletet tett a török elleni küzdelemre s még október 29-ikén Győr alatt csatározott.

Az 1556-ik évi hadviselés sincs adatok nélkül. Az a hír, hogy Ferdinánd király hasonló nevű fiát kiküldi a táborba, általános örömet keltett. Nem ugyan, mintha abban bíztak volna,

¹⁾ 163. ²⁾ 79.

³⁾ Szalay L. Magyarország Története « IV. 317.

⁴⁾ Horváth »Magyarország Történelme« IV. 264.

hogy az mint valami nagy katonai tehetség fogja magát ki-
tüntetni, hanem mert azt hitték, hogy annak a seregnek leg-
alább némileg gondját fogja viselni a katonai kormány, a mely-
nek szerencsében a királyfi érdekelve van. Nádasdyné, a mint
e hírt megtudja, azt írja: »hozza az hatalmas úristen ő szent
felsége és adjon ő fölségének minden jó szerencsét.« De azért
az ő előjövetele mellett is csak istenbe veti reménységét.¹⁾
Igaza is volt, mert a királyfi jelenléte mellett is csak annyi
had küldetett a táborba, hogy csupán a védelemre volt elég-
séges, a miért is az volt a hadi terv, hogy a törököt kibőjtöl-
jék, tudván azon szokást, hogy a török katonaság Szent-Mihály
nap után nem igen szeretett harczolni, a királyfi jelenléte pe-
dig inkább csak gát volt, mert a vezérek ő miatta nem igen
mertek valami merészebb vállalatba ereszkedni. »Miért hogy az
király fia velünk vagyon, óva cselekeszünk,« írja Nádasdy.²⁾

Az 1559-ik évi januárban is tettek a törökök becsapást a
nyugot-dunántúli vidékre. De ez nem volt valami nagy, úgy
hogy a nádor az ellene szükséges intézkedések tételével a fele-
ségét bízhatta meg. Emlékezetébe hozza egyszersmind, hogy
mikoron Erdélybe ment vala, reá és Batthyányinéra bízta a
végeket, s ők a törököt Veszprémnél derekasán megverték.³⁾

A török háboruk által létrehozott viszonyok egyik leg-
csúfabb jelensége volt az embereknek rabságban tartása. A
török hadviselésnek rendszeréhez tartozott a szomszéd ország
népének rabszíjra fűzése és elhurczolása, bizonyos mértékig a
magyarok is átvették e szokást s a foglyúl esett törököket nem
hadi foglyok, hanem magán raboknak tekinték, s mint ilyene-
ket csak lovakban, pénzben szolgáltatott váltságdíj fejében
bocsátották szabadon. A török foglyokra ezenfelül közvetítői
teendőket is bízta.⁴⁾ A török harczok következménye volt az
országba küldött nagyszámú idegen had, a mely nem sokkal
volt amannál kíméletesebb. Mily pusztulást idézhettek elő,
arról némi fogalmat nyújt Nádasdynénak egy levele: »az ott
való kertben úgy vélem kökény terem, ha ugyan azt is meg-
hagyták a spanyolok.«⁵⁾

Nádasdynak folyton befolyásos, később meg éppen nádori

¹⁾ 96. ²⁾ 16. ³⁾ 32. ⁴⁾ 213. ⁵⁾ 80.

állásának igen természetes következménye, hogy az országgyűlések tartásáról, az azokon előforduló ügyekről is nem egy érdekes megjegyzést olvasunk. A nádorra, úgy látszik, maguknál a gyűléseknél terhesebb volt az olyankor tartott nádori törvénykezés.

Mig Nádasdy levelei a királyi Magyarország helyzetéről nyújtanak becses fölvilágosításokat, addig testvérének Majláthnének levelei Erdély állapotaival ismertetnek meg bennünket, a mint azok Izabella kinályné és János Zsigmond kormánya alatt voltak. Az 1542. január 17-ikén kelt levele az ez évi január 17-ikén Tordán kezdett s 26-ikán Székely-Vásárhelyen bevégezett gyűlés iránt nyújt eddig ismeretlen adatokat. ¹⁾ Legnagyobb részök azonban családi bajaival áll kapcsolatban. Majláthné ugyanis bentmaradt Fogaras birtokában férjének török fogságba vitele után is, ellenben Tekét Verbőczy István nyerte adományúl. Ez a Teke ezentúl folytonos pörlekedés tárgyát képezte közöttük. Majláthné nagyon tartott attól, hogy ebben az ügyben nem annyira az igazság, mint a politika szerint fognak dönteni, a miért is folyton arra kérte testvérét, küldjön be valakit Erdélybe, a ki az ügy menetét ellenőrizze vagy — a mint magát kifejezé — a ki előtt szégyenltökben igazságot szolgáltatnának. Arról pedig, hogy a döntő körök nincsenek mellette, teljesen meg volt győződve. »Kincstartó uram (György barát) szegény uramnak azelőtt halálos ellensége volt, Verbőczy Estván pedig jószágát kérte el.« E félelmében még inkább megerősödött az által, hogy úgy vette észre, mintha a barát »decretomnak s ez országnak régi szabadságának ellene« maga akarna ez ügyben törvényt látni, káptalannak és rendeknek mellőzésével. Arról is tudomást nyerünk, hogy Verbőczinek egyik érve az volt: Majláth Gábor nem perelhet vele, mert atyja hűtlenné marasztaltatott, ez ellen Majláthné arra hivatkozik, »ha az közönséges igazságot elővennék, az én gyermekem mondhatná az okot ő hozzá, mert Knél (t. i. Nádasdynál), mind országnál nyilván vagyon, hogy szegin Lajos király mind gyermekivel egyetembe hitlenné vetette volt, kit most semminek mondanak, mert János király

¹⁾ 115.

megkegyelmezett volt nekie róla. De én nekem sokak azt mondják, hogy mivel nem nekie esett volt hitlenségbe, nekie meg sem kegyelmezhetett volna.« ¹⁾ Félelme nem volt teljesen indokolt: a barát ekkor már megtette arczél változtatását, közeledett Ferdinánd pártjához, jónak látta tehát annak főhíveivel nem lenni személyesen rossz viszonyban. Nem vitte tehát Majláthné ellenére véghez a dolgot, hanem azon fáradozott, hogy a pörlekedő felek között kiegyezést hozhasson létre. ²⁾ Más érdekes adat Uttyesenovics ezen fordulatára az, a mi 1548. január 12-iki levelében foglaltatik. A török követ már tőle is tudakolta, mit tud a felől, van-e annak a német pártra szava, ő azonban kitért a válaszolás elől mondván, hogyha tudná, sem mondhatná meg, mert így is elég baja van vele. A törököknek különösen az a hír ütött szeget a fejükbe, hogy a pápától keresztet kapott. ³⁾

Majláthnének pörös dolgainál is jobban szívéen feküdt szerencsétlen sorsú férjének ügye. Éveken át folyton folyvást abban járt, hogy megszabadítsa, megkísértett minden utat s ha az egyik nem sikerült, nem hagyott fel a reménnyel, hanem mást kísértett meg. Néha ugyan őt is megszállta némileg a csüggedés, egy levelében például ezt olvassuk: »Nem telt volt még bel az ő kegyelme szabadulásának órája, jól lehet mivel kellett késértenink, mindent megkésértettem. Immár mindenből kifogytam, csak az úr isten szabadéthatja meg, kinek mindenben hatalma vagyon és a ki minden foglyaknak szabadítója.« ⁴⁾ De az ily hangulata nem tartott soká, azután ismét folytatta szabadító működését. Levelei arról tesznek tanuságot, hogy Izabella királyné nem lett volna attól idegen, hogy a szultánnál Majláth István kiszabadítása iránt közbenjárjon, legalább úgy mutatta magát, de folyton gátat képezett György barát, a ki Majláthot oly zavargó embernek tartotta, a kinek hazajövele képes volna Erdélyt nagy viszályokba dönteni. Majláthné természetesen inkább a szívtelenségnek tulajdonította ezt. »Hogy ne állana — írja — az eleven emberen boszút, ha még az haolt emberen is boszút áll, mint szegény Batthyáni Orbánt Izabella királyné nagy tisztességgel eltemetettetett

¹⁾ 134. skk. ²⁾ 136. ³⁾ 128. ⁴⁾ 126.

Fejérvárat az monostorban és kinestartó kiásatta s az ganében temettette,« de ha ezt találta is a főoknak, elég higgadt volt azt az okot is látni, hogy soha nem lehet annyira biztatni, hogy Majláthtól ne féljen. ¹⁾

De ha folyton hiában dolgozott is férje kiszabadításán, annyit mindenesetre elért, hogy vele állandó összeköttetésben volt. Valahányszor az erdélyi kormány követeket küldött, a kísérettel együtt ment neki is embere, a csauszok is rendre hordtak híreket. E levelekből azt is láthatjuk, hogy Sztambulban a fogoly urak — Majláth és Török Bálint együtt laktak — annyi, a mennyi szabadsággal bírtak. A követek nemcsak meglátogathatták őket, de náluk hálhattak is, ezenfelül szabad volt bevásárlásokat tenniök, s haza ajándékokat küldeniök. Majláth szokott tengeri állatokat, különösen kosona-habarniczát küldeni és pedig oly mennyiségben, hogy felesége Nádasdyéknak is küldhetett belőle. De a mi nagyobb dolog: elküldhetett leveleket, a nélkül, hogy azokat török hatóság elolvasta volna. Erre mutat legalább az, hogy egyik levelében a fölötti aggodalmának ád Majláthné kifejezést, hogy ha a barátnak fülébe megy az, a mit férje írt, az okvetlenül hirt ád Sztambulba, az pedig férjének fejébe kerülne. ²⁾

A férjével való összeköttetést annyira fontosnak találta Majláthné, hogy nem volt addig, míg csak férje meg nem halt, arra bírható, hogy Erdélyt elhagyja és testvéréhez költözzék, meg levén arról győződve, hogy az ország királpárti részén lakva még hírt sem igen kaphatna róla. Ekkor azonban kész lett reá, azt tartván, hogy »a mit ez ideig itt vártam, azt az úristen én tőlem elvette.« ³⁾

Ezután több éven át testvérével lakott, a hol sógornéja rendkívüli szivességgel fogadta. Csak Erdélynek Ferdinándtól való elszakadásakor tért oda vissza, hogy így megtartsa családjá számára Fogarast. Ezutáni levelei János Zsigmond kormányára vetnek világot. Különösen érdekes látnunk, mennyire igyekezett a választott király a kezén levő országrészt elidegeníteni attól, a mely a Habsburgház birtokában vala. »Ez ország fejedelme nem akarja szenvedni, hogy fiamnak másnak

¹⁾ 128. ²⁾ 138. ³⁾ 149.

szolgálván, itt az jószágot bírja,« ¹⁾ ezzel az indokolással kéri Majláthné fivérét arra, hogy segítse fiát abban, hogy a királyi szolgálatból elbocsáttassék. Majláth Gábor csakugyan kilépett Ferdinánd szolgálatából s János Zsigmondéba állott, de még ekkor is akadályozva volt abban, hogy bizton kimehessen házasodni. »Az mi fejedelmünktől nem engedtetik, hogy az mi szolgálunk oda ki sokáig késsenek.« ²⁾

Természetes, hogy a Nádasdy családnak egyes emberekhez való viszonyára is kapunk érdekes adatokat. A későbbi nádornak két kiválóan bizalmas ifjúkori barátja volt: későbbi sógora Majláth István és Szalay János. Ilyenekül említi őket már 1531-ben Nádasdy Zsuzsánna, Szele Balázsné. ³⁾ Mily bizalmas volt a viszony az utóbbi és a Nádasdy család között, annak kiváló tanusága az, hogy Majláthné az ő panaszkodó leveleit Szalay Jánoshoz és Nádasdy Tamáshoz közösen intézte, mikor pedig az előbbi meghalt, róla így emlékezik meg: »A mi szerelmes urunk és atyánk meghalt«. Az ő halála fölötti fájdalmat ahhoz tekinti hasonlónak, a mit akkor érzett, midőn férjét fogságba hurczolták. ⁴⁾

Majláth Istvánné az erdélyiek közül különösen Kendy Ferenczet tekintette bizalmas emberének, mint olyat, a ki férjének erdélyi viselt dolgaiban majdnem állandó szövetségese volt. Azt vélte, hogy oly barátja az, a »kiben soha meg nem fogyatozik,« s a kiért kész lett volna egy időre még házából is kimenni. Kendy azonban nem felelt meg a várakozásnak s ezer forintot még zálogra sem adott Majláthnének kölcsön. ⁵⁾

Mind Nádasdy, mind Nádasdyné igen jó rokonok voltak. Hogy nekik egész 1555-ig gyermekük nem volt, ⁶⁾ Majláth Gábort vették magukhoz s azt úgy neveltették, mintha saját fiuk lett volna. Előmenetelének tanujeleit azonban anyjának is megküldték. Majláthné egész neki lelkesedve írt 1548. január 12-iki levelében arról az »oratió«-ról, a melyet fia Nádasdy előtt tartott, s a melynek egy példányát neki is megküldték. »Melyet mikor megmagyaráztattam (azaz magyarra fordítottat-

¹⁾ 169. ²⁾ 171. ³⁾ 218. ⁴⁾ 122. ⁵⁾ 146.

⁶⁾ Régebb íróink ily kifejezésekből mint »tisztelő fia« és hasonlók több gyermekükre is következtettek, de az félreértés. Hogy téves, arról tanuság az egész levelezés, különösen Majláthné egyik levele. 158.

tam), igen eremest hallottam, kit bizony nem is tírhetek ken-
vem esetlen és úgy adtam az úristennek hálát rajta, hogy az
úristen én nekem azt adta érnem, hogy láttam immár az ő
oratóiját és hogy ti Kteknek kedvében van az ő kicsiny álla-
potja.« Oly annyira örvendett ezen, hogy férjének is elküldte. ¹⁾
Ugyanez évi szeptember 23-ikán más oratioért hálálkodik, a
melyet fia a felség előtt tartott, még inkább azonban azon,
hogy Nádasdyné megengedte neki, hogy fiának írhasson.
»Hogy nem tulajdonítja ő kegyelme csak magának a fiúságot,
de (megengedi) hogy mend egyetemben fiunk legyen. Megírtam
volt ő kegyelmének, hogy ő kegyelme engedelme nélkül még
csak fiamnak sem mondom.« ²⁾

Nádasdyéknak Majláth Gábor iránti jóindulata annyira
ment, hogy még Olaszországba is kiküldték. Ez kitűnik Majláth
nénak ez évi december 18-ikán Nádasdynéhez írt leveléből, a
melyben arra kéri, járjon közben férjénél, az engedje meg, hogy
Gábor olaszországi útja előtt Erdélybe vagy legalább Som-
lyóra mehessen vele találkozni. ³⁾

A Nádasdy pár jó rokonsága nem szorítkozott egyedül
Majláthnéra és annak családjára. Az szinte magától értetődött,
hogy ha valakinek a legtávolabbi rokonok közül is valami baja
volt, hozzájuk fordult segítségért. Mikor Nádasdy Márton és
felesége meghalt, azt írja férjének Kanizsay Orsolya: »itt is öt
árvája maradt Kdnek,« ⁴⁾ mintegy kimondva, hogy nem lehet
másképp, mint hogy Nádasdy Tamás vegye azokat gondja alá.

Érdekes e tekintetben Nádasdynak az a leve, a melyet
Szlúny Anna lakodalma ügyében írt feleségének. »Legyen hála
istennek, írja, hogy tégedet ezzel szeretett, hogy te tégy azzal
minden atyai és anyai jót, kinek atyja, anyja te neked minden
gonosszal volt és szántalan sok kárt tölt és mind kettőnknek
életünket megrövidíték. Azért ne kéméljük az istenéből
és ű szent fölsége után az tiedből az költséget, nám nem kémél-
ted az én sok rossz atyámfiától, sőt még az idegenektől is.« ⁵⁾

Idegenek iránt is, mint Nádasdy eme szavai is mutatják,
igen jó szívvvel viseltettek. Nádasdyné fia születésekor arra
kérte férjét, engedje el némelyeknek a reájok kiszabott bünte-

¹⁾ 130. ²⁾ 136. ³⁾ 141. ⁴⁾ 85. ⁵⁾ 49.

tést. A jó indulat tanusítást igen nagyra vették. Hogy Verancsics Konstantinápolyból különböző ajándékot hozott Nádasdyéknak, annyira jól esett a nádornak, hogy ezt írta feleségének: »Bizony ily kevés jótéteményért nagyobb hála adó embert nem találtam. Úgy tekintsük, mint fiunkat.« ¹⁾

A Nádasdy család vallási hova tartozásának kérdése a legérdekesebb közé tartozik. Fentartjuk magunknak, hogy e tárgyat máskor tüzetesebben fejtsük ki, ezúttal csak pár szóval fogjuk azt vázolni. Már 1534-ben az egyházi reform embere gyanánt találjuk Nádasdyt. Gizdavics úgy ajánlja neki Sylvestert, mint a ki az ő vidékén ki fogja tűzni az evangélium zászlaját, magát pedig úgy írja alá, mint »M. V. capellanus, sed non papisticus« (Nagyságod káplánja, de nem pápista). Ez azonban nem gát abban, hogy tíz év múlva papokat ne díjazzon az általok tartott örömmisékért, nem a pénteki és szombati bőjt megtartásában. Fiát is prépost keresztelte meg, a váradi püspök pedig emberét küldte, hogy az nevében megáldja Nádasdy Ferenczet. ²⁾ Két évvel későbből van az esztergomi érseknek egy levele, a melyben egyenesen sürgeti Nádasdynak és Batthyányi Ferencznek, a katolikus hitre visszatérését: ez oly hiteles adat, hogy hozzá még kétség sem fér, mert az bizonyára egy kis reformbarátságért nem fogta volna reá az eretnekséget.

Különös, hogy Nádasdy családi levelei, a melyek annyi szép példáját adják a kor egészben véve vallásos irányának, a felekezeti ségre kevés adatot szolgáltatnak. Látjuk, hogy Nádasdy udvarának a »prédikátor« (tehát a protestáns pap) volt állandó tagja, ³⁾ de sehol egy szó, a mely határozott felekezeti érzésről tenne tanuságot. Sőt néhol olyanokat is látunk, mintha az a Nádasdy, a kit az esztergomi érsek »eretnek«-nek ismer, valóságos katolikus volna: 1560. május 26-ikán arról tudósítja feleségét, hogy pünköstre haza megyen, akkor misét akar hallgatni, sőt bucsut is viszen magával ⁴⁾ december 5-ikén »istenért és az bódóg anyáért« kéri valamire feleségét ⁵⁾ (ez a kifejezés csak ebben az egy levelében fordul elő, máskor csupán istenről, meg Jézus Krisztusról ír, mint felsőbb lények-

¹⁾ 20. ²⁾ 14. ³⁾ p. 46., 60., 64. 106. ⁴⁾ 56. ⁵⁾ 58.

ról), pár nappal utóbb meg arról tudósítja feleségét, hogy azok között, a kik őt betegségében meglátogatták, volt a pápa követe is. Elmondja, hogy ezt és ezt izente neki a pápa, azután még ezeket is mondja: »Tudja ő szent atyasága, hogy nem vagyok én Luther, de meglátja ő sezntsége, hogy az lutherök ellen szolgálni akarok neki.« ¹⁾ Szinte hajlandók volnánk azt hinni, hogy utolsó éveiben elhagyta a protestáns hitet, ha ugyanez időből nem látnánk, hogy még mindig prédikátor van a háznál. ²⁾

Ez adatokat nem lehet másképp értenünk, mint hogy Nádasdy azon reformra sóvárgó keresztyének egyike volt, a ki az egyházzal elégedetlen levén, javításokat akart abban életbeléptetni, a nélkül azonban, hogy elszakadni kívánt volna tőle. A protestánsságnak a Nádasdy udvarban teljes diadalra jutása alkalmasint csak halála után következett be: a fiatal Nádasdy már e vallás határozott hívei vezetése alatt teszi tanulmányait.

A Nádasdyféle levelezésnek igen jelentékeny része az, a mely az 1555. október 6-ikán született Ferencz neveltetésére vonatkozik. A hosszú meddő házasság után született gyermek valóságos szemefénye volt szüleinek. Az öreg nádor maga járt el bölcsője csináltatásában, ³⁾ ismerőseivel minden a gyermeknevelésre vonatkozó kérdést megvitatott. Mikor a fiú félesztendő volt, arra figyelmezteti feleségét, hogy szoktassa a verőfényhez, a mit azért tart szükségesnek, hogy az lágyszemű ne legyen. Ez ugyanis káros volna reá, mert ha isten élteti, többet kell majd a kopja hegyére, mint az apja és anyja szeme közéné. ⁴⁾ Máskor a tejítatásnak valami új módját ajánlja, habár »soha mi földünkbe nem éltek úgy vele.« ⁵⁾ Annyira kívánta gyermeke előmenetelének minden mozzanatát ismerni, hogy távolléte idején nem érte be felesége tudósításaival, hanem még testvérének, Majláthnének is kellett írnia: »Kegyelmed parancsolja, hogy Ferencz uram (ekkor három hónapos volt) felől, az Kd édes kis Ferkója felől gyakran írnék Kdnek.« ⁶⁾

Előttünk foly le a későbbi »fekete bég« egész gyermek-sége. Látjuk, hogy akkoriban is szokásuk volt a cselédeknek a gyermeket ijesztgetni, de azt is, hogy az akkori okos emberek

¹⁾ 61. ²⁾ 60., 64. ³⁾ 95. ⁴⁾ 15. ⁵⁾ 22 ⁶⁾ 157.

is fölismerték ezen szokás hátrányos mivoltát. Egy ízben p. arra vitték, hogy a prédikátort valami »mumus«-nak tekintette s még éjszaka is félt tőle. A nádor sietett azt kívánni, hogy meg kell bátorítani. ¹⁾ Más alkalommal is kitűnt, hogy nem szereti, ha a gyermeket a megijedéshez szoktatják: mikor a fiú három éves volt, szerecsen »maskerákat« kapott valakitől ajándékba, figyelmeztette feleségét, hogy úgy adják neki, hogy meg ne ijedjen. ²⁾ Az útról haza jövőtől akkor is megvárták az ajándékot. Nádasdyné azt kívánta férjétől, hogy ez mindig hozzon a fiának valamit, a ki jónak látta egyszerre többet bevásárolni s feleségét megbízni azzal, hogy adjon a kezébe valamit, mintha éppen akkor hozta volna. ³⁾

A gyermeknevelő eszközök között a Nádasdy udvarban is szerepelt a vessző. Hogy 1560. végén Nádasdyné Bécsbe készült, azt kívánta a nádor, hogy oly ember maradjon a fiával, a ki »megsuprálja az alfelét.« ⁴⁾

Fiát, talán mert a maga vénségét érezte, mentül előbb embersorba emelni igyekezett Nádasdy. Szeretett egyetmást annak nevében tétetni s fia még nem volt három esztendő, mikor arról tudósítá feleségét, hogy »Ferkónak nagy híre neve vagyon itt (Bécsben) hogy igen épétteté Szigetet« (t. i. Sárvár-Újszigetet). ⁵⁾ E szokása annyira ismeretes volt, hogy már 1557. július 21-iki kelettel fen van egy levél, a melyet névleg Thorda György írt Nádasdy Ferencznek azon a czímen, hogy atyáik jó barátok, barátságát ajánlván. Az írás azonban tanúság arra, hogy nemcsak Nádasdy Ferencz nem olvasta e levelet, de Thorda György sem írta, hanem nevében atyja.

E törekvéssel összefügg, hogy a fiatal Nádasdyt igen hamar rá fogták a tanulásra. Már 1559. tavaszán, tehát Ferencz negyedfél éves korában, arra szólítja fel Nádasdy a feleségét, hogy írni vagy legalább nevét leírni tanítsa meg. Erre, az igaz, az adott alkalmat, hogy valamely hitelező, a kitől Nádasdy pénzt volt fölveendő, mindhármajuk aláírását követelte. ⁶⁾ Egy év mulva már egész határozottan megkívánta, hogy, ha valamit kér, azt maga kezével írja, vagy legalább aláírja, mert különben — úgy mond — sem nem küld sem nem

¹⁾ 64. ²⁾ 27. ³⁾ 24. ⁴⁾ 63. ⁵⁾ 24. ⁶⁾ 41.

visz neki semmit. ¹⁾ E levél arra szolgáltatott alkalmat, hogy néhány nappal megérkezése után választ írtak a kis Nádasdy nevében, arra kérvén, küldjön egy kis kalamárist, »kiből írni tanuljak.« ²⁾

A nagyobb gyermekek nevelésének kiváló érdekű forrását képezik azon levelek, a melyeket Nádasdy Ferencz 1567—9 intézett anyjához. Ez idő legnagyobb részét Bécsben töltötte, a hol azonban nem járt nyilvános iskolába, hanem előbb Sibolti Demeter, később más mestere vezetése alatt tanult. Tanulmányai nem voltak valami kiterjedtek. Legfőbb teendője a latin és német nyelv tanulása volt, a melyek elsajátításában otthon nem volt módja, mert a Nádasdy udvarban csak kevesen tudtak latinul, németül meg alkalmasint senki. Legalább a nádorné szükségesnek találta ilyen esetekben férje segítségét. Meg volt szabva, hogy a fiúnak nem szabad más, mint e nyelveken, beszélni, ³⁾ ezt azonban aligha tartották meg valami nagyon lelkiismeretesen, erre mutat legalább, hogy egy évi ott létele után is még nagyon kellett tanulnia.

A nyelveken kívül, sőt talán felett, a vallásoktatásra volt nagy figyelem fordítva. Gyakorta írja leveleiben, mennyire haladt a biblia tanulásában. Minő elveket követtek a hitoktatásban, azt fölvilágosítják Sibolti Demeter levelei. nemkülönben a kis Nádasdynak 1567. január 12-én anyjához írt levele. Minden arra mutat, hogy az utóbbi fogalmazásában Ferencznek igen kevés része volt, de annál tisztábban adja vissza mestere gondolkozását. »Különös figyelmet érdemel, minden tudományok felett — így áll a levélben — az isten könyve. Minden az úr kezében van, minden csak ideig-óráig való, de az ő szava örök. Nem hiszek gyönyörűbb és jobb életet, mint a mely az ő törvényei szerint van.« Elmondja ezután, hogy épen Mózes IV. könyvének 28-ik részét olvassa (a protestánsok szokása lévén, különösen akkor, magát a bibliát adni a hívők kezébe, ellentétben a katolikusokkal, a kik a biblia olvasását leginkább csak a papokra és szerzetesekre akarták szorítani) el azt, mily jók vannak abban azoknak ígérve, a kik isten parancsa szerint élnek, mily büntetések azoknak, a kik

¹⁾ 56. ²⁾ 235. ³⁾ 188.

ellene szegülnek. »De azt csodálom — folytatja — mégis inkább, hogy oly kevesen hallgatnak szavára. A mi uraink látják isten büntetését és nem akarják életüket megjavítani, alattvalóikat isten törvénye szerint kormányozni.« Nem csatlakozik azokhoz, a kik mindezt jelképileg kívánják érteni; nézete szerint, minek volna különben annyi szó az érzéki dolgokról. Szerinte a mindennapi élet elég példát nyújt arra, hogy ezek valóságnak veendők. Izrael népe diadalmas volt, míg isten szerint élt, azután elbukott, azonképen mi magyarok is, a kik el vagyunk hagyatva, kell, hogy egyedül az isten fiába, ki éretünk keresztre feszítettett, vessük bizalmunkat, és az isten parancsolata szerint éljünk. Meg van ily esetben arról győződve, hogy ha a török ellen mennénk, bár kevesen volnánk azok hét úton szaladnának előlünk és egyőnk ezeret megszasztana közülök. . . . Mindez okokból legfontosabbnak azt tartja, hogy az igaz tudomány értelmében oktassanak. ¹⁾ Minden erélyes vallási oktatás mellett azonban nagyon néztek az opportunításra. A kis Nádasdyt arra tanították, hogyha az udvarnál azt találják kérdeni, hogy tetszik a mise, azt felelje, hogy »minden nyelven lehet az istent dicsérni.«

Hogy Nádasdyt Bécsben nevelték, annak legfőbb oka a társadalmi műveltség elhanyagolása volt. Gyakorta volt a királyi hercegek társaságában, ha azok egy nap megjöttek, másnap már udvarlásukra kellett mennie. ²⁾ Gyakorta vadászott velük, egy ízben színdarabban játszott azok és több főúri gyermek társaságában, mikor is valamely istenasszonyt adott. Eljárt a Bécsben tartózkodó magyar előkelőkhöz, de osztrákokhoz is (p. Mollardék). A polgársággal is kellett összeköttetést fenntartania s néha-néha számukra vendégségeket rendeznie. ³⁾

A tanulás mellett természetesen a mulatságokból is kijutott. Különösen a lovaglás, valamint a vadászat agárral, kopóval, sólyommal, karvalylyal, ölyvvel szerepelnek, mint ilyenek, a miért is ezek, továbbá pénzkérés, gyümölcsküldés képeztek levelei főtárgyát.

De komolyabb dolgok sem hiányoznak leveleiből. Ír bécsi és török híreket, közöl egyetnást az udvari eseményekről. Ha

¹⁾ 175. ²⁾ 210. ³⁾ 190.

anyjának valami ügye van, ő jár, kel királyhoz, főemberekhez s ennek következtében ő ír híreket azok állásáról.¹⁾ Mint a vallásos ügyek iránt érdeklődő, azokról is írt híreket: 1568. április 12-ikén p. azt, hogy »János király fia (a királpárti magyarok között gyakori volt János Zsigmondnak ily körülírása) az ő uraságában való prédikátorokat egybehívta Gergely napjára, ezek isten által meggyőzték a Blandrata nevű eretneket, a ki a Szentháromságot tagadta, mind az ő dögleletes tudományához hajlott pártosival.« Különben Erdélyi János deáknak ez ügyre vonatkozó levelét is közli anyjával.²⁾

De ha sok dologban forgolódott is, nem mondhatni, hogy egészen a maga szabadjára lett volna hagyva. Levelei, a melyeket idegeneknek írt, anyja cenzurájának alája voltak vetve, a ki, ha a levél nem tetszett, mást íratott helyette.³⁾ Ha valahova menni akart, az is anyja beleegyezésétől volt függővé téve.⁴⁾ Arra is nagy gond volt, hogy mesterei irányában szerény magaviseletű legyen. Mikor anyja olyas hírt hallott, hogy valamely mesterét megfenyegette, sietett ez iránt számadás alá vonni. De sikerült is oly tanítótisztelőt nevelni belőle, hogy szinte a túlzásig ment s azt kívánta volna, hogy a ki egyszer az ő tanítója volt, annak ne kelljen az élet gondjaival vesződni.⁵⁾

Nem lehet legalább pár szóval ki nem emelnünk, mily gazdag tárháza e levelezés művelődési történeti adatoknak. Látjuk e levelekből, mily nagy divata volt akkoriban a névnap tartásnak, a mit így fejeztek ki: »szent X. pohara,« p. »szent Tamás poharával jól tartám az nemes uraimat.« Ha nem voltak a családtagok együtt, a távollevő névnapját nélküle is megülték. Ünnepi süteményül rendszerint a béles szerepel, Orsolya napra még sós tej, a mely »nem híg, de sűrű,« és hideg kása is szokásos vala.⁶⁾ Bőjti eleség gyanánt tészta, gyümölcs, továbbá hal és egyéb vízi állatok szoktak szerepelni.⁷⁾ A kedveltebb eledlek között találjuk a hizlalt pávát.⁸⁾ Nagyobb ünnepély példájául érdekes a Szilúny Anna lakodalmára vonatkozó levél.⁹⁾

Tánczról ugyan keveset tudunk meg e levelekből. Egy ízben a nádor feleségét kerek tánczot jární küldi,¹⁰⁾ egyszer pedig valamely májusban írt levelében emlegeti, hogy ha haza

¹⁾ 196., 197. ²⁾ 183. ³⁾ 210. ⁴⁾ 210. ⁵⁾ 188., 193. ⁶⁾ 47. ⁷⁾ 102., 215.

⁸⁾ 88. ⁹⁾ 48. ¹⁰⁾ 24.

megy, farsangolni (valószínűleg csak táncolni) akar vele. ¹⁾ Többször olvasunk vadászatról, a miben — legalább karvalylyal — Nádasdyné is részt vett, ²⁾ továbbá a pisztrángászatról, a mit a Gyöngyösben s más vasmegyei patakokban gyakoroltak. ³⁾ Az utazásra is kapunk adatokat, a mi abban a korban nagy dolog volt s szinte csodáljuk, hogyha a királynak, ha feleségével utazott, két napba került Bécsből Pozsonyba érkezni (magányosan egy nap alatt megtette). ⁴⁾ Oly drága dolognak találták, hogy még Nádasdynál is volt rá eset, hogy fiát az út költséges volta miatt nem vitte magával. Az utazó eszközök között szekeret, kocsit, hintót, kólyát találunk említve, Nádasdy még póstára is került. ⁵⁾

Sok érdekeset olvasunk a gazdálkodás szempontjából. Olvasunk túlevezetésről, a melynél Nádasdy maga is jelen volt, hogy a munka jól menjen. ⁶⁾ Kapunk adatokat az olajtörésről, a sajt- és vajkészítésről. Még többet a gyümölcs- és zöldségtermelésről. Magyarországon, legalább Nádasdyéknál, minden előbb szokott lenni, mint Bécsben. Nádasdy szemére is hányja feleségének, hogy ha nem küld valamit, a mi már Bécsben is kapható. ⁷⁾ Gyakorta olvasunk különböző körtefák-ról (zelenka, makaria stb.), almáról, fejer-szilváról. A gesztenyét is buzgón termelték s Nádasdyné még Lippára is küldött a félország megkerülésével. Nádasdyék gyümölcstermése az udvarnál is nagy elismerést aratott. A nádor szavai szerint ismételten győzött a királyné előtti pályán. Már a nádor halála után az uralkodó is kért tőlök duránczi-barack- és zelenka-körtefákat. ⁸⁾ Különös figyelemben részesült a dinnye, a mit, úgy látszik, az év minden részében ettek. Június 11-kén hat dinnyét küld Nádasdyné férjének, július első napjaiban már háromszázat az urak között való kiosztás végett, de októberben és januárban is találkozzunk dinnyeküldéssel, a mikor természetesen kiadatott a rendelet, hogy jól be kell fedni, hogy a hideg meg ne vegye és meg ne törődjék. ⁹⁾

Az orvosi tudomány akkori álláspontjáról is nem egy adat van. Különösen sok van a pestisről, a mi, úgy látszik, kelevényekkel, csomókkal járó betegség volt. Rendszerint nem

¹⁾ 57. ²⁾ 25. ³⁾ 57. ⁴⁾ 32. ⁵⁾ 48. ⁶⁾ 2. ⁷⁾ 23. ⁸⁾ 216. ⁹⁾ 32.

lehetett ez oly borzasztó veszedelem, mert Nádasdy pestises helyről az udvarba is mehetett, sőt a király és családja kezét is nyújtottak neki. Mindazáltal már akkor is megvolt az elzárkózási rendszer. Nádasdy családja ilyenkor nem igen mozdulhatott a várból, annál kevésbbé, mivel a nádornak arra is kiterjedt a gondja, hogy az egész háznép számára megállapította a »szertartást« (rendtartást). Orvosságokat is küldött s legalább részben felesége tiszte volt azok felhasználására ügyelni, ámbár a családnak mindig volt orvosa, hosszú időn át bizonyos Gáspár doktor, a ki magát Fraxinus Zegedinus-nak nevezi, míg testvérei Szabó nevet viselnek. Ha nagyon pestises volt a hely, a hol járt, akkor leveleire is állapított meg elővigyázati rendszabályokat. Meg kellett azt eczettel füstölteni, a levélvivőnek pedig nem volt szabad felesége, fia és ezek bejáró szolgálói között forgódnia. ¹⁾ A hímlő, ótvar, hideglelés szintén szerepelnek. »asszonyom táncza« nevű betegségről is van említés. ²⁾ Számos orvosság neve is előfordul. Az orvosi tanács-tartás akkor is szokásos vala, a nádor körött egy ízben 11 doktor és öt seborvos forgódek. »Körülem voltanak mintegy hóhérok.« ³⁾ — Ide tartozik még az is, hogy a szemüveg (okularé-nak mondták) viselés már akkoriban divatos vala: mind Nádasdy, mind felesége használtak. ⁴⁾

A finomabb czikkek bevásárlási helyemég Velence volt, ⁵⁾ de kezd már Bécs is szerepelni. Sárkány uram már azt vitatta a nádornénak, hogy amennyivel Velenczében előnyösebb a vásár, annyival több megy az útra. Az oroszországi czikkek (nyusztbőr) eladási helyévé is az utóbbi város kezdi magát fölkuzdeni. Azt is megtudjuk, hogy a Kremsen (Ausztriában) igen fontos vásárok valának. Arról, hogy valamely magyar városban tettek volna bevásárlást, semmit sem tudunk; úgy látszik, Buda elestével Magyarország nyugoti része egészen Bécs hatalma alá került kereskedelmi tekintetben. — Sok érdekeset megtudunk, részben épen a bevásárlásokból, minő volt akkor a ruházat, azt is megtudjuk, hogy a »hokmesteri« (udvarmesteri) álláshoz szakál illik.

Kevesebbet tudunk meg a házokról s azok bútorzatáról.

¹⁾ 69. ²⁾ 101. ³⁾ 43., 145. ⁴⁾ 12.

Azt, hogy Nádasdyéknál emeletes házak voltak, tudjuk, továbbá hogy akkor nemcsak Erdélyben volt szokás szoba helyett házat mondani. Azt is, hogy a német házak rossz hírben álltak: »A német házak, írja egy ízben a nádor, nyughatatlanok és bűdösek.«¹⁾ A párnákat akkor többnyire tollal töltötték, hójául azonban szokás volt írhat alkalmazni. Divatban volt az ágymelegítő,²⁾ valamint (ha ekkor nem, de régebben) a paplanokra rávarrni a családi czímert.³⁾ Az is érdekes, hogy később kezdtek fűteni. Nádasdyné november 8-ikán emlékezik arról, hogy immár nincs más mód benne, meg kell kezdetnie.⁴⁾ Képeknek a szobák díszül alkalmazása szokásos vala, a fiatal Nádasdy Bécsből efféléket küldött anyjának.⁵⁾ Mint különöség az is megérdemli a megemlítést, hogy az újabban új találmány gyanánt emlegetett légyfogó-üvegek már akkoriban is ismeretesek valának.⁶⁾

A mi a használt keresztneveket illeti, ebben a korban már teljesen győztek a keresztyén nevek, a még a tizenötödik században is dívott ős magyar nevek teljesen kiestek a gyakorlatból, csak két női név fordul elő, a melyek talán azok közül valók: Kegyes és Ékes.⁷⁾

A irodalomra Nádasdy családi levelezése kevés becseset nyújt (annál többet egyéb levelezése), 1543-ban kétszer tétetik a bibliáról említés: április 25-ikén köszöni Majláthné az apostolok cselekedeteit, január 13-ikán id. Nádasdy Ferencz új testamentomot kér.⁸⁾ Mindegyik levél kétségtelenül a Sylvester-féle fordításra vonatkozik. Ezen felül Nádasdyné 1545 végén naptárt kér férjétől.⁹⁾

Nyelvtudományi szempontból is megérdemli e gyűjtemény a figyelmet s e tekintetben nagy előnye az, hogy nem böngészet a különböző nyelvjárások vidékeiről, hanem — mint egy család tagjainál nem is lehet máskép — egy vidék terméke (t. i. a nyugot dunántúlé), kivételt csakis néhány oly levél képezvén, a melyek titkárok által irattak. Legjellemzőbb tulajdonai közé tartozik a rokon mássalhangzóknak egymással való fölcserélése: g és k, d és t, gy és ty, b és p, l és ly, z és sz; így: bágyám, huka, kondol, kellyemetes, keszek, baraszksb. E szokás azonban, úgy látszik, akkor is igen csúf provin-

¹⁾ 60. ²⁾ 63. ³⁾ 30. ⁴⁾ 88. ⁵⁾ 210. ⁶⁾ 26. ⁷⁾ 41. ⁸⁾ 120. 225. ⁹⁾ 76.

cialismusnak tartatott s azért is Nádasdy és felesége majdnem teljesen elkerülik, csak Majláthné esik egyre bele. Valamennyinél található ellenben a rokon magánhangzók fölcserélése, különösen e és ö, ü, i, p. hetfén, es, keván, evé és üvé (övé), bel = ből, egyedel, menden, bülcse, böcse (bölcső), csetertek, esszek (esszük), esmég (ismét), segét, továbbá tö (te), vig (vég), tör (túr), könnyebb, nemő, kü (ki), igön, ödő, üdő (idő), küldjö (küldje), az alhangú hangzók sokkal ritkábban cseréltetnek fel, mégis rovasz, mast, továbbá tahát és dakter (de ez nem általánosan, csak egyszer kétszer). Divatosak az ily mássalhangzó kihagyások: szen' Mihály, na' nehezen, naubbik (nagyob-bik), miel (mivel), jüön (jöjjön), továbbá az l-nek elnyelése, mint óvad, dóga. Vannak ily összevont alakok, mint tél (tevél), fém (fejem), bít (böjt), elhilott (elhajlott), vém (vevém), lén (lőn), ellenben a mainál bővebbek is, mint innejd (innét), hejába (hiába). Vannak régies alakok: nál kil (vagy kilt), bocsátnóják, adtanak, másszer, hiendő, tiedek (tieid), viszha, hudvar. Végül pedig oly szók és kifejezések, a melyek ma már kiestek a nyelv használatából, a melyekről szükségesnek is láttuk szótár összeállítását. E gyűjtemény helyesírásiilag is igen érdekes volna, ha az Akadémia kiadványaiban nem a kiejtés szerinti írás tekintet-^é nék elvnek. Annyi legyen megjegyezve, hogy a gy, ty, ny, ly többnyire: g' t' n' l' jegyekkel íratnak, a zs-re külön jegy van, a c hangot ékezett c-vel (c') írják; a gysz kettős c-vé, a dt kettős t-vé válik p. eccer, atta.

Meg kell a közlött levelek honnétvalósága szempontjából jegyeznünk, hogy azok, a melyek kelte csillaggal meg van jelölve a bécsi udvari, a melyek jegyzés nélküliek a magyar Országos Levéltárból valók.

Végül még egy megjegyzést kell tennünk. A 144-ik lapon levő 1550. nov. 15-iki keletű levél semmi esetre sem ezen évből való, hanem legkorább 1552-ből. Miután azonban az eredetiben 1550 áll és semmi olyas nem foglaltatik benne, a mi alapot nyújtana annak meghatározására, mely évből való 1552—1557 között, legjobbnak láttuk az 1550-ik évnél hagyni. Ugyanez okból maradt az 1551-iki levelek között a 150-ik lapon közlött, habár legkésőbb 1550-ből való.

Szalay József.

I. Nádasdy Tamás levelei feleségéhez, Kanisay Orsolyához.

1544. május 11.

Szerelmes Orsikám, ez mai napon, írtam neked innét, ezenbe juta nekedis leveled, kiből nagy örömöm lén, hogy értem az te egészségedet. Az hol az haragrúl írsz, ne adja Isten, hogy én te reád haragudjam, mert mihelt az lenne, ottan tudnám, hogy mindketten megbolondultunk, kitűl ótalmazzon az úr Isten. Én is mind urammal egyetembe egészségbe vagyok. Akarom hogy Zsuzsonna asszony ott talált, kel (= talán) jobban végezhetek ott vele, hogynem mint otthon talált volna. Mindazáltal gyakran írj, ha azt akarod, hogy meg ne bolonduljunk, ha sokáig ott lész, több pozsárt küldök. Ludfiakat is küldtem volt. Isten tartson békével. Datum Süly 11. Maÿ 1544.

Az te Nádazsdÿd etc.

Kivül: Ez levél adassék az én szerelmes Orsikámnak.

(Egészen sajátkezű.)

1545. szeptember 14.

Szerelmes Orsikám. Ma jutottam ide Cseh Bratba (Brod-ba), ki csak négy mérföldön vagyon Prágától, holnap ha Istennek kellyemetes leszen, Prágába ebéllem (így). Ezen útha nyilván megértettem, hogy király ú fölsége nem késik Prágába, hanem hétbe kelve Bécsbe indul, azért, ha nem előbb, de vele haza megyek. Az ifju királyokat királylyá választották az csehek, ha az atyjoknak valami dolga történik. Az

Slikeket (Schlick-eket) megfogták, de te ne beszéljed. Isten tartson békével. Datum Cseh Bratba 14. Septembris 1545.

Az te Nádazsdyd etc.

Asszonyomnak vagy írd, vagy mondd, vagy izend szolgálatomat.

(Egészen sajátkezű.)

1549. deczember 10.

Spectabilis et Magnifica Domina, Consors nostra nobis observandissima atque charissima. Salutem et omnem felicitatem.

Mi ma jutottunk ez itt való házunkba ebédre, hol mert hogy az tó mívének szorgalmas és szükséges mívét az mester jelenvoltába találtuk; igen nagy kárunkkal esik, ha mindjárt innen elmegyünk, azért az Ravony dolgát előttünk lenni látod. Úgy eshetik, hogy én talám holnap és talám cseterteken is haza nem mehetők innen, annak okáért az Ravony dolgába járj el minden módon, mintha hon volnánk. Hisszük azt, hogy Ravony uram is értvén ez dolgot, nem neheztelhet az mi nagy kárunknak eltávoztatásának okáért itt maradásunkért, mert az rekkennek (így) felállatásán, ki az tónak fő munkája, mast vagyunk, az mester is kedig hamar elmegyen, az mi személyünk és jelen voltunk mast itt igen szükséges. Hogy az mi kezünkkel nem írhattunk, megbocsáss és ne csodáld, mert ma mindnap estik dolgunk volt és mert hogy megfáradtunk, azért nem írhatunk mi magunk kezünkkel. Isten tartson békével. Datum in castro nostro Leuka ¹⁾ 10. Decembris Anno domini 1549.

Ugyan az Isten hozott volt ide, mert ha ide nem jöttem volna, kár nyitotta volna fülünket. Az többit tülem megérted csötörtökön, ha Istennek kellyemetes leszen.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak az utóirat és aláírás sajátkezű).

¹⁾ Leuka vagy Leoka = a mai Léka, Sopronmegyében.

1550. február 26.

Szerelmes Orsikám. Király Bécsbe akar vala vünynyi Bottyáni urammal, de hogy megértém betegségedet, elkéredzém hozzád. Battyáni uram elmene tennap ű fölségével, az többit megérted Perneszit uramtúl. Adja az kegyelmes Isten, hogy találjalak kinnyebbenn és egészségbe. Datum Sopront 26. Februarii 1550.

Az te Nádazsdyd.

(Egészen sajátkezű).

1550. márczius 20.

Szerelmes Orsikám. Kérlek, kérlek, kérlek, ne véld szánd-szándoknak, hogy az meghagyott napokra hozzád nem meheték, mert Isten bizonságom, hogy ugyanaz volt szándokom. hogy az napra, kire montam vala, haza menjek. De hiszem, hogy nemesak te untad meg az sok hazug leveleket, kikbe azt írtam, hogy im ma s im nolnap (így) haza megyek, de Isten látja, hogy én is megunám az sok hazugságot, de nem lehetett egyéb benne, mert ha itt nem voltam volna, az marhéki ¹⁾ mester elment volna, az bányászok is semmit nem tudtak volna míelni, azért engemet szombaton estvére várj haza, előbb ne, mert hiszem az kegyelmes Istent, hogy addig úgy igazétom el az dolgot, hogy mikor az úr Isten Bécsből haza hoz, nyugodalmas szállásra és egészséges égre ²⁾ jühetünk ide. De valami kevés költség nélkül vagyok szűkös, azért kérlek, mondd meg, vagy hadd meg György uramnak, hogy ezennel küldjön száz forintot ide, ki nélkül innét el nem mehetek. Ez üdő közbe készülj Bécsbe, hogy mihel (így) innét haza megyek ez jövőndő hetfőn. az vagy kedden elindulhassunk. Ingyen sem gondolom, hogy az husvét innepére haza jühessünk, azért vüselj gondot tikfira és ludfira és egyéb szükségekre. Isten tartson békével. Datum az te váradba Leokán 20. Martii 1550.

Az te Nádazsdyd etc.

(Egészen sajátkezű).

¹⁾ marchegg-i. — ²⁾ = levegőre.

1550. október 9.

Szerelmes Orsikám. Ím küldtem ez itt való vadászásomból vadat, madarat és ez itt való kertemből dinnyét, bizon hogy örömsben én magam vüttem volna meg, de nem lehet. Új hírünk egyéb nincsen, hanem hogy az kastélyt igen csinálják. Erdélybe még meg nem vítottak volt, de közel voltak hozzá. Az törökök együtt vannak, várják, hogy mi eloszoljunk, mi es azt várjok, hogy ők eloszoljanak. Ímmár ebe tudja, ki állhatja tovább, az én hadam fáznyi és éheznyi kezdett. Ezeket közöld asszonyommal hokmester (így) uramnival és Perneszit urammal. Kérlek írd meg, mint vagyon az alsó ház, azt mondják, de nem tudák bizonynal megmondanyi, hogy az alsó kis boltot is megboltozták alól, írd meg ha úgy vagyon. Isten tartson békével. Asszonyomnak hokmester uramnénak mondd szolgálatomat. Datum Pápán 9. Octobris 1550.

Az te Nádazsdyd etc.

(Egészen sajátkezű).

*1551. pünköst körül.

Szerelmes Orsikám. Igen hányám az görset (?), hogy az innepre hozzád mehettem volna, de nem foga az kasza. Továbbá az Isten óhat az erdélyi útról; az innep után nem késsem itt és úgy történhetik, hogy még nálad sem kezdek sokat késni. Az többit mikor szembe leszünk, megérted tőlem; ezt mondd meg György uramnak. Datum Bécsben 1551.

Az te Nádazsdyd mp.

(Egészen sajátkezű).

1551. július 31.

Szerelmes Orsikám. Sok ideje immár, hogy nálad nem voltam, sok ideje annak is, hogy immár semmit nem írtál, jól lehet Sárkány írt vala, mely levél költ vala Bécsbe ez mostani hónap tized napján, kiben azt írja vala, hogy egészségbe voltál és vagy háromszáz dinnyét küldtél volt fel neki, hogy az uraknak elosztogassa. Herbersteiner uram is azt írta vala, hogy

egészségbe volnál, igen is köszöni vala, hogy gyakran látogatnál meg külömb-külobbféle jó gyümölcsökkel, kiért Isten neked jót adjon. Azt is írja vala, hogy ez mastani hónap heted napján adta volna egy kötés leveledet Pécsy Farkas kezébe, ki szegény gróf uram tolmácsa vala, hogy nekem hozza, de még sem Farkast, sem az leveleket nem láttam. Ha máttól fogva egy hétig semmi leveledet nem vehetem, nem tűrhetem tovább, egy emberemet hozzád bocsátom, hogy meglássa, mint vagy és bizony hírt hozzon felőled, mert soha nem tudom mire vélnem, hogy ennyi ideig nem írál. Kancellarius uram is azt írál, ki levele ez mostani hónap huszad napján költ vala, hogy egészségbe vagy. Én gyakran írok neked, nem tudom ha megadják az én leveleimet. Temesvári ispánnal is reménységbe vagyunk, hogy minden jót végezünk, bátyádat ¹⁾ oda affelé bocsátók két ezer emberrel. Isten adjon jó szerencsét neki.

Engemet egynihán nap borzogata az hideg, de ugyan kühallgatám és fekvénn ma lóra ültem vala és András urammal, fiunkkal mulatnyi mentem vala. Istennek legyen [hála] ha ma haza bocsátnának, szabadon elmehetnék. Az uraimnak oda-haza oly módon írtam, hogy mintha eszembe sem volna, hogy ez szüretre haza mennék. Bánam az szegény Ádám deákot, hogy megholt, mert ha élne, ha nem egyébrül, az te egészségedrül írt volna. Segéd György sok ideje, hogy fekszik, bizony nehezen vagyon. Az vörös, kopasz Tahy kütisztula az sok betegségből. Isten tartson békével. Datum Coloswar, Juliusnak utolsó napján 1551.

Az te Nádazsdyd etc.

(Sajátkezű).

1551. november 27.

Szerelmes Orsikám. Isten jót adjon neked, hogy ilyen gyakran kezdél nekem írnod. Ím ma is vém egy leveledet 6 novembris Sárváratt költet, melyből megértem az leokai ház dolgát is. Istennek legyen hála, hogy megállotta, engedje ű szent fölsége, hogy innétova is megállja. Értem minemő sok jó élésre vársz az szent Tamás napjára, reménységem is vagyon

¹⁾ Báthory Endre.

benne, hogy arra haza megyek. Mikor Récseit elbocsátom, akkor többet írok és kel úgy adja Isten, hogy én jutok Récseinél előbb, mert ha elindulhaték, erőltetem sietni az ősz kányát ¹⁾ mind postán s mind kocsinn. Isten tartson békével mind asszonyommal egyetembe. Datum az Lippa alatt való táborba 27. novembris 1551.

Az te Nádasdyd etc.

Az gesztenyét, kit Csáforditúl küldtél volt, tennapelőtt hozták megek, vigan és sok jámborral ettek, eszszek is, az te egészségedért. Az király képének, ²⁾ bátyádnak és Lossonecy uramnak ugyan béven küldtem benne.

(Egészen sajátkezű).

1552. szeptember 4.

Szerelmes Orsikám. Mindent igazám írok és csak úgy higye (így), mióta töled eljöttem, az naptúl megválva, hogy onnét elindulék, még rajtam nem volt az hideg, az nap sem volt, csak hogy igen fáradva voltam. Ma jutottam ide és mindjárást udvarba menék, úgy találám az két királyt és az kis herceget, hogy szüntén misére mennek vala. Nagy kegyelmes-séggel és szeretettel látának, nem akarom vala kezeket fognyi mondván, hogy pestisből jövök, de nem akarának egyebet tenni benne. Misére menet eggyenyihán rendbe szóla az atyjok velem és oda szólétá kancellarius uramot és meghagyá néki, hogy mindent megmondjon nekem, az miről eddig szóltanak és hogy gondolkodjam rúla és hogy még ma estve bemenjek és magammal akar minden dologrúl szólni. Az nép igen jű fellül, Szolnokot megszállották, most ebbe vagyon az dolog. Datum Bécsbe 4 Septembris 1552.

Az te Nádasdyd etc.

Ez levelet közöld vajdáné asszonyommal ³⁾ és Perneszt urammal, ki külgő az mássát Zsenyeinek, Csányinak és Zichynek, hogy értsék mibe vagyon dolgom.

(Egészen sajátkezű).

¹⁾ Nádasdynak tréfas neve.

²⁾ Castaldo János.

³⁾ Majláth Istvánné, Nádasdy Anna, N. Tamás testvére.

1552. szeptember 20.

Szerelmes Orsikám. Mind király s mind az urak, én is, ha mit fog, haraguszunk reád, hogy nem eszel semmi husnemőt és hogy igen sietsz felerőlködnöd, kit oly ember írt meg ide, kinek szava liendő. Kérlek ugyan Istenért vesd el ezféle haragot rúlad, Isten gyógyétson meg és tartson meg. Az többit megérted Bottyányi uramtúl. Én is ez hétenn nálad leszek. Datum Bécsbe 20. septembris 1552.

Az te Nádazsdyd etc.

(Egészen sajátkezű).

1552. október 29.

Szerelmes Orsikám. Ez mai napon lölköt adál belém, mert megértem 27. octobris napján költ leveledből, hogy békével vattok, hála legyen az kegyelmes Istennek. De az mint az kegyelmed (így) leveléből értem, még nem értetted volt sem az egri, sem az esztergomi dolgot, kik (így) hiszek, hogy immár értesz. Dicsértessék az kegyelmes Isten mind örökké örökül amen, mert csak ű szent fölsége mielte mindaz kettőt. Űr Isten adjad, hogy az vajdáné asszonyom inasán ne költ legyen,¹⁾ adja Isten, hogy Sárvárat se menjen tovább házad népe között, de úgy legyen, mint ű szent fölsége akarja. Saxoniai herczeg ez elmúlt éjjel mene csatára, hozza meg Isten békével és jó szerencsével. Datum győri táborból 29. octobris 1552.

Az te Nádazsdyd etc.

(Egészen sajátkezű).

1553. január 6.

Szerelmes Orsikám. Idején juték ide, király ű felségét misén találám, jó kedvvel láta ű fölsége, megizené, hogy holnap ebéd előtt tanácsba menjek. Bán uram, Botthyányi uram, cancellarius uram, beszprémi püspök uram, Bánffy László uram itt vannak békével és egészséggel. Ezennel ez levél lát-

¹⁾ T. i. kelevény, az effélettől a pestises világban nagyon tartottak.

ván egy lovonn egy kis számba (így) jüjj ide, hokmestered legyen az leokai bíró, alig várnak az spanyol asszonyok. Bosnyákot másod magával azért tartottam itt, hogy naponként hírrel értetlek. Isten tartson békével. Datum Gréczbe 6. januarii 1553.

Gabriel ¹⁾ békével vagyon, de még nem láttam, egynéhány nap volt bán uram ²⁾ vendége, éjjel nappal.

Az te Nádazsdyd etc.

A levél szélén:

Castaldo még Erdélybe vagyon, havaseli vajdát is küüztek. Kendi uram szolgája itt vagyon, Barkóból jött elhált Barbarellával. Ezt azért írom, hogy megmutasd asszonyomnak.

(A czímet kivéve sajátkezű).

1553. január 15.

Szerelmes Orsikám. Nem tudok mit írnom az én dologmról egyebet, hanem hogy ű fölsége nagy kegyelmességgel mutatá hozzám magát, de az Vinczenn válik meg. Egyet nem szeretek, valami írást ada az tanács eleibe, kiben az több dolog között az vala, hogy az ki valami tisztre elegendő és alkomas, senki ne vonná magát: ez szók engemet és bán uramat illetik vala, de hallgat az ki tudja. Azt hiszem, hogyha nem ez héten, de az másikon, ha Isten engedi, nálad leszek, csak alig várnám, hogy hallhatnék valamit felőled, várom Bosnyákot. Isten tartson békével. Asszonyomnak mondd szolgálatomat. Datum Gréczbe 15. januarii 1553.

Az te Nádazsdyd etc.

(Egészen sajátkezű.)

1553. április 12.

Szerelmes Orsikám. Igen köszönöm mind az ludfiakat s mind az egyéb ujságokat, az spárgát is, jól lehet itt azt meg is untok immár. Én igen lassan halászok kocsin, de te es las-

¹⁾ Majláth Gábor, Nádasdy testvérének Annának a fia.

²⁾ Erdődy Péter.

san kertészkedjél gyalog és temmen kezeddél ne siess még írnyi nekem, mert árt az bokomnak. Ugyan ha úgy érleltétek meg az spárgát, az mint hallogatom, nem különben kezdnek az papok túljó jární, mint az Kanizsai Lászlóné vénasszonya az Ladom italjával, kit bizon bámnék. Ma immár vagy ebéden vagy vacsorán elvárom az vendéget, mihelt elmennek ottan hozzád röpülök, de csak lassan repösök. Isten tartson békével. Datun Leokán 12. aprilis 1553.

Az te Nádazsdy etc.

(Egészen sajátkezű).

1554. április 15.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes asszony házastársom: köszönetemet és magam ajánlását. Adom tudtadra, hogy ez mai naponn, délután öt és hat óra korba, király ű fölsége egész országával, az mindenható űr Istennek elvégezett akaratjából, nem az én érdemből, hanem csak az ű jó voltából és nagy irgalmas voltából Magyarországnak nándorispánjává és kunoknak bírójává tőnek, ki legyen ű szent fölségének neve dicséretire, király ű fölségének hívségére, az szegény országnak előmentére, nekem veled egyetembe üdvösségemre és tisztességemre amen. — Az többit megérted Csányi Akacius uramtúl, az én atyánfiától. Hugomnak vajdáné asszonyomnak mondd szolgálatomat. Isten tartson meg nagy sok esztendeig és gyógyétson meg. Datum Pozson városából, ország gyűléséből, aprilisnek 15. napján 1554.

Az te vén Nádazsdy
Thamás Házas
Társod: Nándorispán.

(Egészen sajátkezű.)

1554. október 18.

Szerelmes Orsikám. Bánom, szégyenlem is, hogy előmet szakasztád az írásba, mert nekem kellyett volna írnom először, de bizon nem érkeztem, azért megbocsássad. Azúta, hogy itt

vagyok, reggel tanácsba megyünk, ebéd után esmég és csak ebbe járunk. Hála Istennek, hogy egészségbe vattok és adja az kegyelmes Isten, hogy használjon az orvosság. Lőrincz porkoláb kért engem, hogy Récseinek szerezzem az ű leányát, reá is feleltem, nem tudok abból künnem, de mikor haza megyek, akkor szólok. Isten tartson meg békével: az módja az, hogy két hétig még itt leszünk. Datum Bécsbe 18. octobris 1554.

Az te Nádasdyd etc.

(A czimzet kivételével sajátkezű.)

1554. október 20.

Szerető atyámfia. Köszönetemnek utánna, úgy volt elvégezve köztünk, hogy az Ravony leánynak egyikit mi tartssok, az másikat Zékel Lukács uram tartsa és azért küldte volt bán uram oda hozzánk. De jöve itt hozzám Ladony Demeter, kire engem, hogy miért ő atyjafia, hogy ő hozzá adnám és ő akarná tartani. Azért ezt én pénzen es megvenném, hogy más tartanája, hanem én. És illik es, hogy mert ő atyjafia, hogy ő tartsa. Azért mikor oda köld Ladony Demeter hozzád írte, add oda neki, még ha írte nem küldene is, én magam is oda küldem neki. Isten tartson meg jó egészségbe. Köld (így) Bécsbe 20. octobris 1554.

Úr Isten neked megfogadja az bélest, bizon sok jámborral öttök meg. Szent Orsolla asszony estin igen emlegeténk avvál, hogy ha otthon volnék, nekem bélest sütnél, azonközbe holta kelve csak itt terme Oláh István az bélessel. És ebéden négy püspök volt nálam és az paraszt urakba is négy, igen ivánk egészségedért, és hosszú életedért, kit engedjen az kegyelmes úr Isten. Köszönöm az kezkenőcskéket is. Ím én is megküldtem az övet.

(Csak az utóirat sajátkezű.)

1554. október 31.

Szerelmes Orsikám. Vettem az te leveledet, kiből értem az te nyavalyádat, értem az doktor is mit ír. Bizon az hogyha lehetséges volna, csak egy szempillantásig sem késném itt. De

nincs módja, mert király Budára küldött követöt, míg az meg nem jű, addig senkit el nem bocsát, még az után is nem tudom, mikor bocsátnak el bennünk, de ha király valahova el kezd mennyi, az mint esörgetik es, hogy az Imperiomba akarna mennyi, tehát addig el nem bocsát bennünk, míg el nem megyen. De az üdöközbe kérlek, hogy minden nap írj, mint vagy, de ne fáraszd magad az írással, hanem az mit férfiuval megíráthatsz, vagy György urammal ¹⁾ vagy Zsennyeivel írasd meg, az mit ű velek nem illik megíratnod, írasd vajdáné asszonyommal hugommal meg; de ű vele is úgy, hogyha az feje nem fáj.

Az törökök füstölése úgy vagyon az mint írod. Az marhát, kit Sárkánytól ízentél, meghagytam, hogy megvegye. Az indiai damaszért is érte leszek. Isten tartson meg. Datum Bécsbe ultima octobris 1554.

Az te Nádlazsdyd etc.

(A czím kivételével sajátkezű).

1554. november 29.

Szerelmes Orsikám. Adja az kegyelmes Isten, hogy nekem nagy sok esztendeig bélesekét küldhess, az vendég-ségbe elmegyek, de előbb az szent Tamás napjánál, de az ludfiba sem én, sem te nem eszel, mert királyné asszonynak kelly küldened. Az vásárlás miért mult el, megérted Zsennyeitől, de ha ez héten meg nem leszen, el nem múlik az másiktól és jobban esik, mert jobb marhát vehetünk, mert óránként várjok az jó marhát. Asszonyomat az úr Isten tartsa meg és gyógyétsa meg, ha az doktor ott nem volna hát doktort küldének neki, azt hiszem, hogy az sok orvosság indétotta meg benne, de jobb leszen neki. Immár nyilván értem, hogy király karácson előtt elmegyen, én sem késsem itt. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 29. novembris 1554.

Az te Nádrispánod etc.

(Egészen sajátkezű.)

¹⁾ Perneszt.

1554. deczember 4.

Szerelmes Orsikám. Megbocsásád, hogy az vásárlás eddig mulék, mert az nyusztos emberrel soha véget nem érek vala, és ha Guzman uram nem leszen vala, ugyan el kelly vala hadnom, még sem vühetém különben véghez, hanem két czímerrel kellyeték megvennem az nyuzba (így), jól lehet egyikkel megérem vala, de egyiket az másik nélkül nem vehetem jó módon meg, mind az két czímert hatszáz negyven tallyéronu vettem meg, da (így) valaki látta, minden ember azt mondta, hogy hogy ezer tallért ér, azért immár az subafölt megveszem, az szoknyának valót nem vehetem meg, mert nem találnek olyat, ki megtartsa az szünyét, de mégis kerestetem, ha találnek jó, ha nem, Velenczébe küldök érte. Az több marhát megvetetem, az szekereket, az mint megírtam, küldd el Pozsonba, hogy mehessek haza rajta. Isten tartson békével. Csaknem elfeledtem ezenel ezennel (így) küldd fel az te nyuz subádat, hogy ahhoz képest tudják megcsinálni az új subát és ugyan itten megbéllenyi, hogy készülhessen meg ez innepre és írd meg Sárkánynak, ha hoszszúban vagy rövidben csinálják és az újját is mint csinálják, mert Sárkányt csak ezért hagyom itt, az vagy, ha tetszik, hogy haza vügyő mind az nyusztot, s mind az bársonyt és otthon csinálják meg. Azzal is szabad légy. Datum Bécsbe 4. decembris 1554.

Az te Nádrispánod etc.

(Egészen sajátkezű.)

1554. deczember 7.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes leányókám. Köszönetemet és magam ajánlását. Az bárzsony fölől írtam vala az te subád fölinek, de az kalomár megvallá, hogy nem tartja meg az szünyét és úgy hagyám. Ha igaz meg vettem volna is, sem készülhetett volna meg ez innepre, de ezt végeztem, hogy mindjárt bőjtire kelve Sárkányt Velenczébe bocsássam és mind neked s mind nekem valót egyszersmind meghozassam: azért bizon mind kettőnknek ronczoskodnunk kell ez jövődő husvétig, kit ha az

kegyelmes Úr Isten érünk hágy, akkor felöltözzünk. Egyéb aprólékot megvetetek. Az két lúdfira ingyen ne vássék az fogad, mert azt királyné asszonynak kell küldened. Az vadat köszönöm, bár többet ne küldj, mert az mint megírtam, Pozsonról haza megyek. Az pénzzel, kivel Sárkány elmegyen, légy kész. Isten tartson meg. Datum Bécsbe, 7. Decembris 1554.

Az te Apókád etc.

(A czínnzet kivételével sajátkezű).

1555. július 8.

Szerelmes Orsikám. Hála Istennek, hogy egészségbe vagy, mind az körtvélt s mind az gombokat igen köszönöm. Mihelt Ádám megjű, azonnal haza bocsátom Sárkányt, mentül hamarabb felüzöd Ádámdert, annál hamarabb haza megyen Sárkány. Az mit Sárkánytól maga (így) felől izentél, még meg nem mondta. Isten tartson meg. Datum Pozsont 8. Julii 1555.

Az te Nádazsdyd etc.

Ma délután három órán itt leszen cseh király.

Kivül: Ez levél adassék az én szerelmes Nádrispánnémnak.

(Egészen sajátkezű).

1555. szeptember 26.

Szerelmes hadnagyom. Megértettem Zsenyei uramtól az te követségedet, kire röviden teszek választ. Első ne értse az ellenség titkodat, másik hogy az tenen Istentől adott eszedet senkire lévést tellességgel el ne hadd, harmadszor titkon való vicehadnagyod is legyen, hogy ha az főhadnagyodnak valami dolga történik, ne legyen fogyatkozásod, negyedszer meg ne ijedj, hanem bízzál Istenbe és élj az Isten adta eszeddel. Végre kérlek bocsásd meg, hogy hozzád nem mehetek, oka vagyon, megérted Zsenyeitől. Az ország szolgái valami magok pörikért jüttek vala hozzám. Isten tanétson, őrizzön és megtartson. Datum Vasváratt 26. septembris 1555.

Az te Nádazsdyd etc.

(Egészen sajátkezű).

1555. november 20.

Szerelmes Orsollám. Az én régi barátom váradi püspök uram küldöttö Bornemissza Menyhártot, tégedet és az mi szerelmes fiacskánkat meglátnyi az mostani örömünkbe és szentszent isteni ígéssel az mi fiacskánkat megáldani. Azért halgasd meg űtet és mutasd meg Ferkót neki, de ollykor, mikor fen vagyon és hadd mondja reá az isteni ígéket püspök uram képébe.

Továbbá ím küldtem valami orvosságot az melledre, mint kelly vele élnyi, megizentem Bornemiszától. Ha nem szükség, kit adjon isten, mégis jobb ismerni az füet. Isten tartson meg mind az mi szerelmes Ferkónkkal. Datum Bécsbe 20. novembris 1555.

Az te nádrispánod etc.

(Egészen sajátkezű).

*1555. deczember 20.

Spectabilis et magnifica domina, consors nostra charissima. Salutem stb. Azt állétoam vala, hogy én ez héten haza mehessek, de igen félek rajta, hogy még az innepre es király haza bocsásson: ki ha történik, soha gyermekségemtől fogva nehezben nem esett egyszer haza nem menésem, mint ezúttal: mert bizonynyal szívem szerént kívánom vala, ha mind tégedet s mind Ferkót láthatom vala. Azért megbocsásd szerelmes atyámfia, hogy az én kezemmel nem írhattam, mert sok foglalatosságom vagyon. Úristen tartson meg mind az mi kis fiókkal egyetembe nagy jó egészségbe. Ez levél költ Bécsbe 20. Decembris 1555.

Nádasdy kezével: Im szüntén udvarba kell mennem: ez követ pedig elsiet, azért nem írhatok én magam. Kerecsényi uramné hozzád megyen. Tahy uramtúl küldtem ez levelet, ki Csepregen beadja.

Az te nádrispánod.

1556. április 29.

Szerelmes Fiókásom. Holnap egy szekérbeli lovat bocsátok hozzád és mihelt írok, ottan jüttön jüjj Keresztúrra, onnét hova kelletik jünöd, esmég megírom. Isten tartson békével. Ha lehet nem késsem. Datum Viennae 29. aprilis 1556.

A te apókád etc.

Alább hagyám az búskodást az te leveled megolvasván.

Ferkót lassan lassan az verőfény nézésre kell szoktatni, mert félő, hogy lágy szeme ne legyen, mert, ha Isten élteti, az kópja hegyire kell többet nézni, hogy nem sem apjára, sem anyjára, ahhoz kedig nem jó az lágy szem, bizon még idején, mondja Széchy asszonyom, hogy az világosra kell szoktatni.

(Egészen sajátkezű).

*1556. augusztus 26.

Szerelmes Orsikám. Bizony engem az senyedék annyira meggyötrő és győző, hogy egyebet nem tehetek benne, hanem tennap elkezdém magam orvoslani és elvesztetni; az lóromgyökeret írósvajjal és viasszal főzték egybe és először az komlót főzték meg és annak az vizébe füröszötték meg és oztán így kentek meg kenővel és csak tennap délest fürödtem meg és azután kentek meg; de úgy tetszik, hogy csak ez is használt; azt mondják, hogy mindennap kétszer kell fürödnöm és kenődnöm és hogy egy hétig elvesz; de ha ezzel el nem veszne, ha te es mit tudsz, írd meg, mert nem lehet egyéb benne, el kell vesztenem, mert igen nyughatatlan vagyok miatta. — Vagy két levelemre nem tél választ, kiváltképen arra, kiben az Sárvarra való menésedrül írtam vala. Akarnám értenem, mit végeztél. Isten tartson meg, tanétson és segítsön mind egyetlenegyünkkel és asszonyommal, Gáborral és minden hozzátok tartozókkal egyetembe. Hála legyen az kegyelmes nagy úristennek, az senyedéktől megválva, jó egészségbe vagyok, hozzám tartozók is békével és egészséggel vannak, az szegény (Gyulay)

Miklóstul megválva, ki az lórúgásba hala meg. Datum az táborba Kanizsa mellett, 26. Augusti 1556.

Az te rühös ros, tökös h nuszod. ¹⁾

(Egészen sajátkezű).

1556. szeptember 30.

Spectabilis et magnifica stb. Post salutem ezt írhatom, hogy az úr Isten jó voltából mind fejenként egészségben vagyunk. Azt is írhatom, hogy Ali basa az budai, és Kászon basa az temesvári és az bosznai Pécssett együtt vadnak, várják béglerbéget is. Mi itt vagyunk, mi es nézünk ő rejájok, ők is mi rejánk, vagy kűnézzek őket vagy kűnéznek inned, az szándékunk, hogy ha rejánk jű, megvívunk vele, jól lehet, miért hogy az király fia velünk vagyon, óva cselekeszünk és ha esmerhetjek, hogy oly módon jűne az török, hogy nálunknál őresb (így) lenne, hát általmennénk az Muraközbe; és ott úgy lennénk, mint egy várba. De ezt csak magadnak írom. Valamit ád az úr Isten ő fölségétül kell várnunk, de ti minden hászatok (így) népével Istent imádjátok, hogy az úr Isten adjon diadalmat az keresztyéneknek. Eadem valeat feliciter. Ex Csorgo ultima septembris 1556.

Megbocsásd édes fiam, hogy mással íratám. Akarnám érteni, mint járt Ferkó az új dajkával és az kellissel. Haza ne várj, ha olyan hitvány vagy.

(Az utóírat Nádasdy kezeírása).

1557. június 14.

Szerelmes Orsikám. Értem az te leveledet, kiből értem, hogy egészségbe vagytok, azkul (így) megválva, hogy asszonyom beteges, kit bizon igen bánok, de meggyógyétja Isten, ha ű kegyelme akarja, vagy oda küldöm Gáspár doktort, vagy asszonyom jűjön ide Csúnyba.

¹⁾ A kipontozott helyeket az eredetiben moly ette ki.

Mihelt az te leveled juta, ottan izenék bátyádnak Uzsainé dolgárúl és ím két levelet íratott, egyiket az szigeti, másikat az fölsőlindvai porkolábnak, hogy békével bocsássák, azért küldd neki az leveleket.

Az hol azt írod, hogy ott Szent Miklóson vársz én tülem tanuságot, az tanuság ez, hogy se te, se Ferkó, se házad népe az házból soha csak egy lépést is kü ne merjetez mennyi, se az kerbe, se az szőlőbe, se Kapuba, se Söjtörre, se Csapodra, se az lózsai szőlő, se az keresztúri tó látnyi és se házas leányid, se az szomszéd asszonyok hozzád ne merjenek mennyi, hanem ha az szigeti asszonyokba, hol egy asztalra egyszer, hol másszor és még egy asztalra, mind addig, míg előkerülnő vendéglenél, ezekbe egyebet fetek, jószágtok vesztésébe egyebet ne merjetez mielni és tegyétek le zsáktokat és üljetez le rajta: kel ez sem volna gonosz, ha száz forintot elosztogatnál az szegénység között, de ezt oly nyomorultaknak kellene adnyi, kik szűkölködnének és az mint és kiknek és honnét valóknak osztogatod — mert különbenn egy fillyért nem érne — lajstromot kellyene róla tartanod. Isten tanétson, segítsen és tartson meg. Datum Pozsont 14. junii 1557.

A te vén nádrispánod etc.

Im Bottyáni uram valami retket küdött neked, köszönd meg neki leveled által.

Királyné asszonyt ne hagyj cseresnye nélkül, az ű f. leányasszonyid (így) se feledd el.

(A cím kivételével sajátkezű).

1557. június 15.

Szerelmes Orsikám. Semmit nincs mit írnom, csakhogy nem akarám ez embert levél nélkül hozzád bocsátnom, té es azt mielled.

Továbbá az ott való lakásnak módját, az mint megírtam, senki által ne hágja, mint az leokai szertartást az pestis koron. Datum Posonii 15. junii 1557.

Az te Nádasdy etc.

(A cím híján sajátkezű).

*1557. június 24.

Szerelmes Orsikám. Régen tudtam két bűnödet, temmagad is gyakorta vallottad meg; egyik az, hogy nem tudsz hazudni, mert csakhamar kezedbe kaphatják; más az, hogy hitvány rovasz vagy; mert nem kellett volna ezzel, hogy elvesztetted pöcséted, az én nekem való írásodat elhagynod; nem tudtál-é azvagy csak ennyi kis rovaszságot gondolni, hogy Sárvárótt feledted azt pöcsétgyűrűt és akárki gyűrűivel pöcsételhettél volna és ez üdöközbe más pöcsétgyűrűt metszethettél volna. Azért ezféle magadmentésedet nekem való nem írásodról innétova bé nem (veszem); ugyan pöcsétöletlen leveledet is jó néven veszem én, kibe egészségtekről írsz. Isten tartson meg. Datum Pozsont 24. Junii 1557.

Értem Boldizsár deáktul, hogy Ferkó külömb állapotba vagy, hogy nem mint ott hagytam volt. Hála istennek, éltesse az kegyelmes nagy úristen.

Az te nádrispánod etc.

(Egészen sajátkezű).

1557. szeptember 16.

Szerelmes Orsikám. Ez esse fiai (így), eltörték az én uti kamora széket és az te kis uti széket hozták el, kire az én aszú faromnak csak az fele is alig fér reá és míg rajta ülök, nem különb, mintha félig csigáznának, azért kérlek kül ide az kamara zselle széket mind vánkosaival egyetembe, ülhetek is rajta. Az bolt előtt való pitvarba vagy, mert hogy Kinsperger uramat várjok vala, az nagy szobába vala és én tete-tém-bó az kis pitvarba. Az mint írtam vala, hogy ma elindulunk, nem lelete, holnap indulunk, mert még ma érkezik ide bán uram és lovászmester uram. Egy kocsira tegyék az széket, még ide jutnak véle. Isten tartson meg. Datum az bodonheli táborból Tort etc. 16. Septembris 1557.

Az te Agg Hadnagyod.

(A cím kivételével sajátkezű).

1557. szeptember 22.

Szerelmes Orsikám. Azon is örülök, hogy előbb megértetted volt az dolgot, azon is, hogy az én levelemből jobban megértvén, megvigasztaltál, az módját bizony még nem tudom, csak azt értem, hogy megvagyok az frigy, de még itt mindaddig titkoljok, míg király kü nem jelenti, ki nem késik, mert immár királyhoz fel, mind az, kit az követek elől elküldtek s mind az budai basa embere, de azért még is hallgass és orozva erülj. Isten tartson. Datum az győri táborból 22. Septembris 1557.

Az te Nádazsdy etc.

(Egészen sajátkezű).

1557. október 3.

Szerelmes Orsikám. Erősen várjok az követek megjövését, kik mihelt megjűnek, azonnal Bécsbe kell mennünk és kel ugyanonnét hozzád, de azért az bélest ha megküldöd, holnap megesszek az sok jámborral Ferkó egészségeért. Isten tartson meg. Datum az győri táborból 3. Octobris 1557.

Az te nádrispánod stb.

(A címzet kivételével Nádasdy kezeírása.)

*1557. november 10.

Szerelmes Orsikám. Hála istennek, hogy békével vagy mind Ferkóval eszve. Értem az Zsuzsonna asszony hozzád menését; de nagyobb gondom vagyok orozád viszketésére; azért ez héten és ez jövődön az házak amnyira megkészülnek, hogy mind fiastul feljűhetsz és az ó házakba szállhatsz, és én minden népemmel az új házakba megmaradhatok; azért készülj. Im megküldtem az gyertyát; ha mi egyéb szükség leszen is, jelesben az ide jövőre, írd meg, mindent megküldök; mert nem kell halasztanod az feljűvést, nem kell pakczálni azzal, az mi embernek egészségebe jár; mindazáltal írd meg, mit végezz Zsuzsonna asszonynyal.

Az orvosságot, kit Gáspár doktor kéret Balassyiné asszonynak, siess Pozsonyra küldeni.

Mikor felhivatlak, az nagy szép új szőnyeget, kit Kanizsárúl hoztak vala fel, és az kit minap Győrről hozék, felhozd veled és többet is és kárptokat is.

Pécsi püspök ¹⁾ szántalan marhát hozott nekem, neked és Ferkónak; az több marha között egy görög ládát és egy török ládát és azokba külömb-külömbféle szép marhákat; azért nem küldöm meg, hogy mikor feljüsz, házad ékes legyen vele. Oly sok az marha, hogy egy kis tárházat megtölt. Bizony soha ilyen kevés jótételemért nagyobb hálaadó emberre nem találtam; úgy tart sok, mint fiunkat. Ugyan csoda marhákat látsz, mikor ide jüsz. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 10. Novembris 1557.

A te nádrispánod etc.

Zay uram is ²⁾ mondja, hogy mind neked s mind Ferkónak hozott egyet s mást; de felbontatlan házához vütték; de mikor haza megyen, megküldi. — Az frigy megvagyon; de azért az ki közel lakik az törökhöz, otthon ne háljon.

Az Gáspár doktor levelét, ki nekem szól, kománkkal nézesd meg.

(Sajátkezű).

1557. november 25.

Szerelmes Orsikám. Jól lehet tegnap azt írtam vala, hogy csak az bábáért is és az ház látni es így fel kellene jünöd, de ha az orczádat nem féltenéd, hogy reá térne az betegség, kel késhetnék az feljövés, mert bizon igen hideg vagyon, itt is nem szüntenn kedvünk szerént való szálásunk lehet ilyen téli üdőbe. De ha eljüssz, azt mondja Péter doktor, hogy mind magadat s mind az gyermeket igen őrizt (így) az hidegtől és az szekeret jól befödják, mert azt mondja, hogy bátor semmi tagja az gyermeknek meg ne fázzék is, csak hogy az hideg eget az száján és az orrán bévonsza, veszedelmes neki, kit, látja

¹⁾ A konstantinápolyi követségből hazatért Veranesics Antal.

²⁾ Veranesics követtársa, Zay Ferencz.

Isten, magamon is vettem eszembe. Isten tanótson. Datum Bécsbe 25. Novembris 1557.

Az te Nádazsdyd etc.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása).

1558. február 5.

Szerelmes Orsikám. Két leveledre nem tettem még választ, egyiket Csáfordi hozá, másikat Terjék Tamás uram. Decsértessék az kegyelmes nagy úr Isten és hála legyen neki, hogy mindketten békével vattok, én is hála Istennek békével vagyok. De nem szintén kedvünk szerént való hírünk kezdenek az felföldről jüni, mert Bebek immár együtt volt az törökökkel, ehhezképest félek, hogy nem szüntén kedvünk szerént való válaszuk kezd lenni Gábriel deák által. De azért úgy készülünk hozzá, mintha meg volna az dolog, hogy mi rajtunk ne múlják. És csak úgy legyen, mint az nagy úr Isten akarja, és valamint leszen az dolog, ne kéménld az fejr borját, ne gondolj vele, esmég meghízlalom az fejr borját. Ha az dolog véghez nem megyen, csak az ruhák lesznek övé, az többi nálunk marad, ha kedig véghez megyen, ha esze nem leszen megszolgálja stb.

Ha Istennek kellemetes leszen, hushagyó pénteken vagy szombaton otthon leszek. Datum Pozsont 5. Februarii 1558.

Az te nádrispánod etc.

Ha az dolog ennél is inkább megcsavaroszik az fölföldön, soha nem értem, hova leszen hugom, Isten bocsássa az ő nagy eszét és akaratját neki.

(Egészen sajátkezű).

*1558. május 31.

Szerelmes Orsikám. Vettem az te leveledet; Sárkán is tennap jövő ide; hála istennek hogy békével vagyunk, azaz hogy mind magad s mind Ferkó békével vagytok. Bűnös vagyok és bocsánatot kérek, hogy ezzel még csak két levelet írok.

Továbbá ím küldtem egy levelet, Gáspár doktorét, mint kell az tejet Ferkónak adnyi; ha nem használ sem árt azonképen neki adni és ne nézd ezt, hogy soha mi földünkbe nem éltek úgy vele, késértsd meg.

Az apró cseresznyébe se nekem, se királyné asszonnak ü felségének ¹⁾ ne küldj, hanem az öreg szemőbe, mikor jól megérik.

Az én egészségem felől egyebet nem írhatok, hanem hogy hála istennek sem hideg nem lel, sem semmi tagom nem fáj, csakhogy erőtlén vagyok még és az étel és az alvás még nincsen kedvem szerént, de azokba is naponként jobban vagyok.

Azt hiszem, hogy ez héten megjű Zsennyey, aztán kevesebb fogatkozásod leszen. Immár az menyekzőig légy ott; ha kedig nehéz ottan, menj Szent Miklóstra, de bizony kevés házad leszen. De mikor az menyekzőre mégy Sárvára, két vagy három nap Sárvár között és Leoka között lakjál, hogy az jó égrül ne menj mindjárást az sárvári hitvány égre az leokai jó égrül. ²⁾ Isten tanétson. Ezt én arra írom, hogy nem vélem, hogy én az menyekzőre haza érkezzem. Isten tartson meg. Kely nem volna gonosz, ha Ferkót az jó égen Leokán hagynád. Datum Bécsbe pünkösöd harmad napján 1558.

Az te Nádasdyd etc.

El ne veszed édes fiam a tejrül való levelet.

Kivül: Az tejet mint kell megcsinálni az gyermeknek.

(Sajátkezű).

*1558. június 5.

Szerelmes Orsikám. Ím küldtem az te udvarnépednek való posztót, kivel megéred őket (így), azaz az ifiakat, az mosónét, sütőnét, segétőjökkel és az házseprőket. De az ifiaknak most több nem jut egy-egy dolmámmál és egy-egy nadrágnál. Az öreg ifiaknak kék karisiából kell dolmánt csinálni, azt sárga posztóval meg kell béllenyi; nadrágot is azonból ha jut, ha

¹⁾ Miksa cseh király, későbbi magyar király neje.

²⁾ — jó levegő.

kedig nem jut: kenturából. Az több ifiaknak az vörös kentura posztóból mind dolmánt s mind nadrágot kell csinálni. Azon kenturából kell mosónét, sütónét és segétőit és házsöpröket ruházni.

Az apró árva gyermekeket szöl két (*sic*; tán = szőlés = szökés = szöke) pöcsétű brazlaiból kell ruházni — Csáký Lászlót az vörös stametből kell ruházni; annyi az posztó, hogy mind felső ruhája, dolmánya és nadrága megleszen belőlő. Az posztónak számát ez békötött czédulából megérted. Isten tartson békével. Datum Bécsbe 5. Junii 1558.

Az te Nádazsdyd etc.

Im az ifiak lajstromit is megküldtem, az kiket meg kell ruházni.

Az posztót hogy megnyirték, meg nem mérték; azért megmérésd otthon és mérve adják Gordács kezébe és esmég mérve adja kü, úgy tud számot róla tartani.

(Sajátkezű).

1558. június 8.

Szerelmes Orsikám. Én az kegyelmes nagy úr Isten jó akaratjából egészségbe vagyok, kit adja ű szent f. te felöled is, az mi Ferkócskánk felől is hallanom. De császárt ű f. ma ebéd után esmég hideg löltő, de ez magadnál legyen. Noha mind ez világ tudja, de én nem akarom tudni, te se tudjad.

Továbbá az úr napját megvárom és én hordozom az műnyasszonyt egy felől, de azután haza kéredzem és ezen meglátom, ha ember az császár, hogy haza bocsát az mennyegzőre és így kéredzem, hogy az mennyegző előtt való pénteken elbocsásson és szombaton Sárvárra jutok és vasárnap ott leszek, hétfőn esmég elindulok és kedden esmég itt leszek, ha több napot nem kérhetek tőle. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 8. Junii 1558.

Az te Nádazsdyd etc.

Boldizsár deákot ma várom vala meg, nem küldél cse-resnyét sem királyné asszonynak, sem nekem. Pih köszönöm. Borsót sem küldél, ki immár itt is elég vagyon.

Ferkónak nagy híre neve vagyon itt, hogy igen épéteté Szigetet. Dicsértessék az Úr Isten.

(Sajátkezű, csak a czimzet idegen kéz írása).

*1558. június 22.

Szerelmes Orsikám. Bezzeg jól tetted, hogy utánam küldted az övet; de mégis egy tafota övem és egy keztem (*keztüm?*) maradott ott, azokat is küldd meg.

Az pályát te nyerted királyné asszonnál az muskatál körtvélylyel, légy érte az diunye pályáért is. Ha Ferkó meggyógyúlt, mennj el az kerek táncz járni; kel még rajta kaphatlak az tánczon.

Tennap még délbe kérdez volt császár, ha megjöttem(-e?); ezt értvén, ottan hozzá menék cseh királyhoz, ki igen örömost látá, hogy megjöttem, mert ű volt kezes értem. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 22. Junii 1558.

Ha sietnél több muskatál körtvélyt küldeni, még esmég megnyerhetnéd az pályát, mert még hire sincs ide. Kérlek, légy érte.

A te vén nádrispánod mp.

Sitkén, Haloltinál, Iváncsinál, Loóson, Fölesen, kel Szent Miklóson is találnek körtvélyt.

(Sajátkezű).

1558. június 25.

Szerelmes Orsikám. Im küldtem egy skatulába valami aprólékot, Ferkónak valót az végre, hogy nálad legyen, hogy mikor valahonnét haza megyek, adj kezembe, hogy adjam neki, mert gyakorta ol hamar indulok, hogy semmit nem vühetek neki, te kedig azt hattad, hogy mindenkor vügyek valamit neki. Továbbá im küldtem az doktortól egy zsankó sípját, kivel mast sípoljon Orsolla asszon és annak utánna az. kinek kellekik. Orvosságot is küldtem az doktortúl Orsolla asszonnak. Továbbá, mikor eljüvék tőled, mondod vala, hogy valami zsinórt adsz, kihez képest itt egy ruhának valót vegyek, de el-

feleddted, azért küldd fel és ha mit egyebet is kell vennem, írd meg és küldj az fejérkeből jelt, kire feladják.

Írd meg azt is, mit vügyek Orsolla asszonnak és az ű leá-nyinak, mert minap egy német azt mondá, hogy mindaha valami vügyek az dajkának. Isten tartson meg. Az szekeret küldd meg, kel kívájhatom magamat, az doktort más szekeren is haza küldheted, vagy Pozsonba vagy ede akar jüni. Datum Bécsbe 25. junii 1558.

Az te Nádaszdyd etc.

Az doktornak add meg immár tikját, lúdját. Az doktorhoz mindjáraást vessenek egy inaast, ki szolgáljon neki, míg ott leszen. Datum etc.

(Sajátkezű.)

*1558. augusztus 11.

Szerelmes Orsikám. Batthyány uramnak szóló leveleket küldj Rohoncra. Ma nem írhatok, mert délest császárral vadászni kell mennem; de holnap mindent írok. Istennek legyen hála, minden dolgunk jól vagyon. Cseh királynak, királyné asszonnak is te szóddal ma ebédre nagy sok jó . . . dinnyét küldék; igen köszönték. Datum Bécsbe 11. Augusti 1558.

Az te Nádaszdyd etc.

Kérlek, kérlek, kérlek küldj úrgombát.

(Sajátkezű.)

*1558. augusztus 17.

Spectabilis ac magnifica domina, *stb.* Vettem leveledet és megértettem; az gombát es, noha nem sok jött hozzám épen, azért jó néven vettük tőled. A minémű marhát küldött Sztenicsnyákból¹⁾ Bódizsár deák mind kettőnknek és Ferkónak is, ez bekötött czédulából, kit Bódizsár deák leveléből vettem küi, megértöd. Az karvalyokat, kérlek, tartasd szépen és öröztessd, hogy mikoron istennek kegyelmességéből innejd haza szabadúlok, lehessenek mindkettőnknek használatunkra és multságunkra. Továbbá az két vég vászonnal ketten egyen-

¹⁾ Alsó és Felső-Sztenicsnyák, Horvátországban, a volt I. báni határőrezredhez tartozott faluk.

lőképen osztozzunk, fele tied, fele enyim legyen. Az nyesteket is énnekem engedjed, kíváltképen ha jók lesznek, hogy ez télre valami dolmánt bélethessek magamnak velek; de ha jók nem lesznek, ámbátor tiédek legyenek, énnekem ne adjad őket. Ferkónad add meg az confectet, mert még ű nem tud az karvalyokkal bálni. Tartson meg az úristen mind Ferkóval egyetemben nagy sok esztendeig . . . *stb.* Költ Bécsben 17. Augusti 1558.

Nádasdy kezével: ¹⁾ Megbocsásd édes fiam, hogy az deákkal irattattam, mert bizon igen foglalatós voltam. Az huszonharmadfél tallért és az huszonegy krajczárt megadák; de nem írtad meg mennyi költ el benne és hova lött. A hazamenésről más levelembe teszek választot.

Az te Nádazsdyd etc.

A mit hagytál hogy vásárljak, csak Sárkánt várom, ottan (= *legott*) megszerzem; jóllehet nem érem meg az pénzzel, kit küldtél, de meg kell lenni az úr dolgának.

*1558. október 10.

Spectabilis et magnifica domina; *stb.* Im küldtem három légyfogó üveget, kikben az legyeket ekképen kell fogni. hogy egy kevés mézes vizet kell az ivergek fenekére tölteni és azt a vizet az ivergben meg kell locsolni; azonképen az ivergnek az száját es kövől mézes vízzel egy kevésé meg kell kenni; így mind bele mennek az legyek és valamelyik belé megyen, azokban csak egy sem tud kijöni; hanem mikoron légygyel megrakodik az iverg, kü kell vinni és más vízzel kü kell belőlök mosni. — Továbbá im küldtünk egy lakatot és egy reteszt fejével egybe, kit magaddal viselj, hogy mikoron történik úton járnod és valamely jobbágyodnál megszállanod, mindjárást rávethesd az ajtóra, hogy marhád bizvásban lehessen az házban. Az selyem felől választ várok tőled és mihegyen megírod, azontul megvétetöm és aláküldöm. Isten tartson meg *stb.* Datum Viennae 10. Octobris 1558.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak az aláírás Nádasdyé)

¹⁾ Az előzőt az írődeák írta.

1558. október 10.

Spectabilis et Magnifica Domina stb. Hogy ede juték, találám itt Gajetánusnak két levelét, egyikét nekem szólót, másikat neköd, kit ím ez bekötött levélbe megküldtem neköd. De miért hogy véltem azt, hogy az te leveledet is olaszul írta, felszakasztottam vala, tudván azt, hogy senki nem volna ott, ki meg tudnája magyarázni. De az levél nem olaszul, hanem deákul vagyon írva, kit György urammal megmagyaráztasd. Továbbá Ferkónak küldött valami maskarákat, kik között szerecsen maskarák is vannak. Okkal cselekedjetök azért velök az gyermek környöl, hogy meg ne ijedjen tőlök. Kegyesnek is küldött valami szappant, kit az tanyesztrába meglél.

Továbbá neked is köldött két pár öreg galambot és egy pár fehér gerliczét. Az galamboknak az egyik páriája fehér, s az másik fekete. Ezt azért írok, hogy az feketieket kölömb házban tartasd, az fejéreket is kölömb házba, mert ha az fekete az fejérhöz férkeznek, tehát megölnék egymást. Az két fekete galambot azért kölömb tartasd, az fejéreket is kölömb. Ennyiek penég buzát, kölest adjanak és közösleg törött árpát is és kevésképpen kender magot adjanak ennyiek. Az kender mag igin használ nekik, kitől jó egészségök is leszen. Ím ugyanazon kosárba költök az galambokat, a kibe hozták őket. Ezt azért az kosárt megtartsad, hogy ez után is, ha valamelyik házunkba el akarod veled őket elvinni, bízvást elvihetöd benne. Az kosárnak az felső rendibe az gerliczéket hozták, kiket mastan alá nem küldhettem, mivel hogy az úton, hogy hozták, az galamboknak az egyike az egyik gerliczéhez hozzá szaladt volt és az nyakáról, hátáról és fejéről az tollat lekoppasztotta volt, meg is sértette volt egy kevésbé, de mihelt meggyógyul és az tolla valamennyire megkezd nőni, azontúl azokat is aláküldöm, a vagy én magammal egygyött alá viszöm, ha addig meg nem gyógyulna. De azt hiszöm, hogy hamar meggyógyul, mert János deák szépen bánik vele. Az galambokat penég és az maskarákat, az szappannal egyetembe, Tarnóczy Jakabtúl küldtem el. Isten tartson meg jó

egészségben mind Ferkóval egyetembe. Datum Viennae 10. octobris 1558.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeírása).

*1558. október 12.

Spectabilis et magnifica domina . . . Szerelmes atyám-fia, küldd fel mindjárást mind az négy olasz galambot ugyan-azon kosárba, a kibe alá vitték, mert császárnak ű fölségének valaki megmondotta űket és ű fölsége kére engem, hogy az fiaiba adnék neki. Én felelém ű fölségének, hogy én akarok várnom az fiaiba ű fölségétől ; de ű fölsége mégis azont vitatta. Inkább illik azért annak lenni, hogy mi várjunk ű tőle az fiaiba, hogy nem mint ű fölsége mi tölönk. — Küldd fel azért űket mindjárást az kis hintón és azon inastól küldd űket, a ki innejd vitte űket alá, mert immár ű jól tud velek banni. Az gerliczéket is ű fölségének megemlítettem vala ; de azokkal semmit nem gondola, azt mondá, hogy köz az. Isten tartson meg *sth.* Datum Viennae 12. Octobris 1558.

Az te Nádazsdyd etc.

Kérlek, édes fiam, ne bánkódjál az galambokon ; ha ű fölsége nem ad az fiaiba, bizony igaz, Olaszországból mást hozatok. Az módja azt mutatja, hogy nem sokáig késlel itt ű fölsége. Bizony nagy kegyelmességgel tudakozott ű fölsége mind te rúlad s mind fiunkrul.

.. fogadja isten Kegyesnek, hogy az borkövet Lengyel kezébe adta. Szülfű gyökeret most kell ásni.

(Az utóirat Nádasdy kezeírása).

1558. október 15.

Köszönetünknek utána. Balázs deák azt mondá szóddal, hogy szömnek való nádmézet küldjünk, ki micsoda nádméz legyen nem értők. Tudom hogy mondod vala egyszer, hogy ezukarom kandit küldjünk s ne talán tán mast es azt kérted, de Balázs deák nem tudja megmondani. Azért tégy bizonyossá mindjárást, hogy tudjunk mit küldeni.

Továbbá szökfű színű selym es két féle vagyon, egyik sitétebb, az másik világosbb, Balázs deák penig azt mondja, hogy oroszán színű selymet kéretsz az gomboknak, osztán igön szép vöröset, mi legyön az oroszán színű azt sem értők. Azért ír meg nyilvánban és küldj valami próbát es, kihöz képest tudják mind az két félét megvenni. Isten tartson meg nagy jó egészségben mind Ferkóval egyetömbe. Költ Bécsbe 15. octobris 1558.

Az te Nádasdyd m. p.

(Csak az aláírás sajátkezű.)

1558. október 16.

Szerelmes Orsikám. Istennek legyen hála, hogy békével és egészséggel jutottatok haza azaz Sárvárra, de ott nem sokat késtek. Isten jót adjon neked, hogy nem bánod, hogy az galambokat, vagy jut ezekbe vagy nem, de Gajétanos uramtúl többet hozatok. Isten tartson meg. Az több dolgokrúl az több leveleimből többet értesz. Datum Bécsbe 16. octobris 1558.

Servitor Nádasdy etc.

(A cím híjján sajátkezű.)

1558. október 18.

Spectabilis et Magnifica Domina stb. Im megküldtem az fejér cukkar kandit, kit sok közöl válogattak, én ingyen nem véltem, hogy illyen szépet lellessenek mast itt.

Az atlacz selymet szegfű szűnt, mast meg nem küldhetem, mert soholt az boltogban (így) afféle szűnt nem lelhettek. Ilona asszonynyal is kerestettem, de ű sem tehette soholt szerét. Mindazáltal kén hoznak valahonnajd az Kermesen ¹⁾ sokedalomra afféle selymet és megvetetöm s meg is küldüm.

Im az Ferencz párnájának való irhát es megküldtem, ki jól lehet igin sok annak, de miérthogy egymástúl nem akarták elmetszeni, mindenestől meg kellett vetetnem, igen drágán. De igin félek rajta, hogy az öreg toll mind által megyen

¹⁾ Alkalmasint Krems, legalább a következő évi októberben is emlékezik az ottani vásárról, a mely Simon Juda napján (október 28.) tartatott.

rajta, hogy ilyen gyöngé. Ammi azért az Ferencz párnájátúl magmarad, te magadnak csináltass abból fejalt avagy vánkost és ha tetszendik, hogy jó legyen, írd meg nekem, én derekaljnak is kész vagyok neköd megvetetnem és alá küldenöm. Ím az thruciscust is és egynihánny poma granátot az lant húrral egyetembe megküldtem. Az lantot is hamar nap megküldüm, ugyan most megküldtem volna, de ilyen hertelen nem lelhetek jó. Isten tartson meg mind Ferenczczel egyetembe nagy jó egészségben. Datum Viennae 18. octobris 1558.

Továbbá Széchy asszony amminemő ágy szerszámot adott vala, ahhoz megcsináltattam az ágyot is. De paplan nincs hozzá. Az tárházba láttam egy paplant, ki az Széchy házból költ volt, mert az Széchy czímer is rajta vagyon, közép-aránt az kétfejő sas, valahogy jutott oda. Küldd fel azért ede azt a paplant, kéntalán jó legyen az ágyhoz, de jól betakar-tasd, hogy az esső ne érje.

Továbbá édes atyámfia, ha szerét tehetöd, küldj valami fáczánt és foglyot.

Az bestyét az Mayladod (így) kerested (így) meg, és küldd fel, mert immár egynihányszor kérdezte császár.

Az te Nádasdy etc.

Az két fejer poma granat sonyó, az tübbi édes.

(Csak az aláírás, s a dült betűvel szedett rész Nádasdy kezeirása.)

1558. november 3.

Tekéntetes, Nagyságos, Tisztelendő és Szerelmes Feleségem. Köszönetemnek utána. Tegnap ebéd után császár ú fölsége Prágába indula és ú fölségét étlen elkésértem, de miért hogy későn az késértésből tértem vala meg, mind az ebéd s mind az vacsora egy lén. Továbbá ma reggel indultam Bécsből és az úton ede jövet találám elő Begetey Bálintot, kitül írtál volt neköm egy levelet, kiben írsz az Ferkó betegségéről. Miért penég, hogy holnap Istennek segítségéből innejd Leukára akarok mennem. Kérlek, hogy ha az gyermek betegsége szenvedí, jöjj holnapután hozzám Leukára, ha penég az gyermeket ott nem meröd hagyni, tehát írd meg neköm, én magam oda megyök hozzád Sárvárra.

Az Győrrre való menetel el nem mult, de császár ű fölsége elhalasztotta egynehány napra. Isten tartson meg jó egészségben nagy sok esztendeig mind Ferenczczel egyetembe. Költ Kereszturot 3. novembris 1558.

Az te Nádazsdyd.

Ez bekötött levelet siess küldenyi Kanizsára, kérlek el ne feledd.

(Csak az aláírás és utóirat Nádasy keze írása.)

1559. január 2.

Szerelmes Orsikám. Értem az te leveledből, hogy Ferkó náthás és hurut. Isten adjon egészséget neki. Kérlek is, hogy írd meg mint vagyon. Az ide feljövésedrűl azt hiszem, hogy nem leszen gondod.

Az doktor felől írtam volt azt, hogy csaknem szegény Pál urammá lén, annyira elbúsétották vala, de immár megtért az mennyegző után.

Az dajka asszony leánya felől régen válaszot . . . m, azt is hiszem, régen ott vagyon az leány nálad, mert nekem Lestár uram azt mondta vala, hogy megírta feleségének, hogy oda küldjö.

Az gyűlést tennap kezdték el, valamikor végezhettyék el, félek rajta, hogy vége lehessen ez farsangba.

Török császár fiai között, magyák (= mondják) közhírrel, hogy valami igenetlenség volna, ha bizon volna, használna nekünk, de az bizony, hogy perzsiai király megverte az tatárt, az is használ valamit nekünk, de viszont esmég igen árt nekünk, hogy az törököt (így) tizezer spanyolt vágtak le Áfrikába. Isten segítsen bennünk és tartson ű szent fölsége mind Ferkóval egyetembe. Datum Pozsont 2. januarii 1559.

Az te Nádazsdyd.

Csoda sok dolgokat kíváu császár ez gyűlésen ez ország-túl, de igen ösztövé az pecsenye, kevés zsírja csöpöghet.

(Sajátkezű, csak a ezim idegen kéz írása.)

1559. január 9.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utánna. Még az király Bécsből nem jött alá és mind addég sem jű, míg alá nem híjjok ű fölségit. Mert még az ország be nem gyült.

Továbbá mastan egyéb ujságot nem írhatok, hanem hogy az törökök, ammint értők, igin gyülekeznek oda ti felétök és rablani akarnak. Tudod, hogy egyszer is, mikoron Erdélybe mentem vala, te reád és Batthyányiné asszonyomra bízam vala az végeket és akkoron Beszprémnél igin megvertítök volt az törököket. Mast is azért mindenfelől vigyáztass és emberkedjél és az végöknek viseld szorgalmatos gondját. Én penég mastan semmi segítséggel nem lehetök innejd.

Továbbá Zsenyei kérkedött neköm valami jó gyümölcs-csel. Kérlek azért, hogy mikoron felküldöd az sós tejet és az dinnyéket, ugyanazon szekéren küldd fel az Zsenyei gyümölcsét is. De meghagyjad, hogy az dinnyét jól betakarják, hogy az hideg meg ne vegye és meg ne törődjék. Isten tartson meg mind Ferenczczel egyetemben jó egészségben. Költ Pozsonban 9. januarii 1559.

Az te Nádasdyd etc.

Az doktor meg kezd bolondulni, elveszett szünö, igen gyötri Simon kamánk asszony is, Sárkány is, az mint látom, nekem kell megszolgáltatnom mennyegzőét.

(Csak az aláírás és utóirat van Nádasdy kezével.)

1559. január 13.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utánna. Még az király alá nem jött, oka az, hogy megbetegedett volt. De ű fölsége azt írta, hogy ez jövő szombaton indul Bécsből és vasárnapra alá jű. Jöllerhet egy nap alá jühetne ede ű fölsége, de miért hogy királyné asszonynyal egyött jű, azért érkezik két napra ede. Azt is értök, hogy Báthoryné asszonyom is ede feljű királyné asszonyhoz. Te is azért légy készen, hogy ha fel kelletik jünöd, mind-

járást elindulhass. Itt mind bátyáddal Báthory urammal s mind asszonyommal feleségével szembe lehetsz.

Továbbá nem tudom, ha az én leveletem, kit Sztenienyákból írtak, megmagyaráztattad, mert felszakasztva hozták én nekem. Ez bekötött czédulából azért, kit abból az levélből írtattunk kü, megértöd, mit küldött mind Bódizsár deák te neked és Ferencznek. Isten tartson meg jó egészségben. Költ Pozsonban 13. januarii 1559.

Idem manu propria
Az te Nádasdyd etc.

Egy emberre találkoztam volt, ki csak kevésse, hogy Pállá nem lén. De én veszttem el téled. Ez ki legyen, idővel megértöd tülem.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeírása).

*1559. január 15.

Szerelmes Orsikám. Vettem az te édes leveledet, kiből értem az te és az Ferkó egészségét, kirül hála legyen ű szent fölségének és dicsértessék az ű szent neve; én is az kegyelmes nagy úristennek kegyelmességéből jó egészségbe vagyok. Pénzt mastan bár se te, se Zsenyey ne küldjete, hanem ha írok. de azért készen tartsatok. Akarom, hogy hagyta az zsaládiába magadnak, immár jobb kedvvel költöm el az kit küldtél. Az királyné asszony körtvélye ugyan az volt, az kirül írtál és elküldtél. Jól tetted, hogy elküldted a Zsenyey gyümölcsét. Az dolog kire kértél vala, miibe legyen, megérted az levélből kit leányunknak¹⁾ írtam; de az dolgot csak te és leányunk értse ideig; de azért készülj hozzá lassan; de megmond leányunknak, hogy ugyan ne járjon mint Hásságy Borbála, ki nem tűrheté volt, hanem megmondta volt neked, hogy Both Györgynek adták.

Király ű fölsége azt írja nekem, hogy holnap indul Bécsből és kedden estvére itt leszen: de én látva hiszem: kértem is ű fölségét, hogy ne jűjön míg jól meg nem gyó-

¹⁾ Szlúny Anna. (Úgy tetszik, ekkor kérte meg Oláh Császár Miklós a lány kezét Nádasdytól s a levél erre czéloz.)

gyúl; mihelt megjű, ottan megírom. Isten tartson meg. Datum Pozsont 15. Januarii 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

Ha tetszik, mikor megadod az levelet Annának, mondd azt neki, hogy olvastassa meg kománkkal, mert te röstelled és hívasd fel kománkat; és mikor kománk az levelet olvassa, nézz az orozájára Annának és lásd meg mint tartja magát, és hagyd meg neki hogy tegyen választ; lássuk mi választot teszen? De komámnak meghagyd, hogy csak nála legyen az dolog ideiglen.

Idem mp.

(Sajátkezű.)

*1559. február 4.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utána. Bizony, hogy ez két nap igen nehezen voltam az nátha miatt, ez elmúlt éjjel is nem nyughattam miatta. De legyen istennek hála, ma jobban voltam és az ebédet is Batthyány uramnál nagy vígan ettem.

Továbbá ezúttal Csány Akáczíostol küldtem volt neked hatvan aranyat szépeket és igaz mértékkel valókat és megizentem vala tőle, hogy az hatvan arany helyett az alábbvalókban, kik ott nálad vannak, az salezpurgiakban és az török aranyokban esmét hatvant küldenél, kiket még sem köldted fel.

Továbbá hagytam másfélszáz aranyat nálad és megizentem volt neked, hogy aprópénzül felküldenéd nekem; száz forint héjával azért, kit itt hagyott volt ezúttal nálunk Csány apró pénzül, azt a summa pénzt felküldjed, mert vagyon valami adósságunk is itt, kit meg kellene fizetnem. Más az, hogy külség nekül is szűkülünk.

Továbbá a mint ír nekem Zsenyey az mi felől, csak aligha te neked onnadj kü nem kellett költöztetned valami jobb égre, mert ha az árok vizit elbocsátja, kit el is kell bocsátani, ott te semmiképen meg nem maradhatsz; más az hogy jól tudod, az márczius mely beteges hó legyen. Válaszsz azért magadnak jó idein helyt, hol lakjál vagy Kapuban vagy Leukán, vagy Kereszturatt vagy Sejteren avagy penég Szent-Miklóstt és oda jó

idein egyet mást küldj. Isten tartson meg mind Ferenczezel egyetemben *stb.* Költ Posonban 4. Februarii 1559.

Továbbá küldj az bécsi bábának egy szalonnát és tiz köből gabonát. Az ládd miérthogy ez idén igen szők volt az disznóbarom, Horvátországból is kétszer való árán hoztanak kü; ezért egyért, másért hogy az büjt is rajtunk vagyon, késő volna az ártánt lábon felküldeni.

Az Ilona asszonynak is szegénnek küldj egy szalonnát és tiz köből búzát, untalan küld szegén egy más aprólékot.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak az utolsó két sor Nádasyd kezeírása.)

1559. február 8.

Tekéntetes, nagyságos, *stb.* Vettem leveledet, kiben azt írod, hogy fejed fájadalmas. Bizonnyal bánom, de az Isten meggyógyét belüle.

Én tisztán olyan vagyok mint az márczius, mert ű neki természeti, hogy napestig egynihányszor megváltozik, hol esős, hol szeles, hol penég tiszta. Azonképpen engemet is, niha az nátha, niha penég egyebféle, csak Isten tudja micsoda, nyavalyák bántanak, hol penég semmi dolgom nincsen. Ne véljed azért, hogy én igin nehezen volnék, hála Istennek minden nap mind az ebédet s mind az vacsorát megettem és csak egy éjjel és egy nap estig hogy feküdtem, ennek kövöle minden nap dolgot tettem. Értöm azt is mit írsz az mí felől és hogy az szegénséget igin szánod. Látja Isten szívemet, hogy én is fellebb nem lehet mennyire szánom, és ha egyéb lehetne benne, nem is míveltetném, hanem elhagyathatnám az mívet, de végre a mint én látom az szegénségnek fizetnünk is kellek, hogy teljességgel el ne nyomorodjanak. Ez penég az fejr láda megustromlásával lehet meg.

Én az én haza menetelem felől még semmi bizonyost nem tudok írnom, mert csak tegnap hozák közinkbe az király kívánságát az mí végezésünkre és még egy ideig itt kellek ülnünk. Az disznó aprólékot és az sós tejet, kit Tahy Bernáltól küldtél, jó néven vettem tőled s igin is köszönöm, én kedvem szerint laktam vele és az húsételt is azon hagyom el.

Rád kezdtem vala haragodnom, hogy az feljüvést elhaltad vala, de miért hogy leveledből értöm, hogy jó módomban fel nem jühetél volna, azért nem nehezlök immár reád, *de azért félek vala, hogy miért felültettelek vala, hogy eljüssz.*

Az pénzt, kirül ez napokban is írtunk vala neked, még sem küldted fel. Küldd fel azért minden haladék nélkül, mert nagy szükségünk vagyon reá.

Továbbá azt értöm, hogy halogatnak ott Sárváratt, ki ha úgy vagyon, jó idein küköltözzél onmajd.

Ha penég az keresztúri tóról elment az jég, tehát a nélkül is oda kelletnék mennöd. Szörözz idein azért tentát, papirost és az pénzt, az hal árát, mint egy Batthyányi asszonyomné csak vonjad. Az leszen istenesbb német, a kitül előbb elvehetéd az pénzt. Isten tartson meg jó egészségben. Költ Pozsonban 8. februarii 1559.

Csányitúl, ki jö, hatvan forintot küldtem, küldj slejtet helébe.

Az te Nádasdyd.

(Csak az aláírás meg a dült betűk Nádasdy saját kezeírása.)

1559. február 26.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes ágyastársom. Köszönetemet és magam ajánlását. Hála legyen az kegyelmes nagy úr Istennek, hogy mind Ferkóstul egészségbe vattok, én is az ű szent f. jó voltából egészségbe vagyok. Nem tudom, ha Ferkót elvüsszöd veled halásznői, jelesben hogy náthás és hogy kevés ház vagyon ott Keresztúrat. De azt mield, az mi jobbnak tetszik.

Továbbá az gyűlés elég rosszom elvégződék, de azért én ugyan nem mehetek haza, mert meghala Podnamiczky Ráfael és jószága királyra szállott, de az felesége nem akará megadni az házakat. Miért kedig, hogy ez országbeli urak és nemeselek között és esászárr között én vagyok bíró, az asszonyt én előmbé idézték, kinek az törvénye még böjt közép szerdán kezdetik el, addig itt kell fáczánoznom, az után is mindaddig, mig az törvény elvégeződik, kiből azt hiszem, hogy az husvét vet kü. Patientia in mala hora.

Isten vüseljen békével az halászatra, kel egy napra oda

szaladhatok az törvény, ha király elmenne Bécsbe, de ha el nem megyen, mind itt kell füstölgenem.

Továbbá az kevélységgel csak ne járnál úgy, mint az kevély leány az tánczba. Értem, hogy nálad volt Zsuzsonna-asszony, én unám, mely gyakorta kezde hozzád járni, ha lehet azon leszek, hogy kütegyem rokkáját, mint egyszer, hogy elvadéttam vala tőled.

Küldj halat fiam és egyéb böjti eleséget is és lisztet, zabot is. Ha oda Keresztúrra szaladhatnék hozzád, tehát az Fertőre mennék és az mel szekerekenn innét mennék, azokat Pamogyon, hanném (így) és te vártatnál Sárodon valami szekerekkel, de mikor úgy lehetne, még adnám előbb tudnod.

Ezen meglátom, ha ember bak vagy, hogy ha az tó halából pénzt is versz, az tókat is mind meghaláséod belőlő, és az kiknek halat ígértem, azoknak is mind megadod és annak fölöttő mind magadat s mind engemet s mindaz szegén népet jól tartod belőlő ez böjtönn.

El ne feledd Zrinyi uramnénak és Kinspergeiné kománk asszonynak halat küldenyi. Isten tanétson, segítsen és megtartson. Datum Pozsont 26. februarii 1559.

Az te vén Nádazsdy
Tamásod etc.

Küldj mégis húsz arany forintot, bizon mihelt haza megyek, mind azt az huszat s mind az mely tized mi nap küldtél vala, szép és jó tombütő arany forintokkal fizetem meg.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása.)

1559. márczius 19.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utánna. Az gyümölcsöt, kit királyné asszonynak be kell az te neveddel mutatni, én magam szépen beraktam a skatulákba és az levelet is megírtam ű fölségének, be is pecsétlettem gyűrűddel, kit im ez levélbe bekötve esmét viszha köldtem neked. Isten tartson meg. Datum Vienne 19. martii 1559.

Az gyümölcs, az kit még ez ősszel hoztak volt Zalából és háromféle: makaria körtvély, nevetlen körtvély és muska-

tály alma. Jóllehet az muskatály alma elég rosszul vagyon, de az körtvély igin szépen megállott.

Az szekereket én csak szerencsére hozattam ede fel, azt sem tudom, hogyha az innepekre haza mehetők vagy nem. Az én penég itt való késésesemnek okát sok szóval kelletnék megírnom. De mikoron az Úr Isten haza visszén, innejd én magam megbeszélöm. Királyné asszonynak is írtam azon dologról az te szóddal.

Ha szímtén azért ez husvétra haza nem mehetők innejd, légy készen, hogy azon túl ez husvét után vagy Szent Miklósra vagy Keresztúrra eljöhess omajd Sárvárról. Leukát ingyen nem meröm csak emlétenem is.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak a névaláírás van Nádasdy kezével.)

*1559. márczius 24.

Szerelmes Orsikám. Eléggé hányám az görzset (?) hogy ez innepre hozzád mehessek, de nem lelete; ki bizony nehéz, de nem tehetek semmit róla. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 24. Martii 1559.

Ezzel vigasztalom magamat, hogy ha elbocsátnak vala is, húse hétfőn (= *húsvét hétfőn*) esméig ide kellett volna indulnunk.

Az te Nádazsdyd etc.

Meghala az szegén Kamarjay; Perneszyth komámnak adom az vicanádrispánságot, úgy is küvesztem országából, mert nem küldő spárgát.

Mondd meg kománknak, hogy most volna immár jó oltani. (Sajátkezű).

*1559. április 12.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utána. Én tegnap tértem meg Berzenczéről és ugyanazonnap Csorgón Zriný urammál ettem ebédet és ebéd után ede jöttem Kanizsára. Az álgyúkat is tegnap Berzenczéről bocsátám el Szigetbe és hiszöm, hogy immár ma elvált dolgok, de hiszszük hogy jól jártak. Én mind addig sem

indulok innéjd el, valamég választom nem jó Szigetből. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczcel egyetembe. Költ Kanizsán 12. Április 1559.

Ma vém egy leveledet, ki tennap költ Sárvárrott; értem hogy mind Ferkóval békével vagytok, hála legyen az kegyelmes nagy úristennek, én is az nagy úristennek kegyelmességéből meggyógyulék. Az szőlők teljességgel elvesztek, azt hiszem hogy ott is úgy jártatok. Hála legyen istennek és legyen az ő szent akaratja.

Az te Nádazsdyd etc.

(Az utóirat Nádasy kezeírása).

*1559. április 29.

Szerelmes Orsikám. Vettem az te leveledet; hála istennek, hogy jó egészségbe vagytok; én is legyen hála az kegyelmes nagy úristennek, jó egészségbe vagyok. És igen pörlünk ¹⁾, hamarabb leszen az hazamenés, hogynem mint vélem vala; de előbb Bécsbe kell mennem az vár dolgáért. Isten tartson meg. Datum Pozsontt 29. Április 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

(Sajátkezű).

*1559. május 3.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő szerelmes feleségem. Köszönetemnek utána. Dicsértessék az úristen, én jó egészségben vagyok maiban, mely jó egészséget te felőled, Ferencz felől és minden házad-népe felől kívánok hallanom. Továbbá az Podmaniczky törvényének ez héten azt vélem vége szakad és innejd mindjárást esmét felmegyök Bécsbe, törekedni Beszterczéért. Nekem nagy reménségem vagyon az császár és cseh király ő fölségök kegyelmességökben. Az pénzért azért légy érte mindenfelé és semmit ne mulass vele; én is érte vagyok mindenfelé; mert ha meg kell lenni, majd kelletik az

¹⁾ T. i. a nyolczados törvényszéken.

pénz. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczczel egyetembe stb. Költ Pozsomban 3. Maii 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

1559. május 11.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utána. Az Podmaniczky törvényének immár vége vagyon és holnap, istennek kegyelmességéből, Bécsbe akarok mennem; ott mig (= meddig) kellessék késnem, nem tudom; azon leszök, hogy hamar kivájjam magamat onnéjd. Az Besztercze ha szintén császár magának tartja is, nagy somma pénzbe leszen nála; avagy ha magának nem tartja is, annak a kinek adja, nagy pénzt kelletik érette letenni. Nem tudom azért még, ha mienk leszen-e avagy nem. Az dolog kettőbe áll; vagy az hogy mindjára, mihelt királylyal szembe leszök (ha császártul tanúsága leszen) azonit megjelenti, ha nekünk adja és mennyi pénzen adja; avagy ha császártól még semmi tanúsága nincsen, tehát cseh királynak meg kelletik írnia császárnak és az választot onnadjd felől várunk. Megírtam Zsenyeinek, hogy az pénzért mindenfelé érte legyen.

Továbbá semmit nem írák arról, hogy ha Sárvárból küjűsz, hol laknál örömesben. Írd meg azért Bécsbe, hogy ha Leukára vagy Kereszturatt avagy penég Szent-Miklóstt akarsz örömesben lakni, mert oda idein kellene egyet mást szörözni. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczczel egyetembe. Költ Pozsomban 11. Maii 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

1559. május 16.

Tekéntetes stb. Jól értöm, hogy csak én reám hattad, hol kellessék laknod. Ha az kerbéli aszalóház megkészlhet vala, tehát mind veled egyetemben ott akartam laknom, ha képzéd azért, hogy megcsináltatod, légy érte, de kérlek az Istenért is, hogyha az árok meg kezd bizódni és g . . . z ég kezd lenni, mind az gyermekkel egyetembe mindjára menj el onnadjd valahova. Én nem tudom, mikoron leszen innejd . . . ű

szabadulásom, én mind addig sem kez . . . haza mehetnem, míg császártól amaz dologról, kit tudsz, választom nem jű. Te azon közbe az pénzért mindenfelé légy érte és ha egyéb nem lehet benne, míg az fejér tulkot is meg ne kéméld, hogy meg ne fogyatkozzunk pénz nélkül. Isten tartson meg mind Ferencz-czel egyetembe jó egészségben sok esztendeig. Költ Bécsbe 16. maji 1559.

Írd meg, mit vügyek Ferkónak, az dajkának, Kegyesnek és Ékesnek, mert űk forgódnak Ferkó körül, ird meg neked is mit vügyek. .

Ferkót siess megtanétani az ű nevét megírnyi, mert az kitűl az pénzt kölcsön felveszek, azt kívánják az én és az te és Ferkó keze írása rajta legyen az levelen.

(Csak az utóirat Nádasdy kezeírása).

*1559. május 31.

Tekéntetes stb. Én mind azon sápolódtam, hol tehessem szerét ez idén az előírű körtvélynek; azonközbe jűve hozzám Makkos Amborúzs és az ű muskatály körtvélyét, ki az ű szűlejében volna, nekem adá ajándékon. Mondá, hogy Poor Albertnek is, Pereszleginek [is] volna az ű szűlejében egy előírű körtvél, kit megyhagyám neki, hogy pénzem fejébe nekem kérje. De miérthogy Makkos azt mondá, hogy sem ű, sem penig az másik ű magoktól meg nem örözhetik az sok lézegő népektől az fákat, azért ha azt akarod, hogy királyné asszonynak körtvélyt köldj idején, tahát meghagyjad az ispámaak Pereszleginek, hogy megöröztesse szépen űket.

Az úrgombákat az te neveddel beküldtem vala királyné asszonynak, kit jó néven vett túled és igin köszönte. Köldött volt benne királynak is, kit az ű asztalán láttunk. Báthory uramnak is te szóddal köldtem az gombákba. Isten tartson meg. Datum Viennae májusnak utolsó napján 1559.

Az te Nádasdyd etc.

El kezdem únni az választ-várást, ha sokáig kezd késni, félbe kezdem hagyni.

(Az utóirat s aláírás sajátkezű).

1559. június 6.

Tekéntetes stb. Megértettem mind azt a levelet, kit Gábiel deákkal íráttál s mind penég, kit Zsenyiei írt szemed fájásáról. Im azért az kenyetet avagy az íret, kit Gábiellel íráttál, megköldtem. Az több orvosságot is örömet elsiettem volna megköldenem, de miérthogy tegnap későn hozák meg az leveleket és ilyen hertelen az patikán meg nem szörözhatták, ezt az íret elköldem elől, az többbit es holnap az Zsenyiei Miklós deákjától alá köldöm. Megírtam ma igin reggel Gáspár doktornak, hogy alá siessen hozzád, azt vélöm, hogy semmit nem késik, hozzád siet. Jól lehet itt az királyné asszony udvarába mondnak egy embert, hogy ki igin esmér az szemfájdalomról, kit meg is kísértettek itt, de mondják, hogy soknak használt. Az orvosság penég, kivel gyógyét, csak azon víz, ha nem használ is, de nem árt. Mindazáltal meglássok, leszen-e szükség nem-i? Ha szükség leszen, megírjad, mert ammint látom, míg egy hétig is nehezön mehetők innejd haza.

Az muskatál körtvélt, kit köldtél, tegnap hozák meg későn és ma királyné asszonynak te szóddal köldém, kit jó néven vett tüled. Isten tartson és gyógyétson meg. Költ Bécsbe 6. Junii 1559.

Az te Nádasdyd etc.

Az Besztercze dolgába hogy semmi nem kele, bizon Istentül tartom, dicsértessék az nagy úr Isten és hála legyen ű szent felségének.

(Csak az aláírás és utóirat Nádasdy kezeirása).

*1559. június 11.

Szerelmes Orsikám. Hála istennek hogy egészségbe vagytok; én is hála ű szent folségének, jól vagyok. Az szemednek, hiszem az úristent, hogy semmi dolga nem leszen; hiszem hogy Gáspár doktor uram is eddig régen ott vagyon. Az orvosságot, kit Szalay Páltól küldtem, csoda mint dicsérik; de ebéd előtt is egynehányszer kell az szembe eresztetni, vacsora előtt is, vacsora után is, mikor oztán el akarsz alunnyi. De elfeledtem volt megírni, hort vagy igen lágyat, vagy vizest, vagy csak

vizet igyál, eczetet kiváltképen salátával ne egyél. De Gáspár doktort kérjed én szómmal, hogy úgyan ne cselekedjék az te szemeddel, mint az Beycsiével.

Az Besztercze dolgárul bizon semmit nem bánkódom; de ha isten haza vüszön, eleget meczhetünk rajta, oly dolgok történtenek.

Az tizezer forintot siettesd Zsemyeivel megadatni az szegénségnek, ne átkozzanak.

Az én haza menésemről azt írhatom, hogy kel soha igyen nem kíváncsoztam haza; de még ez héten nem hiszem hogy lehessen; légy ott fiam addig Sárváratt, míg én haza megyek. ha látod hogy sem magadnak, sem Ferkónak nem árt az ott való ég (= levegő). Bizony én még nem értem, hanyad magával leszen érsek nram; de te avval ne gondoldj, csináltass mindent béven, ha mi megmarad benne, jó leszen az menyegzőre is. Az te néped kétfelé lételérül nekem az tetszik, hogy valahol jársz házaiddba, jelesen az hol sokaig lesz, minden népeddel együtt légy; erről mikor isten haza viszen, többet szólunk. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 11. Junii 1559.

Az te víg Nádazsdyd etc.

(Sajátkezű).

1559. június 16.

Szerelmes Orsikám. Ma estve megjövő királ az vadászatból, reménlem az úr Istent, hogy immár keddbbe kelve elbocsát, de azért írj édes fiam az szemed felől. Isten tartson meg. Datum Bécsbe 16. Junii 1559.

Valami okulárokat küldtem volt az szemednek, nem tudom ha megadták volt.

Az te Nádrispánod etc.

(Csak a cím nem Nádasdy kezeírása).

1559. szeptember 26.

Tekéntetes, Nagyságos stb. Vettem és megértettem leveledet. Legyen istennek hála, én egyébképpen jól vagyok, nincsen fogatkozásom sem ételembe, sem álmomba, hanem mégis

az kis var, ki kezemen kült vala, viszketett és még mast sem gyógyult meg.

Továbbá im az te kevánságod szerént írtam mind Szlúny Ferencznek s mind penég Bódizsár deáknak. Isten tartson meg jó egészségben. Költ Bécsbe 26. Septembris 1559.

Továbbá mit írtam Szlúnynak, ez bekötött levél másából megértöd, Bódizsár deáknak is megküldtem az mását, hogy ahhozképest inkább tudjon neki szólni. Ha Tranquillus elment volna immár, tahát hadd meg Zsenmyeinek, hogy egy lovagtól küldje Sztenicsnyákba az leveleket.

Adja az úr Isten, hogy mind téged s mind Ferenczek (így) hagyja el az hűleg, nem írtál semmit arról, ha Zsuzsonna asszony mégis nálad vagyon, mert ott hattam vala. Az mint értem, szent Lukács napjára reá kell mennem az törvényre, de először haza megyek.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak a dült betűvel szedett rész s az aláírás Nádasdy kezeírása).

1559. október 3.

Tekentetes stb. Királyné asszony ¹⁾ meghót és Lengyel Márton, miért hogy az anyja udvarába lakott, bekéredzék tülem anyjához. Ha mit azért vagy írnya vagy izennyi akarsz Mayladné asszonyomnak, ű tüle mind írhatasz s mind izenhatsz. Más az, hogy az jüvő szent Simon Jude napján Kremczbe lészen országos sokadalom és az itt valók is mindent ott szoktak vásárlani és itt kétszer való áronn eladni. Ha mit akarsz azért az Szlúny asszony memyegzejére vásárlattatni, ott lenne annak hele. Szörözz azért valami somma pénzt reá. Im Szlúny Ferencznek is újonnan írtam az pénz felől és ha szintén az elübbeli levelet elküldted volna is néki, mindazáltal küldd el ezt es csak Bódizsár deák kezébe. Isten tartson meg. Költ Bécsbe 3. Octobris 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeírása.)

¹⁾ Izabella, L. János özvegye.

1559. október 14.

Tekéntetes stb. Legyen Istennek hála, én igin jó egészségben vagyok mastan, kezem is szépen meggyógyult, jóllehet igin későre, csakhogy az lábamon vannak valami fakadékok, azok is meggyógyulnának, de miérthogy gyakorta kell lábamra felyonnom az nadrágot és udvarhoz is minden nap kell bemenem, abba nem gyógyulhatnak meg hamar, de azzal én semmit nem gondolok. Tudod hogy inkább egészségemre vagyon az, hogy nem mint valami nyavalámra. Az dinnye és gyömölcs ételt is elhattam immár, tanácsodat fogadom belőle, mert én magam látom, hogy nincsen egészségemre. Ird meg azért te is igazán, mint vagy fiaddal, semmit meg ne tagadj benne. Én is igazán megírtam s úgy is vagyon, hogy jól vagyok Istennek kegyelmességéből.

Továbbá, hol írsz mennyi somma pénzt kell öcséd menyegzejire szörzeni, hogy megírnám. Én azt nem tudom megintézni, mert nem tudom mit kell vásárlani. De ím látod, hogy az nap elközeleg. Azért ha én valamit itt késöm, tehát Pécsy Mártont alá küldüm hozzád, hogy megértse tőled, mit kellesék vásárlani. Ha penég nem késöm itt, tehát én magam értenöm akarok tőled. Szent Simon Juda napjának előtte míg két vagy három nappal szükség, hogy Pécsy Márton ott Kremzbe legyen.

Továbbá azt írtad vala, hogy ez elmúlt kedden Kereszturatt lesz. Én is ahhozképest oda akarok vala mennöm. És micsoda okkal akkoron császártól elbucsuztam vala s micsoda ok továbbá megtartóztata, mikoron Isten haza viszen, megbeszéllem. Isten tartson meg jó egészségben, mind Ferenczcel egyetemben, sok esztendeig. Költ Bécsben 14. Octobris 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

(Csak az aláírás Nádasyd kezeírása).

1559. október 15.

Tekéntetes stb. Vettem leveledet ez mastani októbernek 13. napján Sárváratt költet Pruky Balázs által, hol azt írod azért, hogy mind Ferenczcel egyetemben jó egészségben vagy

azon nékem vagyon nagy örömem. Legyen Istennek hála, én is jó egészségben vagyok mastan.

Továbbá hol azt írod, hogy immár egy heti vagyon, hogy Lencsést hozzám bocsáttád, én Lencsést nem láttam, nem is tudom, ki legyen az. Továbbá itt én sokáig nem késöm, haza megyök Istennek kegyelmességéből, mert nékem Pozsonba kelletik ez itületre mennem, vagy akarok, vagy nem, és akár mint akarnám is, innejd semmiképen nem mehetnék Pozsonba, hanem először haza kell mennem és onnadjd kell indulnom. Császár sem tarthat itt sokáig ez okokért.

Tersáczkynak nem kölemben vagyon mastan dolga, mint tenéked egyszer, hogy Kanizsán valál, mikoron az király emberét mondták vala néked, hogy oda megyen, vélted hogy valami feneség légyen, ha látád, hát csak egy ember vagyok. Nekem is gyermek koromba, hogy míg királt nem láttam, csodának tetszett, de hogy Tatán volt az László király ¹⁾ és meglátám, úgy látám, hogy ű es csak ember. Az Tersáczkyt azért ezennejd ez levél látván, egy kocsin küldd ede fel hozzám, ruháit és párna zsákát tegyék fel az kocsira, hadd lássa császárt, mert ű es azt véli, hogy császár valami más egyéb állat, nem ember. Isten tartson meg jó egészségben, mind Ferenczcel egyetemben sok esztendeig. Költ Bécsben 15. Octobris 1559.

Továbbá kérlek édes leányom, küldd fel az prédikátort hozzám, egy napnak fölöttö itt nem tartom, ugyan Tersáczkyval feljühet és azon kocsin, kin Tersáczky feljű, az prédikátor esmég alá mehet.

Az te Nádazsdyd etc.

(Az utóirat és aláírás Nádasdy kezeirása).

1559. október 18.

Tekéntetes stb. Itt én igin késim és kéntalán mind az héten is a vagy kel míg az másikon is nehezen kezdök haza mehetni a mint látom.

Továbbá im Pécsy Mártont alá küldtem, adj jó tanuságot néki, mit kellessék vásárlani az menyegzőre, adj pénzt is,

¹⁾ II. Ulászló.

kivel beérje. De ne késleld ott, hanem siesd esmét vizzha bocsátani, mert szent Simon Jude napján kezdetik Kremsbe az sokodalom és még az sokodalomnak előtte két vagy harmadnappal kellene ott lenni.

Továbbá az szent Orsola asszony bélessét megvárom tőled, szent Orsolának vagyon sós teje is, hideg kásája is, de az ű sós teje nem hig, hanem sűrű, jól lehet volna körtvélye, almája is, mikoron meghozták volna Sztenicsnyákból.

Továbbá a mint értöm, Ádám deák fija gazdaasszonya, ki szállást tart itt néki, oda akar mennyi téged látni. Mikoron oda megyen azért, tarts szeretettel és jól. Lészen a mint értém egy kis fiacskája is vele. Az Ferenczczel azért adass ajándékon néki egy csizmacskát. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczével (így) egyetemben. Költ Bécsben 18. Octobris 1559

Az te Nádasdyd etc.

Csak ez egy mennyegzőből hatolhassunk kü, nem teszünk többöt efféle bünt, nám számár volt Szlúny Ferencz, ki csak választot sem tén levelünkre.

1559. november 10.

Tekintetes stb. Az te leveledet Szlúnyiz Ferencz levelével egyetemben még Keresztúrat adták vala meg. Bár hogy horvát választ, kit Szlúny tett. De én is hozzája illendő választot tettem levelére, kit megírtam Zsenyeinek, hogy mi tulajdon emberüktül küldje az levelet néki, hogy azon embertül választot is tégyen. Néked immár errül nem szükség, hogy semmit ír néki. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczczel egyetembe. Költ Pozsonban 10. Novembris 1559.

Az te Nádrispánod etc.

Az mennyegzőnek az napja ez jövő januáriusnak huszonegyedik lészen, azaz szent Ágnes asszony napja.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeírása).

1559. november 16.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utánna. Írtam Pernesz Uranmak

az Káthay György mellett almatosson valami levelek végül, hogy megadnája néki. Törekedjél azért te is nála erősen érettek és ha az te törekedésed semmit nem fogna nála, ereszd neki Ferenczet is. Tudom hogy ű neki nem szegi kedvét. Mert inkább ezerszer vétene ellenem György uram, hogy nem mint csak egyszer ű ellene. Isten tartson meg . . . egészségbe mind Ferenczczel egyetembe. Költ Pozsonba 16. Novembris 1559.

Az te Nádazsdyd m. p.

*1559. november 16.

Szerelmes Orsikám. Vettem egyszersmind tennap két leveledet. Egyikbe azt írod, hogy immár mind addig se menjek, míg nem írsz és mikor írsz, akkor az szekeret is elküldöd Söjtörre. Azért én immár tüled várok. De úgy történhetik, hogy akkor vagy az Fertőt nem járhatják, vagy itt akkor valami appellatio leszén, vagy császárnál leszek.

Az másik leveledbe azt írod, hogy mit akarok az Szluný Anna asszonynyal az te ücséddel adnom és e mellett követsz, hogy megbocsássam neked, hogy ezzel bántosz ennyi sok gondaim és fáradságaimba és kérsz, hogy ne búsuljak és tanúságot adjak és hamar választot tegyek.

Én édes szerelmes leányom, nem volt szükség, hogy kövess, mert bizon nem bántottál ezzel engemet; nem búsulok is ez te leveledben. De ha megcsigáznál is, bizon én nem tudnám mind megírnom, mit kell mind vele (*t. i. Szluný Annával*) adni. Azt tudom, hogy pohárszéket kell vele adni; azt is tudom, hogy hat szekeres lovat és egy hintó-szekeret kell vele adni; azt is tudom, hogy hokmestert és vénasszonyt és szolgáló leányokat és apródokat kell vele adni; azt is tudom az ű rendihez és nemzetéhez képest (ki noha szegén de nagy és jeles nemzet) való ruhákat kell vele adni, subákat, köntösöket, szoknyákat; azt is tudom, hogy nyakába valót is hozzá illendőt kell adni; azt is tudom, hogy az jegygyűrűnek is jelesnek kell lenni; azt is tudom, hogy szántalan üngöket kell vele adni, kiket otthon az szántalan vendégnek, kiket érsek uram ¹⁾

¹⁾ Oláh Miklós primás, kinek testvére Orsolya lánzséri Császár Krisztofának neje, volt anyja a vőlegénynek, Oláh Császár Miklósnak.

hívat, kü kell osztani; azt is tudom, hogy számtalan gyűrű és koszorú kell az számtalan vendégnek, kiket te hísz; mindezeknek fölöttö számtalan dolog és marha kell, ki most csak eszünkbe sem jut. Ezeknek kedig megszerzésére akarmint тұrtassok is az icséd hátát, de ha felakasztanójok is, egy pénzt sem vehetünk rajta; bizon mind az tiedből kell édes fiam mindennek meglenni.

De legyen nagy hála az mindenható úristennek, hogy vagyon miből meglenni és dícsértessék az ű szent neve, hogy tégedet ezzel szeretett, hogy te tégy azzal minden atyai és anyai jót, kinek atyja, anyja teneked minden gonosszal volt és számtalan sok kárt tött és mindkettőnknek életünket meg rövidíték. Mert noha soha nekem nem szóltál, de láttam mely keserves lélekkel szenvedted; bizony én bennem is csak alig marada az lélek az Stenyisnák ¹⁾ és Maylád miatt; de mindenről legyen nagy hála az kegyelmes nagy úristennek és dícsőség adassék ű szent fölségének az magasságba. Azért ne kéméljök az istenéből és ű szent fölsége után az tiedből az költséget; nám nem kémélletted az én sok rosz atyámfiától, sőt még az idegenektől is. Kel (= *talán*) ugyanis ez leszen az utolsó menyegző szolgáltatásunk, mert ha isten megtartja is Ferkót (kit méltóztassék ű szent fölsége nem az mi érdemünkért, hanem csak az ű nagy jóvoltából és irgalmasságából, ha ű szent fölségének kellemetes és nekünk üdvösséges, megtartani), nem kezdjek (= *nem foqjuk*) mi neki ezféle örömét érni; de mindenbe legyen az mindenható nagy úristennek ű szent akarátja amen.

Az gyűrűket és az üngökre való hímeket bizon készen kell megvenni, mert rövid az üdő. Vajha Sárkán uramnak mast ereje és egészsége volna; de isten vette elő Pécsy Márton, kit siess hozzám, mert el kell futtatnom Velenczébe és Angustába. Isten tanétson és segítsen.

Továbbá értem mit írsz Zichy István felől; ez is az több dolgaihoz illik. Egyfelől azt írja, hogy három esztendeje, hogy szabadsága vagyon túlem; másfelől im látod hogy mit beszél.

¹⁾ Alighanem Szlúny (Frangepán) György, Szl. Anna atyja, Stenicsnyák vára birtokosa (?)

Jó választot tettél neki; mert bizon én nem bánom, akar nösszék s akar ne nösszék; ingyen az jó leányasszon ¹⁾ bátor idején éhezni készüljön; mert az szegén ücsédnek az tiedből sem mer vala enni adnyi; bizony Becsérből (?) inkább kéméli; de ám az ű dolga; én eluntam az ű meséit. Isten tartson meg mind Ferkóval, Annával és minden hozzád való tartozókkal. Mondd meg Annának, hogy mégis mind azon méreg vagyok reá az hallgatásáért. Datum Pozsontt 16. Novembris 1559.

Im neked küldtem az vendégek neveket ²⁾, kiket el akarok az menyegzőbe hívatnom. Mindezek közül kevés vagyon, kinek én kupával nem offeráltam; némelyeknek kettővel is; meglátjok mint tartják űk mi hozzánk magokat.

Az te nádrispánod mp.

Kérlek, hogy ez levelet tedd jó helyre, hogy el ne vesszen. — Bizon azt hiszem, az bornak és gabonának és egyébféle élésnek ilyen — fordétsad ³⁾ — nagy drága voltába, zabbal és szénával és az fűszerszámmal egyetembe csak az élés is megérne két ezer forintot; de mind meg kell lenni isten segédtségével.

Az is tetszik nekem, hogy az két jegybe való szolgáló leányidat az ücséd menyegzójébe haza adjad; sőt ha lehet Sybryk asszont is eladjad (= férjhez add) és azt is ugyan mast hazaadjad.

Idem manu propria.

Melléklet.

Szlúny Anna menyegzőjére hivatalosak névsora.

<i>Pöspökök:</i>	Váci.
Nyitrai pispök.	Pécsi.
Egri.	Zábrági.
Győri.	Tilini (= tinninai, knini).
Beszprémi.	Csanádi.

¹⁾ Perneszy leányt vett el Zichy István.

²⁾ Lásd a mellékletben.

³⁾ Az előző szónál végződván a lap, hogy neje a lapot fordítsa, azért írta e szót ide Nádasdy.

Apáturok és prépostok :

Szentmártoni apátúr.

Zalavári.

Szentgotthárdi.Borsmonostrai.Csornai prépost.Kapornaki.

Tyrlei.

Óbudai.

Zászlós urak :

Báthory András.

Perényi Gábrriel.

Bebék György.

Balassa Zsigmond.

Balassa János.

Turzó.

Homonnay urak.

Ország Kristóf.

Serédy Gáspár.

Méray.

Desewffy.

Dobó István.

Zay Ferencz.

Réwayak.

Fukarok (= Fuggerek).

Batthyány uram.

Zriný.

Török Ferencz.

Tahy Ferencz.

Bán.

Thersaczky Miklós.

Stepán Frankopán.

Blagay.

Székely Lukács.

Ugnóth (= Ungnád).

Gróf Eck.

(Sajátkezű.)

Gróf ab Arco.

Bánffy István.

Bánffy László.

Batthyány Kristóf.

Macedonia Péter.

Alább renden valók :

Chorom János.

Pethew János.

Jwryssýth.

Horváth Marco.

Alapy János.

Geszthy János.

Teffenpakher.

Kerechényi László.

Ádám Gál.

Paksy.

Krwsyth.

Pálffy Péter.

Czobor.

Mágócsy.

Bornemissza Benedek.

Horváth Gáspár.

Ambrús deák.

Tarnóczyné.

Szabad városok :

Poson.

Sopron.

Kassa.

Nagyszombat.

Kermeczbánya.

Zólyom.

Selmecz.

Lőcse.

Eperjes.

Kis-Szeben.

Bártfa.

*1559. november 20.

Tekéntetes stb. Tudod hogy az Anna asszonynyal kelle-
tik valami ezüstmívet is adnunk, azt nem nézvén, hogy bátyja¹⁾
értetlen és szolgálai fősvények vagy mondjam apró emberek. és
ha el kell hinni, szegén is, a mint ű maga is jelenti levelébe.
Meghagyjad azért mindjára Komlóssynak, hogy valamennyi
törött-marott ezüst mí vagyon az tárházba, tudnyailik tál,
tányér, kalán, kupa, pohár és akármiféle ezüst mí, kivel nem
élhetni, azt mind szedje egybe és hozza kü az tárházból (de
Pécsy Mártont az tárházba be ne bocsássa Komlóssy, nem
azért hogy nem biznánk benne, mert nagyobb dolgot is mer-
nénk reá biznya; de oka vagyon; mindazáltal ezt Komlóssy-
nak se jelentsed olyformán, hogy megértse) és mindenestül
fogva mérse meg itten az ezüst mívet és azután adja mind
Pécsy Márton kezébe; de két lajstromot csinálljon, egyiket
magánál tartsa, az másikat penég adja Pécsy Mártonnak az
ezüst mível együtt, kit ű az én hagyományomból ide felhoz hoz-
zám; de nemcsak az ezüst mínek az számát írja bele, hanem
még azt es megírja, micsodaféle mí lesz.

Jöllehet Szlúny azt írja, hogy ű es valami ezüstmívet
hoz, de nem tudom, hogyha arra való lesz. Nem kellene szé-
gyent vallanunk miatta. Isten tartson meg jó egészségben
mind Ferenczcel egyetemben. Költ Pozsomba 20. Novembris
1559.

Az te Nádasdyd mp.

Irtam Komlóssynak is ez bekötött levélbe.

1559. november 23.

Tekéntetes stb. Vettem és megértettem leveledet, kiben
írod, hogy jó egészségben vagy, mind Ferkóval egyetembe, kin
dicsértessék az úr isten.

Továbbá, hol azt írod, hogy Velenczébe késő volna immár
elküldeni és hogy Sárkány Bécsbe megyen és ott mindent meg-
vehetni, ammint Sárkánynak tetszik, azonn pénzért kin Velen-

¹⁾ Szlúny Ferencz bán † 1572.. Szlúny Anna fivére.

czébe megvehetnéjek és az mi költség az útra menne. Ebben Sárkánynak egy esöppöt se higyj, mert Sárvárról tizednapra az ember, kit én be akarok küldenem, Velenczébe mehet, ott négy napig elvégezheti nagy híven dolgát, ez penég csak két hetet téssen. Ám lássad, hogyha két holnapig onnadj meg nem jühetne. Az menyegző is még két holnap ede. De mind az által miérthogy azt írod, hogy Sárkány felmegyen Bécsbe, én is Istennek kegyelmességéből fölmegyök császárhoz, ű fölségéhez egyéb dolgaimért és ott szembe leszök Sárkánnyal. Az embert penég, kit Velenczébe akarok küldenem, minek előtte felindul, hozzád küldöm mindaz jegyzéssel egyetembe és onnadj indul el.

Hol az Miklós Pál fia mellett írsz, hogy megkegyelmeznék néki, én miattam mindholtig ott lehet az fogságban, de ha azt akarod, hogy megszabaduljon, tehát úgy cselekedjél vele, mint az Györík Kelemennel és az rabokkal, kiket elbocsáttattál vala, mikoron az Isten Ferenczet adta vala ez velágra. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczczel egyetembe. Pozsonból 23. novembris 1559.

Az te Nádazsdyd etc.

Akarnám értenyi, miért fogták volt meg az Miklós Pál fiát.

(Csak az aláírás és utóirat Nádasdy kezeírása).

1559. december 4.

Tekéntetes, stb. Ez mostani hónap tizönnyoledzad napig még itt kell lennem és ha istennek úgy lészen kellemetes, tehát ez hónap vagy tizönkilenczed napján vagy huszad napján Sárvárra indulok. De miérthogy itt két társzekerem vagyon, egyikre az konyha szerszámot, az másikára az morhámat rakotom fel. Pohárszék alá kocsit fogadok és az uraim és az inasok alá, és magamnak itt az uraktól kölcsön kérök Pomagyik (így). Az megmondott két napra azért viseld gondját és Zsenyeinek is meghagyjad, hogy az szekereket tartsa készen túl az Förtön, hogy mihelt által megyök az két társzekerrel, azon túl felrakothassunk az szekerekre és menten mehessünk haza rajtok. De ha történnék, hogy valami szükséges

dolgainkért ez idő közbe haza ha kelletnék két napra mennem, tehát az mint megírtam vala, tartasd készen túl az szekeret, hogy azt az szekeret kin innejd az Förtőig megyők Pomagyon hagyhassam és által kelvén az vizet az más szekeren mehessek haza.

Továbbá elváltoztattam akaratomat, hogy Pécsy Mártont immár el nem küldüm Velenczébe, de innejd Bécsbe felküldüm, onnadj alá megyen egyenesen Sárvárra. Valami szükség leszen azért mindent megmondj néki, mert immár mindent csak Bécsbe kelletik vennünk. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczczel egyetembe. Pozsonból 4. decembris 1559.

Továbbá az ezüst mínek egy részét itt az ötvösekre küosztottuk. Adtam pénzen vett ezüstöt is hozzája és az mível éjjel nappal sietnek. Az ezüst mínek penég egy részét esmét vizsha küldtem Pécsy Mártontúl, kinek gondoltam, hogy még hasznaját vehetni, kit Pécsy Mártontúl megértesz nyilvánban.

Az te Nádasdyd etc.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeírása.)

1559. december 6.

Tekéntetes, stb. Megértettem Kristóf uramtól, mit izentél az egy ludfi felül, hogy ha királynénak illik az egyet elküldenéd vagy nem. Mind én reám, azért küldd el ű fölségének. ne várd azt, hogy ránűjenek az többi, mert az lád efféle marha akkoron kedves, mikoron gyermekded, nem akkoron, mikoron öreg. Levelet is írhatasz ű fölségének és menthetöd magadat, hogy mostan ennél többnek nem tehetted szerét, ű fölsége az egyet vegye kegyelmes névvel mastan.

Továbbá hol azt kívánod érteni tülem, hogy ha elkészülj az mennyegzőre, úgy vagyon, hogyha az mennyegző Mogyorókereken lett volna, egyebet sem tehattünk volna, rá kellett volna mennünk. De csak tegnapjuta levelem Zrínyi uramtól, kibe írja, hogy Csáktornján leszen az mennyegzőn. Azért arra bátor ne viselj semmi Mert gondolhatod, hogy ha szintén sem az útnak nehez volta nem és feljöv abba is innen.

Az mi mennyegzőnk penég ez után két héttel lesz. Innejd gondolhatod, hogy jó módon akarmint akarnyánk is nem mehetnénk el. Isten tartson meg jó egészségben sok esztendeig mind Ferenczcel egyetemben. Pozsonból 6. decembris 1559.

Értem, hogy az embert elbocsátád, hiszem, hogy jó módon bocsátád el, jelesbenn, ha esmég hozzád kelletik jűnyi, adja az kegyelmes fölséges nagy Úr Isten, hogy használt legyen és innét tova is használjon, amen. Pécsy Márton, mikor az te leveled nekem megadták em, hogy innár d ne késleld, bocsátsd mert rövid üdő. Datum ut supra.

Az te Nádazsdyd.

(Csak az utóirat és aláírás Nádasyd kezeírása.)

1560. márczius 17.

Tekintetes, stb. Az mint én nekem írtál vala az Pereszit György felől, hogy éltében örömet szembe volt volna velem, én is ha lehetséges lőtt volna örömost szembe löttem volna vele, mivelhogy régi esmerőm volt és atyámfia gyanánt tartottam és nem csak ő érte, hanem főképpen érted akartam haza menni, ha lehetséges leszen vala, de császár holnap Újhelybe megyen és azt akará, hogy vele menjek és hogy annál es közelb leszek hozzátok, annál nehezebb nekem, hogy haza nem mehetek. Császár egy hétig ott Újhelyben leszen és úgy jó meg vissza Bécsben és azon leszek, hogy magamat valamiképpen kivonhassam és hazamehessek. Továbbá ott eleven gyömbér és szerecsendió vagyon és minden harmadnap egyszer egy szeletecskét végy hozzád benne, mind az gyermekkel egyetembe, harmad napban egyszer az eleven gyömbérben és harmad nap után meg az szerecsendióban. Mikort mulatni kimégy is egy kis eczettel kend meg az bal felől való vak szemedet, azonképpen az pulsus ereket mind az két kezeden. Az kertben mikort mulatni akarsz menni hintóban ülj és az vadkert felől kerölj és úgy szálj le az kerben. Az úr Isten tartson meg jó egészségben. Bécsben 17. napján márcziusnak 1560.

Minek utánna ez levelet megírtam volna, az után értem meg, hogy császár Győrré megyen, azért én nekem is vele

kell mennem, hagyd meg Kristóf uramnak, hogy siessen utánmam.

Az te Nádazsdyd etc.

Holnap reggel indul császár Györré, hadd meg Zseny-nyeinek, hogy küldje el az szabót, ha még el nem küldtö, de ha addig el nem küldtö, míg ez level hozzád jutott, bátor oztámn ne küldjö.

(Az utóirat és aláírás Nádasdy kezeírása).

*1560. május 6.

Szerelmes Orsikám. Az orvosságot csötörtökön elvégezém; pénteken ha az kegyelmes nagy úristennek kellemetes leszen, Pozsomba leszek; onnét ha módot lelek rajta, ez hónap tizennegyedik napján Kapuba leszek; onnét hozzád megyek, onnét esmég Pozsomba térek. De vüselj gondot reá, hogy vagy az Hánon vagy az vizen mehessek által. Im megküldtem Ferkónak az mit levele által kért. De ha másszer ünön kezével nem ír, azvagy ha keze írását nem veti az levélre, semmit sem küldök, sem vüszök neki.

Én itt igen siettetek az házszal, siettess te es az keresztúri udvarral, mert eltekéllettem, hogy míg az úristen öltet veled és Ferkóval egyetembe, nagyobb részét üdölknek itt és Kereszturatt mulassok el, kit császárnak is ü felségének megmondtam. De azért az te házadat, azaz Sárvárat is ne hagyjok; apám tömlöczét is azaz Leokát is ne hagyjok. Isten tartson meg mind az mi szerelmes Ferkónkkal és minden hozzánk való tartozókkal egyetembe. Datum Bécsbe, 6. Maii 1560.

Az te fosos gerencséred etc.

(Sajátkezű.)

1560. május 26.

Szerelmes Orsikám. Ha lehet az pünköszt innepire haza megyek, azért várj készen pappal, hogy hallhassunk misét, bucsut is vüszök velem.

Továbbá ha lelsz vén asszonyt, jó, ha kedig nem lölsz, tehát hívaazsd be egyik házas leányodat, ki legyen házad népé-

vel, mert veled és Ferkóval egy kis farsangot kely járnom, ha az véghez nem megyen is, ím hogy meghevül, nem lakhatol ott, valahova elkely onnét menned. Isten tartson meg. Datum Pozsont 26. maji 1560.

Az te Nádazsdyd etc.

Kivül: Ez levél adassék az én szerelmes Orsikámnak.

(Sajátkezű.)

*1560. július 3.

Köszönetünknek utána igön köszönjök mind az sok jó körtvélyt, mind az sok jó gombát, kit küldtél, kikbül kiadom szóddal az királyné asszony részét es. Az halászatot es igön köszönöm, de kérlek hogy az pisztrángos patakokba hagyj meg neköm es egyet, kit halászsunk osztán együtt meg; inót es vigyünk magunkkal az halászó helyre és ugyan ottan hányjok űket az meleg tejbe és úgy lakjunk vélök. Mi isten kegyelmes-ségébül azon vagyunk, hogy kívájjuk innét magunkat mennél hamarabb lehet, osztán hazúl mindjárást Horvátországba menjünk, kit ugyan elvégeztünk magunkba, ha valami török vagy egyéb rendbéli nagy dolog meg nem bántja szándékunkat. Azért ha akaratod vagyon reá es képzöd, hogy sem magadnak sem Ferkónak az úton ez mostani időnek hősége miatt valami nyavalyátok nem történik, készülj és czihódjél lassan, elviszlek tégöd es mind Ferkóval egyetömbe velem. Isten tartson meg. Költ Bécsbe 3. (8. ?) Julii 1560.

Az te Nádazsdyd etc.

(Sajátkezű.)

1560. július 16.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő és szerelmes feleségem. Köszönetemnek utánna. Én immár teljességgel meguntam az itt való lakást. Ingyen ha császár ez héten haza nem bocsát, bátor vizsla legyek, ha az máshéten bucsuvétlen is haza nem megyök. Ha el akarsz azért Sztenicsnyákra velem eljűnyi, készülj el, kevéltképpen ha kébzöd, hogyha ez mastani idő es ez nagy hőség néked es az gyermeknek nem árt.

Jól lehet török hír is vagy on oda Tótországra, azért ha szintén török miá volna is valami félelem, mikort velem nem volnál, bátrabban mind oda mehetnék s mind penég viszha térhetnék. Én nékem penég egyebet sem tehetök benne vagy akarom vagy nem, de el kell mennem.

Továbbá az napokba itt fazék sokadalom lén. Nem tudék azért egyebet mit vennem, hanem im mindenféle fazekakat és korsókat vettem, kiket im neked küldtem, kiknek számát az bekötött lajstromból megértöd.

Engemet pisztrángra vár haza. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczcel egyetemben sok esztendeig. Bécsből 16. julii 1560.

Az te villám
kovácsod. etc.

(Az aláírás Nádasdy kezeírása).

*1560. augusztus 19.

Szerelmes Orsikám. Az isten adta volt, hogy eddig itt maradtam, mert ma jutta eszébe császárnak az én régi szolgálatom, kivel igen kérküvék mekelburgi herczeg előtt; cseh királynak kedig azt mondá: ez, — én reám mutatván, — előbb volt én szolgálám, és én utánom tiéd, hogynem ez világra születél. Egyebeket is sokat szóla, kire mikor haza megyek, ha reá emlékeztetsz, megmondom. Hiszem istent, hogy ez héten megszabadulok és mindenről szembe szólok. Isten tartson meg mind Ferkóval és hozzátok tartozókkal egyetembe. Datum Bécsben 19. Augusti 1560.

Az te Nádasdyd etc.

(Sajátkezű).

1560. deczember 5.

Tekéntetes, stb. Mondjak örömet, amnyat aludtam ez éjjel, hogy két éjjel sem aludtam amnyat otthon. Az genetség is nagy béven ment kü, vélöm hogy az rázástúl vagy on. De mást mondok. Megtaláltam Csányi urammal az módját, hogy te is feljöhetsz. De kérlek az Istenért és az bódog anyáért. hogy mikoron megkönnyebbülsz. akkor on indulj. Isten tartson meg

jó egészségben mind Ferenczczel egyetemben. Költ Völcén 5. decembris 1560.

Hogy ez levelet megíratam vala, hozák leveledet, kiben kérsz, hogy úgy írjak egészségemről, az mint leszök. Az én hitemre úgy írom és igazán megírom. Úr Istennek legyen hála, bizonyny én jól érzöm magamat. Az viza máját, ikráját és bélit szintén jólkort hozák, hogy immár ebédhöz készölök vala és meghagyám, hogy mindjárás az májába megösssenek.

Továbbá volt itt egy Óry Mihály jámbor nemes ember gyermeke, ki jóllehet öri volt, de felesége után itt Völcén lakott. Ez napokba szegény megholt és sok apró árvái maradtanak. Az egyik fiát Györköt, kit ím oda küldtem, Ferencznek hatta testamentomba örök szolgául. Azért legyen ott és vegye be Ferencz, kil az úr Isten oly embert nevel belőle, hogy nemcsak Ferencznek, de kil az egész országnak is szolgál.

Az te herélt basád etc.

(Az aláírás Nádasdy kezeírása).

*1560. deczember 6.

Tekéntetes, stb. Az mint mind előtted szemtől szembe, s mind azután levelem által felfogadtam, hogy valamint leszök, úgy írom meg neked. Tegnap Horpácsrul nagy könnyen jövék ede Kereszturra és vacsorán jól is ettem, kevésképen az kövi halba, kit nagy kedvem szerént és nagy kívánsággal ettem. De ez éjjel nem alhattam annyit mint az más éjjel, kinek én magam adtam okot, nem egyéb; kit énnékem megbocsáss, másszor nyilván nem akarom mivelnöm. Jüttek vala hozzám mind Leukárol s mind egyebünnen, kikkel sokat szoltam és abba mulattam el álmomat is; ki másszor nem lészen. Ez éjjel jöve meg az Péchy Márton kocsija Bécsből, kin egy pinczetok vörös bort is küldött, de nem írja meg, micsoda bor. Azon kocsin az orvosságot is, kit Julius doctor fogadott vala hogy küld, meghozták, kivél mint kellessék élned, az czédulájából megértöd. Azt meg sem kell gondolnunk, hogy fel nem kellettéd jöned. Az mint penég értöm, Julius doctor levelébül,

megkezdett az pestis is lassódni Bécsbe, és ha úgy kezd lenni, kil Ferkót is felhozhatod. De én megírom Bécsbül, ha fel kelletik jöni Ferencznek vagy nem. Ha otthon kelletik maradni, még az úristen téged Bécsbül haza viszen, mind addég Zsenyej uramnak ott kelletik Sárváratt vele lenni. Azonképen predicatornak is, miérthogy tart tüle az gyermek. Azonközbe Ferencz uramné is megtér Horvátországból. Mert kétség nekül, ha valami gonosz égi háború nem támad rájok és valami gonosz török hír is meg nem tartóztatja őket valahol az úton, tehát akármely lassan járjanak is, de azért nagy könnyen karácson estire megjöhetnek.

Im ma innejd korán indulok és az szállásnak alkalmatosságáért Czindorfon az érsek¹⁾ uram falujába, ki csak az útfélen vagyon és csak kicsinnyire térök kü az útról, akarok ma megszállanom. Az, ládd az német házak nyughatatlanok és bűdösök. Onmajd istennek kegyelmességébül az mint megintéztök volt, felmegyök lassan.

Hála légyen istennek, én mind napról-napra jobbadon és könnyebben érzöm magamat, kit hiszök, hogy az égnek változása miveli. Isten tartson meg mind Ferenczezel egyetembe *stb.* Köröszttúrról 6. Decembris 1560.

Idem Thomas manu propria.

1560. deczember 11.

Tekéntetes, *stb.* Ím értöm leveledbül, hogy nem kell ebre hájat biznya. Csodálkozom, hogy az én leveleim nem jutottak hozzád. Maga innejd két nap könnyen alávihetnejék, valahol jártanak velek. Sőt még én is, mikoron egészségem volt, két nap innejd gyalog is könnyen alávihettem volna. Azt az Isten tudja, minden nap még mióta hazul eljöttem írtam néked, hanem hogy tegnap nem írtam csak. Mindazáltal Csányi uram én hagyomásomból írt.

Kedden veradóra bizony, hogy elég nehezen voltam, holták kelve orvosságot vettem magamhoz, ki után annál is inkább megaléltam vala. Immár legyen Istennek hála órán-

¹⁾ Oláh Miklós.; Czindorf = Czinfalva Sopron megyében.

ként mind jobbadon érzöm magamat és jól eszöm. Azon hol-
ták kelve, hogy ede jüttem, tizönnegy doktor és négy seb-
orvosok gyöltek volt hozzám és körülem voltanak mintegy
hóhérok. Megértettem volt, hogy Quadrio is itt vagyon, az ki
ám mind feleségestül alá ment vala hozzád, ki fő és jeles seb-
gyógyétó. Azt es hozzám hívtattam vala, ki örömetst jöve hoz-
zám, ütet választattam egyedül az sebgyógyétók közül hoz-
zám. Azt mondja hitire, hogy húsnál többet gyógyétott meg,
kinek mindeniknek ezönféle betegsége volt, de ennél sokkal
gonoszbban és nehezebben. És reá felelt, hogy szépen meggyó-
gyét minden bémnaság nélkül.

Császár ü fölsége fő embere által, kit én nem érdemlet-
tem volna ü fölségétül, meglátogatott mint s hogy vagyok. Meg-
látogatott továbbá pápa követe és ede hozzám jütt. Hitire,
tisztességére azt mondta, hogy pápa énnékem ezt s ezt izente.
Tudja ü szent atyasága, hogy nem vagyok én Luther, de meg-
látja ü szentsége, hogy az Lutherök ellen szolgálni akarok
néki. Jütt továbbá hozzám az velenczés követ és egyéb főurak
is sokan. Az Filep király követe is, ki főember, hozzám küldte
emberét és tülem kívánt érteni, mikort jüjjen hozzám, hogy
meg ne bántson. Végre ugyan azt izente, hogy meg akar
látni. Ha lehetséges volna azért, én azt akarnám, hogy csak
egy se jűne hozzám.

Kérlek hogy az én leveleimre tégy választot. A hol azt
írod, hogy abból is megesmerhetöm, hogy egészségben vagy,
mivel hogy az levelet te magad írtad. Azt hiszem és örülöm is,
hogy egészségben vagy. Légyen Istennek hála. De azzal meg
nem dulsz, mért én is többet írtam néked ez napokban az én
két kezemmel. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferencz-
cel egyetemben sok esztendeig. Bécsbül 11. decembris 1560.

Az franczusok vizit holnap kezdöm innya. Azt tartják
az doktorok, hogy mérthogy hitván vagyok meghizom bele.
De az kövér embereket igin apasztja.

Az te Nádasdyd etc.

Meghattam erőssen Csányi uramnak, hogy mind megír-
jon naponként mint vagyok és mint leszek.

(Csak az aláírás s az alatta levő sorok vannak Nádasdy kezétől.)

1560. deczember 14.

Tekéntetes, stb. Értöm leveledbül, mely nagy örömet és szövöd szerént kívánczozol ede fel hozzám. Bizonyny hogy én is szintén olyan nagy szövem szerént kívánnám tégedet, mind az mi szerelmes fiunkkal egyetembe, látni. De bizonyny nem látom semmiképpen jó módját, hogy ez innepök előtt meglehessen, kit kérlek hogy jó és békességes kedvvel szenvedjed.

Akkorra házakat is itt bővibben szöröztetök és mind te magadnak s mind udvarod népének jobb és alkalmatosb szállást adhatok. Más az, hogy öcséddel is, Szlúny asszonynyal, együtt feljühetsz akkoron. És mind Ferenczczel egyetemben királyné asszonyhoz is elnehetsz. Jóllehet elvégeztem vala, hogy Ferenczet felküldjem Pozsonba császárhoz az gyűlésre, de miért hogy nagy költségünkre lenne, azt elhattok. Itt is ű fölségével szembe lehet, mit szükség több költséget szörzenünk.

Én, légyen Istennek hála, minden nap jobbadon érzöm magamat és az doktorok is, kik minden nap hozzám látnak, császárnak ű fölségének három fő doktora, kik előtt Julius doctor vagyon, hitökre mondják, hogy meggyógyétanak, kibenném is semmi kétségem nincsen. Istennek legyen hála, hogy meg nem gyógyulnék. És abban semmi kétség, hogy ugyan innejd te veled egyetembe egy nap csak haza ne ránduljak. Császár ű fölsége immár kétszer látogatott meg, egyszer Macedoniai Péter uram által, másszor Gróf Scipio uram által, ilyen főemböri által. Továbbá az fia is, Károly herczeg, meglátogatott. Érsek uram penég inkább minden harmad nap hozzám jű, és ennél is gyakortább jűve hozzám, mikoron tudnája, hogy bántásomra nem volna. Én soha nem hittem volna egészségemben, hogy ennyi sok jóakaró barátim legyenek, az mennyet im mast esmerök. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczczel egyetemben sok esztendeig. Bécsbül 14. decembris 1560.

Az te Nádasdyd etc.

Itt az pestis immár megcsöndesedett. Ez innepök után azért Ferenczczel egyetemben feljühetsz.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeirása.)

*1560. december 19.

Tekéntetes, stb. Írtam vala' neked ez napokba, hogy csak ez innepök után júnél ede fel hozzám; azt es megírtam vala, hogy Ferenczezel és húgoddal Szlúny asszonynyal egyetemben júnél fel; de csak választot sem tél levelemre. Ez innepök után azért jűjj fel. És szerdán, csötörtökön, pénteken, szombaton, ez négy nap légy békével házadnál, szolgálj istenednek és hallj prédicatiót; tudod mely jeles három innep légyen egymás után; negyedik az aprószentek; és ha szintén nem illenék is, tudod, az nap mely sok részegeskedés és verekedés mind napestig légyen. Vasárnap azért, meghallván az predicationot, istennek akaratiából ám indulj el és az nap Kereszturatt hálj; onnajt es megint hétfőn, hogy az nap fel kezd kelni, indulj el, föröstökömet is hozz magaddal és a nap Bolcsérba hálj; ott magadnak való szobád, pitvarod, kamorád nyugodalmas lészen. Kedden onnajt reggel elindulván, jűjj be ede hozzám istennek hírvél ebédre. De az istenért is kérlek, ne járj éjjel. Nem ok nélkül írom ezt, kit megértesz én tülem, mikort isten hozzám hoz. Az útra végy magaddal ágy melegétőt is, azzal az úton élhetsz jó módon, kiben az úton ez falukból tüzet is hozathatsz az szekérbe. Emlékezőm róla, hogy Cajetanus es hozott volt Olaszországból valami lábmelegétőt; azt es hozd el magaddal. Szóltam Julius doctorral az Ferencz felől. De ő semmiképen nem adja tanácsúl, hogy felhozatnájok, mivelhogy gyermek és az kicsin gyermekén hamarabb fogna az pestis, hogy nem mint az öregén. Hadd otthon azért, ne hozd el. És mint s hogy kellessék otthonn hagynod, arról semmit nem akarok írnom; mert tudom, hogy az isten elég eszet adott, gondját tudod viselni. Ingyen hagyj oly embert véle, hogy [legyen] ki megsuprálja az a[l]felit. Gyermekre tudod hogy nem jó biznod. Ám hogy mindketten fekszünk vala, tudod mint örözték; örözte csak az isten.

Az én egészségem felül azt írhatom, hogy níha könnyebben, níha nehezebben vagyok. De ne véljed hogy úgy nehezűlnék meg, hogy életemben kétségbe esném, és úgy sem könnyebbűlök, hogy mindjárást lóra ülhetnék. Ingyen meg-

higyjed szómnak, hogy egyszer sem érzettem itt úgy magamat, az mint ám otthon egyszer vagy kétszer és hogy kétségben estem volna életemről. Mert meghigyjed hogy mindjárt felhívattalak volna; abba semmi kétségben [ne légy]; meghagyta Csáni uramnak az mint te is meghattad, hogy minden nap írjon néked egészségemről; kit hiszöm, hogy megmivelt. Isten tartson meg jó egészségben mind Ferenczcel egyetemben *sib.* Bécsből 19. Decembris 1560.

Ma az én hűterem vacsorán¹⁾ úgy láttam, hogy mióta Keresztúrat az kövi halat megettem, jobb üzőet (= *ízűet*) nem ettem és egy új étet találtam, kinek az üzi (= *íze*) ha mind igen (*valami kimaradt*), tart egy hétig. Kel elődbe megyek Himpergig. A kire Ferenczet bizod, vagy másod vagy harmadnap az te eljövésed után megsújtsa az alföldet, hogy féljen tőle, bizony különben nem jó leszen.

Az te Betesnád mp.

Az prédicatoratul valaki dolga és valaki ijesztette meg Ferenczet, de nekem úgy tetszik, hogy fölöttébb vagyon, még éjjel álmába is árthat neki; meg kell azt jobbítani és az gyermeket meg kell azból bátorítani.

Idem manu propria.

(A két utóirat sajátkezű.)

1560. december 21.

Szerelmes Orsikám. Igen köszönöm, hogy megküldted az szent Tamás poharát, nagy sok jó bélesekkel és egyéb enczem-benczemekkel, vadakkal, madarakkal, adja az mindenható úr Isten, hogy sok esztendeig adjad meg.

Az te feljövésedet immár csak te reád bhattam, vagy akkor jüsz, mikor én írtam, hogy indulj, vagy akkor, mikorra te írtad, hogy indulsz, de vagy akkor indulsz, mikorra én írtam, vagy akkor, mikorra te írtad, hogy indulsz, de ezennel, mi-helt Komlossy jut, egy embert bocsáss hozzám, kitől megírásd, mel nap indulsz, hogy tudjalak várnyi és elődbe küldenyi.

¹⁾ Talán: az én hűterem vacsorájánál, azaz: Nádasdy ápolója (Hűter) vagy a házigazdája (hol N. szállva volt) által adott vacsorán.

Az tennapi levelemből, kit hiszek, hogy ma megadtak neked, mindent megértesz, mast csak ezt írom, hogy ma az doktorok az egész várást betöltötték vele, hogy meggyógyultam, mert ma teljességgel megesmerték, hogy semmi dolgom nem leszen és ma egynihány felől jüttek és küldtek hozzám Istennek hálát advánn és velem örvendezvén, hogy az kegyelmes nagy úr Isten erre hozta dolgomat, én is azt mondom, hála legyen neked úr Isten és dicsértessék és magasztaltassék az te szent neved mind örökkül örökké, ámen. Tennap nem merék ilyen nyilván izennem Szalay Páltúl, mert félek vala mind azon tennapi naptúl s mindez elmúlt éjétül, s mind mátul, de legyen hála az mindenható úr Istennek elszaladék és aztúl megválva, hogy az fogyatkozás miatt erőtlen vagyok, ma kinnyeben indulhatnék mindazonáltal innéd haza, hogy nem mint onnét hazól indultam ide és Isten úgy segél, hogyha ott patikák és doktorok volnának, holnap haza indulnék. Az többit megérted Komlósytól, ki ma nap estig látott, ez éjjel is lát, holnap is reggel, míg elmegyen. Isten tartson meg mind Ferkóستul és minden hozzád tartozókkal egyetembe ámen. Datum Bécsbe szent Tamás Apostol estve. 1560.

Az te Nádasdyd etc.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása.)

1560. december 22.

Tekéntetes, stb. Elfeledtem vala Komlósytul megírnom, hogy mikoron feljössz, veled hoznál béven fejérruhát, kivel sebet kötöznének, mert teljességgel ki fogytunk belőle. Azért el ne feledd, mikor feljössz, hozz béven veled, de a ki megkópodott és gyenge szabású affélét hozz, új ruha arra nem jó, pénzen pedig afféle ó ruhát nem merönk venni, miért hogy itt fenhalogatnak is, ki tudja, ki ruhája legyen. Ha pedig valaki előbb kezdene följöni minek előtte te magad feljössz, küldj attúl béven. Az úr Isten tartson meg mind Ferenczezel egyetömbe. Datum Viennae 22. decembris 1560.

Az te Nádasdyd etc.

(Csak az aláírás Nádasdy kezeírása.)

1561. márczius 18.

Tekéntetes, stb. Vettem matos vagy egészségemről és azt írod, hogy hideg is. Úgy vagyon, hogy egy-két éjjel lelt, de nem amaz gonosz féle, hanem az hevítésű csak, de az is elhagyott. Egészségemről penég azt írhatom, hogy hála Istennek bizony mastan jól vagyok és annyi erőm vagyon, hogy szabadon minden nap lábon bemehetnék udvarhoz, kit egyéb senki nem tud Méray Mihály uramnál. De hogy hamarabb szabadulhassak haza, székbe vitetöm be magamat mikoron császár ű fölsége hívat. És jóllehet ű fölsége megmondta, hogy nem tart sokáig itt, haza ereszt. Mind az által az dologról az urakkal ma is szólunk és mihelt véget érünk benne, azontúl haza kéretkezünk. Jól tetted, hogy Keresztúrra jöttél, de az gyermeket az szélre ki ne bocsáttasd, mert ez márczius szele kevéltképpen az gyermekeknek igin ártalmas. Az én ritkán való írásomat ne magyarázd egyébre annál, kit megmondottam. Mert ha valami nyavalyám lett volna, írtam volna gyakortább és igazán megírtam volna: így vagyok, s így vagyok, semmi tagadást nem tettem volna.

. emberemet hozzád bocsátnom, hogy Erdődy uramat meglátogassad és valami segítséggel is lennél néki. Akarom azért, hogy meglátogatod. Miért penég, hogy tudom, hogy Eilessen nincsen nyugodalmas szállása, kínáljad az leukai házakkal, ott ű kegyelmének jó és nyugodalmas szállása lehetne. Megmondhatod, hogy az ott való házakat más formára ütöttök immár. Vannak mind tüzes házak s mind szobák benne. Ha penég nem akarna oda mennyi, ám Keresztúrat is az várasba, az udvarbiró háza ki vala, jó szoba és kamara vagyon benne, ottan jűjjen oda és mindezzel s mind egyébbel, az mivel tudod, mindennel kínáljad. Látha Isten, még véremmel is jót tennék véle, ha tehetnék.

Az fluxus mégis azon állapotba vagyon, az kibe ott-hon volt.

Az talpadat bátor megköszöröljed az úthoz, mert mihelt alá megyünk, ott Keresztúrat egy éjjel hállok csak és

mindjárást onnadj Leukára viszlek, Leukárul Kapuba, onnadj haza.

Az favíz italhoz az szándokunk, hogy csak ez husvét után mindjárást kezdjék, akkorra erőm is jobb lészen hozzája és jobban bírhatom, hogy nem mint mastan. Isten tartson meg jó egészségben, mind Ferenczczel egyetemben. Költ Bécsből 18. martii 1561.

Küldjön német pénzt Zsenneyei, ha azt akarja, hogy innét küváltozhassam. Lisztet is küldjön, halat is ha vagyon.

Az te Nádasdy etc.

(Csak az utóirat és aláírás Nádasdy keze írása.)

1561. márczius 29.

Spectabilis et Magnifica Domina consors nobis charissima Salutem. Azt írtuk vala, hogy ha mi innen vasárnapig oda nem megyünk Keresztúrra, hogy bátor osztán ne várj, hanem hétfőn haza mejn (így) Sárvára, de az mint eszemben veszem, az császár még mind hétfőn és kedden dolgot ad, azért szerető atyámfia, ha ennyet vártál, immár ez keveset is várd meg, hanem kedden is, de szerdán istennek kegyelmességéből ott leszek, mennyük immár együtt haza.

Továbbá Zrinyi uram, Bánffy uram, Tahy uram, záb-rági pispék uram vagy együtt mennek velem, vagy előbb vagy utolbb, de betérnek hozzád. Azért szerető atyámfia, hadd meg, hogy legyen magoknak és szolgálóknak mit ennik, innyok és lovaiknak abrakok, szénájok, viseljenek gondot réja. Isten tartson meg mind Ferenczczel egytemben nagy sok esztendeig jó egészségben. Költ Bécsben 29. martii 1561.

Tomas de Nádasd Palatinus et

Locumtenens S. Caesar. Regiaeque Majestatis etc.

Az te Tarkód etc.

(Csak a magyar aláírás Nádasdy kezeírása.)

1561. április 1.

Szerelmes Orsikám. Azt mondá ma reggel császár, hogy ebéd után elbocsát, azért valamely késenn, ha csak egy mérföldet mehetek is, kü megyek innét. Az oda felé való urakban, kik előtttem, kik velem, kik utánam jűnek oda Keresztúrra, azért vűsel oly gondot reá, hogy tarthass jól benűnk. Isten tartson meg. Datum Bécsbe nagy kedden 1561.

Az te ősz kányád etc.

(A cím kivételével sajátkezű.)

1561. április 1.

Tekéntetes, stb. Ím itt hálunk ez éjjel Tahy Ferencz urammal és Bánffy István urammal és holnap Istennek kegyelmességébűl ott nálad leszűnk ebéden. De ne véljed, hogy az én szekeres lovaim Bécsben vendégségbe voltanak, minden nap hol téglát, hol követ, hol földet, meszet, fát hordtanak, erős munkát tettenek, annyira hogy csak alég vannak. Ha ott vannak azért lovaidd Keresztúrat és szekered, küldd Sopronba előmbe, hogy előbb mehessek oda, mert az én szekeres lovaim igin lassan mehetnek.

Megbocsássad penég, hogy ez levélre kezem írását nem vetettem, oka hogy lefekűdtem volt immár, hogy ezt hagyám írnya. Isten tartson meg jó egészségben. Költ Boltherba áprilisnek első napján 1561.

Thomas de Nádasd Palatinus etc.

Locumtenens S. Caes. Regiaeque Majestatis etc.

*1561. november 13.

Tekéntetes nagyságos és tisztelendű szerelmes feleségűm. Köszönetűmnek és magam ajánlásának utána. Vettem két leveledet egyiket Keresztúrat e hónap ötöd napján, másodikat Sárvárott ugyanezűn hónap nyolczadik napján költeket. Igen köszönűm hogy mindeneket volta szerént mind magad s mind Ferencz egészségű felűl megírtad: remén-

lem, hogy az úristen mindkettőtöket meggyógyítja. Én hála istennek jó egészségben vagyok és tegnap ebédre jöttem meg ide Bécsből. Egyik dögös helyből az másikba. Mert itt is elkezdett az halál. De bízom az úristenben, hogy megtart az ú jóvoltából; ő szent fölsége után én is élni akarok az okossággal és megengedett ő fölségétől (*így*) orvosságokkal. Az scordio-mot igen köszönöm hogy elkülded, az bisalmát is. A ki ott maradott benne, csinálj énnékön liktarionot, de ne fényeset (?) se lágyat, hanem kemént, avagy csináltasd az patikáriussal meg. Az Komlóssy menyegzője tetszik nekem, hogy az napról el ne haladjon; elég ideje vagyon Ferencz uramnak mind ide följúnni, s mind innéjd alámenni. Hála istennek hogy békével megjöttetök Lánzsérből; hiszem istent, hogy ott az megszokott helyen az nádha is eláll rólad, Ferenczről is az hideg. De mindenek úgy legyenek mint szent fölségének köllömötösök. Az én ünőim immár eljutottak Szenyérbe; ezzel kérködhetöm, hogy az enyimeknek még az árnyékok es szebb és öregb az te ünőidnél; ezzel is megtoltalak hogy kétszáz, és igen szép két öreg magtehen vagyon köztök; azt bizon nem tudom ha vagyon borjúok avagy mind borjustol kétszáz; rövidnapon ménest is várok, hiszem hogy azok is megtolják az te ménesedet; azért az cseri majorból költözzél ki az te görhes ünőiddel és rühes borjuiddal; mert én az én gulyámat ott akarom tartani.

Továbbá mikor innéjd levelet visznek, meghintsék előszer eczettel és úgy vigyék föl hozzád és az mely ember viszi, se te előtted se Ferencz előtt, se azok között kik följárnak hozzád, ne forgolódják. Az házakat mind az te magadét s s mind az ifjakét füstöljék íremmel és fennyővel. Uristen tanétson és megtartson. Datum Posonii 13. Novembris 1561

Az te Nádazsdyd etc.

II. Nádasdy Tamásné Kanizsay Orsolya levelei férjéhez.

1541. május 20.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat írom Kegyelmednek, mint szerelmes uramnak. Továbbá tudja Kd, hogy mi békével és jó egészségbe vagyunk, kit Kd felől is kívánnám hallanom. Továbbá, hol az két láda felől ír Kd én nekem és Kd bekívánno az gelet levelet, nincs oly bízott emberem, kitől beküdeném Kdnek. De azt nem esodálom, hogy Kd ilyen kevélyen ír én nekem, mert Kd más országba vagy, de hozza meg Isten Kdet békével és egészséggel, hiszem hogy Kdnek az én szolgálatom leszen kelyemetés, hogy nem mint az kötel levél, kit Kd én tülem kívánna. Isten tartsa meg Kdet. Költ az Kd várába Sárvárba, szent Zsafia asszony nap után való pénteken. 1541.

Az Kegyelmed Orsikája.

Kivül : Ez levél adassék az Nagyságos Nádasdi Tamásnak énnékem szerelmes uramnak.

(Sajátkezű).

1541. május 24.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá tudja Kd, hogy mi egészségbe vagyunk mind öregbik urammal egyetembe, kit Kd fölől és kívánnám hallanom. Továbbá hol Kd az török nyelről ír én nekem, hogy csak pakocsált volna én velem Kd, bizony én nem vettem volt pakocsra, de megbocsássa Kd, hogyha ellene volt és írja meg Kd, hogyha megbocsáta Kd én nekem. Továbbá semmit nem ír Kd, hogy ha jű meg Kd,

ha leszen mikor bemegyen az király mégis itt vagyon (így). Isten tartsa békével Kdet. Költ az Kd várába, Sárvárba szent Illon asszony nap után való kedden 1541.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű).

1541. május 30.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá tudja Kd, hogy mi békével és egészségbe vagyunk, kit Kd felől es kívánnám hallanom. Továbbá megiszolgálom Kdnek, hogy illyeny jó hírt ír Kd én nekem, hogy örül Kd, engedje az kegyelmes Isten, hogy jobbat írhasson Kd ennél is ámmen. Továbbá az mit Kd Szabó Jánostúl izent, hogy kin ne tudja Kd, hogy járjak, nem járok, mert közel vagyon mast hozzánk Török Bálint, de még miket nem bántott. Isten tartsa meg Kdet. Költ az Kd várába Sárvárba, pünköst nap előtt hetfén 1541.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű)

1541. október 28.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom, mert hogy ennyi ideig Kd én nekem semmit nem ír, nem tudom, mire véljem: ha te Kd réám haragudt az vagy, kitül az kegyelmes Isten Kdet eltávoztassa, valami nyavalyája vagyon Kdnek. Könyörgök Kdnek, hogyha ez szókkal megbántom Kdet, megbocsássa Kd, mert bizony az, hogy az én nyukhatatlan szívem nem hagyja békét. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába október 28. 1541.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1541. december 5.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megiszolgálom Kdnek, hogy ír Kd én nekem az Maylad uram dolgairúl, úgy legyen az mint az kegyelmes Istennu akarja. Az szabadon való járás és az saczczoltatás mind füstbe mente,

csak az helnek változása különb, de az mint értem, nem szükség az török ló. Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes uramat, hogy ha lehet jőjjön meg Kd ez innepre, az vadászatnak örömost gondját viselném, de bizony igen gonosz utunk vagyon. Az dánvadak óla kész. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába, deczembernek 5. 1541.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1541. deczember 19.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét, kibe írja Kd, hogy ez innepre haza nem jőne Kd. Tudja-e Kd, hogy megholt szegény öregbik uram és én magam maradtam, mint egy mezőbe egy szál fa, azért kérem Kdet, hogy adjon Kd nekem tanuságot, miképpen mulassam el ez innepet ilyen egyedül. Továbbá küldtem Kdnek tizenkét kappant, négy ludat, pávát nem küldhettem, mert még meg nem híztak. Az kappanak sem igen jók, mert nem hízhattanak még jól meg. Az szent Tamás bélesét megküldtem Kdnek, pereczet is küldtem, vadat is hagytam, hogy vigyenek Kdnek, ha találunk Czenken, mert itt nincsen. Isten tartsa meg Kdet nagy sok szent Tamás napjáiglan. Költ az Kd várában Sárvárba, december 19. 1542.

Az Kegyelmed Orsikája.

Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes uramat, hogy küldjö meg az én szoknyámnak való posztót és az gereznát. Megszolgálom Kdnek. És ne késlelje Kd Kapornakit.

(Sajátkezű).

1541.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá, hol azt írja Kd, hogy midőn én tülem elment Kd, az úta minden éjjel hideg lőtt volna és megírta vóna Kdnek ed (így) bizony, nem jó kéme volt Kdnek megbocsássa Kd. Továbbá, hol Kd az én levelemnek nem hiszen, jőjjön haza Kd, hiszem meglátja, ha békével vagyok az vagy nem. Ha Isten ezen egiszségbe tart, kit adjon Isten Kdnek is minden jó egészséget. És nem

várnám Kdtől, hogy Kd kémét tart rajtam, ed meg tudna (így) az Kegyelmed kémét, kicsoda, hamar találnom és miképpen írta Kd, hogy mikor Isten meghozza Kdet, többet szóljunk róla, bátor többet szóunk, valamennyit Kd akar, csak Isten hozza meg Kdet. Isten tartsa meg Kdet. Költ az Kd várába Sárvárba 1541.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű).

1542. december 20.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét, hogy az török rablástúl fél Kd, attól mindnyian (így) félünk. Az jó üdörül, az kirül Kd ír, itt is jó üdö vala, de óvradni kezdett, az hó elment az jég is óvradott, ma az Fertő megfagyott; igen félek, hogy míg Kd megkezd jőni, elkezd olvadni. Az szán kész, valamely napon ráír Kd, az napon elküldem. Az szegény bátyám felől, hogy írt Kd, megszolgálom Kdnek, mégis azon kérem Kdet, hogy írjon Kd, megszolgálom Kdnek. Az kövi halat elküldtem Kdnek ez embertül, az ki ez levelet Nem tudom, ha elevenen vihetik Kdnek. Isten tartsa meg Kdet. Költ az Kd várába Sárvárba, december 20. 1542.

Az Zsuzsonna asszony felől nem tudok mit írnom Kdnek, mert nem voltam szembe vele.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű).

1542.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom. Továbbá egyéb újságot nem írhatok Kdnek, hanem egyik leányomon az Kegyesen költ az kelevény, az más éjjel az kis boltba tizenkét órakor az balog lábon; igaz ugyan fázással betegedett meg, mint igaz én magam, de ezt nem mondja az doktor, hogy nem az volna homnem az volna; igen biztat, hogy meggyóulna, de csak Isten tudja. Az törökök esmég mind elvitték az Sokorúalját. Istenért kérem

Kdet, hogy immár közünkbe ne jűön Kd, mert ezt látja Kd, hogy köztűnk vagyen. Űr Isten tartsa meg Kdet. Kűlt az Kd várába Sárvárba 1542.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű.)

1544. június.

Nagyságos, tisztelendű és nekem kegyelmes uram. Isten imádságomat és alázatos szolgálatomat. Ím az én uram hagyásából küldtem Kegyelmednek az Kegyelmed leokai házából egy szalonnát, az kapui házából másikat, az sárvári házából harmadikat, az melyikféle inkább tetszik Kegyelmednek, írja meg Kegyelmed és azonfélbe többet küldök Kegyelmednek. Ez levél vűvű megmondja, mellyik szalonna honnét való, Kegyelmed szolgáltasson mint ilyen esmeretlen szolgáló leányával. Isten tartsa békével és minden jóval Kegyelmedet. Datum az Kegyelmed házába Kapuba, junii 1544. Azon te Kegyelmed

szolgáló leánya

keze írása

Orsolla az nagyságos

Nádasdy Tamás-

né.

(Sajátkezű.)

1545. július 24.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd leveléből, hogy az kegyelmes űr Isten uramnak ű Kegyelmenek könnyebbséget adott. Dicsértessék az űr Isten, mert én elég hálát nem adhatok ű szent felségének. Továbbá, ahhol Kd azt írja, hogy uram ű Kegyelme rajta mejetett is volna, megis haragudt volna, jól tudhatja Kd, hogy én bizony félttem az uram ű Kegyelme haragjától, félek is, de legyen hála az kegyelmes Istennek, de én Kdnek csak azon könyörgök, mint szerelmes uramnak, hogy engesztelje Kd az uram ű Kegyelme énrám való haragját, és ha én megbántottam volna ti Kegyelmeteket az én eszetlen írásommal, könyörgök ti Kegyelmeteknek, hogy megbocsássa; az fűnek én egyeb nevét

nem tudom, nem értem [mint] az minemő nevet Kegyelmetek reá adott. Úr Isten tartsa meg ti Kegyelmeteket az ű szent malasztjából. Datum az Kd Sárvárából, julii 24. 1545.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű).

1545. július 25.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét, kibe írja Kd az uram ű Kegyelme nehéz voltát, látja az úr Isten az én szívemet, hogyha mi jót tehetnék ű Kegyelmének, még az véremmel is jót tennék, de nem állhatunk az úr Istennek előle. Ahhol Kd azt írja, hogy magamat megmértékeljem, mindannyira, az mennyire felülem lehet, de hogy az én édes uramnak az ű én hozzám való szerettei és jó volta eszembe nem jutna, soha nem lehet, hiszem hogy Kd meghiszen, de én csak azon könyörgök Kdnek, mint én édes szerelmes uramnak, ugyan az egy elő Istenért, hogy megbírja Kd magát, ne ereszsze Kd az bánatnak teljességgel magát és Kd ott ne késsék. Ha ugyan úgy leszen, az mint Kd írja, mert bizony Kd leesik, kitől őrizzen a Kisztus (így), avagy ha Kd mindjárást el nem jühet, hadd menjek Kdhez, nekem könnyebb, ha láthatom Kdet. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába, 25. julii 1545.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1545. augusztus 4.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom, én az tennapi napon jutottam meg asszonyomtúl, kit bizony betegen hagyék, de mégis könnyebben vagyon, honnem mint az előtt. Az Kd levelét adák meg itt, kibe azt írja Kd, hogy még ezten ez napra ha megjühet Kd, de ne késsék, mert mentül tovább, hatodnapra szembe kely lenni Kdnek asszonyommal. Én tülem is izent ű Kme Kdnek, mikor Isten meghozza Kdet, megmondom Kdnek, de meg nem győzném mind írnya, azért csak azon kérem

Kdet, hogy siessen haza Kd, mert oka vagyon, de Kd semmi gonoszra ne vélje, mégis azon kérem Kdet, hogy siessen haza Kd. Datum az Kd Kapujába, augusti 4. 1545.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1545. deczember 22.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá értem, hogy az úr Isten Kdnek könnyebbséget adott Kdnek, legyen hála az úr Istennek, mégis azon könyörgök Kdnek, hogy megírja Kd ennek utánna is, mint lészen Kd, megszolgálom Kdnek. Én Istennek legyen hála, egészségbe vagyok, mind Gáborral egyetembe, kit engedjen az úr Isten Kdnek is. Az szent Tamás poharával jól tartám az nemes uraimat, asszonyimat, én berekedtem, azt vélem, hogy az vajas bélestül. Kérem Kdet, hogy küldjen egy Kalendarimot Kd, megszolgálom Kdnek. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába, 22. decembris 1545.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1546. június 11.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megszolgálom Kdnek az tokot, ebéden jól lakánk vele, mely tokba ha ett Kd, isten adja egészségére Kdnek, de inkább, mint itt vagyon (*t. i. egészsége*). Továbbá én is küldtem Kdnek vagy hat dinnyét; de Kd megbocsássa, többet nem küldök, mert rászoknék Kd és itt az cellába feledne Kd engemet; ide várom Kdet az javára; szilvát is küldhettem volna Kdnek fejér érettet, de azt vélem, hogy az mi kertünkbe is megérett; egy almát küldtem Kdnek Kocsýtul, én nem tudom ha láttam többlől (?) azvagy nem. Uristen tartsa meg Kdet. Datum az Kd Kapujába. 11. Junii 1546.

Az Kegyelmed Orsikája m. p.

(Sajátkezű).

*1546. július 23.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom. Én mind az gyermekekkel egyetembe egészségbe vagyunk, mely egészséget engedjen az úristen Kdnek is. Továbbá az hol Kd azt írja, hogy vagy én menjek asszonyomhoz, azvagy asszonyomot hívassam, de azrúl Kd semmi tanúságot nem adott, mit kellessék szólnom, hogy ha kérdez. Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes uramat, hogy Kd ne hagyja az szegény húgodat Hosszutóty Bernáltkét, mert az mint értem, igaz, elég emberekkel leszen szegénnek dóga: azért könyörgök Kdnek, hogy legyen istenimádó Kdért mind az árvával egyetembe. Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd majorjába Csapodon. 23. Julii 1546.

Az Kegyelmed Orsikája m. p.

(Sajátkezű).

*1549. márczius 9.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá ahol Kd azt írja, hogy én velem nem halászhat ez bítön, én azon félek, hogy szintén pünköst nap felé kezd Kd itthon madarászni; de az mind hagyjáron; csak az kegyelmes Úristen tartsa meg Kdet békével és egészséggel, kibe nincs kétségem, mert mind addiglan zörgetek, hogy meghallgat. Az hol Kd azt írja, hogy Kdre vetették volna az dolgot, bizony egy szál kétségem sincs benne, de ám arra nem vethetnék. Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes uramat, hogy Kd írjon énnekem, az mikor Kd felől lehet és mennyire lehet, gyakran, mert Kd hamarabb küldhet levelet, hogynem mint én; továbbá az Báthory uram anyja halálát bizony bánom, de mind az hazánk ¹⁾; csak úgy kell lenni. az mint az Úristen akarja; az minemő levelet ű Kegyelmének írtam, az mását Kdnek küldtem ez levélbe kütve; ha Kdnek nem tetszik, Kd el ne küldje; az kegyelmes Úristen tartsa meg Kdet és viselje és hozza békességes úttal meg. Datum az Kd Sárvárába. 9. Martii 1549.

Az Kegyelmed Orsikája m. p.

(Sajátkezű).

¹⁾ T. i. a halál vagy a halál birodalma mindannyiunk hazája.

1550. június 13.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá ez estve hozák Kd egy levelét, kibe írja Kd, hogy azon nap jutott be Kd Bécsbe, az mely nap én tülem elment Kd. Én is ma indulék el Söjtörről és itt Gerezsden ebéllettem (így) Bernált uramnál, de ű es volt én vendégem, én is övé. Zsennyei Ferencz nagy kárt vallott az kű esső miatt, minden nemő veteménye mind magának, mind jobbágyinak elkölt, csak egy szem sem maradt. Szőleje is nagy helyen, mondják hogy elment, de még nem tudom bizonynyál míg ment, de ezennel megtudom és megírom Kdnek. Az követ csodáltatják, mely igen zsok (így) volt, én nem merem megírnya Kdnek. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum Gerezsden, junii 13. 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes uramat, hogy írja meg Kd, ha lehetséges Kd felől, ha mégis el kell mennem Bécsbe vgy (így) immár nem, mert semmit nem tudok semmit mielnem, mint egy ágon úgy ülök addig.

(Sajátkezű).

1550. szeptember 4.

Szerelmes Uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánám az Kd egészségét hallanom. Mi Istennek kegyelmességéből egészségbe vagyunk mind Gáborral és Ferenczezel és az többivel egyetembe, kit engedjenn az hatalmas úr Isten Kdnek is. Továbbá az hol Kd ír az én czédulámról, kit Sárkány uramnak írtam volt, bizonyával nem azért írtam volt neki, hogy Kdnek küldje, de ha így esett, hogy Kdnek küldte meg. kely Kd előtt magamat mentenem, mert az török felől könnyi elhinnünk, kik asszonyi állatok vagyunk, minden hírt, mert az egy közbeszédként gyakran égeti az kása az száunkat meg, az tarojámn is fűjjok. Mert mit akarok Kdnek ezekből írnyi, rövidedem ez, hogy én nekem az hatalmas istennek utánna sem apám, sem anyám, sem uram, sem fiam, sem leányom nincsen több Kegyelmednél, azért az én bolond itéletem szerint, nem

csodálom magamat, de én úgyann teszek, mint az egy ember, hogy ümmaga téssen bünt és esmég ümmaga oldozza magát, de mind ez által könyörgök Kdnek, szerelmes uramnak, hogy Kd megbocsássa, ha valami véték ez levélbe vagyon. Továbbá Kdnek egyéb ujságot nem írhatok, hanem hogy ez elmúlt hetfén az törökök ismét rablának ide mi felénk, közelbe nem voltak, Bérnél, Simeg és Tadik között ment el az had, Szent Geróthba hat házat égettek, azon innét egy falut is elégettek, Szent Geróttúl fogva Csányig és Szent Györgyváraig mondját (így). hogy rablottak, de nem az, az ki Kanizsa mellett. Az Balaton mellett mentek alá, az úr Istennek neve dicsértessék, úgy legyen, mint ű akarja amen.

De Kd azt ne vélje, hogy az hanyagságot elhallgattam volna, mert Bérnél egy asszonyember egy igen jó török lovat foga, azt mondják, hogy ér másfél száz foréntot, Pacsodnál esmeg egy szegény asszony szabadul el keszekből és egy kópja akad kaszébe (így) és hármát ölt által az törökbe, kik azonnal meghóltak. Ne vélje Kd, hogy mi es hejába egyek az kenyeret. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet nagy békével és egészséggel és hozza meg Kdet nagy békességessen és adja ű szent felsége Kdet láthatnom békével rövid napon és egészséggel. Datum az Kd Kapujába, Septembris 4. 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1550. szeptember 24.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá ahhol Kd azt írja, hogy istent imádjunk, bizony örömet szüvem szerént azon leszek minden házam népével, hogy valamibe az úr Isten meghallgasson ebbeli könyörgésinkbe, a mennyire ű szent felségének kellemetes. Továbbá küldtem Kdnek valami baraszkot, ki nem sok marada az fán benne az szél miatt; egy kemence czipót is, pogácsát, pereczet is küldtem Kdnek. Ur Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kegyelmed Sárvárába. 24. Septembris 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1550. október 2.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét; csak az úr Isten tartsa meg Kdet békével és egészséggel mind a sok jámbor gyermekivel egyetembe; a mikor Istennek kellemetes, meghozza Isten Kdet; mindenkor jó kedvvel látom én Kdet; csak az bécsi dolog ne legyen, hogy mikor Gorfo (*sic*; gróf?) uram Bécsbe hívatta vala Kdet (*sic*). Továbbá küldtem Kdnek háromszáz czipót, pereczet, pogácsát is; de nem szép, nem tehetünk jót neki. Továbbá szerelmes uram, könyörgök Kdnek ugyan az Istenért, hogy én Kdet ennyi gondjába bántom, meghocsássa Kd; mert látja az úr Isten hogy igaz, úgy nem bántanám Kdet mint magamat; de hogy olyan nagy nevébe kér, úgy írok Kdnek; az szegény Füsttűy Mártonné igen nyomorult, az mint értem, az fiaskája kedig csak kicsiny, mintha nyolcz esztendősnék mondhatnám; ha Kdtől lehetséges, tegyen valami könnyebbséget az had dógából; ha kedig nem lehet, könyörgök Kdnek, hogy Kd reám ne haragudjék. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kegyelmed Sárvárába, Octobris 2. 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1550. október 7.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megszolgálom Kegyelmednek, hogy meghagyta Kd az szegény asszonyt; az Katona Ferencz vétke így lett, hogy Zsenneyné lement vala és nem tudta, hogy én olyan hamar írjak Kdnek; addig oda nem mehet, míg Kdtől választ jöve. és én megízeném, hogy bátor ne menjen. Bátyám meghozá az baraszkot: megszolgálom Kdnek; de az ott való kertbe vélem, hogy kökény terem, még azt is ha meghagyták volna az spanyolok; továbbá Kd meghocsássa, hogy most semmit nem küldhettem Kdnek, merthogy a s s z o n y ű kegyelme csak tennap iuta; örömet kedve szerént lenne és hogy egybe s z e l é d ű l n é n k. Továbbá azt irhatom Kdnek Zsuzsánna asszony felől, hogy szeptember-

nek 29. napján bocsáttam el tőlem. Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába, 7. Octobris 1550.

Kdnek könyörög vala Ádám deák, hogy egy kü szállott volna le az mi molnunkról, ki csak két újjnyi volna; Kd az ű molnára engednéje; megszolgálja Kdnek.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1550. október 14.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét; hogy én Kdnek nem írtam, megbocsásson Kd én nekem, mert bizony nem tudtam, hogy Ktek mentek, nem volt híremmel. De csak tartsa az űr Isten Kdet békével és egészségbe, én mind asszonyommal egyetembe egészségbe vagyunk. Az dinnyét, a tokot, az vadat megszolgáljuk Kdnek. Továbbá, hogy Kdnek semmit nem küldhetek, Kd megbocsássa, mert hamar kelle ez levelet küldenem, de esz napokba mind kenyeret, mind az szent Orsolla asszony bélesét megküldöm Kdnek, mert értem György uramtól, hogy Kd mast meg nem jühet. Ba . . . István uram kére, hogy írnék Kdnek az ű kme dolgárúl, az mi nemő dógai vannak Kdnek, érti Kd, kívánja vala, hogyha Kd vele lehetne, de hogy Kd vele nem lehet, kére, hogy írnék Kdnek, hogy írnék Méray uramnak, az többinek is, az kinek Kd akarja, hogy lennének mellette. Úr Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségbe. Datum az Kd Sárvárába, 14. Octobris 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1550. október 18.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét, hogy te Kd jó szándékba volna ide haza jövésre; engedje az kegyelmes űr Isten az ű szent malasztjából, hogy nagy sok szent Orsolya asszony napját érhesse Kegyelmed én velem egyetembe, ha ű szent felségének kellemetes. Asszonyomról, én magamról azt írhatom Kdnek, hogy mint

ilyen ifjú emberrel megalkoszunk; az több dógot kegyelmed én magamtúl megérti. Az boltról Kdnek azt írhatom, hogy megcsináltattuk mind az kéményt, mind az szék felől az ablakot és mind az pagyimentomát megötötték, csakhogy megvágják egyszer vagy kétszer. Megszolgálom Kdnek az vadakat és része leszen Kdnek szent Orsolya asszony napján benne, édes villám-kovácsom. ¹⁾ Az úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvára. 18. Octobris 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1550. október 20.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá megértetem az Kd levelét, hogy Kd holnap meg nem jühet; bizony igen várom vala Kdet, hogy ha az úr Isten engedi vala, de csak az úr Isten tartsa meg Kdet békével és egészséggel mind azokkal, a kikkel Kd kívánja, úgy legyen, mint az úr akarta. De Kd megmondja villám-kovácsnak én szómmal, hogy az más hétről el ne múljék, ha Istennek kellemetes leszen; továbbá im megküldtem Kdnek az szent Orsolya asszony bélesét, czipót is, pereczet is, sóstejet is és itt való halat is; de az öregét bizony immár főzik vala vagy három tálra hogy juta Farkas uram, de mindazáltal alkalmasok azok is, a kiket Kdnek küldtem, ha elevenen mehet. Hokmester uramné szolgálatát ajánlja Kdnek. Úr Isten tartsa meg Kdet és engedjen nagy sok szent Orsolya asszony napját érhetni kegyelmednek. Ha Kd messzebb megyen, hiremmé adja Kd, megszolgálom Kdnek. Datum az Kd Sárvára 20. Octobris 1550.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

*1551. augusztus 13.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom. Mi Istennek kegyelmességéből egészségbe vagyunk mind Gabriellel és Ferenczcel ²⁾ és az

¹⁾ E néven hívta Kanizsai Orsolya Nádasdyt enyelegve.

²⁾ Majláth Gábor és Török Ferencz (?).

többivel egyetembe, kit engedjen az kegyelmes úr Isten Kdnek is. Az erdélyi dolgot ¹⁾ hogy jól adta az hatalmas úr Isten, nagy hálát adok ű szent felségének rajta, hogy ű szent fölsége ilyen kegyelmet mívelt ennyi szántalan gonoszságunkra fölül, hálákat adok ű szent felségének, az mennyire ilyen szegény bűnösnek engedte. Továbbá szerelmes uram (értem) az kegyelmed megjövését, hogy Kd Kassárúl meg akar volt júni; az hatalmas úr Istennek nagy hálát adtam volna, de immár csak júne Kd ez szüretre haza; mert tudja Kd, hogy Kd vette fel gondját, azért Kd haza jűjjön, mert én semmi gondját nem akarom viselni. Az asszonyom ű kegyelme jövését, látja Isten szívemet, hogy csak alig várom, hogy ű kegyelmét szememmel láthassam immár egyszer éltembe; az fölső rend házat mind megüresétém ű kegyelmének, az mint Kd hagyá; ez alsó rend házba kell nekem az én házam népét ellenembe szállétanom, az mint minékünk tetszett; jobban megírom Kdnek Csáforditul. Az hatalmas úr Isten tartsa meg és hozza békével és egészséggel meg Kdet mind az sok jámbor gyermekivel egyetembe. Datum az Kd Sárvárába 13. Augusti 1551.

Azután meggondolám, hogy jobban megtudja Sárkány uram Kdnek írnya, mert itt volt velünk, hogy elvégezők az házak dolgát.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

Külön papirlapon: Továbbá egyéb hírt nem írhatok, hanem hogy az szegény Nádasdy Gáspár uramat is eltemetők.

(Sajátkezű).

1551. november 29.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom. Mi mind asszonyommal és Gabrielle (így) és az többivel egyetembe egészségbe vagyunk, attúl megválva, hogy Kd felől semmi hírt nem hallhatok, ki én nekem úgy mint testi betegségemnél sokkal nagyobb, mert ha én az ágyba fekszem is és ha Kdet egészségbe látom, ottan egészsé-

¹⁾ A megtörtént egyesség Erdély átadása felől Izabellával.

gem vagyon, de mast beteg vagyok, hogy ennyi ideig semmi hírt nem hallok, mert utósó levele Kdnek, ki költ októbernek 30. napján Marsinon, kinek egy holnapja mult ez elmúlt pénteken, mely hónap mind az több holnapokat felyül mulá én nekem és később lén avval, hogy Kdnek sem levele, sem az emberek, kiket Kdhez küldék, egy sem jöve meg benne, im esmég egy embert bocsátám Kdhez, kivel immár négyen vannak Kdnél. Könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy ne késlyelje immár vagy ezt bocsássa hamar meg Kd, de könyörgök Kdnek én édes szerelmes uram, hogy ez felyül megírt beszédimet Kd megbocsássa, mert bizonynyal nem vihetem tovább, ez kit ezután akarok írnom, azt is ugyan az Istenért Kd megbocsássa, mert ha Kd ezt is késlelni akarja, nem találja Kd ott piragaként. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet az ű szent hatalmasságából. Datum az Kd Sárvárába, 29. Novembris 1551.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1551. deczember 6.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom, mi Istennek kegyelmességéből mind asszonyommal és Gábrielle és az többivel egyetembe egészségbe vagyunk, mely egészséget engedjen az hatalmas és mindenható Úr Isten Kd felől is hallanunk. Az Kd levele, ki költ 13. napján novembrisnek, lelket ada belém én édes szerelmes uram, úgy mint ez világít, mert immár soha nem tudok vala hova lenni. Ez előtt való levelet, kit az én emberemtől küldtem Kdnek, az úr Istenért Kd megbocsássa, ha valamit olyat írtam, mert látja Isten, hogy azt sem tudom, mit írtam. Az ki bélest írt Kd, hogy elég egy sütésbe egy béles, az élő Istenért könyörgök Kdnek én édes szerelmes uram, jussunk eszedbe, de tudom, hogy megvagyon, az minek lenni kellett, míg ez Kdhez jut. Továbbá asszonyom igen megbúsult, hogy semmi hírt nem hallhat András uram felől és asszonyom Margit asszony felől.¹⁾ Könyörgök Kdnek, mind asszonyommal egyetembe, hogy mikor Kd ír, ű kigyelmek felől is írjon Kd. Az

¹⁾ Báthory Endre és felesége Majláth Margit.

hatalmas Úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába
6. december 1551.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1552. márczius 27.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá értöm az Kd leveléből, hogy Kdet az úr Isten megmentette volna azoktól, kiktől én félek vala. Legyen hála az hatalmas Istennek, hogy egy kevés nyugalma lehet Kdnek, kit engedjen az hatalmas úr Isten minden javára és egészségére Kdnek. Az én szekeremet el nem küldhetem, mert mind az asszonyomé s mind az én lovaim Kanizsára mentek szabért, de egy társzekérbeli lovak vannak Kapuba és oda küldém az én szekeremet, hogy négyét az társzekérbeli lovaknak fogják az én szekerembe, az társzekérbe valami szegény ember lovát fogják, az kocsikat is mind együtt elviszik. Ma vecsernyére harangoznak vala, hogy az Kd levelét hozzák, azonnal mihelyt megírtam az levelet, elküldtem. Asszonyom kére, hogy írjak Kdnek az Teke és Ida dolga felől. Továbbá Kdnek egyéb hírt nem írhatok, hogy az szegény Nádasdy Márton uramat, mind asszonyommal, feleségével egyetembe, meghala, ma vagy holnap temetik el. Asszonyom es oda vagyon az temetőre. Ott is őt árvája maradott Kdnek. Datum az Kd Sárvárába 27. Martii 1552.

Az Kegyelmed Orsikája.

(Sajátkezű).

* *vecsernyére sőt a harang...*

1552. október 4.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá az úr Isten akaratjából napról napra könnyebben vagyok, ma sem esmertem, hogy megnehezedtem volna, sőt inkább könnyebbedém. Továbbá az békötött levélbe megérti Kd, mit ír Bottyányi uram az asszonyember felől, de nem tudom, ha német vagy magyar, mert ha német, nem tudok vele szólnom. De ha Kd annyit késnék, hogy csak egy fél napra ide jühetne Kd, hogy tudnánk vele beszélényi és értenénk, mit mond, hamarább érte

küldenék, ha kedég Kd nem késhetnék, oly embert kellyene ide hívatnom, ki tudna vele beszélényi, hogyha német és hogyha Kdnek tetszenék. Az úr Isten tartsa meg Kdet. Költ ez levél Lékán 4. Octobris Anno domini 1552.

Ursula Kanisaÿ.

1552. október 13.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom, mert az ide haza való dologról ír Kd, az Kd egészsége felől nem ír Kd. Én Istennek kegyelmességéből naponként könnyebben esmeröm magamat, ha az úr Isten ismét reám nem hozza. Továbbá szerelmes uram, az mely embert Kd az útba talált és azt mondta Kdnek, hogyha senki nem holt volna itt is és ha felesen vagyunk, azért ugyan közünkbe jű. Az úr Isten szabad velünk, de az Kd hagyása szerént az egész ez várbeliek mind élnek az orvossággal, kit Kd hagyott, de az a jámbor igen egyedül szokott lenni és mennyi ember, annyi erküles, de azt Kd ne vélje, hogy az Kd parancsolatjában el nem járok, csakhogy még mast is kevesen vago(n)k, mert tudja Kd, hogy asszonyom is az belső várba rih, ű kegyelme sem jűhet alá, én is nem hághatok fel. Azért szerelmes uram, az mint Kd ír, hogy valamint leszek, Kdnek megírjam, Kd tanét még engemet. Kd az Istenért reám ne haragudjék, hogy én magam írtam, mert bizony nem nehéz, mert nem mielném, hogy tudom, hogy Kd bánnája. Az hatalmas mindenható úr Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségben és adjon jó szerencsét te Kdnek és eugedje ű szent fölsége az ű szent malasztjából nagy jó egészségbe Kdet láthatnom. Datum az Leokájába 13. Octobris 1552.

Az Kegyelmed Orsikája.

Mellékelt czédulán: Ha Kd azért írat mással, hogy én is mással írássak, nincs szükségem reája, Istennek legyen hála, hogy mással írássak. Azért könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy ha az Kd egészsége és gondjai engedik, hát írjon Kd ugyan ű maga, mert Kd is ű maga bizvábban írhat énnekem, én is Kdnek.

(Sajátkezű).

1552. október 27.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá az hatalmas úr Istennek legyen hála, hogy Kdnek az úr Isten egészséget adott, innék (így) tova is tartsa meg Kdet az úr Isten az ű szent fiának érdeméért nagy jó egészségbe. Istennek kegyelmességéből még mindnyájan itt az várba békével vagyunk, az várasba és az falukon esmég ugyan alkalmasan hálnak, de azt értem, hogy ugyan igen hálnak Sárváratt, az én házam népe között is eggyen költ, az Kegyes öcscsén, azt hiszem, hogyha az úr Isten rajtok nem könnyörül, eddig többen is vagyon. Asszonyom Maylad uramnén ez jövő vasárnap két heti, hogy az kereslagi majorba vagyon és ma küldött vala be valami orvosságért, az eggyik inassa az Jancsinak megdagadt az keze, de nem tudjók, ha azféle, ha az leszen is megírom, ha nem is, kit engyen (így) az úr Isten, hogy ne legyen az. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Leokájába 27. octobris 1552. Ezt Kd ugyan így higgye, az mint Kdnek írom.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű.)

1552. október 29.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségét hallanom. Én az csomót ma harmad napja, hogy kevesenként érzem fájdalmat, de még azért eszem is, fen is járok, csakhogy nem merem elhallgatni az Kd hagyását, hogy mindent megírnak Kdnek és azért is írák meg Kdnek, hogy ne talántán to(= ott) az herczegénél vagyon valami doktor. Továbbá az Kd subáját ím megküldtem Kdnek, de ha Kd kedve szerént nem esett, Kd megbocsássa, mert bizon akaratom szerént örömost azon ügyekeztem, hogy úgy esett volna és hogy ennyi ideig késleltem, mert bizon nem leheté előbb. Továbbá az Ádám uram levelével hiszem, hogy igaz úgy járt Ádám uram az mint Kd írja, hogy több bor volt Ádám uramnál, honnem viz, mert hanemha álmába jött volna az Kd levelénél előbb az ű levele. Továbbá szerelmes uram az szegény uramnak

Szalay János uramnak az Fejérvár elveszésekor szólott volt Kd az fejérváriak maradásáról, im látja Kd, hogy az hatalmas Isten az ú benne bízókat megsegétett csak az ú irgalmas-ságából, azért Kd az szókról megemlékezzék. Kdnek még mast küldöm meg az szent Orsolla asszony bélesét, mert nem akartam az suba nélkül megküldenem. Kövér kappant, ludat és kövér pávát is küld Kdnek Ferencz uram, mellyeket otthon hízlaltak. Az hatalmas Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségbe. Datum az Kd Leokájába 29. octobris 1552. Két üngöt is küldtem Kdnek.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

Az Kristffo uram jó szerencsén (így) hálát adok az hatalmas Istennek, könyörgök ú szent fölségének, hogy enneg tova is megtartsa, meg is szerencsésétse.

(Sajátkezű).

1552. november 8.

Szolgalatomat stb. Az Kd levelét megérttettem. De az úr Istennek csapása megént előjött és rajtam vagyon, egyebet Kdnek nem írhatok, hanem hogy beteg vagyok, mert mind az mellyem, hasam és lábam igen fáj, jelesbben az hasam, az lábam kedég még szinte ugyan vagyon, mint Kdnek írtam ez előtt, hogy kedég valamenynyivel könnyebbedném, egy szálát sem, sőt még inkább ez éjjel legnehezebben voltam. Továbbá, hogy én magam nem írhattam, hanem mással íratam, Kd megbocsássa, mert nem hogy írhatnék, de még az ágyba sem merem magamat erőltetnem, azt kedég, mi módon fájjon, nem hogy írással, de még beszéddel sem jelenthetem kü, ennél jobban, az mint vagyon és mint Kdnek ez előtt megírtam.

Továbbá az mit Kd az Kd fia felől ír, jól értem, de az úr Isten úgy akarta, úgy kellett lenni, azt magának választotta, csakhogy immár az úr Isten tartsa meg Kdet és Kddel egyetembe az Kd adta fiait.

Még ekeddig szobát nem fűttettem, innen tova nincs mit tennem, fűttetnem kell, mert az szeles házba nem maradhatok, hogy kedég használnék vele, egy csöppöt sem, sőt inkább két annyit ártok ott voltommal.

Az úr Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségbe minden jóvával nagy sok esztendeig. Költ Lékán 8. novembris A. D. 1552.

Ursulla Kanysay.

*1552. deczember 5.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Kívánnám az Kd egészségét hallanom, mert mióta Kd elment, azóta egy levélnél többet Kd nem írt. Továbbá legyen Istennek hála, még azóta nehezen nem esmertem magamot, hanem immár anynyéra vagyok, hogy járhatok is az lábomon itt az szobában, az kezemmel is birok annyét, hogy az falatot az számhoz vüszöm valamely reszketegességgel, az pohárt is megbírom, de két kézzel iszom; ezt akarám Kdnek megírnom, Istennek legyen hála, ebbe vagyon dolgom. Továbbá hol azt írta vala Kd nekem, hogy az erdei fére Kd megjüne, ha az fejére nem is, de az darekára megjü Kd; megtartanám, csak hogy jüne meg Kd, mert immár alég várnám, hogy szánkázhatnék. Továbbá Szabó Pál, az asszonyom ¹⁾ szolgája megjüve Erdélyből, az embert is, kiért Kd szólt volt-e vagy írt volt, az két Báthory András uramnak behozta, és az mint értem alég várná, hogy Kdet láthatná, kit hiszek, hogy Kd ebből az András uram leveléből megért. Azért Kdnek akarám tudtára adnom, mert hogy olyan nehezen várja Kdet, azért Kdnek akarám megírnom, hogy ha késik Kd, adjon tanúságot belőle, ha utána küldjem Kdnek avagy hova tegyem. Az úr Isten tartsa meg Kdet stb. Ez levél költ Lékán 5. Decembris a. d. 1552.

Kanisay Orsolya.

Asszonyom ő kegyelmének jó egészsége vagyon mindnyájan (sic); Kd megbocsássa hogy kihagytam volt, mert elfeledtem.

¹⁾ Majláth Istvánné.

1553. márczius 22.

Szerelmes uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánnám az Kd egészségéről és egyéb dolgairól minden jó hírt hallanom. Az élő Istenért kérem Kdet, hogy senki úgy ne bíztathassa Kdet, hogy az metélésnek álljon Kd. Továbbá Kd bocsássa haza Sárkány uramat, mert még semmi dologba vég nincs, az husvét előttünk, kinek Isten érni hagyja. Az én dolgomról azt írhatom Kdnek, hogy elkezdtem és immár egy heti, de nem azzal az füvel, az kit Kd küldött, mert egyik nem az, az másikba elég vagyok. És igen akarnám, ha az Kd-dal való bánás ide haza jűne, mert nekem könnyebb volna, jól lehet elégnek nem állítom magamat az Kd környűl való forgódásnak; de maga ha Kdet látnám, nekem könnyebb. Asszonyom egészségbe vagyok. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd. Sárvárába, martii 22. 1553.

Az Kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1553. november 7.

LATIN

Spectabilis et magnifice domine marite mihi semper observandissime atque charissime. Servitiorum meorum sinceram commendationem. Nos vidente deo optimo maximo salvi sumus omnes. Ego nanque post discessum Magnificentiae Vestrae adversae valetudinis nullum incrementum sensi, immo sentio felicioris sanitatis augmentum, sit gloria deo. Ceterum domina Majlátné summopere rogavit me, quo(d) Magnificentiae Vestrae scriberem atque eciam supplicarem eidem, ut redeundo ad nos domum Gabrielem secum adducere dignaretur, qui post paucos dies in aulam regiam facile redire potest, quod ut eodem efficere velit, diligenter atque obnixe rogo, magno enim videndi eo desiderio tenetur. Ignoscat autem Vestra Magnificentia, quod has aliena manu scribere feci litteras, id enim facere non potui propter subitum discessum tabellarii. Postremo rogo etiam atque etiam, ut faciat nos certiores de suo ad nos tempestivo reditu. Has autem litteras absente sigillo meo, alieno consignare feci. Felicissime valere cupio

Magnificentiam Vestram. Ex arce nostra Leuka 7. novembris 1553.

Az Kegyelmed
Orsikája.

(Csak az aláírás van Nádasdyné kezével.)

*1554. április 23.

Tekéntetes, nagyságos, tisztelendő, szerelmes uram. Az én szolgálatomnak ajánlása után az hatalmas úr Istennek nagy hálákat adok minden mivelünk való sok jótéteményiről, ez mostaniról is, kivel ű szent fölsége ajándékozott te Kddel egyetembe és üdvözlöm előszer te Kdet lélekbe, azután ez világ szerint is, hogy az örök mindenható úr Isten először lélekbe erősítsen meg az ő szent hűtinek és igéjének általa az igaz hitbe, hogy minden tévelygések távol legyenek mi tőlünk és legyünk mi szegény kis keresztyén anyaszentegyház egyesek mind lélekbe mind testbe, hogy az mi urunkat igaz hitbe, atyafiúi szeretetbe szolgálhassuk; — és te Kdet, én édes nádrispán uram tegye nagy jó szerencséssé és tartson meg az én árva szemeim előtt, kiért remélem, bízom és hiszem, hogy úgy leszen és ezt is bizonynyal hiszem, hogy te Kdet dedeommá ¹⁾ akarja tenni csak az ű benne való bizodalomért; ámen.

Továbbá, szerelmes uram, én te Kd ellen ugyan nagyot vétettem, hogy én te Kdnek ennyi levelére választ nem tettem; mert bizony sem haragom, sem feledékenségem miatt nem esett ez én rajtam, hanem naponként Kdet vártam. Az Csáfordy ki levelet hozott, [arra] most mindenről választ nem tehetek. Az hol kegyelmed azt írja, hogy más módon fogadjam Kdet, az úgy vagyon, mert úgy fogadom, mint én édes nádrispán uramat; de jól meglássa nádrispán uram is, mint jű haza, mert nyilván csak kevély nádrispánné asszonyra talál. Továbbá az négy tisztnek ²⁾ egyik[e] elég énnekem és az kún-bírósgot kívánom, mert tudja Kd, hogy én nem iszom bort; az doktor [ugyan]

¹⁾ Te Deummá tenni = fölmagasztalni.

²⁾ A nádor négy tisztjének egyike a jászkún-bírósg vagy kapitánysg. Kúnkapitány vagy kúnbíró, a ki víg társaságban bort nem iszik.

azt mondja, hogy nem jó nádrispánné asszonynak vizet innya ; azért mégis jó valami bóza az birságon, mégsem halok szomjjal meg. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Leokájában. 23. Aprilis 1554.

Az kegyelmed Orsikája.

Külön papírszeleten : Továbbá azt írhatom Kdnek az kevély nádrispánné asszony felől, hogy viselő szoknyája egy szál sincs ; a ki volt, azt immár nem lehet hogy viselhesse, mert meg vagyon [kopva ?] ; az öve szűne szőkfü szűn, atlac legyen ; nádrispánné asszony ugyan parancsol nádrispán uramnak, hogy Kocsis Istvántól megküldje prémivel és füstött gyolcsával egyetembe ; erről nádrispán uram vélekedhetik, hogy nyilván csak kevély emberrel vagyon ű kegyelmének dolga.

Külczim : Ez levél adassék az tekéntetes nagyságos tisztelendő úrnak, Nádasdy Tamásnak, Magyarországnak nádrispánjának, nekem tisztelendő szerelmes uramnak stb.

(Sajátkezű).

*1554. június 11.

Tekéntetes, nagyságos stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után kívánnám az Kd egészségét hallanom ; én, Istennek akaratából, egészségbe vagyok, kit engedjen az úr Isten Kdnek is. Továbbá az doktor immár én velem más módon kezd bánni, ki, ha Kd meg nem jó, énnekem félelmes nehéz ; nem tudom mint leszen Kd nélkül az én dolgom ; azért az Istenért könyörgök Kdnek mint szerelmes uramnak, hogy Kd jójjön meg ha lehetséges, mert bizony semmi jót nem várok belőle, az doktor leveléből mindent megért Kd ; siessen édes uram ha lehet Kd felől ; ha kedíg nem lehet, Kd semmit ne búsuljon az én felyül megírott bolondságomon, mert azért ugyan nem leszen simoni paré, ha Isten nem akarja. Az Krabát napát Kata asszonyt haza kellett bocsátnom, mert az leánya igen beteg ; félő az gyermek is nála hogy megmaradjon ; azért csak ketten vagyunk komámasszonynyal, ki Kdnél kül nem lehetne, ha lehetne (?). Az Kd két kicsin árva szolgálát, az Csáky ¹⁾

¹⁾ Talán Csáky Istvánnak, Csáky Mihály erd. kancellár fivérének Enyingi Török Katától való gyermekei ezek.

fiát és leányát elhozta Török Ferencz uram és Sárváratt van-
nak, kik nyugosznak mint fáradtak. Úr Isten tartsa meg Kdet.
Datum az Kd Leokájába. Junii 11. 1554.

Az kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1554. szeptember 6.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után
kivánnám az Kd egészségét hallanom. Mi Istennek akaratjából
egészségbe vagyunk, kit engedjen az hatalmas úr Isten Kdnek
is. Továbbá Kd semmit nem ír, miulta Kd elméne innét hazul,
sem az Kd egészsége felől, sem a Kd ott való megmara-
dásárúl avagy megjövésérül. Netalán tán Kd az én szómhöz
képest nem ír, hogy azt mondám Kdnek, hogy nem annyira
gondolok az egy hétig, de immár holnap egy heti, hogy Kd
elment, azért írjon immár Kd. Az hatalmas úr Isten tartsa
meg Kdet. Datum a Kd Sárvárába 6. Septembris 1554.

Az kegyelmed

harmi(n)cz három
esztendő Orsikája.

(Sajátkezű).

*1555. (október előtt).

Szolgálatomat stb. Továbbá az mint Kd akarja, mással
íratattam Kdnek most; bizony hogy nehéz vagyok most az
íráshoz, de azért mikor hozzá érkezem, nem tűrhetem hogy
magam kezével is ne írjak Kdnek. Az hol Kd panaszkodik,
hogy sem írunk, sem izenünk Kdnek, még senkit el nem bo-
csáttam, ki Kdhez meendő volt, hogy Kdnek vagy nem
írtam volna avagy nem izentem volna. Azért most sem írha-
tok Kdnek egyebet, hogy Isten akaratjából jó egészségbe
vagyok. Továbbá az gyalogjáráshoz kész vagyok mind Bécsbe,
mind Pozsonyba, de így hogy Kd es velem gyalogoljon,
jöllehet hogy az gyalog járáshoz az lábaim most igen daga-
doznak, az mint szokott efféle embernek lenni.¹⁾

Toábbá Komlóssy kenyerge nekem, hogy én az ű dol-
gárúl írnék Kdnek, azért kérem Kdet, hogy Kd igazságokba

¹⁾ Nádasdyné ekkor áldott állapotban volt.

ne hagyja, magátúl megérti Kd. E levél kült az soproni kertbe igen estve Bódogasszony napján. Az úr Isten tartsa békével Kdet és hozza hamar meg az gyalogjáráshoz. 1555.

Az kegyelmed Orsikája etc.

(Sajátkezű).

1555. október 1.

Tekéntetes nagyságos uram. Szolgálatomat stb. Továbbá kívánom az Kd egészségét hallanom, én Istennek akaratjából egészségbe vagyok. Továbbá értem, hogy immár Kd tovább akar menni, azért kérem Kdet, hogy mikor lehet, ír(j)on Kd én nekem, hon leszen Kd, az Kd egészsége felől. Én is ugyanazont mívelem, ha Kd azt mívelli. -Im kildtem Kdnek valami harmadfél száz czipót és bélesek, hogy Kdnek ez előtt nem kildtem, Kd megbocsássa, mert bizony mind az új vendéken vára kottam; nem tudom hova lén el, immár nem tudom mikorra kell várnom, de valamikorra Isten adja, akkorra kell várnom. Ezről akarék Kdnek írnom. Továbbá úr Isten tartsa békével mek Kdet. Ez levél költ Sárvárban mintszent-hónak első napján 1555.

Az Kegyelmed
Orsikája etc.

(Csak az aláírás Nádasdyné kezeírása, a levél szövegét Majláthné, a címet valamely udvari tiszt írta.)

1555. november 25.

Tekintetes és nekem szerelmes uram. Szolgálatomnak utána az Kd levelét megérttettem. Én hála legyen az úr Istennek, mind az Kd fiával ¹⁾ jól vagyok, az mellem es jobban vagyok, ez mulandó szerdán fakadott meg az fájdalma és meglassúdott; hiszem az úr Istent hogy ez nyavalyából az jevendé hétre semmi dolgom nem leszen, hála legyen Istennek.

Továbbá szerelmes uram, az mit Kd Bottyáni uram felél ír, félíg értem, félíg nem értem: de az értelmét Kd jobban adja élémbe, ha lehet.

¹⁾ Nádasdy Ferencz, a későbbi híres hadvezér, született 1555. okt. 6.

Továbbá megszolgálunk Nagyságodnak az bűlcset (= *bölcsöt*); de ha szintén két hétig késik es, megvárhotjok, mert más bécsébe kellett tennem; immár megvárhotjok, csak csinálják jó módon.

Ha Kdtől lehetne és Sárkány uramat hozzám bocsátná Kd ide Sárvárra, jó volna és ha Kd lehetne nálánál kil (*nála nélkül*); mert immár az ruhákat megcsináltotnám, ű nálánál kil jó nem leszen; de ha lehet kérem Kdet mint szerelmes uramat, hogy bocsássa ide Sárvárra, hadd csináltassam meg ruháimat. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Nagyságodat sok jóval. Ez levél kült Sárváratt Szent Katalin asszony napján 1555.

Az kegyelmed Orsolája mp.

(Csak az aláírás sajátkezű.)

1556. április 4.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek akaratjából egészségbe vagyunk mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe. Továbbá Kd semmi választ nem tén az hogy ha ugyan azon másodhetfén husv(é)t után induljak Keresztúrra avagy mikor, írja meg Kd, hadd tudjak hozzátartozni. Az fű dolgát és az sásét mi illesse én magam teszek Kdnek választ. Az széltül az gyermeknek semmi dolga nincs. Az hatalmas úr Isten tarts(a) meg Kdet és adjon az úr Isten Kdnek nagy sok husvét napját érhetni Kdnek. Datum az Kd Sárvárába 4. április 1556.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

1556. július 13.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után kívánom az hatalmas úr Istentül az Kd jó egészségét és szerencsáját hallanom. Mi Istennek akaratjából egészségbe vagyunk, mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Értem, hogy Ktek elindult Kanizsárul, az hatalmas úr Isten legyen veszértek és igazgatótok minden igyetekbe, de könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy az mennyire lehet, írjon Kd én ne-

kem gyakrabban az Kd állapotja felől, megszolgálom Kdnek. Ha Kdet ez könyörgésemmel megbántottam volna, könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy Kd megbocsásson. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet és hozzon meg nagy jó szerencsével. Datum az Kegyelmed Leokájába 13. julii 1556.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű.)

1556. augusztus 19.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Kévánom az úr Istentől Kd jó egészségét. Mi Istennek jó voltából mind az Kd kis Ferk(ó)jával egyetembe egészségbe vagyunk. Továbbá értem az Kd leveléből, hogy az úr Isten elhozza az király fiát, hozza el az hatalmas úr Isten ű szent felsége és adjon ű fölségének minden jó szerencsét. Úgy vagyon uram, hogy bizon örülöm, hogy az kegyelmes úr Isten elhozza ű felségét, de bizony nem akarok bíznom sem az népnek sokságába, sem az hadakozó szerszámnak beségébe, hanem az egy Jézus Krisztusba, ki mi érettünk megholt, feltámadott, mennybe ment, az ű szent atyjának előtte esedezik az mi bűneinkért, hogy minden jó szerencsét ad ti Kdteknek. Továbbá Kd megbocsássa, hogy én Kdnek ennek előtte semmit nem küldtem, mert ha ilyen möző nem lettem volna, nem feletkesztem volna el Kdről, de ha Kd Sárvárra bocsátna, ott hamarabb érhetném Kdet, de ezt csak úgy írom Kdnek, hogy ha Kdnek tetszik, jól lehet Sárkány uramtól is izentem Kdnek erről is és egyébről is. Az élés dolgárúl Bottyániné asszonyomnak levelet kelly hiszem írnom, vagy ugyan az Kd levelét küldjem neki? Az karvolyért elküldtem kománk asszonyhoz, de az magyar ebnek ¹⁾ sem kereszt nevét, sem veszeték nevét nem tudom. Kd írja meg. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Leokájába 19. augusti 1556.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű.)

¹⁾ Talán idegen eredetre czéloz.

*1556. szeptember 30.

Tekéntetes, stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek legyen hála, egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Továbbá ír Kd az kománk asszony levele felől, hogy meg nem küldtem volna; én tudtomra így vagyok, hogy két levelet küldött, egyiket komámnak adám, hogy az Zsennyey uram levelébe kösse, az másikat Maloni Pétertől küldem Sárvarra; énnekem azt mondják, hogy mind az kettőt Kdnek küldték, én bizony többet nem tudok. Ha érteném hol lészen Kd, az Kd esztendő fia megküldené Kdnek az szent Ferencz bélesét. Az hatalmas úr Isten stb. Datum az Kd Leokájában 30. Septembris 1556.

Az kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű.)

1556. október 5.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Én Istennek jó voltából egészségbe vagyok, az Kd kis Ferkója is könnyebben vagyok tegnaptól fogva. Én bizont Kdnek nem tudok írni om az ű dolgról, ki azt mondja, hogy himlő, ki azt mondja, hogy az oltvar tündéreskedik, de valamelyik legyen míg meg nem esmerhetem, én ugyan azonba megyek el, mintha himlő volna, azaz nem föröszöm, sem hidegen nem tartom, tudom azt, hogy az oltvarnak nem ártok evvel, de az himlőnek igen ártanék mindaz fürdővel s mind az hideggel. Továbbá értem az Kd levelét, de nem mind, az borzot nem tudom mi legyen, de az úr Isten távosztassa el az ű szent fiának érdemének általa te Kdtől minden szerencsétlenséget, ím mind fejenként azzal tartozunk, hogy könyörögjünk ű szent felségének kibe nincs kétségem, hogy az ű szerelmes egyetlenegy fiáért minket meghallgat. Az uraim semmi választ nem tének, de könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, ne feletkesszék Kd arról, az miről én könyörgöttem Kdnek, hogy kedig ennyiszer írok Kdnek erről, az Istenért Kd megbocsássa, mert az Kd kis Ferkója és én magam nem hagy békét, hanem reá viszen, ha Kdet meg nem bántanám ezbeli könyörgésemmel. Ha Kdnek jó akaratja volna, hadd mennék haza Sárvarra, de ezt csak úgy, ha Kd-

nek jó akaratja volna, de azért mindaddig itt leszek, míg Kd akari, jó kedvvel. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Leokájába 5. octobris 1556.

Az Kegyelmed
Orsollája.

(Sajátkezű).

1557. márczius 29.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után, kívánom az Kd egészségét hallanom. Mi Istennek jó voltábó(1) egészségbe vagyunk, mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe. Én magam felől mast is ugyanazt, hogy jobban vagyok, honnem mikor Kd itthon vala, az én magam gondvüselésére szüntén olyan vagyok, mint Kd és ezt Kdtől tanultam. Az doktor felől mast sem tudok Kdnek mit írnom, mert volt egynyihánszer nála, de semmiel nem bánt vele, azt mondá, hogy az dajka ne egyék halat és bort se igyék, az gyermeknek meggyet hagyja fősznünk. Hogy Kdnek ezeket meg nem írtam, Kd megbocsássa, mert látja Isten, hogy mind eszü(n)k veszett vala, de Istennek legyen hála, mast jól vagyon. Megszolgálom Kdnek, hogy megküldte Kd az marhát, nem hiszem, hogy az láda megkünydüljön, mert nem azért nehezült meg, hogy még elyen hamar megkünydüljön. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 29. martii 1557.

Az Kegyelmed
Orsollája.

(Sajátkezű).

1557. április 2.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek akaratjából jó egészségbe vagyunk mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe. Asszonyom is egészségbe vagyon, az leánygyermek az Csáky fekszik, az legelső dajkám is, Orsolla asszony, az is fekszik, vagy hát beteg vagyon ez ide fel való népbe, az várasba is vannak betegek, meg is holtak benne csak hamar, nem feküdt sokat. Ha meg nem kezd lassódni és ha Kdnek az leszen akaratja, hogy elmenjek innét, hadd ne menjek édes uram Leukára, míg egyéb lehet benne, hanem ha el kelly men-

nem, hadd menjek vagy Zsenyébe vagy Szelestére, nám mindeniknek vagyon erőssége. Mind az által ne úgy legyen mint én kívánnám, hanem úgy legyen az mint Kd akarja. Ha Kdnek az leszen akaratja, hogy itt ne késsem, írja meg Kd. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. [Datum az Kd Sárvárába 2. aprilis 1557.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

*1557. május 8.

Tekéntetes, stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek jóvoltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe; és ma, Istennek jóvoltából haza megyek Sárvárra; ezt akarám Kdnek tudtára adnom. Továbbá jöve ide hozzám az szegény megnyomorodott Uszay Jánosné, kinek ilyen nyomorúsága vagyon: hogy az ura az szegény György deák ¹⁾ megholt, levelet írt kétszer is az lindvai tiszttartóknak, hogy az Istenért vennéjek el tőle az tisztnek gondját; ű maga is kétszer volt ott, eleget könyörgött sirva is nekik, de semmiképen nem mielték, azt akarják, hogy az ura halála után immár ű es számot adjon, kit én soha nem hallottam, hogy az özvegyasszony tartson; hiszem hogy azért nem hallottam, hogy Istennek utána és Kd után erre semmi gondom nem volt. Igen mondta szegény, hogy nem elég reá, az úrnak kára leszen; de azért semmi nem költ bene. Azért ha Kd rajta nem könyörül, András uramnak ő kmének nem ír felőle, bizony megnyomoréjták szegényt. Az számveő emberek eszten napon Lindván lesznek, osztán onnét oda mennek; ha kegyelmednek nem tetszenéjek, hogy vagy András uramnak vagy az számveő embereknek nem írna Kd, adna Kd egy embert, ki az nagy idegenbe lenne valami segítséggel az számvételkor. Az embereknek az ki számot vesznek [az ne-veik] ez czédulába vannak. Az hatalmas úr Isten stb. Datum az Kd Leokájában 8. Maii 1557.

Az kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű).

¹⁾ Uszay Jánosnénak György deák második férje lehetett.

1557. június 30.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után, kívánom az Kd jó egészségét hallanom. Mi Istennek akaratjából mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. Aszszonyom mibe legyen, hiszem hogy Kdnek Gáspár doktor uram megírta, de az mint nekem írja, beteg, nehezen is vagyon, ez estve nem magyarázhat volt, az doktor betonika vizet adott neki és jobban szólt. Ma az több dologról mást nem írok Kdnek, bizony ha Kdnek jó akaratja leszen vala, látja Isten, hogy nagy szívem szerént megyek vala, még mast es oramöst mennék, ha Kd akarnája, de mag (így) úgy legyen, mint Kd akarja. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd faluj(á)ba Szent Miklóson 30. junii 1557.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

*1557. szeptember 24.

Tekéntetes, stb. Az én szolgálatomnak ajánlása stb. Mi Istennek akaratjából mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. Megszolgálom Kdnek az hirt; mindaddig hallgatok, míg Kd akarja. Dicsértessék az úr Istennek szent neve és hála legyen ű szent felségének, valamivel minket szeretett és szeretendő. Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes uramat, hogy írja meg Kd, hova kelljen küldenem az szent Ferencz bélesét Kdnek. Az hatalmas úr Isten tartsa meg stb. Datum az Kd Sárvárába, 24. Septembris 1557.

Az Kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű.)

1557. október 13.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek jóvoltából mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. Továbbá jöttem vala Hegykőre, hogy Ferencz uramtól megértém, hogy elbocsátja az haltartót, és onnét esmég ide jövőék Keresztúrra és az nagy tót is meglátám, hála legyen az úr Istennek, annyira vég vagyon benne, hogy az meszőbe reá

bocsáták az vizet, ez estve ott állottam, míg reá bocsáták. Minden voltaképen megérti Kd az Ferencz uram leveléből Kd. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd falujába Kereszturat 13. octobris 1557.

Az Kegyelmed
Orsollája. etc.

(Sajátkezű).

1557. november 8.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek jó voltából mind az Kd kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. Ma jöve én hozzám Zsuzsanna asszony, mit végesz velem, még nem tudok Kdnek arról írnom, ha az ház kész volna, csak akkor lenne hírével Kdnek, hogy ott volnék. Az orczám, hogy Kd itthon vala is viszket vala, ha Kdnek eszébe jutna, mondtam is Kdnek, de az után ugyan bizonyába viszketett úgy annyira, hogy jól megtemérdekült az orczám bére. Igen félek az *asszonyom tánczátúl*, de most Istennek legyen hála könnyebb, ha esmég reám nem térne, de azért mast is akolmason vagyon mind hévsége, temérdeksége. Az viszketése nincsen olyan igen rajtam. Az hatalmas mindenható úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 8. novembris 1557.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

*1558. október 31.

Tekéntetes, stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után kívánom az Kd jó egészségét hallanom, mi Istennek legyen hála mind az Kd kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. A tengeri rátott hal dolgából nem menthetem magamat, mert bizony méltó vagyok az büntetésre; ed (így, de) az én gonosz elmémnek feledékensége miatt esett, nem akaratomból; azért könyörgök Kdnek mint szerelmes uramnak, hogy Kd megbocsássa, miérthogy ilyen vétket vallottam; az tengeri rátott halat elküldhetem Kdnek, de az tengeri rákot nem küldhetem,

mert nincs ; itt még kettei marad az tungocskának, az hármát Kdnek küldtem, de sem azokba, sem ezekbe nincs rák. Az hatalmas úr, mindenható Isten tartsa meg stb. Datum az Kd Sárvárába 31. Octobris 1558.

Az kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű.)

1559. január 9.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi az úr Istennek jó voltából mindaz Kd kis Ferkójával egyetembe egészségbe vagyunk. Az úr Isten engedjen Kdnek is jó egészséget. Hagymásy Lestár uram mi választ tett az Kd levelére, megérti Kd az ű kme leveléből. Én azon könyörgök Kdnek, hogy ha immár felment volna, szólna Kd, hogy sietne az leánynak marh(á)t alá küldeni, mert igen rövid az idő. Az e legénynek sem tudom hírré tennem addig az mennyegző napot, hushagyó vasárnap előtt való vasárnapra kellene hadnunk, mert az Szemcsey Lászlóé is hushagyó vasárnap lesz. Ha ott meg nem készülhetne is, itten hamar megkészéttetném. Továbbá ím küldtem Kdnek tizenkét tuna zsaladját, három tuna ténta halat, egy puton brisalmát (így), egy tung muskatál almát, kinek az aljába egy kevés makaria vagyon, sós tejet egy faszékkel, tiz mellyesztett kövér kappant. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 9. januarii 1559.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű.)

1559. márczius 7.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Ha az úr Istennek kegyelmességéből meghagyá-e Kdet az hideg vagy mint legyen Kd, könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy írja meg Kd, megszolgálom Kdnek. Továbbá ím elküldtem Kdnek az zsaladját nyolcz tunával, egy kosonna habarniczát, egy tuna rátott halat, egy tuna ténta halat. Kd azt ne gondolja, hogy magamnak nem hattam volna benne, mert igazs eleget hattam, hogyha az úr Isten Kdet meghozza is,

itt is legyen. Kdnek valami bőjti eleséget is küldtem, apró bélest, mákost rétest, valami aszú gyümölcsöt. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd falujába Keresztúrat 7. Martii 1559.

Főtt dörgecset is küldtem Kdnek, valami sült halakat is küldtem Kdnek. Kd megbocsássa, hogy ennek előtte nem küldtem. Mert nem tagadhatom, az mi én bűnöm, ugyan én bűnöm.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

1559. április 28.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek jó voltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Az gyümölcsre vagyom gondom, ha szerét tehetném, de itt nincs, Komlósynál is, sem komámnál, azért elküldöttem mindenfelé, mind Zsenyébe, mind Csányi uramhoz, Ivánczy Péter uramhoz, Bonczód földére, az havasiakhoz. Az pénz dolgárúl, az mi én nálam vagyom, azt Kd megtaláli, csak az többi lehessen meg. Az ű fölségek levelét megolvastattam kománkkal, im az Kd parancsolatja szerint ismég ez levélvivőtül megküldtem Kdnek. Engedje az mindenható úr Isten, ha ű szent felségének kellemetes, nekünk üdvösségünkre leszen, hogy adja nekünk az jámbor fejedelen. Az mindenható úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 28. aprilis 1559.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

*1559. május 13.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek jó voltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Az ücsém, Anna asszony mégis beteges, de azért nem mind fekszik, fen bagdácsol. Az én elmenésemről, azaz az innét való elmenésem csak Kden áll; valahova Kd akarja, nekem oda kell mennem; azért valahova Kd akarja, vigyenek

oda mindent az mi szükség. Az pénz dolgába Ferencz uram, azt hiszem, hogy úgy jár az mint jobban tudja. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 13. Maii 1559.

Az Kegyelmed Orsolyája etc.

(Sajátkezű).

*1559. május 26.

Tekéntetes stb. Szolgálatomnak stb. Mi Istennek jó voltából mint az Kd Ferkóével jó ekészsékbe vagyunk; az Isten kegyelmeszékéből az szemem annyira vagyon, hogy nem fáj, csakhogy mék nem erés, ha szél éri, mék nehezen szenvedem; mék mekvárom egynéhány napon itt Sárvárott, hogy jobboljon az szemem, mihelt annyira esmerem az szememet, nem késem elmegyek az Kd parancsolagya szerint Leukára.

Továbbá Bánfy László uram jett vala hozzám mint asszonyommal egyetembe ide Sárvárra; emlékezők az pénz felél, az kit Kd kért volt téle. Én kérdém, ha látta Gábriel deákot; mondá hogy Lendván az város vékén találta volt hogy ide jé volt. Kérdette Gábriel deák téle, hogy hova megyen; felelt neki Bánffy László uram, ezt mondta, hogy ide Sárvárra jé; Gábriel deák csak ezt mondta, hogy jó helyre megyen Kd, mert ha uram homi nincs, asszonyom otthon vagyon. Ő Kme nekem így szóla az pénz felél, hogy ő Kme nem kétes. És hogy én magamat avval kínálom vala, hogy ha én télem kilep (= különb, külön) levelet kíván az Kdétől, kész voltam volna mekadnom ő Kmének az Kd parancsolagya szerint. De azt mondá, hogy mekhitte Kd után enkemet. Kdet azon keveti, hogy Kd megbocsássa, hogy az egy napot elvétette, az tennapi napot; csak az volt az oka, hogy Ezréim uramnak az kisebbik fia mekholt, oda kellett menni, mert nagy keseréséket (= keserűséget) mielte mint ő maga, mint az asszony. A ki vasárnap jé, az másikon Kd küldjen Bolondosba, az Kd embere kezébe adja az ezer foréntot, egyezert; azaz Szent Iván havának negyed napján adja mek László uram az pézt Bolondosba, valakit Kd érte küld; azt mondja, hogy abba Kdnek semmi

fogyatkozása nem leszen. Az hatalmas úr Isten tartsa meg stb. Ez levél kült az Kd Sárvárába 56 Maii (sic) 1559.

Az Kegyelmed Orsolyája etc.

*1559. június 4.

Örökkévaló szolgálatomnak utána. Az én szömeim állapátja dolgáról Ferencz uram én hagyásombúl bévöbben ír. Istennek akaratjából ugyan jól valék, meg is kezdődtek vala tisztulni, hanem az két nap kezde esmét mind az kettőnek az héja vörösödni s nagy viszketeg vagyon rajtok, kíváltképen az szömeimnek az belső szegleteibe, kik embernek az órra felől vannak; a mennyire lehet, választig tartóztatom magamat az szemeim törlésétül, de néha kíváltképen beszéd között magam feledtébe nem mindenkor óhatom meg magamat tüle s félök, hogy ha sokat tart, hogy az szemeim héjai ki es ne fordulljanak miatta, kitül Isten oltalmazzon, de hallottam s láttam es efféle történetöket. De egyszer láttam én néminemű íret, kinek szüene szintén olyan, mint az túja poráé, azzal az írrel csak az végét kenték az embernek szömeinek meg s mondhatatlan igen használt az viszketög elvételről. De nem tudom micsoda neve. Azért Kdet kéröm, mint szerelmes uramat, hogy te Kd tudakoznék errül ez írrül és vagy azt, vagy valami egyéb orvosságot küldjön, ki az viszketegöt elvegye rólam; mert igen gonoszúl vagyok miatta. Isten tartsa meg Kdet stb. Költ Sárváratt 4. Junii 1559.

Kd szolgálója

az Kegyelmed Orsikája.

Belől az szemeimnek semmi nyavalyájok nincs; hanem csak az szemöm héjain vagyon az vörösség és az viszketeg.

(Egykorú más.)

1559. október 17.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek legyen hála, jó egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Im az Kd parancsolatja szerint felküldöm Tersáczyt, mind prédikátor urammal egyetembe, nyilván(n) fel

nem küldeném, ha Kd ott nem volna, senki szavára. Az Kd haza jövetét értem, de míg Kd lovat, szekeret nem kér, addig nem tudom, mint júne Kd meg, hanemha kölcsön szekeren. Szte-nicsnyákról hozának valami gyümölcsöt, mast Kdnek fel nem küldhetem, de szent Orsolla asszony napjára felküldöm Kdnek, egy tung muskatály almát, két tung birsalma, makaria kört-vél is apró tunába. Az hatalmas mindenható úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 17. Octóbris 1559.

(Sajátkezű).

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

1559. november 11.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek legyen hála, jó egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Az orvosságot Bottyányi urám még el nem küldte az Kd lábának, ed (így) én elküldtem érte, mihelyt meg-hozzák, ottan sietve felküldöm Kdnek, de az Istenért olylyal gyógyétsa Kd, hogy Kdnek ártására ne legyen. Továbbá az Ferkó dajkája könyörög Kdnek, az Orsolla asszony, én is ű vele egyetembe, hogy Kd konfirmáltatnája meg császárral ű felségével az Magsimili János¹⁾ királytól kért jószágokat, mert igen féltetik, hogy sok ember tudja, hogy nem császár adta. Azért mégis könyörgök Kdnek, hogy Kd megbocsássa, hogy ennyi gondja között, meg kelly Kdet bántanom, de nincs mit teennem, Ferkó mielteti velem. A hatalmas úr mindenható Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 11. Novem-bris 1559.

(Sajátkezű).

Az Kegyelmed
Orsollája.

1559. november 21.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek legyen hála, mind az Kd kis Ferkójával egészségbe vagyunk. Továbbá az Velenczébe való menés én nem hiszem, hogy késő nem kezd lenni, minemő gonosz sáros üdő vagyon. Sárkány uram, hiszem, hogy Kdhez felmegyen vagy szombaton vagy

¹⁾ azaz Maximilianus, ifjabb király.

vasárnapon Bécsbe, ű azt mondja, hogy mennyi költséggel oda beküldene Kd, itt is Bécsbe megvehetik, ammit Kd venni akar. Továbbá könyörög az Kd szegény jobágya Miklós Pál énnekem, hogy könyörögnék Kdnek az fiáért, Benedek deákért, hogy Kd lenne kegyelmes szegénynek. Azért könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy ne néssze Kd az ű bűnét, néssze Kd az szegény vén atyját, ha lehetséges, legyen kegyelmes neki. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 21. Novembris 1559.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

1559. november 25.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Isten legyen hála, jó egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Továbbá az Kd parancsolatja szerint az törött ezüst mívet Pécsy Márton uram kezébe adatám megmérve, ki ennyi girát teszen: kilenczvenhárom egy lat héján. Továbbá bizony úgy vagyon édes uram, hogy az horvátok még ineny (így) országból is dúlják Kdet, de hiszem, hogy az úr Istennek így volt kellyemetes, hogy Kdet onnét is dúlják. Az Kátay György levelét komám azt mondja, hogy nincs nála, igaz elegend keresénk, de mi meg nem lelők egyébütt is. Az hatalmas úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába 25. Novembris 1559.

Az Kegyelmed
Orsollája.

(Sajátkezű).

*1560. július 24.

Az orvoságokat elfeledtem volt, látja Isten, de im utána küldöttem Kegyelmednek.

Továbbá az Ferencz ruhájárúl való bársonrúl is elfeledkeztem volt emlékezni; Kegyelmed el ne feledje, bátor valami fekete bársonnt vegyen Kegyelmed egy dolmányának valót. Az aranyasrúl se feledkezzék Kegyelmed. Továbbá bátor valami aranfonalat is küldjön Kegyelmed és pillagót is. Jónást is el

ne feledje Kegyelmed aláküldeni. Az úr Isten viselje Kegyelmedet nagy jó szerencsével stb. Datum Ex Leuka 24. Julii. 1560.

Kanysay Orsolya.

(Idegen kéz írása, utóírat vagy töredék.)

*1560. július 31.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Kívánom az Kd jó egészségét hallanom; mi Istennek legyen hála, egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Továbbá értem mit izent Kd Orsolya asszonytól, megijedék rajta; bizony szüvem szerint bánom, ha el kell maradnom az egy dologért; de legyen úgy, mint az úr Isten akarja. Továbbá az boglár felől izent Kd, hogy melyiket szeretem. Tudja Kd édes uram, hogy még én olyant nem viseltem; nem is szükség én nekem immár; ha Kd jó akaratja, de maga ne úgy legyen az mint én akarom, hanem úgy legyen az mint Kd akarja. Az vörös bársony köntöshöz két réf és egy fertály vörös bársony kell az prémének, ha jófélét találunk. Az mindenható úr Isten stb. Datum az Kd Leokájába 31. Julii 1560.

Az Kegyelmed Orsolája mp.

(Sajátkezű).

*1560. július.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Kívánom az Kd jó egészségét hallanom. Mi Istennek jó voltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Tennap mind napestig halásztunk, de úgy halászhattunk, hogy Ferencz uram¹⁾ jöve ide és az ú kocsiján mentünk kü. Negyedfélszáz pisztrángot vetettünk az tóba és ötöt.²⁾ Az apró hálnak is gondját viselem; az mit bele vetettünk szép elevenek, voltak öregek is, egyik az én araszommal kettő és négy újj. Az pisztrángnak egy eger aljának az mértékét Kdnek küldtem ez levélbe kötve. Én nagyobbat nem láttam. Az hatalmas úr Isten tartsa meg stb. Datum az Kd Leokájában. Julii 1560.

Az Kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű).

¹⁾ Semnyey Ferencz.

²⁾ = 355.

*1560. augusztus 11.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek jóvoltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Továbbá az én köntösömre való gombokat és az vörös zsinórt még nem hozák meg; Sárkán uram nem hozhatta meg, mert nem volt kész; az posztó nem lesz elég az inasoknak; ez czédulából megérti Kd kinek jutott, kinek nem. Az hatalmas úr mindenható Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Leokájába 11. Agusti 1560.

Az Kegyelmed Orsolája mp.

(Sajátkezű).

*1560. augusztus 29.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Mi Istennek legyen hála, egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetemben. Továbbá bizony én ugyan megfáradtam édes uram az Kd haza jövésének várásában; hiszem hogy Kd is ugyan ezenbe vagyon; de ha az nem lehet, hogy Kd mast megjűjjön, avagy csak írjon Kd gyakrabban az Kd egészsége felől. Gyömölcsöt, minemőnek szerét tehettem, im küldtem Kdnek; de ha Kd azt akarja, hogy gyakran küldjek Kdnek gyümölcsöt, Kd bocsásson haza Sárvárra; az hévség felől szabadon haza mehetek, mert én itt oly hóharmatot láttam ten nap, hogy csörgött a répalevél. Az mindenható úr Isten tartsa meg Kdet és hozza nagy jó egészségbe meg Kdet. Im küldtem Kdnek az porba; az mely fűvet mondtam vala Kdnek, hogy keresek, Kdnek való, tudja Kd minek való. Datum az Kd Leokájában 29. Augusti 1560.

Az Kegyelmed Orsolája mp.

(Sajátkezű).

*1560. szeptember 11.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Kívánom az Kd jó egészségét hallanom. Mi Istennek jó voltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe. Továbbá, hol Kd azt írja, hogy inkább akarná Kd holtát, hogynem ilyen közel ennyi ideig külön laktát; Kd édes uram megbocsássa, de nem tartom az egy asszonyember mondását, kinek az ura az tengerbe veszett volt, mondják volt neki, hogy ha elkerülte volna az tengert, belé nem veszett volna; ű pedig azt mondja volt: ha lett volna(-e) megjövése, ha elkerülte volna? — Valamely későre meghozza az úr Isten Kdet, csak tartsa meg Kdet ű szent felsége. Az bécsi házak ajtait, ablakit elindítom ez jövő vasárnapon vagy hétfén; az is úgy halad hétfére, ha Ferencz uram késik Markó urammal. Hol Kd azt írja, hogy ha császár ű felsége hívátnája is Kdet, nem menne Kd addig, míg haza nem jünne Kd: úgy cselekedjék Kd édes uram, mint urával; az én itt való létem mindaddig legyen, míg Kd akarja jó kedvvel. Az mindenható úr Isten tartsa meg Kdet és hozza nagy jó egészségbe meg stb. Datum az Kd Leokájába 11. Szeptemberis 1560.

Az Kegyelmed Orsolája etc. }

(Sajátkezű).

1560. december 10.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Kívánnám az felséges mindenható úr Istentől ű szent fölségétől Kd felől minden jó hírt hallanom. Az Kd utolsó levelének ma ötöd napja, kibe Kd azt írja, hogy Kd Bécsbe akar hálni szombaton, de vagy ott hál Kd vagy annak inned, de Kd levelet ír. Mind elvárám mindeddiglen bizony na (így) neheszen, édes uram, talán soha hosszabb ötöd nap nem volt én nekem ennél. Szintén úgy vagyon nekem ez levél késéssel dolgom, mint Kd mondja vala az orvosság hozásról, hogy addig sok változás lehet, míg alá júnék az orvossággal. Azért könyörgök Kdnek, mint én édes szerelmes uramnak ugyan az Istenért, hogy Kd

megbocsásson, ha ezféle írással megbántottam Kdet. Honnem Kd ártására lenne az én írásom, úr Isten te látod szüve-met, hogy lölköm üdvösségére inkább vennék magamra nagy nyavalyát az én egészségem felől. Keszem írása bizonyosága beteg erbem (így) nem írhat ennyet. Az mindenható úr Isten vígassza meg Kdet és adjon ű szent felsége nekem Kd felől minde(n) jó hírt hallanom. Datum az Kd Sárvárába 10. decembris 1560.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

1560. december 23.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Kívánom az mindenható úr Istentől Kdnek minden jó hírét hallanom és immár látnom Kdet egyszer ennyi navalyában. És értem az Csányi uram levelébe, hogy Kd azt kívánnája, hogy fel ne mennék, de jól látja az úr Isten, hogy ebből is örömet az Kd kívánsága szerint járnék, de soha az én szívem addig nem leszen nyugalomba, míg Kdet nem látom. Választigen igen örömost akar-nám, hogy ne rettegnék, de soha reá nem bírhatom magamat. Azért ha Kd jó akaratja az Kd hagyott napjára elindolok, küldje alá Kd az lovakat, megszolgálom Kdnek. Az úr Iste-nért könyörgök Kdnek, mint szerelmes uramnak, hogy Kd reám ne haragudjék. Adám uram is meghozta az lovakat. Az mindenható úr Isten tartsa meg Kdet és adjon Kdnek nagy sok karácson napját érhetnünk mindazokkal egyetembe, kik-vel Kd kívánja. Datum az Kd Sárvárába 23. decembris 1560.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

1560. december 26.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak ajánlása után, kívánnám az úr Istennek kegyelmességéből Kdet bizony nagy szívem szerint immár látnom. Immár ez harmadik hagyott

napja az én indolásomnak. Megírtam Kdnek Horvát Miklóstól mibe álljon az én szegény szívem, szintén ugyan vagyon az én dolgom, az mely embert halálra tartnak, ím ma holnap ölék az várást, tudja Kd mi legyen, bizony elég várás nekem az kis karácson holták kelve, de immár csak arrúl ne haladna más napra. Az úr Istenért könyörgök Kdnek, mint én édes szerelmes uramnak, hogy immár ne halaszsa Kd más napra. Megszolgálom Kdnek az kárpitokat, az melyek itthon vannak azaz ujokat és az több egyéb aprólékot is mident felküldünk az Kd parancsolatja szerént. Az mindenható úr Isten adjon Kdnek jó egészséget. Datum az Kd Sárvárába 26. decembris 1560.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

*1561. márczius 13.

Tekéntetes stb. Mi Istennek jó voltából egészségbe vagyunk mind az Kd kis Ferkójával egyetembe; csak az mindenható úr Isten engedjen Kd felől is jó hírt hallanom. Az útba értem mint volt Kd, ott mint legyen Kd nem értem, kit bizony szívem szerént kívánok az úr Istentől ű szent felségétől minden jó hírt hallanom. Bécsi György elment vala az Kd leveleivel mindkét felé, az Pető uraimtól meghozta az választ; Csáni uram azt mondta, hogy az ünnön emberétől teszen választ Kdnek. Az mindenható Isten tartsa meg és ű szent felsége vigasztassa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába. 13. Martii 1561.

Az kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű).

*1561. november 8.

Tekéntetes stb. Én mégis náthás vagyok; Ferenczet csötörtökön kell vala lölni az hidegnek; de csak az módját mutatá, azt is csak szünte vacsorakort; immár holnap elválík, valamire az úr Isten ű szent felsége választja, legyen áldott az ű szent neve. Az leokai lakásnak sze-

relme csak az Kd parancsolatja, más az hogy Lánzsérba akartam menni. Az vizába küldök az embernek. Az barommal akkor kérédjék Kd, mikor kezébe leszen Kdnek; az birsalmát Kdnek még ma elküldöm szekeren. Az mindenható úr Isten tartsa meg Kdet. Datum az Kd Sárvárába. 8. Novembris 1561.

Az vizát az Kd parancsolatja szerint mind elküldöztem.

Az kegyelmed Orsolája etc.

(Sajátkezű).

1561. november 16.

Tekéntetes stb. Az úr Istennek legyen hála, hogy Kd egészségbe vagyon, engedje az úr Isten Kdnek inneg tova is jó egészséget. Én még náthás vagyok, mint tudja Kd, hogy engemet hamar el nem hagy. Érttem az ott való pestist, kit bizony szívem szerint bánom, de mind úgy kelly lenni, az mint az úr Isten akarja, az én dolgom csak az, hogy az én uramnak Istenemnek könyörögjek, hogy ű szent felsége ne adjon keserűséget Kden és Kd után az egy kis máknyi gyermekén, de mindeneknek úgy kelly lenni, mint ű szent felsége akarja de ha ű szent felsége akarná, bizony nem örömost érném. Az Kd barmát meghozták, én nem kérékszőm, mikor az úr Isten meghozza Kdet, meglátja Kd ki nyerte, csak Kdre hagyom. Továbbá azt írhatom Kdnek, hála legyen az úr Istennek, az hideg elhagyá az gyermeket, az nátha ottan rajta lén, de hiszem az úr Istent, hogy abból is meggyógyétja ű szent felsége. Az mindenható úr Isten éltesse és megörissze Kdet mindaz sok jámborokkal egyetembe Kdet. Datum az Kd Sárvárába 16. novembris 1561.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

1562. április 11.

Tekéntetes stb. Az én szolgálatomnak stb. Én Istennek legyen hála egészségbe vagyok. Ferenczet tennap mintegy tizenegy óra tájba mégis meghévété az hideg, de csak kicsiny egy órát ha tartott rajta, de azt se vélje Kd, hogy olyan nagy

hévség legyen rajta, mint Kd látta. Továbbá emlékeszem reá, mit monda Kd, hogy elméne Kd, hogy ha nem ír Kd, hát jó jel legyen, de hogy az hideg lelést értem Kden, választigen gondolom az Kd szavát, de azért meg nem maradhat az én bolond szívem és gondolatom. Azért könyörgök Knek, mint szerelmes uramnak, hogy írja meg Kd, mint legyen Kd. Az úr minde(n)ható Isten tartsa meg Kdet és adjon ű szent fel-sége Kdnek jó egészséget. Datum az Kd Sárvárába 11. apri-lis 1562.

Az Kegyelmed
Orsollája etc.

(Sajátkezű).

III. Majláth Istvánné levelei.¹⁾

1542. január 17.

Spectabilis et magnifice domine et frater mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum in domino orationem. Quam ob causam nobilem Joannem Waratkay a me licentiatum erga Dominationem Vestram Spectabilem et Magnificam mittere debuerim ab ipso solo intelliget, rogo, qui nobis fideliter servivit, igitur Dominationem Vestram Spectabilem et Magnificam, nolit contra ipsum iram suam commovere. Praeterea de domino et marito meo amantissimo nulla (post discessum domini Vajvodae Transalpinienensis in Turciam) fama venit praeter quod pridie domina condam Basarabné et scripserat et nunciaverat me non tristem, quoniam omnem spem bonam eliberationis domini et mariti mei amantissimi successuram et eam quidem prope diem (deo auxiliante) futuram si quid attulerint dies et noctes eandem certiorabo.

Dominica proxima praeterita inchoata est generalis congregatio in oppido Zekelwasarhel putem trium nationum, de conclusionibus tamen ibidem fiendis hactenus incerti sumus, quarum articulis, (így) quibus primum avizati festine erga eandem perferri facere curabo; reliquum est, ut deus eandem unacum suis omnibus ad vota felicem conservet. Ex castro meo Fogaras feria tertia in festo beati Antonii confessoris 1542.

Dominationis Vestrae Spectabilis et Magnificae famula

Anna de Nádasd Spectabilis et Magnifici
domini Stephani Majlad consors etc.

¹⁾ A mely leveleket Majláth Istvánné bátyjához Nádasdy Tamáshoz intézett, minden megjelölés nélkül maradtak, míg azok, a melyeket Nádasdyhoz és Szalay Jánoshoz közösen vagy pedig Nádasdynéhez intézett, a levél felett viselik ennek feltüntetését.

1542. július 11.

Majláth Istvánné Szalay Jánosnak és Nádasdy Tamásnak.

Magnifici domini fratres mei observandissimi. Post servitiorum meorum commendationem. A miel Szemere Gáspárt tö Ktek megbocsátá, azért én csak Galaczra sem bocsátam volna, mert, hogy megjeve, azt mondá, hogy az levélből mendent megérttek, az levél penig csak kredencia vala, többire azt is mondá, hogy Máté dejáktól mendent megérttek. Engemet eluntattak az tiszttartók, kirem tö Kteket, tegyen Ktek víget az ő dolgokba és írjon úgy nekik, hogy ne bántsanak ennyiszer vele, mert nyukhatatlan vagyok, most csak szen(t) Mihály napig feleltek nekem, hogy mendent együtt törnek velem. Lássa ti Ktek, mit kelljen velek mielnye és ha valami tertínendik feleségeket be kell jéni ez itten való Kd házába venném vagy nem, mert én semmit tö Ktek akaratja nélkül nem akarok mielnie. Toábbat kirem tö Kteket, Ktek bocsássa be Máté dejáktól menden tanusággal, mert átaljában nem akarnak kötelesek lennie, de mint azt mielhessék tö Ktek gondolhatja.

Szemere Gáspár mondá tö Ktek akaratjából, hogy hat-száz forintból, kit Huszton adnak, egy hó pénzt adatnék Ktek itten való szolgálainak. Előszeri való levelekbe tö Ktek azt írta vala, hogy ötszáz forintot hajtott volna segítségöl az uraimnak, melyet szóval is azonkint mondott meg nekik Oroszi Péter, melyre én is nekik rejá feleltem vala, mit kelljen ebből is mielnem. Tö Ktek tanuságát várom ex fl. 2000, az pénzbe még eddig ide egy pénzt sem köldtek. az egy Isten tudja, minemő ide tova való szalag hányással eligítettem meg az uraimat. Bizonyában nem bántanám tö Kteket ily gyakorta ezzel, de nagy fogyatkozásom miatt kiszele-níttettem erre.

Tö Ktek ne vülje, hogy az uraim, mint uram idejébe egy hó pénzt nekik adván két hóra, háromra is eltörtenek. Hórúl hóra valamely szegínsíggemmel lehetett, kivel mi szer-ződísem volt, megadtam ez ideig nekik, nem várnak semmit, mint uram ideibe vártanak, az hó betelvén azonnal pénzt kír-

nek, mert innen a várból egyiknek sincsen ílise, mend pénzen ílnek az vásárrúl, ha penég ezzel meg nem tartottam őket (értvín együtt is másutt való fizetésit) ingyen senki nem maradt volna meg közölek, ha fogyatkozások esik még ennek utána is, filek eltávozásokon. Azért az Istenért tö Ktek viselje mind egyből, mind másbúl, amin Ktek jobban tudja, gondomat, az többit mendent meghagytam porkolábimnak, hogy tö Kteknek megírjanak, kiből nyilván mendent Ktek megért. Úr Isten tö Kteket tartsa meg. Ex Fogaras feria tertia ante (diem) beatae Margaretae 1542.

Anna de Nádasd Magnifici domini
Stephani Majlád consors etc.

Kivül : Spectabilibus et magnificis dominis Joanni Zalay ac Thomae de Nádasd Poseniensis et Castri Ferrei comitatuuum comitibus etc. dominis et fratribus meis observandissimis.

1542. december 26.

Majláth Istvánné Szalay Jánosnak és Nádasdy Tamásnak.

Nagyságos urunk(így). Szolgálatomnak utána megér(t)etem az Ktek levelét, kit megszolgálok Kteknek mind az én gyermekimvel egyetemben, ha az Isten megtartja őket, az én hozjám való jó akaratját és reják való gondviselését. Kteknek bizonyabban élék nagy szerencsére jettöm ki, mert egy emberem sem biztatott, hogy el jehetek, de az mel Isten szerencsésére, az én szekén uramnak akaratjából és Ktek akaratjából ugyanazon Isten szerencsétetett az én utamban, hogy én békével jehessek el. Továbbá értem, hogy kívánja Ktek az én innen killebb való indolásomat, de oka volna, miért nem lehetne ideik. Bizonyában oly igen kívánnám az Ktek személyét látnom, kit én sem meg nem monthatok, sem meg nem írhatok Kteknek, de ha igaz jó okot lelne az én kimenésemben és mindenben úgy kellene lenni, mint Ktek akarnája, de az én akaratomval, mik az én megnyomorodott szekén uramnak dolgában vék nem lenne, valamiben az úr Isten az ő kegyelme dolgát hagyja, hogy én azdik killebb nem menek, ez okért, melért Fokarasból es nem jeheték vala ki eremest, mivel ezen volt félelmem, hogy szekén uramnak nem hallhatnám csak hírét es,

ki mast es nehéz, mert mast es jett királné asszonynak az portáról egy embere, mellel hogy elment es szemben voltam és azt monja, hogy szemben volt volna urammal és egy éjvel hál volna az házban, melben vadnak és egy pispeket és két jeles urakat vetének volna hozjájok, az mel házban vadnak uram és Bálint uram. Azt es mondja, hogy egészsekben vagy on mind szekén uram es mind Bálint uram, ugyanazon ember az(t) es mondja, hogy szekén uram levelet is kildett volna nekem és az faranczai király keveti es és egy basa, mel leveleket kér volt János deják és azt mondta, hogy nem adja, mert szóval es izent szekén uram es felfokadta, hogy senkinék nem adja, hanem ő maka szemben leszen velem és úgy adja meg az levelet, azért még el nem jett el valamikort lehet az szemben létel.

Továbbá értem azt es, hogy meghattja Ktek Kiristóf uramnak, hogy minden az lenne, az mit én akarnék, megszolgálom Kteknek, én nem érdemleném Ktektel az mennyiben Ktek én rejám gondot visel, mindezben s mind egyébben, még eddik semmiben semmi fogyatkozásom nem volt, hiszem es Istent, hogy nem es leszen, mik Kteknek hírét hallom az Istennek ő jó voltában.

Továbbá az fő foklacról ír Ktek. Isten sekétségével és az Ktek akaratjából ugyanazon Isten szerencsiére, az mel szerencsére én makam eljettem, azokat es elhozzatom immár, hogy Ktektel értem, hogy el kell hozni, mert mast es kevese, hogy valami vétek nem esett miattok, el is szaladott vagy hat benne, le es váktak benne, mert kevese, hogy az vízvári porkolábot es meg nem elték ugyanazon foklak. Az uraim felél ír Ktek, hogy el ne bocsátnójok őket, én ikaz mastan akarom vala megkevesétenem őket és az Ktek írásából míveltem volna, hogy Ktek azt írta vala, hogy minden neme reudbei ember, csak ahhoz tarthatja makát, az mennyire értéke vagy on rá, azért én tudom, hogy onnant meg nem elégéthetem őket és aznál kilt meg nem maradnak, kit megért Ktek az levelekkel és mindaz elébbenibel és ezekkel, valamit Ktek kondel róla. Az leán felél és az vén asszon felél ír Ktek, megszolgálom Kteknek, de mastan arra szükségem ninesen egy vénasszonyom és ket lejányom vagy on, mast én avval megérem.

Az én szerelmes uram felél és érteni, hogy lelt volna Ktek ol utat, hogyha Istennek kellemetes leszen, megszabadul, kit adna az úr Isten és én éltében láthatnám az vagy csak egyszer, ha Istennek kellemetes volna. Az tebbit az tebb leveleimben megérte Ktek, mert immár azokat elkészítették vala, hogy az Ktek levele jutta és az után íram ezt. Ez levél kelt karácson másod napján Husztban 1542.

Az Nagyságtok

szolgáló leánya
és hukka Nádasdy
Anna.

Kivül: Ez levél adassék az Nagyságos Uraknak Szalay János uramnak Pozson vármegyének ispánjának és Nádasdy Tamás uramnak Vas vármegyének ispánjának etc. nekem tisztelendő uraimnak.

1543. február 22.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamáshoz és Szalay Jánoshoz.

Spectabiles ac magnifici domini et fratres mei observandissimi. Post meorum servitiorum in domino orationem. Qua informatione egregium Petrum Orozy in Transsilvaniam proxime immisseram, eisdem optime constat, qui ob sententiam priorem in aliam mutatam erga me huc rursus rediit. FERIA secunda praeterita fuit Transsilvaniae partialis congregatio putem trium nationum, ibi enim concluderunt, si census caesari offerendus sit nec ne, hoc quoque minime omittendum si et homo meus eo expediendus. Cujus rei seriem, ut res se ipsa habeat, facta congregatione confestim castellani mei me requirent, ut superinde mihi scripserunt, qui cum primum me requirerent e vestigio Dominationes Vestras Magnificas certas reddere de omni rerum statu curabo.

Insuper et generosa domina relictá magnifici domini condam Gabrielis Perényi mentionem fecit mihi, multumque vellet, si cum ex novo dissensionis materia (quam deus post tantas suorum clades jam auferat) inchoaretur, feriretque libenter et ex animo eo ubi et ego manerem praesidium salutis una temptaret, quoniam post deum altissimum, decesso jam fratre suo protectore suo Dominationibus Vestris Magni-

ficis ut credo noto, omnem specialem confidentiam, specialemque refugium, quamdiu in humanis vivat, in Dominationibus Vestris Magnificis positam habeat, post easdem et in me quoque, ut preces in favorem suae Magnificentiae apud Dominationes Vestras Magnificas effundere non postponam. Igitur Dominationibus Vestris Magnificis haec manifestare volui, quid faciendum erit si cum¹⁾, ut praemissum est, rerum discrimina priori impacatione, quae deus procul auferat, seviebunt. Maxima enim profecto maesticia est missa domina ducta audito dno reverendissimo fratre suo e vivis sublato. Deus in reliquo Vestras Magnificas Dominationes felices ad vota conservet. Ex castro Huszt, feria quinta ante dominicam oculi. Anno domini 1543.

Dominationum Vestrarum Magnificarum famula

Anna de Nádasd

M. domini Stephani Mailad consors etc.

1543. április 25.

Nagyságos uram. Szolgálatomat és Isten imádsákomat írom Kdnek, mint Isten után minden étetémnek és kondviselémnek. Továbbá megiszolgálom Kdnek az kenvet, kit Kd Farathos Gergellel kildett, azt es értem, hogy Gerendy Mártontól es kildett volt ugyan ilent Kd, kit én nekem nem adott egyebed az apostalok cselekedeténél. Azt es értem, hogy Ktek pénzt es adott volna vásárlani, kit én nekem ingyen sem mondott, hogy Ktek pénzt adott volna nekin, de Kd szaváva adá az kenvet es egy funt aranyat, félfont ezistet, négy vék gyolcsot, vékont, kit én meg nem szolgálhattam Kdnek, kit én nekem megbozsásson Kd, hogy mind ennyi iddtel fokva sem emlékeztem feléлле, mintha ingyen sem vettem volna jó néven, kit Kd ne kondoljon, hogy én jó néven nem vettem volna, mert mind éltek (=éltig) mekszolgálom Kdnek, hogy Kd akkort sem feledett volt el, de hiszem, hogy az vol(t) okka, hogy én emlékezetet nem tettem rólla, hogy ez után az én szerelmes uram veszedelme eléтт nem emlékezém rólla, hogy Ktekhez emberink ment volna és az után jól érti Kd, mi feledtette el velem, kit bizony hogy nem kellett volna elfelednem, de az az én gorombasákomtól

¹⁾ Magyarismus = lahogy.

esett, hogy én Kteknek meg sem keszentem volt az ti Ktek én hozjám való szerettetvel való ajándokát. Továbbá Kd az én édes asszonyomnak ajánlja mind éltik való szolgálatomat, mert látja az úr Isten, hogy ha kezel volnék ő kegyelméhez, oly eremest szolgálnék ő Kmének, mint az kisebb szolgáló leánya.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet mind az én asszonyomval egyetemben az ő szent malasztjában és az ti kegyelmetek akarai jóval. Ez levél kelt Husztban szent Márk napján 1543.

Az te Kegyelmed árva atyjafija

Nádasdy

Anna.

Kivül: Spectabili ac Magnifico domino domino Thomae de Nádasd, thavernicorum regalium magistro ac comitatus Castri ferrei comite et in regno Hungariae supremo capitaneo Regiae Majastatis domino et fratri nostro nobis observandissimo.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása).

1543. április 25.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnénak.

Nagysákos és szerelmes asszonyom. Szolgálatomnak utána kívánnám az te Kegyelmed ekéztékét hallanom mindaz Kd szerelmes urával egyetemben, az én szerelmes bátyámval, mint Isten után én édes élteteimnek és kondomviseleimnek.

Továbbá az én szerelmes meknyomorodott uram felél mint erétetem és mint alon (így) itt az ország kezett es az ő kme dolga, mindent mekért Kd az uram levelébel. Továbbá ma eresztettem egy emberemet szekény uramhoz, ha Istennek kellemetes, hogy békével járhatna, aztól jobban mekérthetném osztán, miben állana az én szekény uram dolga és osztán jobba(n) tudok írnya, ha az Isten mekhozza békével az én emberemet.

Továbbá az úr Isten tartsa mek Kdet az ő szent malasztjábam (így) mind az Kegyelmed szerelmes urával egyetemben,

mind az Kegyelmetek akarája jóval. Ez levél kelt Hiszt (így) várában szent Márk evangalista napján 1543.

Az Kegyelmed

szolgáló leány(a)

Nádasdy Anna.

Kivül: Spectabili ac Magnificae dominae Ursulae Kani-say, Spectabilis ac Magnifici domini domini Thomae de Nádasd etc. consorti etc. dominae mihi semper observandissimae.

1545. augusztus 17.

Nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Orbán deák megjett az én szegény uramtól és azt mondják, hogy egészségben hatták. Az mennyire az úr Isten vele szerette, az mely leveleket kildett ő kme én nekem, Kdnek kildtem Székely Pál által, kenyergettem az én itt voltom felől, hogy gondomat viselné teh Kd, hogyha a Huszt dolga ugyan ezenben megyen el, hát teh Kd engem ki ne hívasson, hanem inkább teh Kd akaratjából Fogarasban mennék, hogy mivel inkább messzebb ne szakadnék az én szegény uramtól, azért im értem, hogy az uram akaratja es ugyanaz, hogy Fogarasban mennék, kit megért teh Kd ugyanazon levélbel, de én mindazáltal nem megyek, míg teh Kdtől tanuságom nem leszen, hanemha soha egyéb benne nem lenne.

Továbbá értem az teh Kd levelébel, hogy az mi szerelmes urunk es atyánk meghólt, pozsonyi ispán uram, ki én nekem mind az én szerelmes uram fogságát és minden keserőséget megújítja az ő kegyelme halála, de mindazáltal, az mi okokról írja Kd, hogy hálát adjak az úr Istennek ő kme felél, hálát adtam és adok ő szent felségének ő kegyelme felő, jelesben hogy Isten szerént holt meg ő kme és embereknek is dicséretes az ő kme halála, kinek az úr Isten irgalmazzon és adja az ő szent országát ő kmének.

Perényi János uram kér engemet kér, hogy Kdnek írnék, hogy Kd megadnája az ő morhát, kin én es kérem Kdet, igenesöljen meg Kd vele, mert én nekem jó gazdám volt, mast es jó.

Továbbá az úr Isten tartsa meg teh Kdet mind az én szerelmes asszonyomval egyetemben ő szent malasztjában. Ez

levél kelt nagy bódogasszony nap után való hetfén, Nyaláb várában 1545.

Az teh Kegyelmed

árva

hukka

Anna

Nádasdy.

Kivül: Ez levél adassék Tekéntetes és Nagyságos Nádasdy Tamás uramnak, királnak bírójának, országnak fé kapitányának, nekem szerelmes atyámfiának.

1546. márczius 18.

Nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Az Kd levelét szent Gergely nap után való kedden hozták meg nekem, kit én megérttettem, kiért, kérem Kdet az Istenért, megbocsásson én nekem Kd, hogy ez elétt Kdhez nem kildettem, mert az volt oka, az mit megírtam Kdnek. Récsey Istvántól Kdnek betegségét értvén, nagy bánatját szenvedtem és szenvedem is mind addik is, míg Kd felél jobb hírt nem hallok, mert mint ez elétt, hogy Kd minden gondomat viselé, hogy senki nem volt az Isten után tebb bizodalman Kdnél, azért mast is Kdre szakadott igyem mind gyermekestel egyetemben, azért mast is sines Isten után Kdnél tebb bizodalman ninesen.

Az szekény uram dolgáról mast sem írhatok Kdnek egyebet, az mit Récsey Istvántól írtam vala Kdnek, mert az-úta nem jett senki onnad s én sem kildtem még bel, mert az adót még nem vitték el. Ferencz uram¹⁾ akaratából kencstartóhoz kildtem vala, hogy ű kme izenje meg, mikor viszik bel az adót, hogy én is emberemet bocsátnám bel az ű kme emberével, kivel azt izente, hogy mikor belkildi, inmed kildi bel és elkészétsem emberemet, kit el akarok kildenem, de azért nem izente meg, mikor kildi bel az adót. Az ki csausz mast Váradon vagyon, annak is ígért szekény uram valami pénzt, és izentem vala nekin, hogy el ne kerelne, mikor az adót belviszik, kire rá is felelt, hogy nem kerel el és azt is izente vala, hogy jó volna kenyergenem A-nak²⁾, hogy ő felsége, hogy császárnak egy levelet íratna és kenyergene ilyenképen: bocsátanája el ű felsége Majláthot, látja ű felsége minemi igenetlen-

¹⁾ Kendi Ferencz. ²⁾ A=Izabella királyné. E jelt Majláthné gyakran használja leveleiben,

sége és viszhavonás vagyon ez országban, ha Majláthot elbocsátja, én rá felelek ű felségének, hogy ilyen viszhavonás nem leszen ez országban.

Azt es izente az csausz, hogy ő kencstartónál is szerezhetne egy levelet császárnak uramért, de nem tudja mi erdetget írnia bele. Megbocsássa Kd. Azért én A-nak ezeket megizentem, de nem kérettem rejá, hanem csak azt izentem, hogy lássa ő felsége, mi tetszik ő felségének benne. Mert félek az csausztól is, hogy talán csak késér(t)get, az vagy hogy valamit vehetne ki belélem.

Továbbá az ujságokat megszolgálom Kdnek. Az királyné asszony¹⁾ halálát értem és hogy Ktek bánkodik rajta: az Ktek bánatja én nekem is mindenkor bánatom, azonképen mikor Kteknek Isten eremet ad, én nekem is mindenkor eremem vagyon rajta.

Továbbá Kdnek mast semmi ujságot nem írhatok egyebet, császár megtért Dirinápolból (így) Kustanczinápolban, mondják, hogy az kazulok indultak volt riá.

Az én kimenésem felél Kdnek megírtam, hogy uramtoul várok, valami ő kmének tetszik beléle, én az teh Kd mi hozjá(n)k való jó akarátját meg nem szolgálhatom, de az Isten, ki meghálálhatja, az hálálja meg Kdnek minden akarája jóval.

Továbbá kérem Kdet, hogy ez embert ne késlelje, hogy hallhassak jobb hí(r)t Kd felől, mert immár addik annál is nagyobb bánatot kell szenvednem, mik Kd felél hírt nem hallhatok.

Továbbá mikort az adót belviszik és ha belkildhetek, mindjárást hírré adom Kdnek. Továbbá Isten tartsa és ví(g)assza meg Kdet minden javával, mind az én szerelmes asszonyommal egyetemben, kinek Kd ajánlja az én szolgálatomat. Ez levél kelt Fogarasban, szent Gergel pápa nap után való cse-terteken 1546.

Az Kegyelmed

megnyomorodott árva

huka

Nádasdy

Anna.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása).

¹⁾ Anna, II. Ulászló leánya, I. Ferdinánd felesége.

1547. márczius 19.

Spectabilis ac magnifice domine, domine et frater mihi observandissime. Post meorum servitiorum in domino orationes. Venerabilis dominus Michael Cháky vicarius et canonicus Albensis me magnopere rogatum et per litteras et nuntio mediante habuit, ut cum erga Dominationem Vestram Spectabilem et Magnificam, hominem meum expedirem in fratrum suorum carnalium in vicinatu Vestrae Spectabilis et Magnificae Dominationis externo in comitatu sub ditione ejusdem degentium et commorantium, favorem quoad tutelam bonamque protectionem partes meas apud eandem inirem, quod ex quo juri justitiaeque satis consonum fore video, has igitur erga eandem scribendum duxi Dominationem Vestram Spectabilem et Magnificam precavere velit illius fratres (qui dominus vicarius se hactenus in me meisque [postulante necessitate] in nullo defuit prout et de caetero quoad officium suum spectari videbatur, se benevolum paratumque commendat) sua tutela et protectione manu tenere et defendere. Dicit eum is dominus vicarius certos etiam jam ex fratribus ipsius per immanissimos Turcos abductos, ex quibus restatos commendat speciali tuitioni Vestrae Dominationis Magnificae et Spectabilis, quos ittidem et ego commendo, ut sentiatur fructus benevolentiae in recompensam amicitiae suae dominationis in me meorumque servitiorum exhibitorum consecutum fore haud in vulgari, quam deus altissimus felicem et fortunatam sanamque ad multos annos una cum suis omnibus ad vota in felicis et pacis regni, suaeque ditionis statu conservet diutissimam. Ex Fogaras sabbato ante dominicam laetare 1547.

Anna de Nádasd

Spectabilis et Magnifici Domini Stephani
Majlad consors etc.

(Idegen kéz írása).

1547. július 16.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnénak.

Nagyságos és szerelmes asszonyom. Ereköl való szolgálatomnak utána ér(t)em az Kd szerelmes ura, az én szerelmes bágyám egészségét mind az Kd levelébel, és mind az ő kme levelébül, kin az úr Istennek hálát adtam, és adok az ő kme egészségéül, mert bizon igen megijedtem vala, hogy ő Kmének beteg hírét hozták vala.

Továbbá szerelmes asszonyom, értem az Kd betegességét is, kit bizon nagy szívem szerén(t) bánok, és vigassza meg Kdet az úr Isten az nagy jóvoltából. Azt is értem szerelmes asszonyom az te Kd szeretettel való gondviselését az én fiamhoz, kit adjon az úr Isten, hogy mind vele egyetemben meg-szolgálhassunk Kdnek, kit ha mi meg nem szolgálhatunk, az úr Isten hálálja meg Kdnek minden javával.

Továbbá az én szerelmes megnyomorodott uramtúl meg-jettek, de csak hejában jártak és nagy keltséget tettek hijában, de hiszem, hogy nem telt volt még bel az kme szabadulásának órája, jóllehet valamivel kellett késértenink, mindent megkésértettem; immár mindenből kifogytam, csak az úr Isten szabadéthatja meg, kinek mindenen hatalma vagyon, és minden foglyaknak szabadétója. Az én riám való gondviselését is meg-szolgálom Kdnek, és hogy Kd engemet kihí; kiért ez előtt is azért nem mentem ki, hogyha székény uramnak valamit használhattam volna, de immár értem, hogy semmit nem használhatok ő kmének; azért immár csak uramon áll az én kimentem; írtam ő kmének róla, és immár csak ő kmétől várok, hogy hagyhatnám szerével az házat, mert ha itt voltomban szerével nem hagyom, nehéz aztán ennand ide gondot viselnem, mert bizon kimenném beléle, de kétség leszen azután, ha bele jevek, vagy soha nem; mert még mast is nem hitték az én beljevésemet, és mikor aztán kilebb leszen. inkább nem hiszik, és minden morhám és házam jevedelme fistiben megyen, mint igaz elelet (így), ha szerével nem hagyom az házat; de azért én erre elég nem vagyok, ha uram ő kme rá nem gon(d)ol, de Kdet is kérem, szóljon uramnak, ugyan az Istenért ne hagy-

jon ő kme aznál kil, az mirül ő kmének írtam, hogy hagyhas-
sam szerével a házat.

Továbbá szerelmes asszonyom, megszolgálom Kdnek, hogy Kd az én kérésemet hejában nem hagyta, hogy az én vén asszonyom leányát hozzá vette, mert az után inkább nyugodalmam volt miatta.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kd, mind az Kd szerelmes uráva(l) egyetembe nagy sok esztendeig mind az ti Ktek kívánsága szerint való jókval egyetemben. Ez levél kelt az te Kd várában, Fogarasban, 1547., az apostaloknak elosz-lásának másodnapja.

Az te Kegyelmed

szolgáló leánya

Nádasdy Anna.

(Sajátkezű).

1548. január 12.¹⁾

Nagyságos uram és szerelmes bágyám. Isten imádsá-
gomnak stb. Megszolgálom Kdnek, hogy te Kd mindjárást az
én kívánságom szerint Orbán dejákot bekilte, jól lehet, hogy
sem az adót, sem Ali csauszt itt nem érte, de mind az által is
mind az kettével embert bocsáttam, az adóval Szabó Pétert
bocsátám, Ali csauszval Oroszy Pétert bocsátám. Királyné
asszony ő. f. örömet megadá az levelet, úgy az mint mi magunk
kívántuk és azt mondta ő felsége, hogy valamit ő felsége mí-
velhet, mindenre kész, valamit vele érink, csak azt nem míveli,
az mit nem mívelhet. Az leveleket az csausztól kilte el ki-
rályné asszony, mely leveleknek az mássát Kdnek kiltem ez
levélben ketvén, de az basának, kit A kilded, annak nincs
lálam (így) az mássa. Bika Emre uramat is eremest elbo-
csátja vala A, de mert hogy mind eleitel fogva ellentartó volt
benne, T²⁾ az okáért nem kildé, hogy azt tudnája T', hogy csak
ű buzonságára (így) kitte volna be és inkább esztét vesztenéje a
dolognak.

Továbbá hogy azt írja Kegyelmed, hogy ez ideig is T'
tartott ellent, innét tova is mindaddik azt míveli, míg azt ki

¹⁾ A levél keltéül szentkereszt oktavájának estéje van kitéve, azon-
ban az nyilván tollhiba vizkereszt stb. helyett.

²⁾ T=Frater György.

nem veti fejéből, hogy nekin nem kell félni az én szekén uramtúl, írja Kd azt is, micsoda három út vagyon ezen, azokat az három utat, jelesben az elsét és mind az Kd gondja viselését mi riánk, mi sem meg nem szolgálhatjok, sem meg nem hálálha(t)jok Kdnek, kit ez elétt is írtam Kdnek és ez után is mind-éltik azt vallom, de az úr Isten, ki mindeneket meghálálhat és fizethet, az hálálja és fizesse meg Kdnek mind az te Kd kívánsága szerint való jókkal, de bátor Kd azt bizonyval meghigye, hogy soha oly igen nem biztathatják *T*, hogy ő ne félne az én szekén uramtúl, azaz hogy én nekem ő benne minden reménségem megfogyott, mert hogy ne állana az eleven emberen boszút, ha még az haolt emberen is boszút áll, mint szegény Botthyáni Orbánt *A* nagy tisztességgel eltemettetett Fejérvárat az monostorban és *T* kiásatta s az ganéban temettette, kit hiszek hogy Kdnél is eddik nyilván vagyon. Azért ha ez úttal az *A* levelére el nem bocsátják uramat, nem tudok osztán egyéb utat benne, hanem ha az Kd írása szerint király ő felsége terekedik érte. Továbbá Kdnek azt is megszolgálom, hogy Báthory uramval végezett, hogy mikor ő kmét megleém, mindenre ajánlotta magát, hogy kész mindent mívelni, az mi-ben meglelem ő kmét, kit ő kmének is megszolgálom, de immár, mert hogy bementek, immár nem tudom ő kmét mért meglelnem. Továbbá mégsem tírhetem, hogy ez három dolog-ról Kdnek ne írnék, hogy ne vegyem semmire az Kd írását, kit az Isten ne adjon, ha megfogyatkazunk mast az oda bel való dologban, mégis szólok Ferencz uramval az három dolog-ról, meglátom, mi tetszik ő kmének is az dolog és ha az után meg kell András uramat lehnink vagy nem. Továbbá Ali csausz ismég innend mene bel, ki igen bízata, az mennyire ő nekik kell hinni, én télem azt kérdi vala, ha értettem, ha vagyon az német pártra az *T*-nek valami szava, vagy nincs. Én azt mondám, hogy ha tudnám sem merek én ahhoz szólnom, én mert én hozjám az nem illenejék, hogy én ahhoz szólnék, más az, hogy mast is mindenfelél élék veszedelemben vagyok mind perval s mindenvel nyomorgatnak. Azról azt mondá, hogy az basák azt hallották volt, hogy elhílott és az pápátúl keresztet is hozatott volna és őtet azért kilték volt az basák, hogy megtudja és ő megkérlette volt téle, de ő nekin azt mond-

ta, hogy nem hílott, de ez ide kezdett sok németeket elt volna meg és sok ember halál lett miatta és elveszett volt papságja és azért hozatta volna pápátoul, hogy papsága jeen (így) meg. Továbbá az Ali csausz karácson nap elétt való vasárnap ment ment ki Barassóból. Oroszy Péter Gyirgyóból írta, hogy az híre jett az csausznak, hogy császár nem volna Kustanczinápolyban, mert vadászni ment volt és az mostani fél tecet hónak tizednapjára jéne Kustanczinápolyban és az adót is azkört adnájak bel. Ezt azért írák meg Kdnek, hogy ha késnék, értse Kd az késedelemnek okát.

Továbbá ha az úr Isten Perényi Péter uramat megszabadítja is, az miről Kdnek példázott, én akaratomval soha nem leszen, kit uramnak is megírtam vala és én nekem is ugyanazon választ írt róla, mint Kdnek írt volt, oka ez, hogy én nekem nem tetszik, hogy hiszem, hogy hallotta Kd Péter uram agyja mint tartotta nagyrispánné asszonyt és ő maga is mint lakott feleségével az mennyire én értettem. De csak az úr Isten tartsa meg Kteket és szekén uramat hozja meg Isten, hiszem az úr Istent, hogy nem marad rajtunk, ha az úr Isten megtartja, jóllehet Bethlen Farkas is azt mondta, hogy alig várnája az uram dolgát, hogy elválnejék egy felé, mert hozhá egyebet nem veszen az mi leányunknál, ha nekin adjok, de ha ez nem leszen, soha senki nem leszen, jól lehet ő maga nem jelentette én nekem, de ravl (így) tanácskoztak rá, hogy jó volna uramnak írnom róla, hogy nekin szereznék, azért én írtam az dologról uramnak, Kd is lássa és kérem Kdet, írjon Kd nekem róla, mi tetszik Kdnek róla, jól lehet hogy gyermekke kora lehetne az én leányom, más az, hogy hallottam, hogy minden rútt szépet szeret. Továbbá Feren(cz) uramnak, ki levelet kildett volt uram, kinek mását kildeté Ferencz uram nekem és én ím Kdnek kiltem.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet ez új esztendőben minden javával, jó egészséggel, mind az én szerelmes asszonyommal egyetemben és adjon az úr Isten te Kteknek ennek utánna is nagy sok új esztendét minden jó egészséggel élni. Ez levél költ Fogarasba szent kereszt oktavája estin 1548.

Az the Kegyelmed

huka Nádasd(y) Anna.

Továbbá, hogy az én szerelmes fiam felél nem írok Kdnek, oka ez hogy ér(t)em az ő rejá való gon(d)javiselését Kdnek az én írásomnál kil is, kit adjon az úr Isten, hogy szolgálhassunk meg Kdnek. Azért mégis Kdnek ajánlom.

(A cím kivételével sajátkezű.)

1548. január 12.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnénak.

Nagyságos asszonyom. Isten imádságomnak és szolgálatomnak (így) utánna. Ér(t)ettem vala eznek elétte az Kd betektségét, kit bizonyában igen nagy bánatot szenvedtem, de mast értem az Kd szerelmes ura, az én szerelmes bágyám leveléből, hogy immár Kd jobban vagyon, kin az úr Istennek adtam hálát rajta és adok es, vigassza meg Kd az úr Isten ennél is jobban.

Továbbá az miben az én szerelmes megnyomorodott uram dolga mast miben legyen, mindent megért Kd, az te Kd szerelme(s) ura az én szerelmes bágyám levelébel, mert mindent megírtam ő Kmének.

Továbbá az én szerelmes fiamat ajánlanám Kdnek, de ér(t)em hogy az én ajánlásomnál kil is igaz elég nagy gondot visel Ktek rá, kit mind vele egyetemben sem szolgálhatjok meg Kteknek, de az úr Isten hálálja meg teh Kteknek minden kívánsága szerint való jókval, az mit inkább kívánna te Ktek az úr Istentel. Ez elmúlt napokban kildette vala az én szerelmes fiam az ő oratióját, melyet az te Kd szerelmes ura elétt, az én szerelmes bágyám elétt tett, melyet mikor megmagyaráztattam, igen eremest hallottam, kit bizony nem is tírhetek kenven esetlen és úgy adtam az úr Istennek hálát rajta, hogy az úr Isten én nekem azt adta érnem, hogy látám immár az ő oratióját és hogy ti Kteknek kedvében vagyon az ő kicsiny állapotja, mely orátiót az én szerelmes megnyomorodott uramnak kildtem, kit hiszek, hogy ő kegyelme is eremvel látja, de hiszem, hogy ő kegyelme sem tírheti kenve esetlen.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kteket ez új esztendőben mind az Kd szerelmes urával egyetemben, mind az ti Ktek kívánsága szerint való jókval, és adja az úr Isten nagy

sok új esztendét ti Kteknek érni. Ez levél kelt Fogarasban, vízkereszt oktavája estin 1548.

Az te Kegychmed

szolgáló lejána

Nádasdy Anna.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása).

1548. január 17.

Nagyságos uram. Szolgálatomnak és Isten imádságomnak utána. Az te Kd dolga mastan miben álljon, kincstartó uram mastan Magyarországba akar menni és az te Kd tervinit hatta az napra, mely nap Magyarországból bėjő, annak az napnak tizeneted napjára. Jóllehet bizony igen nagy keltségem vagyon reája és én igazságomba nem igen is fińík, de fińiek, hogy ugyanaz bíró fog peres is lenni. Te Kd viseljen valami gondot riá az felsíges királynál, írna, hogy kincstartó uram tenne halasztást, addig míg látnók az uram szabadulását. Ennek élétte is kírtem vele (így) te Kdet Széchy István által, mast is kírem te Kdet. Továbbá az szászoktól mastan sok miltatlan panasz lött riánk, kiért kincstartó uram haragját vetette mi riánk, mely panaszírt tervínt hagyott köztünk és az szegínysíget igen háborgatják, az kik által mennek az Olton, nincsen semmi bíkességek az szászoktól, azért akarám megadnom érteni te Kdnek, hogy te Kd viselne valami gondot ríjá. Továbbá kenyereg én nekem Torma András, hogy Kdhez kezel volna núninemí adóssa, te Kdet én is kírem, ne hagyja Kd igazságába, kit te Kdnek én is megszolgállok, lígyen segítsíggel az megvítelíbe. Isten tartsa meg te Kdet minden jóvával. Fogaras várában költ pénteken remete szent Pál nap után 1548.

Anna Nádasdy.

*1548. február 24.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnéhoz.

Nagyságos asszonyom. Szolgálatomnak stb. Az te Kd mi hozzánk való jóakarátját, kit mind eleitől fogva értettem és mast is értettem az Kd szerelmes ura, az én szerelmes bá-

gyám leveléből, kit ha mi meg nem szolgálhatunk Kdnek, az úr Isten fizesse meg te Kdnek mind ez világon és mind az más világon. Az én szerelmes uram dolga most miben álljon, mindent megért Kd az Kd szerelmes ura leveléből és kérem Kdet, hogy Kd megbocsásson, hogy röviden írok Kdnek, mert sietségnek okáért nem írhatok Kdnek bévebben. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet mind az Kd szerelmes urával az én szerelmes bágyámval egyetemben mind az Ktek kívánsága szerint való jókval. Ez levél kelt Fogarasban szent Mágyás napján 1548.

Az kegyelmed szolgáló leánya

Anna Nádasdy mp.

(Sajátkezű).

1548. május 8.

Nagyságos uram. Isten imádságomnak és szolgálatomnak utánna. Az arany szemnek szerét nem tehettem, de ím az Lisimachus pénzében kildtem Kdnek harminczkettét, ezt is Ferencz uramnál tettem szerét. Továbbá, hogy az leányom dolgát Báthory Anddás (így) uramval jó volna készlenünk, de Ferencz uramnak nem tetszék ez okért, hogy Anddás uram az személynek egy várasát foglalta el, ki mast is nála vagyon. Azért én az személyhez emberemet bocsátám és választ tettem neki.

Továbbá az tisztartók dolgáról is mindaz legyen, az mi az Kd akaratja, de ők e(n)gemet gyakorta szorgalmaztatnak réja, hogy ők nem elekek réjáj, jelesben Ollá Balázs, ki níha sem vagyon, sem nincs az keszvének miatta, mert gyakorta úgy fekszik, mint egy teke. Továbbá az poroszkákért bizony ez elétt is érte voltam, de igen szík az java, azért érte lesznek, ha szerét tehetem, mentél hamarább lehet, kildek Kdnek, az jó ló felől megbocsásson Kd, mert bizon vala, az mint meg is írtam vala Kdnek, de Ferencz uram kildte érette, kit bizony semmiképen nem adhatok vala, de azt izené ő kme, hogy valamikort és mely órában kéretem, mindjárást megadja, nem csak azt, de az evét sem tartja télem. Azért Báthory Anddás uram ugyanazon szóval kérette Ferencz uramtúl az lovat, mint Ferencz uram kérette vala én télem, kiért Ferencz uram érte

is kildett volt az lóért, de az választ tette Anddás uram, hogy akár fél szemét tolja ki s akár az lovat adja meg az lónak az társát, ő maga Ferencz uram kívánta vala el télem és ő kmének adtam vala meg az elétt, jól lehet én az Kd levelét megmutattam, hogy értse, hogy Kdnek az lóra szüksége vagyon, de azért ugyan lónál kil jevék el Szent Ivánról, mert én csak az ló dolgáért és az pénzért mentem vala oda. De azért mentél hamarább lehet, ha szerét tehetem lovaknak, kikildek Kdhez. Szekén uramnak hozják egy levelét, az keze fájt azért íratott mással. Más levélre is mutat ez levél és hogy Kd is kildett levelet, de még azt meg nem adták. Kdnek kildtem az levelet és ím az cifrát is megkildtem Kdnek. Gabiriel felél értem mit ír Kd, kit az erek, mindenható Isten megfizesse ti Kteknek az mi hozjá(n)kvaló szerehnét és go(n)dviselését minden javával, az mit Ktek ő szent felségétel kíván, inkább es ah (így) az úr Isten megtartja, mind ő vele egyetembe megakarjok Kteknek szolgálni.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kded mind az én szerelmes asszonyomval egyetemben, kinek, kérem Kdet, ajánlja Kd ő kmének az én erekken való szolgálatomat. Ez levél kelt Tekében Szaniszló szent Mihály napján 1548.

Az te Kegyelmed

huka Nádasdy Anna.

Továbbá elfeledtem volt te Kdnek megírnom, császár nagy cseterteken indolt az tenkerre.

Továbbá Kristóf uram felől teszen Kd egy kis czédulába emlékezetet, hogy Kdet kérte velt (így), hogy Kd írna én nekem es, azt is írta vala Kd az czédulában, hogy szabad volnék vele, mit mívelnék benne. Azért Kd az tebb levelében Kd nem emlékezetett felélő, nem tudom miről írja Kd, hogy szabad legyek vele, mit mívelek benne.

(Sajátkezű, csak a cím idegen kéz írása.)

1548. május 8.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnénak.

Nagyságos asszonyom. Szolgálatomnak utána, megértetem az te Kd levelét, Kd kevet engemet, hogy Kd reviden ír,

Kd azért ne kevesse, Kd megbocsásson, mert Kd hacsak három ígét ír is, megszolgálom Kdnek.

Továbbá értem, hogy te Kd az Maylát Gábor beteksékén igen szorgalmatos, kit mi meg nem szolgálhatjok Kdnek, de az úr Isten fizesse meg Kdnek minden javával és mind azval, az mit te Kd inkább kívánna az úr Istentől, mert mi meg nem szolgálhatjok az te Kd mi hozjánk való jóakarátját és az mivel te Kd ajánlja magát.

Továbbá az én szerelmes uram felél egyebet nem írhatok Kdnek, mast jett levél onnad, kit uramnak kiltem, megérti Kd mit ír, de az kezének fájásától ő magga nem írhatott.

Továbbá írja Kd, hogy Gabirielt aztól félti Kd, hogy az himle helle megtetszenéjek az orcáján. Megszolgálom Kdnek, hogy Kdnek arra is gondja vagyon, de csak az úr Isten megtartsa, azval én nem gondolok, bár megtessék rajta, hanem ha meg nem esmerném felüle. De ha arczról meg nem esmerném is, megesmerném az haja állásárul, mert szinte olyan duzzadtan áll hátol az hia, mint mint (kétszer) az agyjának.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet mind az te Kd szerelmes urával az én szerelmes bágyámval és az te Kd fiával egyetemben jó egészségkel nagy sok jó esztenddik. Ez levél kelőtt (így) Tekében Szaniszló szent Mihály napján 1548.

Az Kegyelmed szolgáló leánya

Nádasdy
Anna.

(Sajátkezű a cím hijján, a mely hibásan Nádasdy Tamáshoz van intézve.)

1548. június 20.

Nagyságos uram és szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Az Teke dolga miben legyen, Kd ez levél mássábúl megértheti, azért Kdet kérem mint uramat bátyámat, viseljen gondot róla és bocsátná Kd oly emberit be, ki gondját tudná viselnie, mert a mi nípönk majd ingyen nem mernek bátron az dologba cselekednie, annyira jutottonk, jól lehet igazságunk volna hozzá, abba meg sem fogyatkoznánk, de az igazságot mostan az hamisság felől vötte, filek rajta, hogy az birótul való félelemnek miatta, még az kikkel bizonyíthatnánk is,

nem meríszlik megmondania az igazságot, azért kívánnám, hogy Kd oly emberit köldené be, mely előtt, ha Istent meg nem gondolná is, csak attúl való szigyenléssé is hozná igazság szolgáltatásra. Továbbat miért mondja Verbőczy uram, hogy az én gyermekem vele nem perelhet, megérti Kd az okát az levél mássából, de ha közönsíges igazságot elővennék, az én gyermekem mondhatná az okot ő hozzá, mert mind Kdnél s mind országnál nyilván vagyon, hogy szegín Lajos király mind gyermekivel egyetembe hitlenné vettette volt, kit most semminek mondanak, mert János király megkegyelmezett volt nekie róla. De én nekem sokak azt mondják, hogy miel nem nekie esett volt hitlenségbe, nekie meg sem kegyelmezhetett volna, de a mivel most az én uramat börtönetik, annak az törvényét egyik kincstartó uram, másik Verbőczy Estván tötte. Kincstartó uram penég szegíny uramnak az előtt halálos ellensége volt, Verbőczy Estván penég jószágát kírte el. Azért most is kincstartó uram mind bíránk, mind peresünk ki az bizonyosság bevítelt is csak kivál(t)kippen ő maga előtt akarta, hogy legyen, sem káptalan előtt nem akarta, sem ország előtt, mely mind decretomnak és ez országnak régi szabadságának ellene vagyon. Azért Kdet kírem, mégis adjon Kd tanóságot ezekről, mit kelljen mielnem, de jelesben Kdnek erre való emberi nélkül igen szökölködem, ha az után filelmessíggé szenvedhetne, kívánnám ha Kd Estván uramat, Zichy Estvánt, Vághy János uramat, Rajky Jánost köldhetné be.

Toábbat most sem küldhettem ki Kdnek az lovakat, mind ím kettőt köldtem ki, egyiket Kdnek, másikat asszonyomnak. Ferencz uram izente, hogy Kdnek kiiktatja az többit, kiket e napokba ő kegyelmének köldök és ő kegyelme bátorságos kivitelekéről, a mint magát ajánlotta, gondot visel. Az úr Isten Kdet tartsa meg minden javával mind asszonyommal egyetembe, kinek örökké való szolgálatomat ajánlom. Költ Fogarasba, szent Víd nap után való szeredán 1548.

Az Kegyelmed huka

Nádasdy Anna,

(Sajátkezű, csak a cím idegen kézírása).

1548. szeptember 23.

Nagyságos uram és szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Kisasszony nap után való vasárnap kildé havaseli vajda egy levelit uramnak Pitar Jánostúl, melyet havasali vajda kincstartó uramhoz köetségbe köldött volt, mely levelet vajda uramnak kildött volt uram és kirette volt, hogy én nekem kilgye, mely levélnek mássát ez levélbe kötve, Kdnek költem. Továbba Kd az mely leveleket kincstartó uramnak küldött, beadta volt nekie Ferencz uram, de Ferencz uram nekem semmi választ róla nem írt. Az Teke dolga ebbe vagyon, hogy elhalasztották ez jövendő szent Márton napjára ez ok alatt, hogy kincstartó uram arra igérte magát, hogy ez haladík alatt Werbőczy urammal öszve akarna szerződtenie, hogyha ez haladík alatt megszerezhetné köztönk az dolgot, jó ha hol nem, hád szent Márton napjára esmét az perre állanánk, mely szerződísről szólt volt Ferencz uram kincstartó uramnak, hogy ötszáz forintot adnánk Werbőczy uramnak, hogy leszállana az per köztönk, kiről kincstartó uram azt mondta, hogy bátor az ezert is megadjuk, csak megszerezzhessök, mert nekie is elég költsége volt rejája, de mend az által ez szerződés alatt, mennél hamarabb lehet, uramhoz beköldök az okírt, melyet Kd az levél mássából megért. Továbbat azt is írhatom Kdnek, hogy Báthory András uramnak két főembere volt az peren, kiknek nevek Selyndy János és Chakor Ferencz volt.

Továbbat láttam az én szerelmes fiamnak orációját, kit király ő fölsége elő(tt) tett volt és mind az ő maga levelit, kit Kd írt volt és mind az ő mestere levelit, mely dologról most sem tudok egyebet írnom Kdnek, mi meg nem szolgálhatjuk Kdnek, de az úr Isten az ő nagy jó voltából hálálja és fizesse meg az ő rejája való gondja viselését Kdnek, mert bizonyával miltóbban vallhatja Kdet atyjának és az én szerelmes asszonyomat anyjának, hogy nem mint minket, az tö Kdnek ő hozzá való nyag (így) gondviselésiírt, mert az ő atyja hon vagyon, Kd jól tudja, hogy magával is jötehetetlen és enmagam is Isten után te Kdben vagyon minden bizodalmon. Hogy Gábriel fiamnak írtam, ez oka, hogy az én szerelmes asszonyom adott

arra szabadságot, hogy nem tulajdonítja ő kme csak magának az fiúságot, de hogy mend egyetembe fionk legyen, mert megírtam volt ő kmének, hogy az ő kme engedelme nélkül én csak fiamnak sem mondom, miért hogy az én szerelmes uram is örökké ő kmének adta és ajánlotta, kit én ő kmének megszolgállok, mint én szerelmes asszonyomnak, hogy nekem megengedte. Továbbat az ló, melyet uram Kd küldett, Istennek legyen hála, semmi dolga nincsen, melyet Kdnek kiköldtettem, Batthyanyi Ferencz uramnak is megkölttem az vemhét. Hogy ez előtt meg nem költtem volt Kd nekem megbocsásson. Sárkány Antal uram küldette be uramnak egy levele mássát, kit uram köldött volt ő kmének. Értem az levél mássából, hogy uram egy gyermek loat ígért volt nekie, kit ím most megköldtettem ő kmének, kit, ha uram nem írta volna is, örömet költtem volna ő kmének, mert értem, hogy Gábor ő kme sellyére és Kd után jó gondviselője is. Továbbá elköltem Kdnek az barmot, száz meddő tehént, kétszáz kecskét, ménes 22 mendenestül, tiz öreg, nígye negyedfő nígye harmadfő, nígye tavaliak. Nyegven öreg ökör, tizenkét tulyok. Továbbat ím az kecskéhez majort költtem, ki mind sajtját, ordaját, berenczéit, vaját megtudja csinálnia, ki az bikkmakkolaj törét megtudja csinálnia, ahhoz való szerivel Kdnek költtem, kit ha lehetne, Kdet kérem, Kd ne kísélné, hanem ezen emberekkel bocsátná be, mert ha Kd társot adat nekie, azt a mi ahhoz való, egy hétik vagy mentől többik ketőig elvígezheti, a mint én értem. Mind ezeknek, az kik Kdhez kimentenek, adtam költségbe 24 flor., bejövetelekre esmét adtam flor. 12. Torma András, Makray Lukács mássod-mássod magokkal es nyolczan vadnak az barom mellett.

Továbbat emlékezett vala Kd nekem Szentlászlay asszony felől, viszontak levelembe Kdet emlékeztem vala, kire Kd nekem választ nem íra. Írt volt az anyja Szentlászlaynak, hogy Kdnek írnik, venné Kd oltalma alá, azért Kdet kérem, ha Kdnek nehézsége ne volna rejá, venné Kd oltalma alá és a miibe Kdet meglelné, oltalmazná Kd mindenbe, mert bizonyára ez Szentlászlay asszony engemet mindenha kedvem szerint szolgált, most is úgy szolgál. Az úr Isten Nagyságodat tartsa meg mind az Kd szerelmes társával egyetembe, az én

szerelmes asszonyommal, kinek örökké való szolgálatomat ajánlom. Költ Fogarasba szent Máté nap után való vasárnap 1548.

Az Kegyelmed

árva huka
Nádasdy
Anna.

(A cím híján sajátkezű.)

1549. február 18.

Nagyságos uram és szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Ez elmúlt pénteken jeve meg szekén uramtól emberem. Az ő kme egészségét megertit (így) Kd az ő kme írásából, kit nekem írt, mely levelet ez levélben Kdnek kildtem és az mi ujsága volt szegény uramnak, azt is Kdnek kildtem. Továbbá az mit én nekem ír uram, hogy Ferencz uramnak megizenjem, azt Kd megérti az uram leveléből és kérem Kdet, Kd mondja meg Ferencz uramnak és Ktek lássa, ha meg kell mondani *T* és *A* vagy nem, ki én nekem úgy tetszik, hogy ha ezt az *T* megtudja, soha nem tíri, hogy meg nem izennéje az portára, hogy uram írta volna ezt meg és érti Kd az uram leveléből, hogy ő kmének fejében jár ez dolok, azért az mi Kdnek, az mint ez dolok, tetszik és miben áll meg ez dolok, ha meg kell mondani *T* és *A* vagy nem, kérem Kdet, írja meg Kd, hogy tudjak uramnak írnom róla, jól lehet azt is írja, hogy ő magga megmondta volna az *T* emberének, de nem ment volt be hozjá, kin én az Istennek hálát adtam, hogy meg nem mondhatta *T* emberének. Továbbá ím az cifrának mását kildém, gon(d)olám, hogy talán Kdnél mast nem volna az cifra. Továbbá ím az én szerelmes szekén uram kildett nekem kosonna habarniczát, kiben Kdnek négyet kildtem.

Továbbá ez mai napon juta András uram fiamnak levele, kiből értem, hogy az ő kme anyja ez elmúlt szerdán megholt, mely dologról akarnám, ha jobb hírt írhattam volna Kdnek, kit bizonyában igen bánok, mert tudom, hogy az édes fiamnak nagyobb gondja leszen és azt is tudom vala,

hogy az édes leányomnak én helembe való anyja lett volna, mert esmertem ő kmét és igen mondhatatlan jó ember vala, de hiszem, hogy az Istennek így volt kellemetes és az ő szent akaratjának mindenben be kell teljesedni. Továbbá Széky Mátétől izentem Kdnek valami dolgaimról, kinek szavát, kérem Kdet, higgye meg.

Továbbá azon is kérem Kdet az úr Istenért, viseljen gondot Kd az számvéterül, ha adhatna Kd embert, ki az számvéskor itt lenne, bizony Isten akarnám, de ha Kd embert nem bocsáthatna rá is, hát Kd végezné Ferencz uramval, hogy ő kme viselne gondot rá, hogy lenne meg az számvétel mert uram is írta, hogy kérjem Ferencz uramat, hogy idde jenne ő kme és számot vennék az tisztartótól, kirül én gyakorta leltem meg ő kmét róla, kit hiszek, hogy mindenkor nagyobb gondja volt ő kmének az én dolgomnál és az mulattatta el ő kmével az idde vala jevését. András uramval fiamval is szóltam vala róla, ha volna oly embere, ki tudna az számvételhez, kirül azt mondá, hogy ő nála nines ahhoz oly tudós ember, mint Darkfyné (így) asszonyomnál vagyon, ki az féléhez tudós ember és mikor szíkes¹⁾, csak megadjam ő kmének érteni, ő kme elkéri arra Darkfyné asszonyomtól az embert. Azért Kd lássa, kérem Kdet, Kd viseljen gondot rá, legyen meg az számvétel, mert igen nem tetszenejék én nekem, ha volna mit tennem, hogy az számvétel mind tovább tovább halad, de ha én szemben lehetnék Kdvel, ha az Istennek kellemetes volna, bi(z)on azt hiszem, hogy még Kdnek is úgy tetszenejék, hogy meg kell az számadásnak lenni, mely szembe léte-rélül ize(n)tem Kdnek Széky Mátétől.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet mindne (így) javában mind az te Kd szerelmes társával, az én szerelmes asszonyomval egyetemben nagy sok esztendeik, kinek ajánlom az én erekken vaol (így) szolgálatomat. Ez levél kelt Fogarasban szent Mágyás nap elétt való hetfén 1549.

Az tch Kegyelmed huka

Nádasdy Anna.

(A czím híjján sajátkezű).

¹⁾ Azaz szükséges.

1549. október 26.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnének.

Nagyságos és én nekem szerelmes asszonyom. Örökké való szolgálatomnak utána. Megértettem az te Kd szerelmes urának, az én szerelmes uramnak bátyámnak leveléből, hogy tö Ktek az sztriznaki házába ment volt és esmét az úr Isten tö Kteket onnan nyag (így) békével és jó egészségbe meghozta, kin az úr Istennek nyag hálát adtam, hogy az úr Isten tö Kteknek megadta és hogy tö Ktek immár benne is volt. Azírt én is Istennek akarattjából jó egízségbe vagyok mind az mi szerelmes lejá-nyonkkal és szerelmes fionkkal, András urammal, egyetembe. Továbbat te Kdnek kenyerökök, hogy Kd megbocsásson, miel mostan én magam nem írhattam Kdnek, mert oka ez, hogy én most Kdnek nem írhattam, hogy ez mostani dologért uramhoz sietve kelle köldenem és hogy az mi szerelmes fionk, András uram, ez itt való házába vagyon attúl sem írkezhetim, hogy én magam írhasak Kdnek.

Továbbat, hogy az én megnyomorodott szegény uram felől Kdnek semmit nem írhattam, oka az, hogy az óta semmi hírönk nem jött, miolta tö Kteknek írtam uram felől. Az úr Isten Nagyságodat tartsa meg mind az te Kd szerelmes urával társával, az én szerelmes urammal bátyámmal egyetömbe minden akara javával nyag sok jó esztendeig. Fogarasba várába költ szombaton szent Demeter napján 1549.

Az te Kegyelmed

szolgáló leánya Nádasdy
Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1549. deczember 18.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnének.

Nagyságos Asszonyom. Szolgálatomat sb.

Továbbá kívánnám az teh Kd egészségét hallanom mind az teh Kd szerelmes urával az én szerelmes bágyámval egyetemben. Én is egészségben vagyok mind az mi szerelmes leá-

nyunkval és az mi szerelmes nagyobbik fiunkval egyetemben.

Továbbá az én szerelmes megnyomorodott uram felél mast nem írhatok Kdnek semmit, mert mast idén nem volt ő kménél emberem, mert ő kme hatta vala, hogy addig be ne kilgyek, mik ő kmétel ember nem jó, jóllehet mast akarok vala bekildenem, mert azt mondják, hogy oly igen halnak mast Kustanczinápolyban, hogy immár tizenhat ezer ember holt meg, de immár az innepik nem kildek, mert értem, hogy az innepre várja Szebenben egy atyjafia az gyereket, az ki Kávásy Albertnét kihozta volt, kit tudok, hogyha az úr Isten mektartotta szekény uramat, hogy szemben lett ő kmével, azért immár addik be nem kildek, mik az gyerek meg nem jó.

Továbbá emlékezhetik Kd róla, hogy Kdnek kenyergettem vala, hogy az mi szerelmes fiunk képét Kd én nekem megkildenéje, kit hiszek, hogy Kdnél nincsen elfeledve, de mast immár nem csak az képet kívánnám látni, hanem (így) ugyan ő magát ha lehetne és ha ti Ktek akarnája, mert meghigyje Kd, hogy mind az úta, mi úta elkildtem télem sem kívántam ugyan látnom, mint mast, kinek én magam sem tudom okát, mi legyen, mert azt tudom, hogy ott oly rejá való gondviselés vagyon, hogy nálam volna is, Kteknek kildeném, azért mast sem azért kívánom látnom, hogy nálam tartanám, hanem csakugyan kívánnám egyszer látnom, addig mik uram Olaszországban kildi. Nem hogy azt bánnám, hogy ő kme elkildi, de ha addik nem látom, mik elviszik, csak az úr Isten tudja, meddik én osztán nem látom ötet. Azért kérem Kdet, mint én édes szerelmes aszonyomat, hogy teh Kd se legyen ellentartó benne és Kd is terekedjék benne, hogy ő kme bocsássa be. Ha Kteknek az akaratja, hogy elbocsássa Ktek, hát az mi nagyobbik fiu(n)kat András uramat kildeném érte, kit ugyan mast is el akarok vala kildenem, de gon(d)olám, hogyha Ktek el nem bocsátja, csak hejában lenne az ő kme munkája. Azért csak Ktek bocsássa el. Ha ti Ktek nem akarja, hogy ide behozassam, bizony ide sem hozatom, hanem csak Somlóik és én oda megyek látni és ismég ugyanonmad mindjárást az mi szerelmes naubbik (így) fiu(n)któl megkil-dem Kteknek. De mind az által, ha ti Kteknek nem tetszik és

Ktek el nem bocsátja, legyen az ti Ktek akaratja, ennél nagyobb is szenvedtem el se (így) ezt is el kell szenvednem, ha egyéb nem lehet benne, de akarám megírnom Kteknek az én szívemnek kívánságát, mert ennél tovább immár el nem titkolhatám én magamban, hogy ne írnék Kteknek róla; de hogy azt írtam, hogy, ha egyéb nem lehet benne, ezt is el kell szenvednem, ezt teh Kd semmire ne vélje, mert bizony nem egyéb-ről írtam, hanem csak az én székény szívemről.

Továbbá Kdet kérem mint szerelmes asszonyomat, hogy Kd nekem megbocsásson, ha írásomban valamit vétettem Kdnek és hogy ennyi sok írásommal Kdet megbántottam.

Továbbá az úr Isten tarsa meg teh Kdet mind az teh Kd szerelmes urával egyetemben jó egészségben nagy sok eszten-deik. Ez levél kelt Fogarashan szent Lucza asszony nag (így) után való szerdán 1549.

Az teh Kegyhmed szolgáló leá(n)ya Nádas(d)y
Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

1550. szeptember 18.

Nagyságos uram és énnekem szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Értem az te Kd leveléből, hogy te Kdnek betegsége volt és hogy reméli te Kd az úr Istent, hogy immár az régi egészségét esmég megadja az úr Isten te Kdnek, kit engedjen ő szent istensége az ő nagy jó voltából.

Továbbá értem azt is, hogy az te Kd szerelmes társa, az én szerelmes asszonyom jó egészségbe vagyon, kin bizonyára nagy szívem szerént adtam az úr Istennek hálát, mert immár vagyon két esztendeje, hogy ő kme felől én jó egészséget nem hallottam, hanem mindenkor azt hallottam, hogy beteges ő kme.

Továbbá megszolgálom te Kdnek, hogy az én szerelmes uramnak levele mását te Kd én nekem küldette, kiből értem az ő kme szabadulásának reménységét, kit engedjen az úr Isten. Én mostan te Kdnek semmit bizonyt nem írhatok ő kme felől. jóllehet hogy az ország követitől levelet küldettem vala ő kmének, de az követek még meg nem jöttek. Nem tudom, ha ő kmének megadhatták az levelet vagy nem, ha választ hoznak

ő kmétől és az válasz oly leszen, kiből jó reménységönk leszen az ő kme szabadulásába, ha az idő szenvedí, mindjára tudtára adom Kdnek. Jóllehet az ország követit mondják, hogy kencstartó uramnak köldettenek volna levelet és hogy ezt is írták volna az kencstartó uram levelébe, hogy Bálint uram halála bizony és hogy az mi marhája volt, az törökök megosztának vele. Uram felől mondják, hogy ezt írták, hogy mikor bementenek az követek, akkor igen beteg volt, de már meggyógyult.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet nagy sok eszten-deig jó egészségbe mind az én szerelmes asszonyommal és szerelmes fiunkkal egyetembe. Fogarasba szent Máté nap után való cseterteken, Anno Domini 1550.

Továbbá az menyekezőnek az mely napot hattunk vala, azt esmég elhalasztottuk az ittben való háboruságnak okaiért, hanem esmég ha látjuk az idő mire válik, vagy én magam leszek fiammal szembe, vagy más ember által választunk más napot neki, mely nap mikor leszen, te Kdnek esmég tudtára adom.

Továbbá az ittben való igyenetlenségről hiszem, hogy ír te Kdnek az én szerelmes fiam, kiről írtam ő kmének, hogy én te Kdnek arról semmit nem írtam és hogy ő kme megírja te Kdnek, mi állapotban vagyon itt mast az dolog.

Az te Kegyelmed

huka Nádasdy

Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

• 1550. szeptember 25.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnéhoz.

Nagyságos és én nekem szerelmes asszonyom. Szolgálatomnak utána. Érttem az te Kd szerelmes ura, az én szerelmes urambátyám leveléből, hogy ő kmének betegsége volt, kin bizonyára igen megszomorodám; de esmég értem, hogy ő kmének jó reménysége vagyon, hogy az előbbi egészségét ő kmének Isten megadja, kit engedjen az úr Isten. Továbbá az te Kmed jó egészségét is értem az ő kme leveléből, kin az úr

Istennek nagy hálákat adtam, mert sok ideje, hogy te Kdnek olyan jó egészségét nem hallottam, mint az ő kme leveliből értem. Isten akaratjából mi is mind az mi szerelmes leányunkkal és fiúnkkal egyetembe mastan jó egészségbe vagyunk, mely jó egészséget engedjen az úr Isten ti Ktek felől is sok ideig hallanom, mind az ti Ktek ott könn levő fiával egyetembe. Továbbá az én szerelmes uram felől mastan te Kdnek bizony hírt nem izenhetek, jóllehet mondják azt, hogy igen beteg volt, de esmég megkönnyebbült. Jóllehet az ország követitől küldöttem vala ő kmének levelet, de azok még meg nem jöttek; ha megjönnek és valami jó reménséget érthetek az ő kme szabadásába, ti Kteknek mindjára adom. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet stb. Fogarasha költ szent Máté nap után cseterteken, anno domini 1550.

Az te Kegyelmed szolgáló leánya
Nádasdy Anna mp.

1550. november 11.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá ezről elfeledtem volt Kdnek írnom, hogy ha király ő fölsége megengedi az én bementemet, Kd akaratjával én mindjára beküldenék; az mint Kd mondja vala, hogy ha bementnék is, királyné asszontúl és az király fiátúl levelet kellene szerezni, ki mellett bizonyosban mehetnék és fiam is jéne élémbe száz vagy kétszáz lóval és ha ennek meg kell lenni, iratnája ugyan ott meg kegyelmed az leveleket; mert Kd tudja, hogy itt nincs oly deják, ki azt meg tudnája írni. Ezt pedig azért íram meg Kdnek, hogy talánd Kd késik és látja Kd, hogy az idő revid és ha Kd késik, az idő senkit nem vár, minden nap egy-egy nap múlik; osztán kikeletre tudja Kd, inkább nem mehetek. Ezrő akarék Kdnek írnom és kenyergek Kdnek az Istennek szent haláláért, hogy viseljen gondot Kd rá. Továbbá Isten tartsa meg Kdet stb. Ez levél költ Sárvárban szent Márton napján 1550.

Az te Kegyelmed szolgáló leánya
Nádasdy Anna mp.

(Sajátkezű).

1550. november 22.

Nagyságos uram és nekem szerelmes bátyám. Kesztenetnek stb. Kívánnám az te Kd egészségit hallanom, mind az te Kd szerelmes társával, az én szerelmes asszonyommal egyetemben, kit engedjen az úr Isten. Isten akaratjából én is jó egészségre vagyok mind az mi szerelmes leányonkkal egyetemben.

Továbbá az én szerelmes megnyomorodott uram dolgát megérti Kd az ő leveliből, kit ez levélbe ketett és az költség felől, mit írt volt Andorjássy Mártennak, kit hiszek, hogy azért nem írt nekem az költség felől, hogy az Andrássy Márton leveliről várt választ, hogyha adják az pénzt vagy nem és azon közbe az keveteknek válaszok lött és ők mendjárást eljüttenek és én is mind az olta soha sem köldhettem szegín uramhoz, kit az ödönék háboró volta nem szenvedett, hogy elköldhettem volna, jóllehet te Kd megérti az ő kme leveliből, hogy az ő kme szabadulásába nagy remínsíge volt ő kmének, de hiszem, hogy az ő kme meg nem szabadulásának is ez mostani háboró lött oka.

Toábbá, hogy te Kdnek ennek előtte nem írhattam az én szegín uram felől és mi állapotban legyönk, az volt az oka, hogy az út nem bátorságos, mert mindenütt állották az útakat.

Hogy az mennyegzőnek az napját te Kd megengedte volt, megszolgálom te Kdnek, mint uramnak, de mostan nagyobb dolgonk érkeznek az mennyegzőnél, kit hiszek, hogy Kdnél nyilván ez országbeli nagy háborúság.

Toábbat megszolgálom Kdnek, hogy Kd gondját viselte az mínek, a kit Antal uram csináltatott, jóllehet értem, hogy az baromba egyet sem adtak volt még el akkor.

Toábbat ír te Kd én nekem, hogy nem írhatott te Kd én nekem, mert elfeledte volt te Kd az okulárét és hogy asszonyom ő kme is nem írhatott én nekem, mivelhogy beteges volt ő kme. De én immár ingyen nem merem kívánni az tő Ktek írását ez okáért, mielhogy én tő Kteknek nem írhatok, jelesen, hogy asszonyom ő kme beteges volt és hogy ne mint ő kmének bántására volna az én nekem való írása, inkább akar-nám, hogy ő kme soha én nekem ne írna.

Toábbba az minemő állapotba idefelé mostan vagyunk, azt írhatom te Kdnek róla, hogy az moldvaiak kijöttek az Székel feldire terekkel elegy, kik oly nagy rablást töttek, hogy azt mondják immár, hogy kétezzer embert rablottak el, kiknek még eddig senki ellene nem állott, hanem valamint akartak, úgy raboltanak. Az hol most vagyunk az tábor, Szentgyörgy neve, ki annya föld ide, hogy egy nap oda juthatnának innét.

Toábbá te Kdnek azt írhatom Kendy Ferencz uram felől, hogy én azt hittem, hogy ő kme oly barátunk legyen, kibe mi soha meg ne fogyatkozzunk. Azírt ez mostani háborúságnak okáírt kírek vala ő kmétől ezer forintot zálogra, kit ő kme zálogomra sem ada, kit bizony ő kmihez soha nem hittem volna, mert én ő kegyelnit oly barátomnak tartottam, hogy soha ő kme olyba meg nem lelhetett volna, kire én elég löttem volna, hogy ő kme én bennem megfogyatkozott volna. Mert ha én ő neki oly szükségít esmertem volna lenni, még házamból is kisz voltam volna kimenni egy ideig, hozzá tivín az te Kmed rejája való engedelmit. És hogy jövendőre tőlünk el ne idegenöltessék, erről én több szóval is írhatnék te Kdnek, de Kdnek most erről bővebben nem akarék írnom. Csak akarám te Kdnek megjelentenem, kit ilyen jeles barátunknak tartotunk, hogy szükségemnek idején fogyatkoztam meg benne. Az úr Isten te Kdet mind az te Kd szerelmes társával, az én szerelmes asszonyommal egyetembe tartsa meg nagy sok jó esztendeig. Költ Fogaras várába szent Kelemen pápa estin, szombaton. Anno 1550.

Az te Kegyelmed

huka Anna
Nádasdy.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1550. december 12.

Nagyságos uram és énnkem szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Ez elmúlt napokba küldtettem vala te Kdnek levelet, mely levelembe te Kdnek könyörgettem vala, hogy az mi szerelmes leányunk mennyegzejébe jelen lenne te Kd, de arról azt írhatom te Kdnek, hogy esmég elhaladott az menyegző. Az minemő jeles okokért készerétette királyné asszony,

kinestartó uram és Petrovit uram fiammal az mennyegzőt elhalasztatni, hiszem, hogy te Kd mindeneket megért, mert fiamnak ő kmének is értem akaratját, hogy te Kdnek ő maga meg akarja az okát írni, mi okájért mult ez el. Azért ő kmének is megizentem, hogy te Kdnek ebből ő kmére mutatok, azért hiszem, hogy az ő kine leveléből te Kd ennek minden okát megérti.

Továbbá ennek előtte is írtam vala te Kdnek, hogy azon számvétel, bátor az mennyekező után, lenne meg, de mivel hogy az mennyekező immár ez húshagyatról elhaladott, mégis ugyan az úr Istennek szeretetiért könyörögek te Kdnek, hogyha lehetséges dolog, hogy ez bőjtön lenne meg az számvétel, mert érti Kd minemő háboró időbe vagyunk, de ha békességes idő volna is, annak szükség volna meglelni, mert ha érteném, hogy nem szükség, ennyiszer te Kdet meg nem bántottam volna erről való írásommal.

Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kdet nagy sok esztendeig jó egészségbe mind az te Kd szerelmes társával, az én szerelmes asszonyommal és szerelmes fiunkval egyetembe. Fogarasban költ szent Iacza asszony estin. Anno 1550.

Az teh Kegyelmed

huka Nádasdy

Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1550. december 12.

Nagyságos uram és én nekem szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Ennek előtte is írtam vala te Kdnek az prókátor levele felől, hogy te Kd prókátort vallatna és beköldeneje te Kd. Ez ideig még annyira szükség nem volt, de immár ennek, az kit köldett volt te Kd, ideje kitellik hamar időn, azért kérem te Kdet, hogy vallatna prókátort te Kd és köldeneje be te Kd. Ez előtt való levélbe az prókátor nevük nem voltanak igazán, azért így kell írni:

Magnificos dominos Franciscum de Kend, Andream Báthory de Somlyó, item egregios et nobiles Matheum Dempsey de Voldorf, alterum Matheum Daczó de Szentgyörgy, Blasium Olah, Joannem Thorma, Matheum Zeky de Moha, Bernardum

Bánfy de Bereczktelke, Joannem de Zewkefalwa, alterum Joannem Both de Széplak, Josam Literatum de Besenyő, Paulum Brassay de Kolosvar, Stephanum Bwday, alterum Stephanum Delÿ de Gáltó, Benedictum Myske de Havad, alterum Benedictum Literatum de Gáld, Paulum Várkonyi de Pochtelke, Lazarum Wezzewdy, Ladislaum Gywrkycza, Gregorium Apafy, Nicolaum Palosy, Paulum et Bernardum Dacho, Paulum Semyeÿ et Martinum Thorma. Ezek az prókátoroknak az nevek.

Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kdet nagy sok esztendeig jó egészségbe mind az én szerelmes asszonyommal egyetembe. Fogarasha költ szent Lucza asszony estin. Anno 1550.

Az teli Kegyelmed

huka Nádasdy
Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1550. deczember 13.

Nagyságos és énnekem szerelmes asszonyom. Szolgálatomnak stb. Kívánom az te Kd jó egészségét mindenkor eremest hallani, kit engedjen az úr Isten. Istennek akaratjából én jó egészségbe vagyok, mind az mi szerelmes leányunkval egyetembe.

Továbbá ez elmúlt napokba köldöttem vala te Kdnek levelet, mely levélbe te Kdnek kenyergettem vala, hogy az mi szerelmes leányunk mennyegzejébe jelen lenne te Kd. De arról azt írhatom te Kdnek, hogy esmég elhaladott az mennyegző. Az minemő jeles okokért készerétette királyné asszony, kinsertő uram és Petrovit uram fiammal az menykekezőt elhallasztani, hiszem, hogy te Kd mindeneket megért uramtól bátyántul, mert fiam én nekem izent róla, hogy ő kme minden okait megírja, az miért elhaladott az menykekező, uramnak bátyánnak is az fiam levelére mutattam abból.

Továbbá egyéb dolgokról te Kdnek mastan nem írhatok, mivelhogy ez előtt való levelembe írtam vala te Kdnek egyéb dolgokról.

Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kd-et nagy sok esztendeig jó egészségbe mind az te Kd szerelmes urával, az én szerelmes bátyámmal egyetembe. Fogarasba költ szent Lucza asszony estin. Anno domini 1550.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1551. márczius 2.

.

Vélem, hogy ez csavargást az művelteti vele, hogy az szegény uramnak köldtettem vala, száz aranyat tén és azt fogta volna magának tartani, de mi inkább véljük, hogy úgy volt, az mint kincstartó uramnak meghozták volt, hogynem mint én nekem hozta meg Pál, jóllehet az szegény uram halála, hogy meghólt bizony, de ha ennek utánna jobban végére mehetnénk, mint lett, hogy lett, te Kd-nek tudtára adjuk. Azért te Kd-nek könyörgök, hogy te Kd immár én nekem mindenekről adjon tanuságot, mihez kell magamat tartanom, mert immár az én itt maradásom én nekem semmiképpen nem tetszik, mert az mit én ez ideig itt vártam, azt az úr Isten én tölem elvette. Mondja azt is Pál, hogy Drinápolyon innen két napi járó földön vagyon császár.

Továbbá im fiam bocsáttá ki egy szolgáját, kire biztam az vásárlást, az mit akarok hozatni, mely vásárlásnak czéduláját e levélben találja meg Kd. És kérem te Kd-et, hogy ez morháknak az árát fizetnéje meg te Kd és ez morhákat, azt is az mit ott künn csináltattam, adatnája te Kd az ember kezébe, ki én nekem behoznája.

Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kd-et nagy sok esztendeig jó egészségben mind az te Kd társával, az én szerelmes asszonyommal és szerelmes fiunkval egyetemben. Fogarasban költ bőjtnás hónap második napján, anno domini 1551.

Az teh Kegyelmed

szegény árvája
Nádasdy Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1551. márczius 19.?

Nagyságos uram és én nekem szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Kívánnám a te Kd jó egészségét mind az te Kd szerelmes társával az én szerelmes asszonyommal és szerelmes fiunkval egyetembe mindenkor öremest hallanom. Én is Istennek akaratjából egészségben vagyok és keserőséggel teljes, jóllehet az mi szerelmes leányunk beteges, kinek betegségét én magam sem tudom megírni Kdnek, de vélem azt, hogy meg akar himlőzni, mert az féle betegség mast itt igen béven vagyon. Az mi szerelmes fiunk András uram egészségét, hiszem, hogy ugyan önen maga leveléből megérti te Kd.

Továbbá az előtt való levelembé írtam vala te Kdnek az én leányom menyekézejéről. Azért immár kincstartó uram fiamnak szabadságot hagyott és az menyekezőnek napját meg is napoztuk, mely menyekezőnek napja leszén szent György nap után való (kihúzza és helyére írva: másod) vasárnap. Jóllehet én te Kdet elhívom az menyekezőbe, mind az te Kd szerelmes társával, az én szerelmes asszonyommal egyetembe, úgymint édes atyját, édes anyját leányának menyekézejébe ugyanazon szent György nap után való (igazítva: másod) vasárnapra Fogarasba, hogy az ti Ktek jelen voltával tisztelkedhessönk az mi uraink, atyáukfiai és barátink között. Jóllehet ez előtt való levelembé is írtam vala te Kdnek, hogy, ha az idő nem szenved, ugyan menyekező nélkül meg fog lenni az leányom menyekézeje. Azért most is ugyanezent írhatom Kdnek, hogyha az idő az menyekezőnek meghagyott napjáig megháborodnéjek, hogy az menyekezőnek el kellene mulni és az meghagyott helyen nem lehetne is, ugyan meg kell azért lenni, ha az úr Istennek kellemetes leszén, ha csak két fél szomszédunkat kell behívunk is.

Továbbá Majláth Gabrielt is öremest bekéretném az menyekezőre, ha az időnek háború voltájért merném Kdet vele bántani, hogy Kd beszerencsésítenéje. Azért te Kd lássa, ha merje Kd szerencsésítenni, mert igen kívánnám egyszer látni.

Továbbá az mint ez előtt való levelembé könyörgettem vala te Kdnek, hogy ha Kd személye szerént be nem jühetne is, köldene te Kd oly embereket az menyekezőre, kik ahhoz

tudnak és az számvevőket is, hogy beköldenéje te Kd. Mast is ugyan azon könyörgek te Kdnek, hogy te Kd köldénye be őket. Ez ország állapotja felől hogy te Kdnek nem írok, oka ez, mert hiszem, hogy az mi szerelmes fiunk András uram valamit ért, te Kdnek mindeneket megír, kiről izentem is ő kmének, hogy valamit ért, te Kdnek mindenről írjon.

Továbbá Pál felől is írtam vala te Kdnek ez előtt való levelembé, kit az én szerelmes megnyomorodott uramhoz köldettem vala Türekországba, ki felől, hogy én magam nem írhatok te Kdnek, azon könyörgek, hogy te Kd én nekem megbocsásson. Azért meghagytam Daczó Máténak, hogy az mint az ő dolga lett, rendszerént megírja te Kdnek. Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kdét nagy sok esztendeig jó egészségbe mind az te Kd szerelmes társával, az én szerelmes asszonyommal és szerelmes fiunkval egyetembe. Fogarasba költ virágcserteteken ¹⁾ Anno domini 1551.

Az te Kegyelmed huga

Nádasdy Anna.

(Az egész idegen kéz írása).

1551. május 9.

Nagyságos uram és én nekem szerelmes bátyám. Szolgálatomnak utánna. Továbbá megérttettem az te Kd leveléből, hogy az miképen én az porkolábokat köteleztettem, te Kdnek is tetszett, kin az úr Istennek én hálát adtam, hogy nem cselekedtem oly dolgot, ki te Kdnek ellene volt volna, hanem inkább az én cselekedetem te Kdnek is tetszett. Továbbá az én kimenetelemről is értem az te Kd akaratját, és mind az én szerelmes asszonyom, a te Kd szerelmes társa akaratját, azért bizonyára nagy szívem szerént és nagy szorgalmatossággal kívánnám én ti Kteket látni, de te Kdnek könyörgök, hogy te Kd én nekem jelentse meg, ha mastan te Kdnek itt anyyi késedelme lehetne, hogy én te Kdvel szembe lehetnék, kit ha megérthetnék, hogy te Kdnek valami késedelme lehetne, én mindjárást te Kdhez indulnék és ugyanakkor végeznék te Kdvel az én kimenetelemről is, ha mindjárást te Kdvel ki kellene mennem vagy még itt kellene valamennyi ideig maradnom. Ha pedig az idő

¹⁾ Valószínűleg a virágvasárnap előtti csütörtök.

úgy hozza, hogy én te Kddel szembe nem lehetnék, te Kdet kérem, hogy te Kd adjon tanuságot abból, mit kelljen mivelnem, az mit te Kd Zichy István uramtúl ide köldött vala, hogy ha te Kdet itt érnejék vele, hogy Kdnek megköldeném.

Továbbá, hogy te Kd az mi szerelmes fiunk és leányunk menyeekezejébe hogy nem köldhetett, értem mi legyen az oka, de én te Kdtől az jó akaratot olyan jó néven veszem, mitha te Kd embere jelen volt volna, kit meg is akarok te Kdnek szolgálnom. Ezek ennek utána is mindenkor te Kd gyermeki, de bizonyába az te Kd emberét nagyobb szorgalmatossággal várom vala az számvetésért, hogy nem mint az menyeekezőbe való jévésért. Te Kdet kérem, hogy te Kd én nekem megbocsássa, hogy erről írok, de látom hogy te Kd ez egy dologba én nekem ugyan nem akarja gondomat viselni, mert immár egynéhány esztendeje, hogy könyörgettem te Kdnek erről. Azért nincs mit tennem, én magamnak reá kell gondolnom, mert nem esmer, hogy semmiképen ez dologot tovább halaszthassuk.

Továbbá, hogy az én szerelmes megholt uramnak halálát írja Kd mint lett, megszolgálom te Kdnek, mert még én bizonynyal senkitől meg nem érthettem, jóllehet írtam vala az francziai király oratorának, hogy megírná az szegény uram halála mint lett és hon temették és az testamentom levél felől is, mert értem, hogy az szegény uram testamentomot tett és hogy nála volna az levél, de ötet nem találták Drinápolyba. Írtam vala Rusztán basának is az én szerelmes megholt uram hideg teteme felől, hogy, ha élteben az ő kme szabadulása nem lehet, immár adnáják csak az hideg tetemet meg, mely levelet Ferencz pap és az zsidó Ábrahám be nem hagyott az basának adni. Ez okát mondják, hogy ha az basátúl kérik, az basa mindjára sommat kíván érette és azt izenték, hogy legyen békességes addig benne, míg az adót beviszik és az ki az adót beviszi, csak avval szerezzon meg és annak legyen akaratja reá, igen kinnyen kihozhatják akkor, esakhogy legyen egy emberem én nekem is ott, mert ők tették el és ők tudják hol vagyon és egy éjszaka ők kiveszik és egy szekrénybe szegezik, az követek kihozhatják.

Továbbá, hogy asszonyom felől mostan te Kdnek nem írtam, és az ő kme levelére mostan választ nem tettem, ez az

oka, hogy reménlenem az te Kddel való szembelételt és ha te Kddel szembe lehetnék, inkább hinném, hogy én magam megvinném az ő kme levelére való választ, hogynem mint levél által tennék választ ő kmének. Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kdet sok jó esztendeig jó egészségben mind az én szerelmes asszonyomval, az te Kd szerelmes társával és szerelmes fiunkval egyetembe. Fogarásba költ áldozó után való szombaton A. 1551.

Az te Kegyelmed

árva szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű).

1551. június 26.

Nagyságos uram és én nekem szerelmes bátyám. Szolgálatomnak stb. Megértettem az te Kd leveleit, mind az előbbelieket és mind ez mastanit és mind az asszonyom levelét, kiből értem az ő kme egészségét és az ő kme atyjafia egészségét és Gabrielét is, mely egészséget engedjen ennek utánna is az úr Isten ő kmének nagy sok esztendeig te Kdvel és mind az többivel egyetembe.

Továbbá az mely szekérről és lovakról te Kd én nekem parancsolt volt, bizonyára érte voltam, de még ez ideig szerét nem tehettem, mely lovakért mast is emberem vagyon, kinek ketteit immár meg is találtam, kiről könyörgek te Kdnek, hogy én nekem megbocsásson, hogy mindjára az te Kd parancsolatjára el nem köldhettem, mert bizonyára érte voltam, de még ez ideig szerét nem tétethettem.

Továbbá az vádak felől te Kdnek mostan semmit nem írok az okáért, hogy mostan Istennek akaratjából minden nap ide várom te Kdet. Mikor az úr Isten te Kdet az itt való házához hozza, azon leszek, hogy Kd előtt megmentem magamat, mert bizonyára az te Kd parancsolatja szerént igen öremest érte voltam, de mindazáltal, ha te Kdnek elég mentségnek nem tetszik az én magam mentése, te Kd büntessen érte, az mint te Kdnek tetszik.

Továbbá azt írhatom te Kdnek, hogy az mely görög az

Káwássy Jób anyját meghozta vala, itt volt nálam, kinck az én szerelmes megholt uram tetemének meghozásáról szóltam, ki én nekem azt mondja, hogy meg lehet és ha ő meg nem hozza, bátor annak utánna senkire ne bízzam, ki én nekem immár reá is felelt, hogy meghozza.

Továbbá az úr Isten tartsa meg te Kdet nagy sok eszten-deig jó egészségbe. Fogarasba költ szent László király estin pénteken. A. 1551.

Az teh Kegyelmed

huka Nádasdy
Anna.

(Csak az aláírás sajátkezű.)

1552. szeptember 12.

Nagyságos uram és szerelmes bágyám. Isteni stb. Asszonyom felől azt írhatom Kdnek, hogy még inkább el nem nehezedett, az mint Kd hatta még inkább úgy tetszik, hogy egy kevésbé kinnyebb volna ott is mind kétszer, valami keveset aludt is ez estve egy órát vagy talán kettőt is.

Továbbá itt is emlékeztetem vala Kdet Gabriel felél, kirül kenyergek Kdnek az Istenért megbocsásson Kd, hogy ha én evvel Kdet megbántom ennyi nagy sok gondjában, de soha nem tarthatám meg magamat, hogy ne írnék Kdnek ez okáért, hogy enkem (nekem helyett) ez félében tebb nem volt sem tebbet nem várok az Istentel, ez okáért kellették Kdnek írnom, hogy az jó szivemben, hogyha mast ott meghal, kit az Isten eltávoztasson mind az én életemig, az fogja kesergetni az én szívemet, hogyha onnad meghozták volna, meg nem hol volna. Azért lássa Kd, ha meg kell hozni vagy nem, az mint Kd akarja, Isten után csak úgy kell lemmi. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet jó egészségben nagy sok ezendíg (így, eszten-deig helyett). Ez levél költ Szalolnokon kisasszony nap után való hetfén 1552.

Az teh Kegyelmed

huka Nádasdy
Anna.

(Sajátkezű).

1553. augusztus 16.

Nagyságos uram. Erekké való szolgálatomnak stb. Ím az Kd parancsolatjára az leveleket megkildtem Kdnek az levelek mását, de az kit kit fiam kildetett Kdnek még Sejttert megkildetem vala Kdnek Gyczytól. Kd írta, hogyha az leveleknek mását akarom vetetni, mását vetessem, bizon én nem tudom, mit tennék vele, mert ha mását vetetném is, én ennek az gondja viselésének elég nem vagyok, mint igaz ez élet, mert tudja Kd, hogy én Isten után mindenkort Kdben bíztam és Kdnek nagy gondja is volt rejám, még mikor Kd Isten után gondom viselét adott vala meg azkoron is ogndja (így) volt Kdnek én rejám, de jaj jaj én nekem, nem tudom ha én magam lék oka vagy más az Kd én rám való haragjának, kit adott volna az Isten, hogy azkor halálos ágyban lettem volna, mert én Kd nélkül ugyan nem lehetem, mint az hal az viz nélkül, azért az Istenért és az ő szeretiért csendesedjék uram az én reám való haragod és megbocsásson Kd, hogy én merészkedtem Kdnek írnom, mert bizony nem mertem volna, ha Kd nem írt voln(a).

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet nagy sok eszten-deig jó egészségvel. Ez levél költ Sárváratt nagy boldogasz-szony nap után való eseterteken 1553.

Nádasdy
Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

1553. szeptember 22.

Nagyságos uram és szerelmes bágyám. Isten imádsá-gomnak stb. Megértettem az fiam levelét, kit Kd kildett, kit megszolgálók Kdnek, ím az mely levelet nekem is kildett fiam, Kdnek kildtem és az appellatiót is megkildtem Ktek, kit én csak meg sem nézettem, mert semmit nem értek hozzá, ha szinte megnézettem volna is. Azért kenyergek Kdnek mint uramnak az Istenért, hogy az tebb gondjai kezett Kd ennek is viselje gon(d)ját, mert én ennek gondviselésére eléktelen va-gyok, mint igaz ez élet és valahova Kd engem teszen, de én

ugyan nem lehetek az Kd gon(d)viselésse nélkül, mint az hal az víz nélkül.

Továbbá ajánlom Kdnek erekké való szolgálatomat és Isten imádságomat. Isten tartsa meg Kdet sok esztendeig jó egészségben, mind az én szerelmes asszonyomval egyetembe. Ez levél költ Sárvárbán szent Mihály hónap huszonkettődik napján 1553.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

1554.

Tekéntetes és nagyságos uram. Erekké való szolgálatomat stb. Kéredzettem vala dakter uramtúl ide Sárvárra, mert bi(z)on ugyan megunám az garádicsot hagyni és ide bocsáta dakter uram. Gyczy Ger(gy) uram jett vala ide, emlékezém nekin az Baradics magas leányáról, hogy az értem, hogy tisztos ember és jószága is vagyon, ha neki tetszenejék és Kd akarnája jó volna elvenni, azt mondá, hogy Polány Sebestyén is emlékezett volt feléle, mert ő nekin agyja fia az leány, mondá azt is, hogy volt immár egyníhán felől emlékezet nekin, de még egy sem tetszett neki, úgy mint ez. Ha Kdnek tetszenejék, mondám nekin, hogy megírom Kdnek. Azt mondá, hogy bár megír(j)am Kdnek és én tőlem vár, hogy Kd mi választ teszen ez dologról. Továbbá Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendeik jó egészségbe. Ez levél költ Sárvárbán 1554.

Az teh Kegyelmed

huka
Nádasdy
Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

1556. január 5.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá fiam András uram mit ír én nekem, megérti Kd az önen leveléből, kit ez levélbe ketve Kdnek kildtem, jóllehet

az minemi levelet ír, hogy felkildte, talán Kdnek kildte, mert én nekem ennél tebbet nem hoztak. Azért kenyergek Kdnek, hogy viselnéje gondját ez doloknak, jóllehet félő, hogy talán más fok tervényt tenni keztenik. Továbbá az fizetés dolgát is érti Kd, nem tudom mit kell bene mívelnem, lássa Kd, mit kell mívelni benne. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet jó egészségbe nagy sok esztendeik. Ez levél költ Sárvárban bódokasszony hónap ötöd napján. 1556.

Nádasdy
Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

1556. január 13.

Tekéntetes, nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Kd parancsol én nekem, hogy Ferencz uram felől, az Kd édes kis Ferkója felől, gyakran írnék Kdnek, mivelhogy asszonyom ő kme vagy féltében vagy iettébe vagy bánatjába vagy Kdet kémeletibe nem mernéje úgy megírni az dolgot, az mint volna. Azért én az Kd parancsolatjára kész volnék, de tudja Kd, hogy asszonyom ő kme jól tudja, hogy Ferencz uramat sem tartja Kd dargábbnak (így) ő kménél és nám mikor ő kmének mi nyavalyája volt, mindent igazán megírt ő kme Kdnek, mast is azonképen mindent megír ő kme Kdnek. Mibe mastan vagyon Ferencz uramnak dolga, jóllehet nem merink szólni, de bizony minekink nem tetszik az feredetlenség az gyermeknek.

Továbbá értem az Kd leveléből, hogy az miről én kenyergettem vala Kdnek, Kd gon(d)ját viselte, kit adja Isten, hogy mind gyermekimvel egyetembe megszolgálhassuk tel Kdnek. Továbbá értem azt is, hogy az fizetés meglenne, csak bevihetnéjük, de ha Kdnek tetszik, csak úgy írom. Az mit Fogarasba kellene fizetni, az(t) adnáják itt meg, mert azoknak azért ugyan megfizetek, én nekem penik ugyanis onnand kell pénzt hozatnom, az mi szükségemre kell.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet minden javában nagy sok esztendeik. Ez levél költ Sárvárban bódokasszony havának tizenharmadik napján 1556.

Nádasdy Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

1556. márczius 14.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá én az levelet semmiképen meg nem érthetem, de ha Kdnek tetszik, bebocsátom Makrayt, talán elkerenkhethet valamin és kikéretem az cifra mását és hadd értsen azt is, mint vagynak oda, hogy immár ott vagyon Petrowit.

Továbbá emlékeztem vala Kdnek még régen, hogy, ha találne valami házat, eremest vennék, kiről Kd én nekem szabadságot adott vala, hogy nem bánja Kd, csak leljek, bátor vegyek. Azért mast találtam egyet, ki Menezesné asszonyomnál zálogban volt, kit Menezesné asszonyom el akar annyiban adni, mennyiben ő kménél van zálogban, jól lehet azt is értem, hogy a kié az vár volt, meg akarja váltani, de más ember pénzével, hogy másnál lenne zálogon, mert hogy Menezesné asszonyom nem akarja tartani. Azért kenyergek Kdnek és úgy, ha Kdnek tetszik, hogy kérétnéje Kd Menezesné asszonyomat, hogy szereznéje én nekem az várat, bátor csak zálogul, úgy mint ő kménél volt és bár csak annyi esztendeik, az meddig ő kménél volt.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendeik jó egészségbe. Ez levélt költ Sárvvárban bejt más hónap tizenmegyedik napja 1556.

Az teh Kegyelmed

szolgáló
leánya Anna
Nádazsdi.

(A cím híjján sajátkezű).

1556. május 1.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá Kristóf uram által kenyergettem vala Kdnek, monda hogy Kd írt fiannak András uramnak, de nem tudja azt, mit írt Kd, kit bizon szívem szerént akarnám értenem, miben vagynak és mi tanuságot adott Kd nekik, nem egyébért, de nyukhatatlan vagyok rajta, hogy nem tudom miben legyen dolgok, jóllehet az jószágot is féltem. de féképen féltem gyermekimet, kit immár az úr Isten teh Kdnek es megadott

esmerni; mi legyen embernek gyermeke és rá való szorgalmatossága. Azért Kdnek kenyergek, hogy ír(j)a meg Kd, mi tanúságot adott Kd fiannak, hogy hadd ne vélekedjem felélek, miben vagynak.

Továbbá Kdnek kenyergek, hogy Kd megbocsássa, hogy én nekem mindezekkel meg kell Kdet bántanom, mert tudom, hogy Knek mast igaz élék gondja és búsolása vagyon, de nem lehet egyéb benne, Kdet kell meglelnem érte és úgy nem panaszolhatnék rá, mint az kést, hogy az szívembe nem ithetném, de hogy nagyobbtól félek, azért kell Kdnek tudtára adnom. Az én fiam Gabirel, azt értem, hogy sok dolokban foglalt(a) magát, kinek nem kellene lenni, kit hiszem, hogy Kdnek azért nem mondnak meg, hogy Kdet nem akarják bántani vele, az vagy búsítani, minap es Szalay Pállal csak ketten mentek volt éjjel az városban, nem tudom hon jártak, de Szalayt csak kevese hogy meg nem elték, Gabirel is csak alik szaladott, ismég azután, mikor minden ember eltakarodott volna, éjszaka lovait elviteti és ruháit. Az éjszaka mindaz városon volt, csak hajnal felé jött meg, valahon járt ezt penik Ádám uram is, Udvardy is tudja, azt hiszem, hogy tebben is tudják, nemcsak ezt, hanem tebbet is (így) ennél, mit cselekszik. Mind azért lássa Kd, mit mível Kd benne, de én soha nem hiszem, hogy ő csak szóval megtanoljon, csak mennyit szóltam, mind szép szóval, mind haragval, de semmi. Jóllehet az mit ő nekin ezért kellene szenvedni, úgy tetszik, hogy jó részét rám venném, ha azval jó lenne, de inkább akarom, hogy mast essék rajta és mast szenvedjen, hogy nem mint jevendére mind ő se mind én mind lélekben és ez világ szerént szenvedjink. Azért az Istenért kenyergek Kdnek, Kd megbocsásson nekem, ha írásomban Kdet megbántottam.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet nagy sok eszten-deik. Ez levél költ Sárvárban pinkesd havának első napja 1556.

Az teh Kegyelmed

szolgáló
leánya Nádasdy
Anna.

Továbbá azt is mondják, hogy az ki hatva(n) tallért ott adtak nekin, hogy immár abba egy sines, valahava tette,

Immár ez levelet elvégeztem vala, hogy az Gabirel lovait meghozák és én tőlem pénzt kér, azt írja, hogy, ha nem kildek, hitelben es szerét teszi, mert nem lehet nála nélküül. Azt is írta, hogy igen rossz. Bizony eremest akarnám, ha megtérnye, Kd tőlő [megkérdezné] hova tette az hatvan tallért, mert én is adtam volt itt pénzt nekin jóllehet megírtam nekin, hogy hitemre az én erszényemből nem fizet, úgy költsen és az én ruházásom feől ronczosan járhat, mert hitemre én nekem nincs mivel ruháznom. Egy lá(n)czot adtam volt nekin, ha Kd meg nem fenýéti, félek rajta, hogy azt is el ne adja és meg ne igya az árát. Az Istenért kenyergek Kdnek, megbocsásson, hogy ennyi írásomval bá(n)tom Kdet.

(A cím hijján sajátkező).

1556. július 3.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Továbbá az Gabirel dolgát azba hagyá Kd, hogy Zsenyei uramnak meghagyá Kd, hogy elkészétse és Kd után menjen. Én Zsenyei uramval szólék, azt mondá, hogy Kd semmit nem szólt egyebet, csak azt mondta Kd, hogy paizst, kópját adjon nekin, kit hiszem, hogy Kd az tebb gondja kezett feledte el. Azért lássa Kd, mit kelljen Kdnek vele mivelni, Kd árvája, Kdnek kenyergek, Kd viselje gondját, vagy Kd után kelljen menni vagy királyhoz kell Kdnek kildeni, mert látja az úr Isten, hogy én nekem nincs honnand gondját viselnem, mert tudja Kd, hogy az honnad gondját viselhetném, mast onnad nem lehet. Ezrő(1) Kdnek kenyergek az Istenért, Kd nekem megbocsásson, hogy Kdet mast ezvel kell mekbántanom ennyi sok gondjába. Továbbá az úr Isten tartsa Kdet jó egészségbe és szerencsétse meg Kdnek minden utait az ő szent fiáért. Ez levél költ Sárvárat szent Jakab havának harmad napján 1556.

Az teh (Kegyelmed)

szolgáló
leánya Anna
Nádasdy.

(A cím idegen kéz írása.)

1557. augusztus 4.

Tekéntetes, nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Továbbá hogy Kd felmunkálódjék hozzám, kit én nem érdemlettem volna Kdtől, emlékezzék Kd, hogy mint tartám fiamhoz magamat, mikor Kd Bécsből megjött vala, akkor értettem vala, hogy Kd rá harakudt volt, ki bizony én nekem is igen nehéz volt, hogy az Kd harakjának okot adott, az után hogy Kd Pozsonyba mene, izenék Kristóf uramtól nekin, ki ő neki nem tetszett volt és hogy az Kd harakját is értette, annyira megkeseredett és boszorkodott volt rajta, hogy el akart érte búdosni, ha az én beteksékemet nem hallotta volna. Azért édes uram ezféle bolond ifju egy mérgébe olyat mível, hogy magát is elveszti, az vagy ha megmarad is, mind éltik bánja, de az mi meglesz, ugyan meglesz, én nekem penik ugyan nincs tebb ő nálánál és csak ő rá nézhetek én az valami nemű. Azért édes uram az Istennek szeretetiért kérem Kdet és kenyergek, hogy Kd én nekem megbocsásson, mert tudom, hogy valamit Kd ő vele mívelt, mindent Kd az ő javára mívelte (így), de édes uram talán nem ártana, ha mindenkoron ilyen keményen nem mutatnája Kd magát nekin, jól lehet illik, hogy féljen Kdtőe (l helyett), de niha egy jó szó jobb embernek, hogy nem mint ugyan alkalmas ajándék és niha használ is embernek. De mékis kenyergek Kdnek az Istenért, hogy Kd megbocsássa, hogy én Kdnek ezről írok, mert ezt én Kdnek nem mertem volna írnom, de Khez való nagy bizodalmban írtam és tudom azért, hogy ugyan csak az, az mi az Kd akaratja.

Továbbá Oláh István felől értem az Kd parancsolatját, de ha Kdnek jónak tetszenejék, talán jobb volna, ha Kd adik el nem bocsátnája, mík Makray meg nem jenne, hogy ha oly választval jó, kire ismét vála(szt) kellene tennem, el el vihetnéje az választ.

Továbbá Isten tartsa meg Kdet jó egészségben nagy sok esztendeik. Kdnek megszolgálom. Kd ajánlja szolgálatomat asszonyomnak és az édes egyetlen egy Ferencz uramat keszentse Kd egy csókval én szómval, kit meg is adjon Kd nekin, jóllehet bizony nagy kevetet választottam. Kd megbo-

csássa, mert bízomba míveltem. Ez levél költ Sárvárbán kasszon havának negyed napján 1557.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(A cím híján sajátkezű).

1557. november 8.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Kenyergek Kdnek, hogy adja Kd tudnom, mihe vagy az én dolgom, ha elmehtek vagy nem, hogy tudnám, mihez tartanom makamat, mert ha elmehtek, tudja Kd, hogy ilyen mesze útra és hidek időben nem lehet, hogy valamire ne kelljen gondolnom, mastan penik talán mégis olesóbban jutnék hozzá, hogy ím Bécsbe sokadalom leszen. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet jó egészségben nagy sok esztendeik. Ez levél költ Sárvárbán szent András havának nyolczat napján 1557.

Teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(Sajátkezű).

1558. január 27.

Tekéntetes és nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá kívánám az teh Kd jó egészségét hallanom, mind az teh Kd szerelmes társával, az én szerelmes szerelmes asszonyomva(1) és az Kd egyetlen egy édes kis fiával, ki nekem is egyetlen egyem az felében. Továbbá Istennek kegyelmes-ségéből(1) én is mast jó egészségben vagyok. Ím ma egy heti vagy, hogy immár itt Kassán vagyok, mi legyen az oka, Kd mindeneket megért az Kd jámbor szolgáitól jelesben Poky Menyhárt uramtól, mert ő is szinte mindeneket úgy értett, mint én magam. Kapitány uram, Pető uram, az mint ő kmetől értettem, mindent megért Kdnek, hiszem hogy mast is azonképen mindent megért Kdnek. Teh Kdért mindenben eremest ajánlá magát ő kme én nekem.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdét nagy sok esztendeik jó egészségben, mind az Kd szerelmes társával és édes kis fiával egyetemben, kiknek ajánlja Kd az én szolgálatomat. Ez levél költ Kassán bódok asszony havának huszonheted napján 1558.

Az teli Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(A czim híjján sajátkezű).

1558. január 30.

Tekéntetes, nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá én már tizenegyed napja, hogy itt vagyok Kassán de Istennek kegyelmességéből, holnap indolni akarnék, csak Perényi uramtoul várak egy levelet, mert ő kme Patakra akarja vala, hogy menjek, de kapitány uram azt adá tanácsol, hogy jobb Terebessé mennem, ez okáért, hogy minden szállásom erességben lehet, mert Terebesről Kis Várdára mehetek egy nap és Várdáról Ecsedbe. Itt való hí(r)t azért nem írok Kdnek, hogy minek eléttö ez levél Kdhez menne, az előtt megérti Kd az póstán. Továbbá Kd tudja, hogy csak az inasokkal maradtam, én itt az okáért Bezerédy Gergelyt kérém el kapitány uramtól, kit bizony nehezen bocsáta el. Poky Menyhártval kétszer kéretém ugyan, nem adá, az után én magam kértem, azt mondja vala, hogy Kd ajánlotta ő kmének és Kdtől nem meri adni, de én mondám ő kmének, hogyha Kdnél volna is és látnája Kd ilyen szükségemet, hogy Kd sem tartanája meg tőlem. Osztán valahogy meggondolá magát, elbocsátá. Jóllehet ennek sincs hokmestersékhez való szakála, de merthogy ez nem ideken, mégis inkább akarám, hogy nálam legyen azt is látván, hogy ő is eremest szolgál, a mire élék. Azért kenyergek Kdnek, hogy Kd viselnéje gondját jószákának, azból hogy valaki el ne kéréje jószákát, mert kapitány uram azval is tartja vala meg, hogy, ha elviszem velem, jószákát is elkéri királytól. Azért édes uram mind örökké meg-szolgálom Kdnek, ha gondját viselil (így) Kd, mert én nekem soha nagyobb szükségem nem volt rá, mint mast. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdét jó egészségbe nagy sok esztendeik,

mind az Kd szerelmes társával egyetemben, az én szerelmes asszonyomval egyetemben és az édes kis fiával egyetemben, kiknek, kenyergek Kdnek, ajánlja szolgálatomat Kd. Ez levél költ Kassán, bódogasszony hónap harminczad napján 1558.

Az te Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(A ezim híjján sajátkezű).

1558. február 4.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomnak stb. Azt írhatom Kdnek, hogy mast itt vagyok Ecsedben, bizony élék szerencsén írtam, de immár Istennek kegyelmességéből bíztatnak, hogy ezentől nem volna félelmes utam. Továbbá adja az Isten, hogy teh Kdnek mind gyermekeimvel egyetemben meg szolgálhassak, hogy Kd terekedett az én eljövésemben, főképen ő fölségének (-nél, kellene). Az úr Isten fizesse meg, hogy ő fölsége ilyen kegyelmességet tett velem, hogy elbocsáta ő felsége, mert immár olylvá tartom, mintha otthon volnék, hogy immár ide szabad útam vagyok, de az mely úton ez éjjel eljöttem, az más éjjel az terek had azon ment el, de ha ez éjjel el nem jöttem volna, ma ismég az németektől nem jehettem volna el, mert az németek mindjárast az nyomokba mentek. Csak azt akarám Kdnek megírnom. Az úr Isten tartsa meg Kdet, az mint Kd az Istentől kívánja jó egészségben nagy sok esztendeik. Ez levél költ Ecsedben, bötölő hónap negyed napján 1558.

Az te Kegyelmed szol(g)áló

leánya Nádasdy
Anna.

(A ezim híjján sajátkezű).

1558. márczius 26.

Tekintetes és nagyságos uram. Isteni imádságomnak stb. Istennek kegyelmességiből én mind fiamval, leányommal egyetembe jó egízségbe vagyok. Mely jó egízséget adjon az úr Isten mind Kd, asszonyom az Kd szerelmes társa és gyermeke felől mindenkoron hallanom.

Toábbá azt írhatom Kdnek, hogy Istennek kegyelmes-ségibő te Kd után, hogy házamhoz jöttem, én nekem úgy tet-szik, hogy másszor löttem ez világra, kiről az Istennek hálát adok, és ő felsíGINEK mindenkor jót mondok, hogy ő felsíGE elbocsáta. Csak immár boesátná fiamat is'el, a valamíg ő szent felsíGE tartana benne, azzal ő szent felsíGE szabad, jóllehet akaratom az, hogy pünkösdre írte kölgyek ő felsíGIHEZ, ha valahogy ő felsíGITŐL kiszabadíthatom, kit te Kdnek ajánlok, mint ez előtt is ajánlottam. Ne nízze Kd azt, ha úgy nem tudna Kdnek az ő ifju voltába szolgálnia, ki Kdnek kellemetes volna. Nízze Kd az ő árva voltát és az ő meghólt atyját.

Toábbá az ország állapotjáról, ha igaz akarnék is vagy tudnék is, nem írhatok Kdnek, mert én itt úgy vagyok, mint köteles. Itt senkit kötelesség nélkül meg nem mernek hínni. Toábbá Kassáról írtam vala Kdnek az Bezzerédy Gergely jószágá felől, hogy valaki el ne kárné. Bizonyába nekem szük-sígem korán szolgálá, mert ő nálánál több senki nem volt, ki környöljem forgódott volna mind házamik. Azért Kdet kérem, hogy viselje gondját, valaki ne kérte legyen el jószágát, a vagy ha elkértik volna is, hogy juthasson esmét hozzája.

Az úr Isten Kdet tartsa meg nagy sok esztendeig jó sze-rencsével, mind asszonyommal az Kd szerehnes társával és egyetlen egy szerelmes fiával egyetembe, kiknek az én szolgál-atomírt ajánlja Kd szolgálatomat. Ex castro nostro Fogaras Sabbato ante judica anno 1558.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya Anna
Nádasdy.

Melléklet:

Nádasdy Tamás uram aranya volt 2840.

Ennek kimeneti:

Adott uram ön maga Kendy Ferencznek zálogba . . .	1000.
Adott uram Bagdy Gyergynének aranyat	50.
Az Lippay gazdájának uram hagyásából adtam . . .	100.
Asszonyom anyám hagyásából Beekrer Jánosnak, az aranyláncz váltságírt adtam	434.
Mikor Idát perlik vala, Brassay Pálnak prokátorsá- gaírt adtam ,	10.

Mikor Vinczet kezemhez adák az plébanosnak fele döz-	
máírt, két úttal adtam	42.
Asszonyom anyámnak az mely ötszáz aranyat felköld-	
tem vala annak teljesítésire	35.
Asszonyom anyám mikor Nádasdy uramtúl jöve, adtam	
kezibe aranyat	1073.
En magam költöttem szükségemre (ezzel tartozom) .	96.
Sommája tíszen 2840 forintot.	

Kd hatta vala, hogy ez pénzre, ha sziksege vagyon az háznak, hát megtartsam, ha penik annyira nem szíkes, megkildjem Kdnek. Azért ez mastani időhez képest. nem mondhatom, hogy nem volna sziksék, de mind az által meglátja Kd, hogy utósó szikségre tartom, ha penik ikaz szikség nem volna is, mast ezektől ki nem merném Kdnek kildenem.

(A levélből csak az aláírás, a mellékletből az utóirat van Majláthné saját kezével).

1558. deczember 21.

Tekéntetes és nagyságos uram. Ereken való szolgálomat írom Kdnek. Kívámmám az teh Kd egészségét hallanom mind asszonyommal és az ti Ktek egyetlen egy édes kis fiával egyetembe, kit engedjen az úr Isten sok esztendeik hallanom.

Továbbá értem az Kdnek én rám való haragját, hogy mivel én nekem levelet küldött volna, kiben Kd én nekem írt volt, hogy az Kd pénzét én megkildjem és hogy nem volna Kdnek kétsége benne, hogy én nekem meg nem adták volna az Kd levelét és én az Kd levelére csak választ sem tettem volna, kit látja az úr Isten, én édes uram, hogy nem láttam. Bánom az Kd búsolását és hogy Kd engemet ilyen igen magam elfeledett embertelen embernek vél, mert ne adja azt az úr Isten én nekem érnem, hogy én Kdnek csak az kisebbik beszédét is hátra hadnám és én elfeledkezném az teh Kdnek én velem való jó tettéről. De kenyergek Kdnek én édes uram az úr Istenért, menjen végére Kd, hova tették az Kd levelét, hogy Kd értse meg, hogy nem adtam én okot Kd én rám való haragának, kit az úr Isten ne adjon nekem érnem, hogy én okot adjak az Kd haragának. Továbbá értem, mely nagy szik-

sége vagyon Kdnek az pénzre, nem hogy én az Kd pénzét tartanám meg, de látja az úr Isten, hogy ha én nekem volna is, eremest kildének Kdnek, ha pedig ilyen idő nem volna, hogy merném jószágomat zálogosétanom és kikildhetném az pénzt, látja Isten, azhoz is kész volnék. Az mit fiam én kezembe adott és mi hova lett, benne Kdnek írva kildtem volt, jóllehet azt sem küldhetem mind meg Kdnek, mert hogy mast Torma Jánost kikildém, fiamnak kildék aranyat 400 és kétszázat az Kdéből vettem vala, az végre vettem vala el, hogy ismég mást szerezzek helyébe, mert látja Isten, hogy akkor schon szerét nem tehetém. Az aranyat penig azért kildtem, hogy az mastani időben félőbb az pénzt kivinni. Azúta, mióta Torma János kiment, igen voltam érte, de ugyan nem tehetém szerét, hanem csak egy niánynak, de meghigyje Kd, hogy bizon érte leszek, valamint szerét tehetem és mikor kikildhetem, megkildem Kdnek. Csak az Istenért kérem Kdet, hogy Kd rám ne haragudjék érte, hogy én az Kd pénzében vettem volt, mert az mint felől megírtam, nem azért vettem benne, hogy ismég helyére nem akartam volna tenni.

Továbbá értem, hogy Kd azt esodálja, hogy én fiamnak pénzt nem kildtem volt. Egyik oka az volt, hogy reménylen vala megjevését, másik oka az volt, hogy értettem, hogy igen béven költ és ugyan azt akartam, hogy megesmerje magát, hogy mikor pénze leszen, eszében jusson, mint kell költeni, mert én annyit soha nem kildhetnék az én fiamnak, kit ő mind el nem költene. Talám ugyan benne tarthatnája, ha megmaradna benne. Ím mast is kildtem háromszáz tallért nekin, jóllehet bizony én sem bévelkedem pénzvel, de ha szinte volna is, nem akkor kildhetek ki, mikor én akarnám, hanem mikor engedik. Bizon mast is elég félelmem vagyon nekem ezért, hogy hír nélkül kildtem mast ki, valamint járok vele; tudja Kd, mint jára az három úr. Hon Kd ír arról, hogy fiamat ez előtt is segéltette Kd, ez után is az mivel lehet: bizony tudom édes uram, hogy mind én nekem és fiamnak sok jóval és segétséggel volt Kd, kit adjon az úr Isten, hogy mind erekké megszolgálhassunk Kdnek és mind az teh Kd egyetlen egy édes kis fiának.

Továbbá azt is írja Kd, hogy Pozsonyból ez elmúlt tél-

ben írt volt Kd nekem egy levelet, kiből írt volt Kd, hogy terekedjem Dobó uramméért, mely levelet, ha én láttam vagy én nekem hoztak mind ezt és mind az másikat, bátor az Isten soha nekem tebb levelet ne adjon látnom. Hon Kd azt írja, hogy írjak felőlek: bizony nem tudok Kdnek mit írnom. Egyszer lén királyné asszony előtt emlékezet Dobó urammé felől, kit láttam, hogy nem kedvele ő felsége, jóllehet én akartam is megláttatnom, de értem, hogy, ha ő főségének harakjáb(a) akarok esnem, úgy láttassam meg, az vagy szóljak mellette. Azért lássa Kd, mit kelljen benne mívelnem, mert mast én nekem kegyelmes asszonyom annyira, hogy Fogarast új adományval adta meg ő felsége és az mi igazsága volt volna ő főségének benne, azt is mind az fiával egyetembe, jól lehet Kecsedy ismég perleni akarja Fogarast. Mert hogy semmi végezés nem lett vele, levelet is mutatott róla, hogy elfoglalta és bele is iktatta magát, mely király emberének az nevek az levélben vagyon, mast is élnek, kik tagadják, kiket ő felsége előtt megvallattam, hogy ők az iktatásban nem voltak. Én is szinte mast akarnám bele iktatnom magamat az ő felsége adományába. Bálint dejákat hiszem, hogy tudja Kd, hogy itt vagyon, igen ajánlja magát Kdért. Ő azt mondja, hogy jobb volna egy részt nekin szakasztani benne szerződésvel, mert ki tudja, ha mast nem is, az tervény soha meg nem hal, talám ugyan mindenesztől elmaradunk tőle. Azért kenyergek Kdnek, láttassa meg Kd, ha az hamis iktatással elmarad mellőle, mert nekem ki azt mondja elmarad, ki azt mondja nem tudom. Továbbá, hogy Kd az én fiamat ismég juonan (így) felkészötetvé az hatalmas Isten fizesse meg Kdnek, mert mi meg nem szolgálhatjuk Kdnek.

Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendeik mind asszonyomva(l) az teh Kd szerelmes házastársával és egyetlen egy édes kis fiatokval egyetembe, kiknek ajánlom az én éltémik való Isten imádságomat és szolgálatomat. Ez levél költ Fogarasban, karácso(n) előtt való szent Tamás napján 1558.

Az te Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(Sajátkezű).

1558. december 22.

Tekintetes és nagyságos uram. Isteni imádságomnak stb. Elyfeledkeztem volt Kdnek írnom ez dologról. Mostan értem, hogy itt Erdélyben ez jövődő vízkereszt napján elykedetnék az törvényszolgáltatás. Kecsety Menyhárt penig nem akar nyugonni Fogarasért. Azért kérem te Kdet, hogy küldjen egy prókátor levelet, az én emberemet, mikor Kd elyboesátja, hogy míglen én más emberemet köldhetném te Kdhez, ki ne telnék annak ideje, mellyet hozott vala Orgonás Demeter, hogy érkeznék ide addiglan az másik. Az prókátoroknak penig nevek legyenek ezek, kiket megírtam ez levélbe kötött ezédulába. És te Nagyságodat az úr Isten tartsa még egészségbe sok ideig. Fogarasba íratott szent Tamás másod napján csötörtöken, Anno 1558.

Nádasdy Anna etc.

1560. január 3.

Tekintetes és nagyságos uram, én nekem szerelmes bátyám. Isteni imádságomnak stb. Az teh Kd egészségét mind az én szerelmes asszonyomval és szerelmes gyermekével egyetembe kívánom szívem szerént hallani. Én is Istennek akarattjából mind az én gyermekimvel egyetembe egészségbe vagyok. — Továbbá miért hogy fiamnak ilyen hamar esmét vissza kellették menni az fejedelemhez, akarám Kdnek okát megírnom. Azért oka ez, hogy fiamnak alábocsátása úgy lött, hogy az fejedelemnek magát kötelezte az visszamenetelre, minek okáért ez országnak fejedelme azt megértvén, csak szembe szem akart fiamval lenni, míglen az odavaló kötelezettségbe leszen, nem is akarja szenvedni, hogy fiam másnak szolgálván, itt jószágát bírja, melyet Kd ő magátúl bővebben megérthet. Azért tessék ilyen hamar visszamenni, hogy az fejedelemnek köteléből magát kimentené és szabadságot nyernek alájöni, hogy jószágát tarthatná meg, mert azt Kd gondolhatja, hogy ő neki ennél több sohult ninesen és ha ezt elyvesztendi, nem fog más illyent kömyen az fejedelem után lelni. Azért te Kdnek az úr Istenért is könyergek, hogy te Kd is legyen azon, hogy szabadít

hassa meg magát az fejedelemtől, kit te Kdnek mind ő vele egyetembe mindörökké igyekezem megszolgálni. És te Kdet, kívánom, hogy az úr Isten megtartsa egészségbe ez mostani új esztendőbe nagy sok jó új esztendeiglen. Fogarasha költ vízkereszt előtt szerdán 1560.

Nádasdy Anna etc.

1560. szeptember 2.

Tekéntetes nagyságos uram. Isten imádságomat stb. Továbbá értem fiamtól, hogy Kd jó kedvvel és szeretettel látta és meg is anándékozta Kd, kit engedjen az Isten, hogy mind vele egyetemben, mind erekken megszolgálhassak Kdnek és az Kd egyetlen egy édes fiának, ki én nekem is az felében egyetlen egyem, melyről asszonyomnak is panaszolkodtam, hogy nem kell vala ő kmének immár csak az egyen hanni, mely jó vala akkor is, mikor én ott valék és mast is mely jónak mondják az édes kis urat, tebbet kell vala effélében hozni ő kegyelmének.

Továbbá én édes uram, nem tudom, ha Kd rám haragudt, hogy az fiam bejettő előtt két emberem is jett be, hogy Kd csak egy levelet sem kilde, kiben íratta volna Kd csak az Kd és asszonyom és az édes kis úr egészségét. Kd, mégis mondhatnám, hogy levelet kildett Kd, jóllehet az Kd én rám való haragának, látja Isten, soha okot nem akartam adni, hanem ha az én értelmem nélkül tudatlanságomban vétettem volna Kdnek. Azból Kdtől az Istenért is bocsánatot kérek, ha mit vétettem Kd ellen, lehet is penik, hogy eleget vétettem Kd ellen, de azt Kd tudatlanságomnak vélje, mert, látja Isten, akaratom szerint nem míveltem olyat, kit tudtam volna, hogy Kdnek ellene legyen. Azért mégis kenyergek Kdnek, hogy az Istenért Kd én nekem megbocsásson. Továbbá fiam felől mi állapotban legyen ő felségénél, mast nem írhatok Kdnek róla, mert mast oda vagyon ő felségéhez Fejérvárra. Írtam nekin, hogy ír(j)on az ő állapotjáról Kdnek. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet jó egészségben nagy sok esztendeik mind az Kd szerehues társával és egyetlen egy fiával egyetemben.

Ez levél költ Fogarasban, szent Mihály havának második napján 1560.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(A cím híján sajátkezű).

1561. október 24.

Tekéntetes, nagyságos uram. Isten imádságom stb. Ím fiammal egyetembe te Nagyságodhoz köldettünk az mi szolgálóinkat Péter dejákat Pálossy Miklóssal és Demsedi Mártonnyal egyetembe ez okáért, hogy az én fiam Istennek szerzése szerént meg akar házasolnia és akarja az Nagyságos Banffy László leányát vennie, ki vagyon az cseh király udvarába, királyné asszonynyal, Anna asszonynyal. Kit te Nagyságodnak ennek előtte azért nem jelentettünk meg, hogy mivel ebben fiam itt ben bizonyos akart lennie, hogy te Nagyságodnak bizonytalan dolgot ne írjon. Azért fiam immár ennek végére ment, hogy az leányasszonyt neki adják. De még ebben végi nincsen, mert te Nagyságodat akartok ebbe az dologba meglehnye, mert sok okai vannak annak, hogy te Nagyságodat kellett nekünk ebben az dologba meglelnünk, mert hogy te Nagyságod én nekem gyermekségem olta fogva gondviselőm volt és jó akaróm mind ez óráiglan és az én fiamat is, ki Nagyságodnak is fia és szolgálja, Nagyságod tartotta, nevelte és gondját viselte, ki mind ennek felette az én szerelmes megholt uram és az te Nagyságod közett, ki atyjafiúság volt. Azért kenyergek Nagyságodnak, hogy Nagyságod venné fel az én fiamnak ebbeli tisztességének gondját és te Nagyságod ez dolgot vinnyeje véghez. Mégy (így) ebben is kenyergek te Nagyságodnak, hogy Isten kegyelmességéből ez dolgot véghez viszi te Nagyságod, az meggyezésének is napja ne halasztatnejék, mert az, hogy az mi fejedelmünktől is nem engedtetik, hogy az mi szolgálóink oda ki sokáig késsenek. Más az, hogy én is immár betekes ember vagyok, bizon hogy immár egynéhányszor terténtenek oly betegségim, hogy sem magamnak, sem másnak nem voltam reménység az én életemnek megfordulásába. Azért

kívánnám az úr Istentől, hogy láthatnám fiamnak ebbeli öremét, mert egy nap csak meghalok, oly beteges vagyok.

Azért te Nagyságodhoz mégis azon kenyergek, hogy te Nagyságod az napot végeznéje úgy, hogy még az mi szolgálók bejünnének és az után két vagy három hét mulván, mikorra kijutnának ismét az mi emberink, hogy ennyi ödet fogva be, ha László uram rejá engedelmes lenne. Mivel hogy itt az országba, ha egy kevésbé csendessék vagy, hamar ismétlen háboru indol. Az úr Isten tartsa meg Nagyságodat sok esztendeiglen jó egészségben minden javával. Datum ex castro nostro Fogaras 24. die menssis octobris anni 1561.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(Az aláírás kivételével idegen kéz írása).

1561.

Majláth Istvánné Nádasdy Tamásnének.

Tekéntetes, nagyságos asszonyom, szolgálatomnak utána kívánnám az te Kd jó egészségét hallanom, mind az te Kd szerelmes urával, ki énnekem is szerelmes uram és bágyám, és az egyetlen egy édes fiával egyetembe. Istennek kegyelmes-ségéből én is mast egészsebbe vagyok mind gyermekeimmel egyetembe.

Továbbá, szerelmes asszonyom az én fiam Majlát Gábriel, ki te Kdnek is fia és szolgálja meg akar házasolni Istennek szerzése szerint, és akarta Bánffy László uram leányát venni; mely dolognak immár végére ment, hogy nekin adják, kiben még vég nincs, hanem uramnak kenyergettink, hogy ő kme vékhez vinnéje, és hogy ebbeli szándokát fiamnak még nem jelentették, ez volt oka, hogy tudtok, hogy uramnak mindenkor szántalan gondjai vannak, másért, hogy mivel te Kdnek is nem ideken az leányasszony, hanem Kd agyafia; tudtok, hogy Kteknek nem leszzen ellene, és ezért ment erőszér (így) ez dolognak végére; ha neki adják, úgy akarták ez dolgot Kteknek tudtára adniuk, hogy mivel bizonyost dolgot írhatnak Kteknek. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet minden javába

jó egészségbe nagy sok esztendeik, mind az te Kd szerelmes urával és az egyetlen egy szerelmes fiával egyetembe. Kdnek megszolgálom, mon(d)ja Kd szolgálatomat uramnak, és az édes fiát Kd én képembe esőkolgassa meg; tudom, hogy én immár soha nem látom Kteket, mert igen megbetekeresülök: szemem miatt is vagyon esztendei, hogy igen nehezen vo(l)tam; látja isten, ez levelet is alik végezhetem el; mégis az úr Isten tartsa meg Kdet én édes asszonyom 1561.

Az te Kd

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

Továbbá kérem Kdet, mint szerelmes asszonyomat, kildjen Kd énekem egy kevés ispikanard ola(j)t, mert itt nem tehetem szerét, megszolgálom Kdnek, ha kild Kd.

(A cím híjján sajátkezü).

1562. július 23.

Majláth Istvánné özv. Nádasdy Tamásnénak.

Tekéntes, nagyságos és én nekem szerelmes asszonyom. Szolgálatomnak utánna (így) kívánnám az teh Kd egészségét mind az Kd egyetlen egy fiával egyetembe. Továbbá értem, hogy az Kd szelelmes urát, az én egyetlen egy bágyamat az úr Isten ez vilákból kivette, kin én nekem mind eleitől fogva való keserőségem megújola, mert én nekem mind az én szerelmes meghult uram és agyám újonan holt meg. De mit mívelhetünk tebbet, hanem hogy csak az Istenre kell mindent hadnu(n)k, mert mindeneknek úgy kell lenni, az mint az Isten akarja. Azért kérem Kdet, mint szerelmes asszonyomat, hogy Kd én nekem megbocsásson, mert Kdnél eznek az értelme. Kdet kérem mint szerelmes asszonyomat az Istenért, hogyha eddik meglábalhatta az keserőséget, kiben én kétes vagyok az Kd természetit tudván, Kd tekintse meg az egyetlen egy fiadat, hogy Kd kinnyebbétse az Kd keserőségét az egyetlen egy fiadra nézve, hogy ne kellessék szolka kézre maradni, mert azt Kd magárul tudhatja, mi legyen úr gyermekének szolgára kézre (így) maradni.

Azon is kérem Kdet, hogy Kd én nekem megbocsásson, hogy én Kdnek bévebben nem írhatok, mert azt nem tudom mikor lett az édes uram bágyám halála, de én nekem még igen új az én kerőségem és ez az oka, hogy nem írhatok Kdnek tebet. Továbbá az úr Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendeik mindaz egyetlen egy fiával egyetembe nagy sok esztendeik jó egészségbe. Ez levél költ Fogarasba szen(t) Jakap nap előtt való csötörteken 1562.

Az teh Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

(A cím híjján sajátkezű).

IV. Nádasdy Ferencz levelei anyjához.

1565. november 29.

Szolgálatomat írom Kdnek, mint szerelmes asszonyomnak, anyámnak. Továbbá azt írhatom Kdnek, hogy Istennek kegyelmességéből én jó egészségbe vagyok. Kívánom az Kd egészségét szívem szerint hallanom. Tovább mast oly hírünk ninesen, kit Kdnek meg kellene jelentenem, és ha valami oly dolog történnék Kdnek írnam. Továbbá kívánnám az úr Istentől, hogy Kdet az úr Isten hozná békével haza. Mast Kdnek semmi oly hírt nem tudok írni. Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendeig. Ez levél költ Sárvárat szentandrás hónap 29. napján. Anno 1565.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia Nádasdi Ferencz
manu propria.

Kivül: Ez levél adassék az Nagyságos Kanisai Orsolla asszonynak, nekem szerelmes asszonyomnak és anyámnak tulajdon kezében.

(Sajátkezű).

1567. január 17.

Generosa charissimaque mater. Post fidelissimorum servitiõrum perpetuam humillimamque commendationem. Si vales, quod a deo optimo maximo Tuæ Generositati ejusque familiae toto pectore exopto, bene est, ego, sit laus summo creatori, bene valeo, nec frustra consummo tempus, sed quotidie latine et germanice, quantum in me est, aliquid disco. Sed praecepue ex libro dei, qui ut manibus meis ne excidat, nec ab ore meo recedat, verbum suum in tota vita mea votum vovi

deo excelso, quia statim finis erit hujus mundi et brevissimae vitae nostrae, nam etiam si multum viverem respectu hujus temporis tamen ad summum sexaginta anni restarent, qui in manu dei sunt et omnia praetereunt nisi verbum Domini manet in aeternum. Itaque non credo voluptuosiores et meliores vitam esse in hoc saeculo, quam quae secundum praecepta dei instituitur. Elapsis hisce diebus ex capite 28. Deuteronomii perlegi, quo modo benedicat Dominus eis, qui voluerint custodire praecepta sua, faciam te, inquit, excelsiorem cunctis gentibus, quae versantur in terra, si audieris vocem domini dei tui. Et venient super te universae benedictiones istae. Benedictus tu in civitate et benedictus in agro. Benedictus fructus ventris tui et benedictae reliquiae tuae. Dabit tibi dominus inimicos tuos, qui per unam viam venient contra te et per septem fugient a facie tua. Quid si vero audire nolueris vocem domini dei tui, venient, inquit, super te omnes maledictiones istae. Maledictus eris in civitate, maledictus in agro, maledictum horreum tuum, maledictum semen tuum: maledictus fructus ventris tui, maledictae omnes reliquiae tuae, mittet Dominus super te famem et esuriem, donec conterat te et perdat velociter propter adinventiones tuas pessimas, in quibus reliquisti me. Adjunget tibi Dominus pestilentiam, percutiet te egestate, feбри et frigore et ardore et aestu et aere corrupto ac rubigine. Et dabit te dominus inimicis tuis, per unam viam egrederis contra eos et per septem fugies a facie eorum, et dispergeris per omnia regna terrae, eritque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus coeli et bestiis terrae et non sit, qui abigat. Tales maledictiones horrendae infinitae sunt in eodem capite, si quis voluerit legere, inveniet. Sed hoc ipsum valde miror, quod cum deus omnia bona promittat eis, qui vocem ejus audierint: vicissim omnibus maledictionibus comminetur illis, qui obedire voci ejus noluerint. Haec omnia homines audiunt et intelligunt et tamen nolunt obedire voci dei, valde clamamus conquerimur, periclitamur, videmus quotidie nostras perditiones, tamen nondum servamus mandata Domini nostri, sed eodem modo in veteribus et consuetis peccatis quotidie versamur. Certo video, quod si vellemus, deo volente possumus defendere nos met ipsos ab inimicis nostris, sed nec princeps, nec Domi-

mus ullus, nec iudices populorum curant emendare vitam suam et subditos suos in timore dei regere. Sed forsán aliquis dixerit, non esse opus hominibus conatu super praecepta dei, quia nemo potest his satis facere. Verum est, quod nemo potest decalago dei spiritualiter satisfacere sed nisi rectione locomotive possimus praecepta dei utcunque praestare non praecepisset altissimus ea, quae praecepit, quia si non haberemus externas vires qualescunque praestandi (quod ad externam obedientiam attinet) aut inchoandi mandata dei frustra tanta severitate mandarentur nec obligaret nos. Si vero quis dicat benedictiones et maledictiones in lege dei intelligi tantum spiritualiter, id ipsum pernego. Nam si spiritualiter tantum intelligi velit, tam frequenter non recordaretur horum bonorum corporalium, vini, frumenti, olei, abundantiae et permutationis et victoriae nostrae super hostes. Econtra omnes misérias, infirmitates ulcera Aegypti quae latae fusaeque recensentur.

Sed ita possumus intelligere ex integra historia, quia quandocunque Israel vixit secundum mandata dei, tunc semper vicit hostes suos. Sed quando peccatum commisit, populus semper superatus est ab hoste. Sicut legere est saepe sortem misisse filios Israel ad inveniendá peccata inventoque reo et punito rursus superiores factos esse. Et si autem mea nihil refert, quid quisque sentiat, tamen ego credo, quod si nos Ungari, qui relictí sumus in filium dei tantum, quod crucifixus est pro nobis nostram salutem collocaremus et sic viveremus, sicut deus imperat, certe appraehenderent nos benedictiones istae, quas deus nobis promittit et quando thurei adversum nos per unam viam venirent, cum iremus ad eos, etiam si pauci essemus perterri fierent ipsi et per septem vias fugerent a facie nostra et unus ex nobis mille fugaret, sed quia non ambulamus in viis domini e contrario agitur nobiscum. Quare orandus est deus propter merita filii sui, ut Christianos principes et duces excitet, qui custodire faciant mandata dei, cum suis quantum fieri potest et nobis vivis sit pax in nostris haereditatibus, ut verbum dei audire et recte instituti in vera doctrina ex hac valle miseriarum in aeternam quietem, in vera invocatione filii dei migrare possimus. Valere

eandem unacum tota sua familia foelicissime exopto 17. januarii 1567.

E. T. G.

Servitor et filius

Franciscus Nádasdi.

Kivül: Generosae ac Magnificae Dominae Ursulae Kanisai etc. matri meae charissimae.

1567. augusztus 20.

Örökké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Ím küldtem Kdnek ugyanazon iskátulákba, az kikbe Kd nekem az baraczkot küldötte igen jó és szép leves körtvélt. Továbbá az karvoly felől és az agarak felől Kd tegyen választ nekem. Isten tartsa meg Kdet minden javaival. Datum Viennae Austriae 20. augusti 1567.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdy Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. január 9.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Az úr Istentől Kdnek kívánok minden hozzátartozóival egyetemben nagy jó egészséget. Én háláá Istennek itt mind az uraimval egyetemben jó egészségbe vagyok. Ím az Kd parancsolatja szerént alaküldöttem Balog Benedeket, kérem Kdet, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd űtet meg ne nyomorítsa, mert Kd bizonynyal meghigye, hogy minden dolognak oka Sbardalath volt, mert fülemmel hallottam, minemű undok szitkokkal illette Ágoston, mely szitkokért embernek meg is illenék hálnia. Az gyűlés minden bizonynyal elhaladott. Az hallom, hogy Kelemen el akar hadni bennünk, Kdet kérem mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd én érettem tegye följobb valamenynyivel fizetését, hogy megmaradhasson

nelunk (így), mert nekem is immár napról-napra jobban kell kedvemnek az vigaság és ugyan laknék itt Bécsben velem. Isten tartsa meg Kdet. Datum Vienne Austriae 9. Januarii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria

(Sajátkezű).

*1568. január 17.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után az úristentől Kdnek kívánok minden hozzátartozóival öszve nagy jó egészséget. Én hála istennek itt mind az uraimval egyetemben jól vagyok. Továbbá Kdnek most egyéb hírt nem írhatok, hanem hogy az Károly herczek egészségbe jutott be Spániában és hónap után ismét elbocsátja az követet ú fölsége. Ezt akarám Kdnek tudtára adnom. Ha egyéb hírem leszen, hát ismét megírom Kdnek. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 17. Januarii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz manu propria.

(Sajátkezű).

1568. január 29.

Éltemig való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Az úr Istentől kívánok Kdnek minden hozzátartozóival öszve nagy jó egészséget. Én háláa Istennek jó egészségbe vagyok. Továbbá az én tisztem szerint minden nap igen tanulok, ma is tanulám az Isten kenyvéből az bibliából Salamonnak 2 könyvének I. részéből, hogy minden ez világi dolgok csak hévságok, azért senkinek nem kell valamin fölöttébb igyekezni, hanem csak az úr Isten igéjének tanulásán és annak megtartá-

sán. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 29. januarii Anno Domini 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdy Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1568. február 20.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Az úr Istentől kevánok Kdnek nagy jó egészséget. Én háláa az úr Istennek itt mind Kristóf urammal egyetembe jól vagyok. Kevánom valáa az úr Istentül, hogy Miklós uram felől jobb hírt hallhatnék, de úgy legyen, mint az úr Istennek kegyelmes akaratja. Kdet vígan várjok ide Csepregre mára. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Chepreg 20. februarii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

*1568. márczius 15.

Erekké való hívséges szolgálatomnak *stb.* Én hálá legyen az úristennek itt mind az enyéimvel öszve nagy jó egészségbe vagyok. Az Kd parancsolatja szerint mindeneket röviden megmondtam Mollar (Molard) urannak; ű azt mondja, hogy ű Kdnek eremest akar szolgálni mint bízott asszonyának és anyjának. Kdnek egyéb hírt nem írhatok, hanem hogy az János király fia legelőször is Kisvárdát akarja megszállani. Továbbá Túke Benedek kéré engem, hogy Kdnek írnék mellette, hogy Kd adatna valami etetni való zabot neki, mert mast ű az mi dolga vagyon, azt sollicitálni reméni, hogy jó vég leszen benne. Én is kérem Kdet hogy Kd én értem ne

hagyja. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 15. Martii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdy Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. márczius 28.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Az úr Istentől kevánok Kdnek minden jó egészséget, én háláá Istennek jó egészségben vagyok. Továbbá az én tiszttem szerint minden nap igen tanulok mind deákul s mind németül, az mi életemnek jobbítására tartozik, ma is tanulám az bibliából az Isten könyvéből Salamon ötödik könyvének 9 részéből, hogy embernek nem kell régi barátját új barátért megamni, mert az új barát ullyan mint az új bor, és hogy el kell az gonosz személyt távoztatni, kinek eltávoztathatására napo(n)ként kérem az Istennek szent lelkét. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 28. martii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdy Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. április 2.

Éltemig való hívséges szolgálatomnak utána. Az úr Istentől kevánok Kdnek minden jó egészséget. Én háláá Istennek jó egészségben vagyok. Továbbá az mi szegény jobbágyiunknak egy társoknak az gabona hordásban egy lova holt meg, mely szegény emberről Ferencz urambak is írtam, de akarám Kdnek is tudtára adni, hogy Kd is hagyja meg Ferencz urannak, hogy megadassa szegénynek az ű kárát, mert Isten ellen való dolog volna, ha mást nem aduánk szegénynek érte, miért hogy az mi szolgálatunkon holt meg lova. Isten

tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 2. aprilis
Anno 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. április 7.

Örökké való hívséges szolgálatomnak utána. Az úr Istentől kevánok Kdnek nagy jó egészséget, én háláá Istennek jó egészségben vagyok. Továbbá az én tisztem szerint minden nap igen tanulok mind deákul s mind penig németől. Az mi életemnek megjobbítására és igazgatására tartozik, ma is tanulom az Isten könyvéből az bibliából, Salamon ötödik könyvének 18 részéből, hogy csak egyedől az Isten mondatik igaznak. És hogy mindenkor szintelen imádkoznunk kell szivünkben. Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségben. Datum Viennae Austriae 7. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. április 11.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána. Az úr Istentől kevánok Kdnek nagy jó egészséget. Én háláá istennek jó egészségben vagyok. Továbbá én az én tisztem szerint minden nap igen tanulok mind deákol s mind penig németől. Az mi az német szóra tartozik, minden nap többet többet tanulok. Az mi penig életemnek megjobbítására tartozik, ma is tanulám az Isten könyvéből az bibliából Salomon ötödik könyvének 21 részéből, hogy el kell távoztatnunk az bint, azért mert hogy az szentlélek íratta ezt meg mi nekünk az az bínnek eltávoztatására. Illik, hogy eltávoztassok az bint, mert az ki az Isten igéjét meg nem fogadja, nem tartja, nin-

csen az Istentől, mint Jo. 8 mondja az úr Isten. Mi fogadjok meg is tartsok, hogy Istentől legyünk. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 11. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdy Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. április 12.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána. Én háláá az úr Istennek jó egészségbe vagyok. Továbbá Kdnek hírt egyebet nem írhatok, hanem hogy János király fia ez elmúlt szent Gergely pápa napjára mind öszvegyőtette volt az ő uraságában való prédikátorokat és az Blandrata nevű eretneket ki az szent háromságot tagadta, Isten által meggyőzték, mind az ő degleletes tudományához hajlott pártosival, mely dolgot az Erdélyi István deák nyilvánban megírt Kdnek, kinek levélét meg is küldtem Kdnek. Isten tartsa meg te Kdet nagy jó egészségben. Datum Viennae Austriae 12 aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdy Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. április 14.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána. Az úr istentől kívánok Kdnek nagy jó egészséget. Én háláá Istennek jó egészségben vagyok. Továbbá Kd azt kívánja én tülem, hogy én minden nap egy levelet írjak Kdnek, én azt még minden nap nagy jó kedddel és szeretettel megníveltem, én is azt várnám viszontak Kdtől, hogyha minden levelemre választ nem tehet is Kd, hát minden három levelemre választ tegyen

Kd. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 14. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.
(Sajátkezű). •

*1568. április 15.

Erekké való szolgálatomnak utánna stb. Én hálá istennek jó egészségben vagyok. Továbbá én míg az szegény ember itt volt, minden segítséggel voltam neki; valamivel én tülem lehetett; mind császár ú fölsége előtt s mind egyebött, valahun illet. Immár te Ktek dolga hogy ezután ne hagyja Ktek szegényt olyan nagy nyomorúságban mint ezelőtt volt és viseltessen gondot Kd reá hogy útet megalégétsék az ú suhodalmaról és az elvett pénzt is megadják neki. Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségben. Datum Viennae Austriae 15. April 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.
(Sajátkezű.)

1568. április 16.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utánna stb. Én háláa Istennek itt minden hozzám tartozókval egyetemben jó egészségben vagyok. Továbbá kérem Kdet; mint szerelmes aszszonyomat és szerelmes anyámat, hogy Kd én érettem legyen minden segítséggel Zichy György uramnak, mert más az, hogy atyánkfia es és annak fölötte jámborul szolgál. mind nekem s mind penig Kdnek. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 16. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.
(Sajátkezű.)

1568. április 18.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána. Én háláa Istennek jó egészségben vagyok, mely jó egészséget kívánok Kdnek is. Továbbá az Kd levelét vettem és megértettem, kiből írja Kd, hogy Kd kildött nekem egy vászon nadrágot és az kezkenőt is megkildötte Kd. Azon igyekezem Isten kegyelmességéből, hogy megszolgálhassam Kdnek az lúdfiakat is. Az Újhelben való menetel felől pedig az mit ír Kd, bizony eremest akarom, hogy elbocsátott Kd, de kérem Kdet, hogy Kd hamar felkildje Ferencz uramat, mert ne talán űk is elmennek hamar nap. Az minapiba is írtam vala Kdnek az köny(v) felől, hogy egyiket oda küldöm Khez, de bizony itt feledték volt, hanem ím most immár megküldtem Kdnek Vöcseitől, de egy pénzt sem adtam neki, mert még az gabonát el nem adták. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 18. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria

(Sajátkezű).

1568. április 20.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Én háláa az úr Istennek jó egészségbe vagyok. Továbbá Boescai György uram ígért vala nekem egy kéziat, még ez farsang előtt, kit ű kme ím nem rég küldte meg én nekem, és kére engem, hogy én írnék Kdnek, hogy Kd adatna neki egynihány ezer zsendelt, noha az előtt megígérte volt te Kd, de vélvén ű kme, hogy jobb leszen, ha én Kdnek ez felől írnék, úgy kére engemet.

Továbbá Kd küldje fel mentül hamarabb lehet, Zsemnyi Ferencz uramat, mert az császár ű felsége fiai elmennek Újhelben vagy csütörtöken vagy pénteken és mester uram azon kére engemet, hogy, ha lehet, hát együtt menjek velek. Isten

tartsa meg te Kdet nagy jó egészségben. Datum Viennae Austriae 20. aprilis 1868.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdy Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. április 21.

Erekké való hivséges szolgálatomnak utána stb. Én háláá Istennek itt mind az enyémvel öszve nagy jó egészségben vagyok.

Továbbá Kajetanus uram kéré engem, hogy secretariususa legyek ű kmének, hogy megírjam Kdnek, hogy török császár megbékélt Kazul pasával, kit minden ember csodál és egy szerecsen támadott reá, ki ű maga birodalma alatt volt. De niha oly hírt is költenek és hordoznak ünön magog (így) az törökök, kibé semmi nincsen, adná Isten, hogy űk egymásra támadnának, mert mikor az leszen derékképen, nyilván elvesz az ű birodalmok, Krisztus urunk beszéde szerént, minden ország valamely magában meghusonlik (így), el kell annak pusztulni. Ha azért igaz, hogy az terek is egymásra támadnak, el kell veszni az ű országoknak, de inkább még eddig mind öregbedett. Azért nem tudom, hogy ha igaz vagy nem, hogy az az szerecsen, ki az török birodalma alatt volt, az mostani terek császárra támadott volna. De ha való az, hogy az Kazulzullal megbékélt, bizony valamely felé az keresztyénekre hada leszen, kitől Isten ótamazzon. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 21. aprilis anno Domini 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdy Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. április 22.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Továbbá mastan hagyta el Prinyi György uramat egy inassa, ki bizony jámbornak tetszik nekem és mind jó német, magyar, deák és olaszul is ért keveset, ki ha te Kd akarná, eremest megmaradna. Lám ugyan mast ilyen szolga kellene nekünk, ki nyelveket tudna. E(z)t akarám Kdnek tudtára adni. Isten tartsa meg te Kdet jó egészségben. Datum Viennae Austriae 22. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.
(Sajátkezű).

1568. április 23.

Erekké való szolgálatomnak utána stb. Továbbá Kdnek egyéb hírt semmit sem írhatok, hanem, hogy Nagy István, az ki Komárban lakik, azt írja császárnak ü fölségének, hogy az követeket megtartóztatták Tolnan és hogy mi helen az körül befogják a budaiak lovokat, mindjártban Eger alá mennek, kit Isten ne engedjen nekik, mert ha Eger oda leszen, egész Magyarország az Dunán túl odaleszen. Isten tartsa meg Kdet nagy jó egészségben. Datum Viennae Austriae 23. aprilis 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.
(Sajátkezű).

1568. május 11.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána. stb. Továbbá az Kd levelét vettem és megértettem, melyben ír Kd én nekem az én elment mesterem felől, hogy én megfenyegettem volna, bizony valaki mondta Kdnek, nem mind úgy mondotta.

az mint az dolog volt, mert én még soha egy mesteremet sem fenyegettem meg, ezután sem fenyegetem, de mikor szemben-leszek Kddel, Isten kegyelmességéből, kit reménlek is, nyilvánban megbeszélem Kdnek. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujhel 11. maji 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdy Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. május 12.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Továbbá ma kimentem vala az császár ú felsége fiaival nyulászni, mindenikre egy-egy nyulat fogtunk és Ferencz uramnak megmondhatja Kd, hogy az ú kegyelme adta agárral nagy tisztességet vallottam, mert az császár ú folsége fiai előtt két nyulat fogott. Én minden nap igen tanulok az én tisztem szerint mind deákul s mind németől. Az mi az német szóra tartozik, immár is többet tudok németől, mintsem ennek előtte tudtam. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujhel 12. maji 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdy Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. május 13.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá én az én tisztem szerint minden nap igen tanulok mind deákul s mind penig németül. az mi az német szóra tartozik, az leczkében minden nap háromhoz és az után rendelt két óráig és mindenütt vagy deákul vagy németül szólok. hiszem Istent ú szent felségét, hogy megtanulom immár rövid

nap hozzá segélvén ű fölsége. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujhel 13. maji 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. május 15.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Továbbá megszolgálom Kdnek, hogy Kd ide kildette volt az barbélt, mert ugyan nem találtam volna itt jó fe mosatni való barbélt. Kérem Kdet, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd kildjön nekem valami bőrkapezát, mert egy szál sincsen. Isten tartsa meg Kegyelmedet. Datum Viennae Austriae 15. maji 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

*1568. május 18.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Én hála istennek jó egészségben vagyok, melyet kívánok Kdnek; továbbá én igen tanulok és az mester is jó kedvvel tanét. Ma kimenék isten akaratójából az császár fiaival. Az bokrétát penig, kit Kd Ágostontúl küldött vala, megszolgálom Kdnek. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujbely 18. Maii 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manupropria.

(Sajátkezű).

1568. május 21.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Az Kd levelét vettem és megértettem, melyben írja Kd, hogy

vasárnapra híjjam el vendégségben az polgárokat, akkor nem lehet, mint ez előtt való levelemben megírtam Kdnek, hanem ha lehet hát ez pünkösöd innepibe. Továbbá hofmester uramat tegnap megkérdeztem, mikor mennek el innejd az császár fiai. Azt mondá ű kme, hogy bizonyynyal nem tudja, de azt vélé, hogy pinkesdig vagy pinkesd után hamar nap, ha penig hívös idő leszen és esős, mint eddig volt, hát azt akarná ű, ha császár akarná, hogy ugyan sokáig itt maradnának. De viszontak, ha csak két vagy három napon levend is az nagy heűség, hát mindjárazt megírja az fejedelemnek, hogy elvigye innejd űket Bécsben, mert nem akarja, azt mondja, ha valami betegségek történik, hogy ű rá vessenek. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujhely 21. máji anno Domini 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. május 25.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Továbbá az én tisztem szerént minden nap igen tanulok mind deákul s mind németöl és mester uram is eremest és jó kedvvel tanét. Az én itt való gazdám az itt való város kamorásával ez minap nálam ebéllének és kérének, hogy írjak Kdnek mellettek, hogy Kd az hegyvámát megengedje nekik. Azért kérem Kdet, hogy Kd engedje meg nekik, mert minden jó akarattal vannak és kiváltképen az gazdám. Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendeig. Datum in Ujhely 25. Maii anno domini 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. június 7.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Kdnek azt írhatom az császár fiai elmenetele felől,

hogy azt mondják, hogy minden bizonynyal elmennek szombaton vagy hetfén, azért lássa Kd, ha az lovakat elkildje Kd, mert csötörtökön ott kellene lenniek Köröosztúrat és ha az elmenetel elhaladna szombatról, hát én megizenném. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujhel 7. junii 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. június 14.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá immár én csak egyedül maradtam árvává, mert immár az császár fiai elmentenek és csak egyedől vagyok immár. Kérem Kdet mind (így) szerelmes asszonyomat és édes anyámat, hogy Kd küldje az szekereket vagy holnap vagy szerdán, mert én bizony eremest mentem volna együtt az császár ú fölsége fiaival, de nem lehetett. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Ujhel 14. junii anno 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

*1568. június 22.

Erekké való hívséges szolgálatomnak stb. Továbbá én az Kd parancsolatja szerént Pestis (így) Kristófnak mindent, valamit parancsolt kegyelmed, megmondottam mind az semlyedarárul s mind az óráról. Az Csáky uram szolgája mondá, hogy levelet hozott volt nekem és Kd kezében adta volna; azt hiszem, hogy mikor ott valék Kdnél, elfeledte Kd megadni. Kdet kérem, hogy küldje meg Kd, tehessek választ neki reá. Továbbá ott nekem Keresztúrat egy könyvem maradott, mely nincsen háltyába (= hártýába) kötve, hanem csak két árkus

vagyon összekötvén. kin írtam is immár; kérem Kdet. hogy Kd kerestesse meg az én házamban és kildje föl, mert nem lehetek nála nekül. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 22. Junii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1568. június 26.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Keresztúrat az mely német gyermeket Ádám hozott vala oda, hozzám még sem hozták meg és az apja azt mondja vala, hogy harmad nap mulva fölhozza. Ha Kd jó akaratja volna, Kd izenne az atyjának, hogy hoznája föl immár, mert igen szikséges volna. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 26. junii anno domini 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

*1568. június 28.

Erekké való hívséges szolgálatomnak stb. Továbbá az Kd levelét vettem és megértettem, melyben paranesol Kd nekem, hogy megírjam Kdnek, ha mégis olyan kevés étellel vagyok-e, mint akkor, mikor Kdnél voltam. Én nem tudom, mi lelt vala ott, de itt immár jobban ehetem, kit Kd megért Kelementől is. Az muskatály körtvélyt megszolgálom Kdnek. Továbbá kérem Kdet, hogy Kd küldjön nekem egy karvolyt és egy sprinczet, kit én erekké megszolgálhassak Kdnek. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 28. Junii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

*1568. július 4.

Erekké való hívséges szolgálatomnak stb. Továbbá az szarvashúst és az dánvadat megszolgálom Kdnek. Svendi urannak nem tetszék nekünk hogy küldjünk, hanem egri püspök urannak és Lisztius urannak küldöttem. Az körtvélyt is megszolgálom Kdnek, ha Isten megtart. Kelemen megadá az pénzt és én is megadám mesterurannak. Zréni uramat el akarom hínni, de elment immár. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae 4. Julii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1568. július 14.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá az mint egyebektől értem, azt hallom, hogy Sibolti Demeter uram, ki ez előtt nekem mesterem vala, mindent pénzben veszen és munkájával szerez, mely dolog, ha igaz, bizony nem jó. Kérem Kdet, hogy Kd megtekéntvén az ű munkáját és jámborul való tanétását, Kd tudakozzék meg róla, ha valami nyomoruságba vagyon és ne hagyja Kd, mert bizony ha az űr Isten megtart, egy mesteremnek sem akarok hálaadatlan lennem, mert Isten megbintetne s emberek elétt is szidalmamra lenne én nekem. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 14. julii 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1568. július 19.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá az te Kd levelét vettem és megérttettem, melyben ír Kd nekem, hogy Kd még eddig nem hatta Demeter mestert, azt Kd jól tette és ezután is ne hagyja Kd szükségében. Holott azt mondja Kd, hogy senki nem élhet munka nélkül, az igaz és úgy vagyon. Az dinnyéket megszolgálom Kdnek, ha Isten megtart, melyben Listius uramnak is négyet hozattam vala Nikoletomban, mert tegnap mind ebéden vacsorán nála voltam. Az én mosónom (így) könyörög, hogy haza bocsássam, mert minden marhája kin vesz, ha el nem bocsátom, és azt is mondja, hogy segédet es hozna magának, mert nem bírja egyedül az munkát. Ha penig Kd alá nem bocsátja, hát azt mondja, hogy Sárváratt vagyon egy fia, ki darabontul szolgál ott, ottan csak azt bocsáttatná Kd el. Azért kérem Kdet, hogy Kd bocsássa haza vagy magát, vagy az fiát és az aratásban segíttesse meg Kd szegényt három vagy négy emberrel. Isten tartsa meg Kdet nagy sok jó esztendőig. Datum Viennae Austriae 19. julii anno 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. július 21.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Az Kd levelét vettem és megérttettem, melybe parancsol Kd nekem, hogy mindenkort küldjek az gyümölcsben, az kit Kd küld, Molarné asszonyomnak és Bottyányiné asszonyomnak. Eddig még egyiket sem feledték, hanem csak hogy mast utószor, az ki dinnyét Kd küldett volt, abból feledték volt el Molarné asszonyomat, de Bottyányi asszonyomnak mindazáltal küldtünk benne. Továbbá Kdnek megszolgálám, ha immár megküldené Kd az karvolyokat és az sprinczeket, mert nekem még Kelemen mondta vala, hogy Kd három karvolyt és két

sprinczet küld. Azért Kdet kérem, hogy Kd küldje meg rövid nap, mert innár ideje volna tanétani űket. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 21. julii 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. július 30.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Giczi Farkas uram írt én nekem egy levelet, kiben ír én nekem az ló felől, az kit Tarnóczy uram fölhozott és az több lovakról is, kikért törököt bocsátott és az ki mast nála vagyon, arról is. Mely ugyanazon levélben ír ű kme nekem és kér is, hogy írnék Kdnek mellette, hogy Horpácson az pap sellyérit Kd adná neki, csak addig, míg pap találkoznék, oda, hogy mégis lennének segédöl oda Gokánfalvára ű kmének. Kérem én is Kdet, hogy Kd én érettem adja oda ű kmének, mert az én ítéletem szerint esnek ítélem. Tarnóczy Jakap u Ferencz uram kérésére ígért volt egy lovat ű kmének, kit fogoly száz forintban hozna, ki még nem találkozott oly, ki még meghozta volna. Egy töröke vagyon mast Kdnek, ki száznyolczvan forintban sarczolt meg, ki egy lovat ígért. Kére engemet ű kme, hogy írnék Kdnek mellette, hogy Kd adná neki azt, mert azt mondja, hogy ha valami oly jó lovat hozna, ki nekem való volna, hát nem tiltaná meg tőlem. Azért kérem Kdet, mert hogy ollyen igen bizon Jakap uram az én könyörgésemben, hogy Kd adja neki, hogy lássa, hogy nem keveset fog az én könyörgésem Kdnél. Isten tartsa meg Kegyelmedet. Datum Viennae Austriae 30. julii anno domini 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. augusztus 7.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Török Ferencz uram jöve ma hozzám, hogy el akara menni és ajándékoza meg egy szép török agárral. Mondá ű kme azt is, hogy én nekem hozott onnadjel belől egy szép poroszkát, azt is mondá ű kme, hogy mindjára érte küldjek. Akarok vala írnom Ferencz uramnak felőle, hogy érte küldjön, de merthogy Ferencz uramat értem ott nem lenni Keresztúrat, úgy készerétem Kdnek írnom, kiért Kd megbocsássa, hogy Kdet ezzel bántom most, Kdet kérem, hogy ugyan mast Ferencz urammal egyetembe egy embert bocsásson alá Kd Pápára, mert ha most Kd érte nem küld, Ferencz uram nem lesz otthon, Kanizsára megyen. Kd azt is hagyja meg az embernek, az ki érte megyen, hogy hozza szépen, meg ne sértse az útban és mihelt meghozzák, azonnal Kd küldje föl. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 7. augusti 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. augusztus 13.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Az Kd leveléből értem, hogy Kd immár meggyógyult, kin igen örülök; azt is értem, hogy még az feje fáj Kdnek, kin kérem az úr Istent éjjel nappal, hogy azból is meggyógyítsa Kegyelmedet. Továbbá Kd az supplicatiót ne késlelje, hanem Kd küldje föl vagy szombaton vagy vasárnapon, mert ha addig el nem hozzák, hát osztán császárnak sok egyéb dolga lesz. Mollarné asszonyom is azt mondotta, hogy vasárnap ebédkorra, ha nem előbb is, itt kellene lenni. Ezt akarám Kd tudtára adni. Isten

tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 13. augusti 1568.

(Az egészen sajátkezűleg írt levél alól hiányzik az aláírás).

1568. augusztus 14.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá az Kd parancsolatja szerint ma elmentem vala hét óra után Möllar uramhoz és neki adám az levelet és megolvasá mind az levelet s mind az supplicatiót és Kdnek szolgálatát ajánlá és jóváhagyá az supplicatiót, mondá, hogy beadja császárnak ű fölségének. Azt is parancsolá ű kme, hogy megírjam Kdnek, hogy császárnénak is szól, hogy szólljon Kdért császárnak, mint ez előtt. Török Ferencz uram még itt fön megmondta vala, hogy egy poroczkát ad, én ugyanakkor mentől jobban tudtam, megköszöntem ű kmének. Ezt akarom Kdnek tudtára adnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 14. augusti 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. augusztus 23.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Az Kd levelét vettem és megértettem, melyben ír nekem Kd, hogy immár Kd lábbon jár, melyen bizony nagy eremem volt. Holott Kd ír nekem az pénzről, István uram nekem az Kd izenetit megmondotta, de noha szikség mast Kdnek az pénz, mindazáltal megküldhetné Kd én nekem, mert még el nem fogy az egy mostani költség es. Továbbá Möllar uram Kdnek szolgálatját ajánlja és hagyja ű kme, hogy megírjam Kdnek, hogy még semmi választja nincs ű fölségétől az Csejte dolgáról, de császár ű fölsége mindennel ajánlotta magát és azt mondá Möllar uram, hogy ott volt, mikor császárné szólt Kd-

ért császár ű fölségének és császár minden kegyelmességével ajánlotta magát. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 23. augusti 1568.

Az te Kegyelmed
szolgája és fia
Nádasdi Ferencz
mana propria.

(Sajátkezű).

1568. augusztus 27.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Továbbá mast Kdnek egyéb hírt nem írhatok, hanem hogy azt mondják közönséggel, hogy az Imperium föltámadott császár ű fölsége ellen és hogy hada lenne császárnak rájok. Ezt akarám Kdnek tudtára adom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 27. augusti 1568.

Az te Kegyelmed
szolgái és fia
Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. augusztus 29.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Az Kd levelét vettem és megértettem, melyben ír Kd nekem az Sbardonatt felől, azt én megeselekedtem az Kd parancsolatja szerint. A mit Kd nekem izent és írt is, bizony bínöm abban nincsen, mert én soha azt nem mertem volna míelni, ha Ferencz uram nem mondotta volna, minthogy ez előtt nem níveltem. Az hat tallért megszolgálom Kdnek, mint szerelmes asszonyomnak és anyámnak. Továbbá én nekem nincsen egyéb tanuló házam télre az Bocskay uraménál, mert mester uram engem nem tanét ott, az hun ez előtt tanultam, az mely házba penig mastan vagyok, az télre nem jó, ezt akarám Kd-

nek tudtára adnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 29. augusti 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1568. augusztus 30.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb
Továbbá János deák könyörge nekem, hogy írnék Kdnek ű
mellette az puszta hel felől, kit Kd Horpácson adott volt neki
és csak szántani való földe sincsen az mint kellene. Könyörög
Kdnek én általam és én is kérem Kdet, hogyha mast minde-
nestől meg nem adják is nekit (így), mégis Kd én értem mas-
tan adasson még egy fertált hozzá, hogy lehessen több szántó-
földe. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 30.
augusti 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. szeptember 3.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után.
Az úr Istentől kívánok Kdnek minden hozzátartozóival öszve
nagy jó egészséget. Én háláa Istennek itt mind az enyéim-
vel egyetemben jól vagyok. Kdnek megszolgálom az baracz-
kot, mint szerelmes asszonyomnak és anyámnak. Az Kd pa-
rancsolatja szerint kildtem volna az császár fiainak benne,
de az mint értem, immár az piacon is eleget árulnak. Isten

tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 3. septembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

*1568. szeptember 9.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után *stb.* Továbbá Mollár (= *Molard*) uram énnekem csudálatos dolgot monda, kit én ezelőtt hírrel sem hallottam vala; mely dolgot parancsolá, hogy Kdnek megírjak. Az dolog penig ez: azt mondá ű kme, hogy császár ű fölsége mondta volna neki, hogy Kd egy ujhelyi polgárt fogatott volna meg; császár azt mondá, hogy Kd elbocsáttassa az embert, mert az austriabeli precessorokban haragusznak némelyek és azt mondják, hogy ha ezt kezdi kegyelmed mívelni, hát be nem veszik Kdet; azt is mondta császár, hogy ne erővel, hanem törvénnyel; mert ha valami gonosszal illették Kdet az polgárok, hát Kdnek ű fölségét kellett volna megtalálni róla. Az én betegségemnek meg nem írásáért, az mint az Kd leveléből értem, Kd nehezten én reám; én azt azért nem írtam meg, mert tudtam hogy nem valami ártalmas betegség, mert csak csemerlés volt, és egy keveset hánytam; ezután ha ennél kisebb volna is, megírom Kdnek. Az baraczkot megszolgálom Kdnek, mint szerelmes asszonyom anyámnak. *stb.* Datum Viennae Austriae 9. Sept. 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. szeptember 21.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb.
 Az Kd levelét vettem és megértettem, melyben ír Kd nekem,
 hogy az polgár megfogásáról semmit nem írtam volna Kdnek.
 Ma vagyon immár hatod napja, hogy minden állatja szerint
 megírtam Kdnek az dolgot, mely levél hiszem hogy eddig ott
 Kdnél vagyon, mert akkor ment el az levélvivő ember Keresztúrról,
 mikor Balázs deák onnét elindult. Adja az úr Isten,
 hogy immár Kd ugyan jó megállapodott erővel jöhessen vissza
 Keresztúrra. Isten tartsa meg Kdet nagy sok esztendőig.
 Datum Viennae Austriae 21. septembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
 manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. november 2.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb.
 Továbbá én tegnap ide érkezém egy óra koron, jó egészségben
 mindnyáján, kiért dicsértessék Isten ű szent fölsége. Az Kd
 parancsolatja szerint azon igyekezem, Isten ű szent fölsége
 velem levén, érte leszek mind az német szó tanulásáért s mind
 penig deákságért, azon is leszek, hogy Kdet Isten akaratjából
 vigasztaljam minden jó hirem hallásával. Isten tartsa meg
 Kdet. Datum Viennae Austriae 2. novembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
 manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. november 18.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Én háláá Istennek egyébképen jól vagyok, hanem csak hogy hurutok egy kevésnyire, de abból hiszem, hogy semmi nyavalyám nem lesz. Az Kd levelét vettem és megértettem, melyben parancsolja Kd, hogy az fiatal fákat bemutassam ű fölségének. Az te Kd parancsolatja szerint mindjára bevitem s az levelet is megadám ű fölségének. Azt monda, hogy megmondám neki, hogy elhozták immár, hogy jól vagyon és azt is monda ű fölsége, hogy meglátja és választ is teszen az te Kd levelére. Ezt akarám Kdnek tudtára adnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 18. novembris anno 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

Továbbá az Szlúni uram bátyám levelére az minemő választ tettem, im oda küldtem Kdnek. Kd lássa meg és ha Kdnek tetszik, hát küldje be ű kmének ugyanazon embertől, az ki hozta, ha pedig nem tetszik, hát kérem Kdet, mind (így) szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd írasson mást én szómmal az ű kme leveléhez képest, kit azt is im alá-küldtem Kdnek.

Mellékleten:

Továbbá Szlúni uram bátyám kér engem levelében, mint Kd nyilvánban megértheti az ű kme leveléből, hogy Kdnek könyörögjek mellette az udvarért, az melyről Kdnek is írt. Azért kérem Kdet, hogy az mennyiben lehet, Kd én érettem is bocsássa jó választtal vizsha az ű kme emberét.

*1568. november 19.

Erekké való hívséges szolgálatomnak stb. Én hála Istennek itt mind az enyéimvel össze jól vagyok, csak hogy mint Miklós uramtól is megírtam Kdnek, egy kevésse hurutok. Továbbá ír Kd nekem az Kd följevételi felől, hogy most még

alá várja Söptei Györgyöt. Kd ír Ádám uram felől hogy föl-
küldte Kd; de még eddig el nem jött, hanemha ezután jüvend.
Az Kd parancsolatja szerint mindjárást elmenék Mollár
(= *Molard*) uramhoz és mind megmondám ű kmének az mit
Kd ízent volt és ű kme hagyá, hogy megírjam Kdnek, hogy ű
semmiképen nem adja tanácsúl Kdnek, hogy Kd mast följöj-
jön, mer Kd császárnál többet itt nem végezhet, holott penig
immár császár rávette az dolgot, azt mondá, hogy immár
gondját is viseli az dolognak. Ha penig szikség levénd Kdnek
följünni, tehát ű osztán megjelenti Kdnek. Továbbá Kd ír
nekem az soproni gazda fiáról; Kd meglátja, hogy ha elhoz-
zák, hát nem hagyom, nem is hagyatom az te Kd parancso-
latja szerint. Az császár elmenetelét is megtudakozám ű
kmétől és azt mondá hogy ez jövendő szerdán elmegyen ű föl-
sege. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 19.
Novembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. november 28.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb.
Az hurut is elhagyott, mely dolgot Kdnek Ádám uram ez előtt
is megírt. Kd haragszik rám, hogy én Kdnek nem írtam, bi-
zony örömet írtam volna, de nem volt kitűl elküldenem és azt
sem tudtam, mikor Kdnek írt Ádám uram. Továbbá kérem
Kdet, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd esi-
náltasson nekem valami vászon nadrágot, mert három volt
és annak is az egyik már megszakadt. Isten tartsa meg Kdet.
Datum Viennae Austriae 28. novembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. deczember 15.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Karácsonra való ruhákat csináltattam, kikre gomb nincsen és bagazia sincsen alájok. Kdet kérem, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd csináltasson nekem két dománra, egy subára és egy fölső ruhára való gombokat, mert ha Kd azt karácson előtt föl nem küdi, hát az én ruháim nem lesznek készek karácsonra. Ezt akarám Kd tudtára adnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 15. decembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1568. deczember 17.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Az Kd levelét vettem s meg is értettem, melyben írja Kd nekem, hogy két alsó ingöt köldet Kd nekem. Kdnek megszolgálok mint szerelmes asszonyomnak és anyámnak mind azt s mind penég az bagaziát. Az gomboknak való aranyat, mihent megvizsik Kdnek, kérem Kdet mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd csináltassa meg mindjárt és küldje föl Kd karácson előtt, hogy fölvarrhassák az ruhákra. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 17. decembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1568. december 19.

Erekké való hívséges szolgálatormak ajánlása után. stb.
 Az császár ű fölsége fiai akaratja lén, hogy én komédiában
 velek egyetemben legyek, mester uram és Ádám uram akara-
 tából eligérkezém, és egy istenasszonynyá tevének; ű magok
 is benne lesznek és egyéb sok fű embör gyermeki, kit akarám
 Kdnek megírnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae
 Austriae 19. decembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
 manu propria.

Továbbá Mollarné asszonyom Kdnek szolgálatát ajánlja
 és Kdnek meg szolgálja, azt mondta Lőrinczfalvai Kristófnak,
 az reczét.

(Sajátkezű.)

1568. december 28.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása. stb. Meg-
 szolgálom Kdnek, mint szerelmes asszonyomnak és anyámnak,
 ha az űr Isten az ű kegyelmességéből eltedent (így), hogy Kd
 fölküldte az fegyver derekat, az kéziát, az tegzet és az arany
 lánczot. Tegnap hozák meg, de szinte jókor érkeztenek meg
 vele, mert az játék még holnapra haladott. Császár ű fölsége
 ehmeneteli felől megkérdettem Mollar Péter uramat, ű kme
 azt mondta, hogy megkérdete ű fölségét, de azt mondta, hogy
 még ű mag(a) sem tudja még az napját, mihelen megértem,
 mindjára megírom Knek. Isten tartsa meg Kdet. Datum
 Viennae Austriae 28. decembris 1568.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
 manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. január 6.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. Az úr Istentől kívánok Kdnek jó szerencsés, egészséges, üdvösséges új esztendő. Én háláá az úr Istennek jól vagyok. Az Kd levelét vettem és megértettem, melyben írja Kd, hogy egészsége miá nem írhatott Kd. Kdnek megszolgáltam volna, ha Kd megírta volna nekem, de mind az által az úr Istent éjjel-nappal tiszta szüből kérem, hogy meggyógyétsa Kdet. Az üngöt és az vászon nadrágokat megszolgálom Kdnek. Itt az az híre, hogy Gyulafi László mind feleségestül, gyermekestül beszökött az török köziben, Kdet kérem, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy te Kd írja meg én nekem, ha igaza az az dolog avagy penig nem. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 6. januarii 1569.

Az te Kegyelmed szolgája és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. január 24.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Mollarné asszonyom Kdnek szolgálatát ajánlja. Én nekem azt mondták vala, hogy Kd Barbaciton vagyon, de im értem Bernárd uramtúl, hogy Kd Keresztúrat vagyon. Az Kristóf uram bátyám állapotját Kd meglátja, adta volna az hatalmas úr Isten, hogy Kd jobb egészségben láthatta volna alámeneteli koron, mintsem akkor látta Kd, mikor följöött. Adja az kegyelmes mindenható Isten, hogy mind Kdvel egyetemben jobb egészségben láthassam ű kegyelmét, mintsem mast vagyon. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 24. januarii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. márczius 7.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Noha jól tudom, hogy elegenden vannak, kik Kdnek megmondhatnáják, mint s hogy jöttig mindeddig, ennyi sok vízben, mind az által mert hogy jól tudom, hogy te Kd mindent eremesbben inkább ért az én levelemből meg, mintsem akár kisoda szavából, soha azt nem mívelem, hogy Kdnek levelet nem írjak, ha nem tudom micsoda bizonyos emberem menne is. Háláá legyen az úr Istennek minden veszedelem nélkül ide jutottunk, mert nem nehéz azon Istennek az kevés vizekből kiszabadítani, ki mikor akarja, az tenger habai közül is kiment. Tudom, hogy te Kd mi érettünk sok imádságokat ont Isten eleiben, én Isten kegyelmességéből azon leszek, hogy Kd én érettem való imádsága hejában ne legyen, hanem hogy én bennem nevedekdjék az isteni félelem és az nálam nagyobbakhoz való tisztelet és engedelmesség. És az mit mast otthon Kd ellen vétettem, melyet rész szerént az gyermekség cselekedtetett velem, rész szerént szorgalmatlanság, jó erkölcsökkel és jó tudományok által el akarom földöznom. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Csepreg 7. martii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. márczius 22.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után. stb. Továbbá Kdnek egyéb hírt nem írhatok, hanem hogy köz hírrel mindenütt azt beszélik, hogy nyolcz esztendeig való frigy vagyon. Eremest megkérdem vala Kajetános uramtúl az halat, az kit Kd hagyott vala, de nem lén hon, mikor ez leve-

let írá'm. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae
22. martii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. április 16.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá örömet Ferencz uramnak írok vala örömet és evvel Kdet nem búsítom vala, de hogy értem, hogy Ferencz uram hon nincsen, úgy készeréttetem Kdnek írnok. Kd küldjön valami költséget, mert ugyan csak egy szál sincsen és azt is parancsolja meg Kd az tisztartóknak, hogy küldjenek élést is, mert bizony majd kifogyunk belőle. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 16. aprilis 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. április 25.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá az császár ú fölsége fiai hofmestere kérde engemet, ha elmegyek-e az hercegekkel Ujhelben avagy nem. Én azt felelém, hogy nem tudom, ha elbocsáta (így) Kd vagy nem. Azért Kdet kérem, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd írja meg énnekem mindjárást, hogy ha ez után kérdenek, felelhessek nekik. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 25. aprilis 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű.)

1569. május 20.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá tegnap Török Ferencz uram és Pető János uram vacsorán kihívának az árokhátra mulatni, és hogy láták, hogy az lovacska ugrálik vala, Pető uram fölötte igen ócsállá és azt adá tanácsul, hogy soha másszor reá ne üljek. Mester uramnak ezt megmondták, és ű is azt mondá, hogy Kd mindjárt valami alázatosabb lovat küldjön, mert ű erre többé engem nem hagy ülni. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 20. maji 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű)

1569. június 2.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Balner András bécsi pógár és árros ember, ki mi nekünk jóakarónk, jüve hozzánk ma ebéd után és megbeszélé, mint járt Simon Istvánnal és Fekete Alberttel. Azok hoztak volt egy kamáncezi árros embert és mind az emberrel egyetemben vettek föl tüle nem sokban négyszáz forint ára marhát, fegyverderekat, mint pánczélt, hegyes tért, sisakot és egyéb abrólékat (így) oly ok alatt, hogy ű utánok jünek szekerek, hogy kik annyi érő török marhát hoznak és abban maradtak hátra, hogy tengelyek törött el, kinek ma eszten (így) napja vagyon. Immár űk az marhával elmentek, emezt az kamáncezi embert itt hatták, hogy az marhát várja, hogy az török marhát kezéhez adja. Az is utánok ment. Immár kéri Kdet, hogy Kd ne hagyja kárban, mert ű Kdnek és az mi szolgálainknak szolgálni akar és ezt is oly bíztaban adta, hogy megmondották, hogy Kd szolgálai vónának. Jóllehet hogy parancsolatot is akart venni, de tekintvén minket, esmég elhatta. hanem maga akart Kdhez menni ez levéllel. Azért Kdet

kérem, hogy Kd ne hagyja igazságában, mert efféléből gonosz hír következhetik mindnyájunkra. Isten tartsa meg Kdet.
Datum Viennae Austriae 2. junii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

Azon is kérem Kdet, hogy Kd küldjön pénzt, mert bizony egy becزم sincsen.

(Sajátkezű).

1569. június 5.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Az hercegek tegnap hat és hét óra közben jövének meg és ma bemenék udvarlani és kérdé a hofmester, miért nem mentem oda hozzájuk, és azt mondtam, hogy Kdnek nem volt akaratja reá. Továbbá ím küldtem Kdnek valami kecsigét, kit nekem az pozsonyi gazda küldött az fiátúl. Pető uram azt monda, hogy Kd azt írta neki, hogy Kd nekem egy lovat küldött, de bizony még én (nem) láttam, megszolgálnám Kdnek bizony, ha Kd megküldené. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 5. junii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1569. június 12.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Értettem vala Török Páltúl, hogy Kdet hideg lelnéje, azért kérem Kdet, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd írja meg nekem, mint vagyon immár Kd. Ím küldtem Kdnek valami képeket Sbardallattúl és az kis hugoeskámnak egy szekeret mind lovastúl. Továbbá az Bottyányiné asszo-

nyom madarásza azt mondja, hogy Bottyányiné asszonyomnak két vizslája s három madara vagyon és azt mondja, ha én egyik madarat s egyik vizslát elkérném, tehát ű örömet ede adná. Azért ha Kd nem fogná bänni, tehát én Bottyányiné asszonyomtól elkérném. Isten tartsa meg Kdet. Datum Vienne Austriae 12. junii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1569. június 15.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá János deáktól értem, hogy immár Kd jobbadonn vagyon, kinn én nagy hálákat adtam az űr Istennek és könyörgöttem, hogy ugyan mindenestül meggyógyétsa ű szent fölsége Kdet. Császár mast el nem megyen, hanem még augusztusban akar innejd elindolni. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 15. junii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

Továbbá Károly herczeg tegnap jöve meg hat óra felé. Ezt akarám Kdnek megírnom.

(Sajátkezű).

*1569. június 20.

Erekké való hívséges szolgálatomat stb. Továbbá im küldtem Kdnek ismég egy képet, melyet Kdnek, ha valamikor Kddel szembe leszek, kiben kétségem nincsen, megbeszélek,

mi legyen. Ezt akarám Kdnem írnom stb. Datum Viennae Austriae 20. Junii 1560.

Az te Kegyelmed szolgálja és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1569. július 3.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá ma leszen az Pálfiné asszonyom mennyegzeje, de engemet háláá Istennek sohova nem hevának. Egyéb hírt Kdnek nem írhatok, hanem hogy gyűlés aka(r) lenni és augusztusnak 1. napján kezdetik el az gyűlés. Isten tartsa meg Kdet sok esztendeig. Datum Viennae Austriae 3. julii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája
és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

*1569. július 6.

Erekké való hívséges szolgálatomat stb. Továbbá az madarász mondta vala, hogy hálót, keztyűt, harangot és lánczot kellene venni; három tallért adott vala Ferencz uram nekem hálóra, de nem elég; harangra, keztyőre és lánczra való pénzem egy szál sincsen, hanem ha Kd küld mennél hamarabb lehet. Isten tartsa meg stb. Datum Viennae Austriae 6. Julii 1569.

Az te Kegyelmed szolgálja és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1569. július 9.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Csányi urammal az szegény Bogdány Dömötör dolgát Isten kegyelméből elvégeztem, mert azt írja ű kme levelében, hogy ha kétezzer forintban volna is sarezolása, de érette

adná és csak azt várja, hogy Balassa Pétör, kinek immár az török irt, kijőjön és Bogdánért az törököt mindjárt kezében bizza Balassa Pétörnek, hogy kihozassa vele. Azt is megizente az töröknek Tütösi Máté uram által, hogy soha különben meg nem szabadul, hanemha Bogdánd (így) meghozza; az török arra felelt, hogy ha az portán volna is, kihoznája, hihető is, mert az mint nekem Csányi uram írja, főember atyjafiai vannak ott ben Törökországban. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 9. julii 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1569. szeptember 1.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Az te Kd levelét vettem és megértettem, melyben Kd ír nekem, hogy kevélylyé lettem, miulta ide Posonba jöttem, mert hogy Kdnek nem írtam. Bizony mindenkor írtam, mikor oly emberem volt, kire reá mertem bízni. Az úrgombát Kdnek megszolgálom és az te Kd érte való fáradását. Kd azt írja, hogy te Kdnek megírnám, mikor leszen az gyűlésnek vége, azt csak az egy Isten tudja, de mindnyájan oly igen megiedtek, hogy sokáig tart, hogy még az szent Mihály oktaváját is szent Lukács napjára halasztották. Ezt akarám te Kd tudtára adnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 1. septembris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1569. szeptember 2.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá Kdet kérem, mint szerelmes asszonyomat és anyámat, hogy Kd kildje ide nekem az ölyvet. Egyéb hírt Kdnek nem írhatok, hanem hogy Bécsben pestis vagyon. Isten

tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 2. septembris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

*1569. szeptember 9.

Erekké való hívséges szolgálatomnak stb. Továbbá megértettem az Kd levelét, melyben Kd nekem ír az karvoly felől. Kdnek megiszolgálom, hogy Kd megküldte; de nem szükség, hogy te Kd fölküldje az kiköcsén madarat, mert immár, igaz, elég madaram leszen itt. Isten tartsa meg stb. Datum Posonii 9. Sept. 1569.

Az te Kegyelmed szolgája és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1569. szeptember 13.

Erekké való hívséges szolgálatomnak utána stb. Továbbá Kdnek azt írhatom, hogy Kerecseni uram megadá az lovat, de megítötte az inát, mindazáltal azt vélem, hogy meggyógyul, de ha meg nem gyógyul is, jó leszen az magváért. Ezt akarám Kd tudtára adnom. Apponyi István is szép paripát ada ajánlékon, jó poroszkának mondják, azt mondják, hogy jó leszen. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 13. septembris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1569. szeptember 22.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá ma vendégelém meg az urakat, az németekben csak

három jüve el, az tebbi magyarok voltak. Jóllehet hogy többen
ígérkeztek vala az németek, de nem jüvénék el. Isten tartsa
meg Kdet. Datum Posonii 22. septembris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezü).

1569. szeptember 29.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb.
Kdnek megszolgálom az makaria körtvélt mint asszonyomnak
anyámnak. Továbbá, ha én nekem szent Ferencz napján itt
kelletik lennem, tahát az urakat ide hívom, azért Kd viseltesse
gondját, hogy akkorra, ha itt leszek, küldjenek mindenféle
élést, az mi szükség. Isten tartsa meg Kdet. Datum Posonii
29. septembris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezü).

1569. október 1.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb.
Továbbá az minap is írtam vala Kdnek, hogy Kd élést kil-
dene, vadat és minden egyébféle élést, mert szent Ferencz
napja itt ér az mint látom. Azért Kd mindjára kildjön, mert
meg kell adnom az uraknak szent Ferencz poharát. Ezt akai
rám Kdnek megírnom. Isten tartsa meg Kdet. Datum Posoni-
1. octobris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

Továbbá Kd kildjön mindjára pénzt, mert pénzünk nincsen, az bor árában is még hét forinttal vagyunk adóssa, szalanánk sincsen, sem tikfi, sem kappan és ha mind pénzen leszen, nagy költség leszen és ugyan sohol semmi élés nincsen. Az választ tegnap vivénk föl császárnak, még onnajt valami leszen válaszunak.

(Sajátkezű).

*1569. október 4.

Erekké való hívséges szolgálatomnak stb. Továbbá gróf Eck uram által parancsolt énnékem ű felsége, hogy én ű föl-ségének szerezzek duráuczai-baraczka fiatal fákat és zelenka-körtvélyfákat, melyek két és három esztendősek, mely fákat Bécsben kell küldeni ez mostani hónap utolsó napjára. Azért Kd viselje gondját ennek. Balassi János uram kére engemet, hogy Kd János deáknak hadnája meg, hogy ne pöröljön vele, mert immár szólótotta; hiszem többet szolgálhatna ű Kdnek János deáknál. Azért Kd lássa, mit kellessék Kdnek belőle mívelni. Isten tartsa meg stb. Datum Posonii 4. Octobris 1569.

Az te Kegyelmed szolgálja és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

(Sajátkezű).

1569. október 6.

Erekké való hívséges szolgálatomnak ajánlása után stb. Továbbá azt vélem, hogy holnap esmég fölviszszek az választ, talán Isten immár véget ad benne. Kd hadnája meg, hogy az madarásznak adnának valami pénzt és kildenék föl Bécsben, ott mindent ócsóbban találnak. Isten tartsa meg Kdet. Datum Viennae Austriae 6. octobris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgálja

és fia

Nádasdi Ferencz
manu propria.

1569. október 11.

Erekké való hívséges szolgálatonnak ajánlása után stb. Továbbá Groffek (gróf Eck) uram kildé hozzám Ádám uramat és azt izené tüle, hogy az nemesség és az urak nyolcz-nyolcz pénzt ígértek neki segítségül, kérete, hogy én is ne tartsak ellent benne az én jószágomban. Tetszik Ferencz uramnak is, hogy írjak Kdnek felőle, hogy Kd ellen ne tartson benne, mert igen nem tudjok, mikor kelletik nekünk. Az szekereket Kd kildje ide cseterteken estvére. Isten tartsa meg Kdet. Datum Posonii 11. octobris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

1569. november 6.

Erekké való hívséges szolgálatonnak ajánlása után stb. Továbbá az Kd levelét vetém, melyben Kd ír én nekem, hogy Kd fölszakasztotta az Kristóf uram levelét és parancsolja Kd, hogy mást írjak helében. Ím mást írtam. Kdet mast is azon kérem, mint szerelmes asszonyomat, anyámat, hogy Kd jelentse meg Kristóf uramnak, ha Kd akarja-e az ő lótanétójával tanéttatni. Megírtam vala Kdnek, hogy az én ítéletem szerint nekem tetszik, mert láttam, mint tanétják és higye meg Kd, hogy nem gonoszol tanétják spanyol és olasz lótanétók az lovat, de mindazáltal az legyen, az mit Kd akar. Isten tartsa meg Kdet. Datum in Leuka 6. novembris 1569.

Az te Kegyelmed

szolgája

és fia

Nádasdi Ferencz

manu propria.

(Sajátkezű).

V. Függelék.

Nádasd, 1531. október 17.

Szele Balázsné, Nádasdy Zsuzsánna, Nádasdy Tamásnak.

Magnifice domine domine mihi gratiosissime ac frater charissime. Post salutem et orationum commendationem. Volui verba facere Vestrae Magnificae Dominationi ac Fraternitati de hoc, si magnificos dominos Joannem Szalay ac Stephanum Mayláth facerem vocare ad solemnitatem nuptialem vel non. Scimus enim, quod ipsi sunt maximi amici Vestrae Magnificae Dominationis. Ea gratia si videbitur faciemus vocare vel si melius visum erit eadem in persona nostra vocet. Praeterea nondum quampiam eligimus, qui etiam essent hospites in solemnitatem illa, volebamus enim nos Franciscum Bothka de Tarnok vocare, sed quia contrarius huic esse videtur Stephanus Terjék, distulimus haec. Quare volumus doceri de iis omnibus a Vestra Magnificentia, quid facturi simus, relationem igitur quam citissime expectamus, ut quod facturi simus, sciamus. Volui enim coram agere de his, sed inter cetera verba oblita sunt. Valere in reliquo optamus Vestram Magnificam Dominationem. Datum in Nádasd feria tertia ante Lucae evangelistae anno 1531.

Susanna Nadasdli
consors egregii Blasii Zele
soror Vestrae Magnificae Dominationis.

Czím: Magnifico domino domino Thoma Nadasdli, illustrissimi domini gubernatoris locumtenenti, domino gratiosissimo ac fratri charissimo.

Sárvár, 1532. augusztus 11.

Nádasdy Ferencz fiának Nádasdy Tamásnak.

Magnifice ac charissime fili. Salutem. Nova haec Vestrae Dominationi Magnificae scribere possimus, quod infidelissimus caesar turcarum scitur pro certo castum Kőszeg nunc oppugnare, ubi etiam jobagiones ejusdem Magnificentiae de possessione Csepreg vocati sunt causa defensionis capitum (így) congregati. Nos tamen in castro et domo Magnificentiae Vestrae Sárvár vocato cum universa familia nostra et familiaribus et jobagionibus vestris ad praedictum Sárvár pertinentibus sumus pacifice, villae tamen et possessiones sunt penitus combustae, nisi restant oppidum Sárvár ac Sár, Semjén et Hegyfalú, nescimus tamen usque possunt perseverare, nam Fertőköz et Rábaköz turcis sunt plena. Omnino et victualia sibipsis ordinant ex commissione caesaris ad menses duas sufficientia. Nescimus igitur si etiam villae praedictae et scriptae possunt superare, nam hodie nos invaserant praeterea res diversae ab ipsis lucratae fuerant inductae in oppidum Sárvár, ex quibus camelli duo Magnificentiae Vestrae servantur, vulgo iszver, sunt etiam equi apud familiares ejusdem Magnificentiae, quos si venerit, eadem videbit. Insuper familiares Magnificentiae Vestrae hic existentes (quia satis humane hic egerunt), plurime egescunt, quibus etiam jam quamdam sinulam (így) pecuniae ordinavimus, supplicarunt nobis, ut scriberemus eidem, ut revidere digneatur paupertatem eorum. In reliquo valere desideramus Magnificentiam Vestram. Felicissetur et relatione Vestra Magnificencia officiales et familiares expectamus, quid hoc tempore agitur et ad quid nos servare possemus. Datum ex Sárvár secundo die post Laurentium anno 1532.

Franciscus Nadasdhi.

Ceterum domus nostra et molendinum in Nádasd cum universis possessionibus et villis restant adhuc.

Czím: Magnifico Thoma Nádasdy illustrissimi domini Regni Hungariae gubernatoris locumtenenti, filio nostro charissimo.

Körmend, 1532. augusztus 14.

Nádasdy Márton fivérének Nádasdy Tamásnak.

Nagyságos Uram. Szolgálatomnak utána. A mit Kd írt és parancsolt, azt én mind elkildeztem. Továbbá a minemő hír mi felőlünk Kdhez ment volt, abba semmi nem volt, mert hála Istennek egészségbe jóba vagyunk mind felesége(m)vel, eszves gyermekimvel. Feleségem ennyi bátorságot tén ennyi had ellen, császár ellen, hogy Isten egy liánt ada neki. Továbbá szerelmes atyámfia annyi bátorságomat és erőmet esmerem még, hogyha hirtelen kelletnem, tehát még szolgálhatnék, de ha sokáig halasztod, majd nem szolgálhatok Kdnek, mert kiadok belőle. Továbbá valamikor kimentem, soha hejába nem jártam, két tereink kétezer forintot igére, hat terek lovat minden szerszámával eszve. Mikor az Bánfy Antal szolgálit Nádasdon megverék, akkor én velek nem voltam, de akkor es egy terek jól esett foglyá, hogy mind kiadák az Bánfy Antal szolgálit rajta. Továbbá Pekry Lajos itt vagyon Kermenden, Pispek Szombatján hagyott másfél száz lovon való emberét. Császár vitatja Köszeget, nagy sok terek és jancsár halt meg alatta. De még csak volna ember, ki rájok támadna, ezeket Isten mind itt vesztenéje, mert nyilván mind megbolondoltak és megszedöltek, mert nem tudnak sohova menni. A kik foglyá esnek, azok is azt mondják. De kérlek szerelmes uram es az Istenért, hogy támadj fel, mert adott Isten Kdnek immár annyi értéket, hogy meglehet, ha akarod. Netalán tán Isten nemesak Kdért adta, a mivel Isten segéttet, hanem az szegény ország-nak oltalmáért, mert az ivengeliumba (evangeliumba) meg-vagyon, hogy az szőlőt az pásztorra bízzák, de ha parragon hagyá, tabát másra bízzák. Azért Kdre bízták az szőlőt, azért ne mieltessed ugyan az szőlőt, mint az előbbi urak, mert bizony tőled es elveszik, esmég másnak adják, a ki megmielteti. Nádas(d) épen vagyon. Ez levél köl(t) Kermenden nagyas-szony estin 1532.

Nádasdy Márton keze írása
az te szolgáda (így).

Czim : Ez levél ada sék az nagyságos (így) Nádasdy Tamásnak, az én uramnak és atyám(tíának).

(Sajátkezű).

Sárvár, 1532. augusztus 16.

Nádasdy Ferencz fiának Nádasdy Tamásnak.

Magnifice ac charissime fili. Salutem. Litteras nobis missas a Vestra Magnificencia sane ad unquem intelleximus. et possimus scribere eidem. quod caesar infidelissimus turcarum oppugnat jam diu castrum Kőszeg vocatum, neque ut audimus, recipere et delere potest. Oppidum etiam ejusdem Magnificencie Sárvár vocatum saepe attentavit certamine, in festo tamen assumptionis virginis intemeratae a mane usque ad horam completori continue configavimus et pugnativimus cum ipsis. Ipso etiam die praecipue invaserant nos quasi, (ut datur opinari) tria millia turcarum vel ultra, omnipotente tamen auxiliante salvi et incolumpnes permansimus, ex familiaribus tamen ejusdem sunt vulnerati nonnulli, inter quos etiam Benedictus Sibrik pixide tactus et vulneratus est, etiam Stephanus Kemény sagitta letali percussus, nonnulli vero ex sapratibus mortuis, et plebeis vero sunt mortui usque ad centum vel ultra. Oppidum nihilominus conservavimus et conservaverunt humanissime familiares Magnificencie Vestrae, quibus eadem poterit capite nudo et detecto salutare et regratiare gesta eorum. Rogamus, ut eadem pulverem machinis aptum et salétrom abundantius mittat cito, cito, citissime. Scimus enim quod donec et quousque in istis partibus morabitur, non cessat nos attentare plus igitur, hic indigemus pulverem et est etiam convenientius habere apud nos, quam apud vos statuimus enim usque ad mortem dimicare et proeliare contra ipsos, a quibus et nunc accepimus vexillos duos habemus, et captos, qui vexillam unam dicunt fuisse Ibraim bassae, quam volumus praesentare et dare Magnificencie Vestrae. Praeterea barbitonsorem seu medicum curatione Vestrae Magnificencie mittere dignemini, qui sciat familiares ejusdem curare et sanare. Neque putet eadem, quod nobis opus esset medicus (licet etiam et nos fuimus a principis usque ad finem in proelio), sed familiaribus vestris. Praeterea domus nostra et possessiones in pertinentiis Nádasd permanserunt salvi et nos cum omni familia et jobagionibus, qui potuerunt venire nobiscum,

sumus salvi. Katafalva tua et Hodász sunt conflagratae. In reliquo valere optamus Magnificentiam Vestram felicissime. Datum ex domo ejusdem Sárvár, secundo die post virginis assumptionem, anno partus ejusdem 1532.

Franciscus Nádasdhi.

Rogamus ceterum ut galeam vestram ac vaskeresztet nobis mittere digneatur eadem, cum enim opus fuerit, ne petamus ab aliis, ut fecimus hactenus, ob amorem dei pulverem seu saletrum mittere citissime velit et curet eadem, sulphurem enim habemus. Cetera intelliget eadem ex litteris dominorum officialium vestrorum.

Körmend, 1532. augusztus 17.

Nádasdy Márton fivérének Nádasdy Tamásnak.

Nagyságos uram és atyámfia. Ezt írhatom bizonynyal, hogy német császár Linzben vagyon. Zászlóját az keresztyénséget féltébe valaki el nem akart volna eljenni, az es mind elindolt, kétszer százezer embere az mezőn vagyon Bécsnek túlján, ki lábas erdők vannak, azokat német császár mind levágatta, hogy az tábor szabadon jöhessen. Az pósta Újhelig Bécsből megállott az terekek mijá, ennek vagyon ötöd napja. Továbbá terek császár Kőszegnek az várasát megvette, az várával szerződik volt. Most kedig az Pekry Lajos szolgálai fogtak egy jeles tereket az natuliai basa hadából, ki tanácsa volt, a mondja ezt, a kit írok Kdnek. Továbbá az tatárokat eresztette Bécs alá és az spahijákat, a többi népet viadalhoz tartja, de kér (bizonyosan kérlek akar lenni) szerelmes uram, hogy ne ájl (így) el az keresztyénség mellől el, nám ekkoráig ezt mondtad, hogyha az keresztyén császár indól, mennyi földet hallod. ottan oda mégy, ezt nyilván írom és igazán. Terek kedig sok holt meg Kőszeg alatt, több négyezernél. Lajos uramnak sok jó terekét verték és fogták, szolgálja azokat mind Varazsdra vivé, ő maga es oda mene, hiszem azt, hogy az tótországi urakval szembe leszen. Azt hallók, hogy Gritti és János kiri (így) Esztergamot vitatnája, de nem tudjak bizonynyal. Továbbá, a

mit írtál Botthyányinak, kérlek Istenért, hogy abbéli gondodat elhagyd. Ez levél költ Körmenten, nagyasszony után való szombaton 1532.

Nádasdy Márton
keze írása az Kegyelmed
szegény szolgája.

(Sajátkezű).

Sárvár, 1532. szeptember 1.

Nádasdy Ferencz fiának Nádasdy Tamásnak.

Magnifice domine et fili nobis charissime. Salutem et nostris commendationem. Sciat eadem Vestra Magnifica Dominatio nos esse incolumes. Ab Vestra Magnificentia eadem audire optamus. Litterasque Vestrae Magnificae Dominationis sane intelleximus. Novitates has possumus eidem Vestrae Magnificae Dominationi scribere, ut Ibrain egregium Nicolaum Iryricz (Jurisics) capitaneum castrum Kőszeg ad ipsum vocare fecerat, optabatque duo millia ancillas et mulieres juvenculas, qui responsum dedit eidem Ibrain, ut paratus est sibi cum omnibus nobiles et personis idoneis in Kőszeg existentibus, ut ipsis ancillas et mulieres darent. Tandem inter ipsos ita conclusum est, ut Ibrain tertio met intravit in castrum Kőszeg, ibique ipsum Nicolaum jurare fecit caesari Turcarum, ut se(r)vitorem accipere poterit, ut castrum Kőszeg tenet pro caesare turcarum. Et eidem dederunt unam vestem purpuream deauratam, neminem et ipsi portaverunt, neque interfecerunt, nisi qui sunt interfecti in streuma ac certamine perierunt. Jam caesar turcarum movisse versus Sopronium, jobagionesque Vestrae Magnificae Dominationis tamquam filii nostri charissimi, plusquam mille, qui etiam remanserunt per ipsos, qui in streuma et certamine perierunt. Castellanus autem Johannes Angyal in Pápa commorans nunciavit egregio Nicolao Zelesthey, ut caesar Romanorum scilicet Ferdinando rege venit Viennam, feria quarta proxime praeterita cum magna copia hominum, videlicet ducentenis et quinquaginta millibus hominum, insuper ut tota christianitas se moverunt contra turcas. Deus eandem

Vestram Magnificam Dominationem conservet ad vota felicem
Ex Sárvár in die divi Aegidii abbatis anno 1532.

Franciscus de Nádasd etc.

Insuper Vestra Magnifica Dominatio poterit recordare,
de quibus rebus Vestrae Magnificae Dominationi scripseramus
et intimaveramus idem caesar turcarum se movit ideo eadem
vel videat, quantas expensas sit praetensurus, quia deo volente
sumus incolumes.

1542. deczember 27.

Majláth Istvánné Szalay Jánosnak.

Nagyságos uram és én édes atyám helében való atyám.
Szolgálatomat írom Kdnek, mint édes atyámnak, kit én nekem
Kd az Istenért es megbocsásson, hogy én így írok Kdnek,
mert én nekem azval vol jobb az én atyám, hogy ő általa
vagyok ez vilákon Isten után, mert én meg nem szolgálhatom
én hozjám való szeretetit, jó akaratját és ko(n)d viselését, kinek
az úr Istentel vegygye Kd jutalmát és ő szent fölségge fizesse
és hálálja Kdnek minden akarája jóval. Én megértettem az
Kd levelét, Sófi asszony és Makdon asszony felel es talánd azt
tudja Kd, hogy az Kd írását csak elhallgadóm, de látja az
Isten szekény uramtól megváltván, semmi dolgomra nagyobb
szorgalmatosságom nem volt, mint arra minden órában, de
semmi véket nem érhetek benne. Azt mondja az nagyobb,
hogy Isten ne adta volna nekin, hogy az életet nagy úr atyja-
fiát keresett volna, mert mast es az miatt lettek Maylat István
kol(d)usi és sok efféle ezhez hasonlatos beszédeket, mond bizon
az, hogy az ecesén el nem múlik vala, de az nénénnje vesztő
eszét eszét (így) és az ő én télem való elmenése így lén, hogy
Péter vajda Fokarasra akar vala jéni, azt mondák, hogy fokad-
ták, hogy soha Fokarasban nem szorolnak, mert élék nagy
félelmet vallottanak benne, kétszer es úgy kérezének Székes-
várra, de én nem akarok vala ennek engedni és elbocsátnom.
vékre mék morhájokat es megtarttotam vala, hogy ha ők makok
elmennek es, azt ott hagyják és azután es megtalálják, mert

félek vala azon, hogy kimennének és Kd rejám harakszik érte, hogy Kdnek hirel (így) nélkült bocsátám el őket, de mind addig sírának és átkozódának, hogy elbocsátám őket, kért Ktek rám ne harakudjék, mert semmiképen meg nem tarthatám sem szép szóval, semmivel, hanemha megfoktam volna. Ez előtt es írtam volna felélek, de semmi hírt nem hallhatok vala felélek, mastan hallom, hogy Váradon vadnak Markos Péternénél és hogy az barát késértette volna Váradra, de nem tudom, miben vagyon dolkok. Isten tartsa Kdet sok esztendeig az Kd akarája jóval és szent malasztjával. Ez levél kelt Husztban, karácson után való szent János napján 1542.

Az Kegyelmed

szolgáló leánya
Nádasdy Anna.

Cím: Ez levél adassék az Nagyságos Szalay János uramnak, Pozsony vármegyének ispánjának, én nekem tisztelendő uramnak.

(Sajátkezű).

1543. január 17.

Nádasdy Ferencz fiának, Nádasdy Tamásnak.

Szerelmes fiam. Itten egészségbe vagyunk, neked es azt kívánjok. Továbbá az urad dolgában én eljártam, az Akach Antal miről emlékezett volt, hiszem Istent, hogy megleszen. Haza jövőben haza térj, az uju (így) testamentomot kil meg egy bízott embertől. A lovak elég kevés. Kérlek szerető fiam, hogy viseld úgy magadat és tartsd úgy magadat, ki legyen idvességedre és tisztességedre. Továbbá az leveleket el ne veszessed és beszélj barátidval az levelekről, jelesben Somor János uramval, mert mindaha ajánlotta magát ő kegyelme én nekem. Kirájlak es ő viseli dolgát. Tamás uramval es szólhatsz róla, csak érts(d) meg, mit szól hozzá, mert én Tamás uramnival a Förtön halászunk. A regedei sokadalomra haza megyek. Ez levél költ Hegykűn, szent Antonius napján 1543.

Kivül: Adassék Nádasdy Tamásnak, az én szerelmes fiamnak.

*1555. október 6.

Dr. Fabricius Pál csillagjósolási Nádasdy
Ferencz születéséhez.

Judicium de genitura illustris et generosi
domini **Francisci de Nadasd** etc. Autore **Paulo Fabri-**
cio ¹⁾ regio mathematico medicinae doctore. ²⁾

Natus illustris dominus Franciscus de Nadasd comes
anno Christi 1555. die mensis Octobris 6., hora 2. 30 min. ante
meridiem.

Carmen de genitura illustris et generosi domini, do-
mini **Francisci de Nadasd** nati 1555. mense Octobri.
Autore **Paulo Fabricio** regio mathematico, doctore, medico.

Quae nox Octobris praecesserat altera nonas.

Illa Nadasdinae est gloria magna domus;

Nanque ea produxit generoso semine natum,

In laudes crescet qui patris inque locum.

Si quid in hunc fatum coeli decernat et astra

Queritur et quae sit vita futuro viro?

Sic mihi fata ferunt: patris in vestigia crescet

Moribus atque animo dignus honore patris,

Tractabit musas, tractabit Appollinis artes,

Bellica tractabit Martis et arma simul,

Curae erit huic magnae tractare poemata vatum.

Cogere in alternos et bona verba pedes.

Curae erit huic coeli sublimiae scandere tecta

Noscere et in toto sidere quaeque polo.

Curae erit historias cognoscere, condere carmen

Quin etiam resonae tangere fila lyrae,

Curae erit immanes bello quoque fundere Turcas

Nanque geret forti fortia bella manu

¹⁾ Tán az a Fabricius Pál, kinek üdvözlő írata az akkor koronázott Rudolf királyhoz 1572-ben Bécsben lőn kiuyomatva. L. Fraknói Hazai és külföldi iskolázás 376. ad a 1572.

²⁾ Itt egy igen primitív rajz következik a csillagok állásáról Nádasdy F. születése napján, a köv. fölrattal: Schema coeli ex tabulis prutenicis pro tempore subscripto (= 1555. oct. 6.).

Et patriae fines tristi defendet ab hoste
 Ut queat optata pace beare suos,
 Nec quoque pro patria dubitabit fundere vitam,
 Sic fuso foelix sanguine vita fluit.
 His illum studiis, his moribus esse fatentur
 Sydera. Fortunet qui regit astra, precor.

Quae sint loca, fortitudines, dignitates et habitudines planetarum ad invicem, item locus horoscopans et alia domicilia coelestia, primo declarantur.

Sol in gradu 21 minuto 40 \cong versatur in signo temperato et opposito suae exaltationis, extra omnium planetarum radios, sub terra, circa initium nenae domus. Haec omnia non mahum quidem positum, sed debilitatem Solis ostendunt.

Luna quae in hac genitura (quia nocturna est) fungitur officio, luminaris et vicem Solis nocturno tempore obit. Posita est in domo regia et potenter in domo propria, Cancro scilicet et fortunata iuxta modum qui caput nuncupatur. Haec omnia bona et robusta. Accedit his omnibus quod Luna optimo aspectu trigono a Jove irradiatur, deinceps quod Venus et Mercurius etiam fortibus et non infaustis radiis eandem intueantur. Ipsa etiam horoscopi locum intuetur optimo sextili.

Haec egregia sunt omnia, sed nunc unum consequitur quod pessimum est, nempe quadratus Saturni ad Lunam, verum et hoc considerare convenit quod non admodum fortis sit Saturnus, ut iam enumerabitur.

Saturni sidus in Arietis primo decano vehitur, cadit autem ab exaltatione eodem in loco et est retrogradus; hinc est ut non adeo fortis sit. Aspicit Martem trigono aspectu; hoc mediocre est, aspicit Lunam quadrato, quod ut supra commemoravimus, malum; neque est prius aliquid in hac figura, sed tamen non facit robustum significatum. Aspicit Venerem et Mercurium opposito; quod quidem non adeo laudabile. Quia tamen Venus et Mercurius robustiores sunt, non nocebit adeo fortiter.

Jupiter in Scorpionis 10 (?) gradu est iuxta stellam fixam quae Lanx nominatur, in domo tertia, in forti radio tri-

gono Lunae, in forti sextili aspectu horoscopi. Haec omnia bona et fortunata.

Mars in Sagittario est potens et bonus iuxta angulum, in trigono forti aspectu Saturni. Hoc non malum est. Versatur autem in sextili Mercurii et Veneris. Hoc laudabile est pro ingenio, sed pro libidine non est, ut postea enarrabitur. In quadrato signi horoscopantis etiam versatur; hoc partim bonum, partim malum. Neque in hac consideratione praetereundum quod Mars et Jupiter se invicem recipiant, etiamsi non in mutuo sint aspectu.

Venus orientalis a Sole est in domo propria, Libra scilicet, in domicilio coeli secundo, coniuncta cum Mercurio in forti aspectu Martis; haec omnia fortia et non mala significata praebent. Est autem etiam opposita Saturno; hoc non admodum bonum, sed ipsa est fortior.

Mercurius dominus signi horoscopantis fortis orientalis in Libra Veneri iungitur et in sextili forti Martis, quadrato Lunae non malo, opposito Saturni mediocri. Haec omnia positum Mercurii laudabilem ostendunt.

Horoscopi regionem idest orientem occupat signum Virginis, quae Domus Mercurii est, in bono aspectu sextili Lunae in fortunato etiam aspectu Jovis, in quadrato Martis non adeo bono; dominus eius cum Venere fortunatus est. Haec non malam conditionem horoscopi arguunt.

Coeli medium est in principio signi Geminorum, qui sunt domus Mercurii. Aspicit aut[em] cuspidem medii coeli potenter Mercurius, item Venus. Hoc bonum.

Explicatis iis et declaratis omnibus, qua peculiariter cuilibet planetae accidunt: nunc fausto pede et quasi praeparata via ad iudicium a planetis eorundemque situ et habitudine desumendum procedemus.

De vita.

Vitam omni animantium generi confert Deus optimus maximus; verum ut in creatura utitur medio parentum, sic in vita magna ex parte utitur medio coelesti, astris scilicet.

In hac genitura, omnibus aliis relictis, statim assumo pro vitae significatore Lunam. Ea enim fortis est et idonea

in loco ad hoc convenienti et propria domo. Igitur vitam robustam et diuturnam ¹⁾ pronunciat. Et quamvis Saturnus ex quadrato conetur Lunam labefactare et imprimis in infantia primis quatuor annis vexare; tamen Jupiter ac Venus adeo fortiter resistunt ut secundum has causas nihil possit ad vitam mali inferre, nisi Deus suprema et prima causa peculiariter aliud velit. ²⁾

De temperatura humorum.

Temperamentum corporis magna ex parte de natura seminis est, sed tamen multum ab astris mutuatur; praesertim autem humorum temperatura et spiritus ab astris pendet.

In hac figura omnibus confusis et in iudicium adhibitis quae adhiberi debent, invenio corpus hoc plenum calido sanguine fore cum pauca aliqua melancholia. Quod ad melancholiam attinet, iudico ob id futurum, quia Virgo in horoscopo hoc facit; deinceps quia Saturnus dominum horoscopi intuetur.

De morbis et corporis accidentibus.

Primo quidem loco Luna potens et fortunata in fortibus radiis Jovis et Veneris non ostendit conflictaturum cum morbis hunc natum. Verum tamen quia Saturnus dominus sexti loci eam quadrato impetit et dominum horoscopi opposito, significat capitis dolores, catarrhos, tusses, tormina, crurum fractiones, gibbum et oculorum aegritudines. Mars in quadrata horoscopi animosum quidem facit, sed minator vulnus in caput aut faciem infligendum, item casum ab equo vel alto loco. Peculiariter Saturnus infantiae huius pueri conatur nocere, morbis quae capiti eveniunt et per convulsiones; sed tamen quia siccus ipse est et in sicco signo, spes est liberationis vel quod omnino non officiet.

De ingenio animique bonis, ira, amoribus, dignitatibus, coniugio, itineribus, amicis, liberis, divitiis, adversariis et supremo fato.

Ingenium principaliter a Mercurio pendet et horoscopo. In hac figura Mercurius est dominus horoscopi; uterque

¹⁾ El jóslat nem teljesült; Nádasdy Ferencz alig tölté be 48-dik évét, mikor 1603-ban meghalt.

²⁾ Mindig ez volt a csillagjósok kibúvó ajtaja.

autem, horoscopus et Mercurius sunt bono radio colligati cum Luna; hinc colligitur quod animi et corporis in hoc nato erit bona et congrua convenientia. Cum autem Mercurius in Libra sit, praebet ingenium docile et quod res indicare ac discernere dextre queat; facit et eloquentiam non vulgarem; imo hoc positus totum hominem omni animi propensione toti philosophiae incumbere impellit, praesertim physicis geometriae etiam arithmeticae, astronomiae et similibus.

Quia autem Venus iuncta est, facit magnum amorem studendi; deinde addit gratiam in negotiis et eloquentia, facit poetam et musicum.

Quia Mars ei configuratur, facit promptum, agilem, animosum, pugnacem et addit acumen ingenio, nec non ingeniosum ad negotia bellica efficit.¹⁾

Quia Saturnus Mercurio opponitur, facit cogitabundum et profundis cogitationibus occupatum, sed suspiciosum una et nonnihil invidum reddit. — Hinc colligi potest ingenium omnino tale esse, quod philosophicis et bellicis studiis occupabitur.

Mars in quadrato ascendentis iracundum facit animum cupidumque vindictae.

Venus his conditionibus posita facit magnum amatorem mulierum et insigniter libidinosum, sectantem omnia quae ad voluptatem et res venereas spectat.

Luna cum nodo in medio coeli posita in bonis aspectibus Jovis, Veneris, Mercurii magnas dignitates et gratiam regiam indicat. Sed quadratus Saturni facit ei nocere et mordere senes et invidos. Veruntamen quia Mercurius dominus horoscopi et medii coeli simul est, facit talem, qui propria industria et factis se ad dignitates provehit. Augetur hoc decretum, quia ipse et Venus exquisite radios ad medium coeli culmen mittunt.

Divitias pollicetur haec genitura magnas et multas. Natus autem splendide vivendo multa dissipabit. Haereditates erunt immobiles, in aliquibus habebit dubitationem, amittet-recipiet et litigabit propterea, quia Saturnus in coelo tempore huius nativitatis fuit retrogradus.

¹⁾ Maga sem hitte Fabricius Pál uram, hogy mily igazat jösol.

Mars in quarta per bellum aut ignem aliquid de paterna hereditate perdi significat. Ego hoc comperi proprio exemplo et malo.

Foelicia et honorata faciet itinera.

Mors erit aut ex longo et diuturno morbo, vel ictu globi in bello vel casu ab alto. Quia Saturnus talia significat in octava.

Amicos habebit nobiles potentes. Adversarios aut senes saturninos, invidos, vetulas, proditores et rusticos homines.

Luna et Venus potenter positi, Jupiter dominus dominus septimi loci, cum Venere, bonus, significat splendidum et honorificum coniugium. Ducet autem dum vivet plures ¹⁾ quam unam coniugem, una illarum vidua erit, sed omnes erunt pulchrae ac nonnihil morosae. Quia vero Jupiter et Venus septimo loco dominantur et Venus in secunda est, ostendit quod divitias et splendidam dotem accipiet a mulieribus.

Liberos habebit plures, sed maior pars foemellae ²⁾ erunt quam mares et mares non erunt superstites. Verum haec ex ipsorum genituris spectatur certius.

Deus astra gubernat.

*1553. június 14.

Somlyai Báthory András, Nádasdy Tamáshoz.

Nagyságos uram és bizodalmas atyám. ³⁾ Szolgálatom után. Ez országnak állapotját hiszem, hogy Kd megértette. Én az mint esmérem, kisérek királytól elszakadni. Az széke-lyeknek volt gyűlések, de mit végeztenek, nem értem. Oka ez, hogy senkivel még szembe nem lehettem, hanem az Vincznek megadásában jártam, de az porkoláb meg nem adá, mutata vajda uramra; vajda uram megizené embere által hogy meg-

¹⁾ Ez se lett igaz.

²⁾ De ez teljesült. Három lánya volt: Anna, Kata s Orsik (Orsolya vagy Örszi ?); ez utóbbit Nagy Iván nem említi.

³⁾ B. András Majláth Margitnak, Nádasdy Anna leányának s Nádasdy Tamás gyámleányának férje.

adja; esmét mutata Haller Péterre, ezalatt Haller Péter nevével az szászsebesi királybíró bemene az kastélyba és az porkolábal megegyenesedett, és az porkoláb keveset bir benne. Ma jövék esmét vajda uramhoz írette. Haller Péter is itt leszen, valamint adja isten ezután, esmét bizony[os] embertül írok Kdnek felőle. Brassó és Besztercze és Segesvár, én úgy tudom, hogy egyet értenek az székelyekkel és az nemesekkel, azokkal, kik királyfia párti; Kendy uram is egyik az tanítványok közül, azt hallom hogy vajda uramat ilyen szóval bíztatja volt; csak tégedet szánlak, csak ne lennül köztünk mikort királyt eláruljuk; többeket is beszéllett. Havaselföldibe ki törökök voltak esmét haza mentek. Nekem azt írják Fogarasból, ha királynak nípe nem lesz az erdélyi várakban, bátor ő felsége övének ne tarsa ez országot. Ezt is beszílik, hogy még Szebennek nagyobb része elállott volna király mellől. Én még Fogarasban nem mehettem; ha isten engedi, az én uramnak, királynak ő felségének híven akarok szolgálnom.

Ne felejtse el Kd ő felségitől megszerzeni az parancsolatot Fogaras felül ez mostani vajdának és az jevendő vajdának is hogy békességesek legyenek benne, jóllehet én semmi tervínnem nem akarok Fogaras felül itt engednem. Nem írhatok többet mostan az postának elsietísírt. Az úristen tartsa meg Kdet *stb.* Ez levél költ Ujvárbán Szeredán szent Vid nap előtt 1553. 14. Junii.

Kegyelmed szolgálja és fia

Báthory András
somlyai mp.

Mindnyájan jó egészségbe vagyunk ide.

*1556. június 27.

Csányi Ákos, Nádasdy Tamáshoz.

Kegyelmes uram. Az én éltig való szolgálatomnak utána. Sziget felül mit értettem, mindent Kdnek megírtam; tegnap jött tőlük küzül Szigeth alól való ember, ezt mondja, hogy állapotja nincs az lüvésnek Szigetvárt és egynehány ezer szekér hordja az vágott fát és kévékbe kütött fát kivel éjjel-

nappal tültik az árkot; basa mind az zancsákokkal az fűnéppel az sánczba vagy on, kik ellen a szigetiek az isten kegyelmes voltából nagy jámborúl tartják magokat; de kevesen vannak, nincs kiknek alunniok (?), kevés az fegyverfogható, sok jámbor asszony kiknek urok, fiok, leányok, sok üzvegy asszonyok, sok szűzek leányok, kiknek keserves sírások kenyerégek engesztelje meg az atyaúristent az ű szent fiáért, hogy vegye el ű tülök az pogánnak kegyetlen fegyverét, a rabságnak szidalmát etc., kik azt is kiáltják, hogy király ű felsége miatt adattatának ilyen rettenetes veszedelemre; ki előtt eljöhettek volna, de ű felsége nem bocsátta; ki ha úgy vagy on az úristen itéleti rajta és király is ű felsége ismerheti bücsülheti mivel tartozik azok megszabadulásokért mind az ű felsége és fiai fejek szerencsére vetésivel.

Az türük táborban az holdolás engedelmeéből minden-nemi életnek bűvsége vagy on mind embernek, lónak, és valamit ember szükségére valót hadhoz kíván, az . . . ban mindent megtalál, ennekfölötte fát hord (t. i. az *árkokba*) ki minden faltörő álgyúknál az Sziget elvészésének többet árt; ennek fölötte csak Tóhnáról kétszáz puskást hoztak, ha ezelőtt nem hívék, ím most nagy veszedelemnek kell hinnünk. Ha úta módja lehetne, kit Kd Buda elveszésekort adott tanácsúl, égetnék az falukat valahová és meddig lehetne Fejérvár felül alá.

Szükség volna ha Kd Puparkert ide küldené, mert az egyik kerék malomnak nem veheték hasznát, csak az egyik forog, az vizek jóllehet valahová érünk, az űrlés meg nem szűnik, sem egyéb dolgokban Kd parancsolatja.

Hogy az had erdőbe szállott nagyobb része és hogy az sánczokan üzör (*sic*) szekér és kocsi küztük vagy on, még csak az parasztember is, ki hadat nem ismer, nem tudja mondani. Csudálkoztam az tevéken. azt mondják, hogy egynéhány százat láttak, kiket csak egy felé nappal félre kivittek, külön-külön rendbe. Mennyire érthettem, nem szinte kicsin had. Az úristen tartsa meg Kdet *stb*. Kült Kanizsán szent László király napján 1556. Kegyelmed.

szolgája A. Chány ny.

*1557. július 2.

Gáspár doctor Nádasdy Tamásnéhoz.

Magnifica domina. Post servitiorum stb. Ma nyolcz órán Majláthné asszonyom meggyónék és magát az úristennek ajánlá, mind testébe mind lelkébe; bizony jó hitbe vala és jó teredelmességbe; de az oltári szentségnek elvétele után, úgy mint két tyúkmony sülte után annyira elájula, hogy az bódog lölkét, azt tudók, hogy az úristennek markába adta volna; de addig kenék-fenek, hogy ez világra fordula és évék valami kicsint az törött lébe; ozton elnyúgodék, azután felsörkene és jobban évék, a mint lehet. Igön biztatja magát az te nagyságod hosszú betegségével; de ezt másszor meg ne késértse hogy felöltezzék fejr szoknájába és köntesét reá vögye és úgy sokáig az ágyon felülve megfáradjon; mert felette igön erőtlen és nem tudom ha másszor az ájlásból felkél-e; meghigyje te nagyságod hogy felette igön beteg embör. Ördeg elvitte volna mind szelenczéstül az törjéket, az kit megitt; mert minden nagy nyavalya azután szállott reá; igön féltöm az félfelét valamitül ha meggyógyul es. Az uristen tartsa meg te nagyságodat mind az én urammal és kis Ferencz urammal sok eszten-deig stb. 2. Julii 1557.

Caspar Doctor

Servitor Magnificentiae Vestrae.

Ma irtam az én nagyságos uramnak es Osztfy Jakab által az Majláthné asszonyom felől; de ha te nagyságod ez én leveletem elkildi es, akarom.

1560. május 28.

Nádasdy Ferencz atyjának Nádasdy Tamásnak.

Tekéntes és nagyságos, tisztelendő uram és szerelmes apám. Szolgálatomat írom Kdnek, mint uramnak és szerelmes apámnak. Az trombitát, Dobos Jánosnak kit Kd mondott vala, hogy megveteti, vetesse meg Kd és küldje meg Kd. Azon es kérem Kdet, mint szerelmes apámat, hogy Kd küldjeu

nekem poma gránát, osztán egy kis kalomárist, kiből írni tanoljak.

Egyéb ujságot nem írhatok Kdnek, hanem Borsosnak egy német leányt adtunk. Az úr Isten tartsa meg Kdet minden jóvával sok esztendeig. Költ Sárvárat 28. die maji 1560.

Az te Kd szerelmes fia

Nádasdi Ferencz.

Czim : Tekéntetes és nagyságos tisztelendő uramnak és apámnak Nádasdi Tamásnak, ország fé nádrispánjának és császár ő felsége heltartójának, nekem szerelmes apámnak adassék ez levél.

*1560. augusztus 2.

Sennyey Ferencz Nádasdy Tamáshoz.
(Töredék.)

.... lenni, jóllehet kegyelmes uram, bizony hogy érte vagyok mint elmémnel mint cselekedetemmel, istennek sekétségét es kérem hogy Nagyságot sziksékit és parancsolatidat mint beteleséteném; de lehetetlen mert sok borra adtam pézt ki; de kifogytam beléle, mert sokra kült az Nagyságot sziksékire, kit nagyságot mekért; az pénz nincs nálam annyira az mennyire Nagyságot parancsolja, de kegyelmes uram, ím esmék előttünk az sárvári munka, az árok, egyéb sokfelé való munkák, kiknek mek kellene készelni, idei es volna — — —. Nagyságot adjon tanóságot honnént tegyem szerét az munkákra való keltséeknek; mert hogy Sárvár fejháza nagyságodnak, az árokját mek kellene hásni (=ásni); péznél kil (nélkül) ne; mert — — az úristennek jó voltából szaporáp az munka, ki istennek es kellemetes, ez vilákon es áldottap leszen, tartóp es leszen, az szekén nyomorult feldnek es hasznosp.

Egyép dolgokra es minden dolgokra szorgalmatosok leszünk, vigyázonk es. Továbbá kegyelmes uram, az sárvári toromnak fundamentoma már jobban nem lehetett mint vagyon, tepp karót bele nem verhettek; jó fundamentoma vagyon, nem félő (=félő), bátor azt nagyságot ne is féltse. Az hatalmas úr Isten tartsa mek... *stb.* Ez levél kült Kapuba 2. Augusti 1560.

Nagyságot erek szolgálja

Sennyey Ferencz mp.

Továbbá kegyelmes uram vettem az nagyságot parancsolatját, az Nyáry Bernált szolgálóinak mek adattam nadrágyát, az abrak felél az ötödik lóra es megadatam (?); de ha mint az ű kedvek szerént lenne, isten gyézniye el. továbbá es — — —, én látom hogy lovai jól vannak.

(Sajátkezű.)

*1563. márczius 14.

Maylád Gábor özv. Nádasdy Tamásnéhoz.

Tekéntetes és nagyságos asszonyom, nekem tisztelendő asszonyom és anyám. Örökké való szolgálatomnak utána. Vettem az Nagyságod levelét, kiben írja nagyságod hogy nagyságodnak nehéz, azonképen Kristóf¹⁾ uramnak is, hogy én az Kristóf uram szolgálját Jurusitat megfogtam volna és hogy ezféle idegenség nem illenék közinkbe. Az Nagyságod leveléből veszem eszembe, hogy nem úgy adták Nagyságodnak az dolgot eleibe, az mint vagyon; mert tudom hogy semmiképen nem illenék. nem is volna módja, hogy én az Kristóf uram szolgálját megfognám, sem egyéb barátomét most; mert nálam az értelme, hogy nem hazámba vagyok, hogy honnan én valakinek frigyét megvethetném; ha peniglen én valaki szolgálít kezdeném fogdosni, hát nyilvánvaló garázdaságnak jele volna; melyhez most nekem semmi kívánságom nem volna és nincsen is. ha egyéb lehetne benne; miérthogy nem látom az módját. Hanem így értse Nagyságod, hogy én az én szolgámat tisztartómat fogtam meg Jurusitot, kit Kristóf uram sem tagad. hogy asszonyomnak anyámnak adta, de nem émezem, kit asszonyom én híremből és akaratombul kéretett el Kristóf uramtul, én akaratombul adta neki az ispánságot is az tekeit; pénzt is, lovat kettőt, ruhát adott asszonyom neki; most is két avagy három lova vagyon Fogarasba; tudná penig Kristóf uram, ha ő neki szoktak volna Fogarasból szolgát tartani avagy szolgáljának tisztet osztani. Azért Nagyságod így értse az dolgot; mert jóllehet az én asszonyommal anyámmal én ez ideig nem osztottam, nem is osztozom; de egyedül tudom én

¹⁾ Nádasdy Kristóf, Maylád J. nagybátyja.

ott úrnak Fogarasba magamat. Kévánnám bizony hogy ha te Kdnek az ki ezt eleibe adta, azt is megjelentette volna, miért fogtam én az én szolgámat; de ezt én ellenem hogy ha régen megölettem volna es, megérdemlette volna; kit Nagyságodtul mikor együtt leszünk el nem titkolok; ha penig értené Nagyságod, mit vétett, — gondolom hogy nagyságod sem dicsérné. De ha Nagyságod parancsolatja az, hogy én az énnekem nagyot vétett bűnös szolgámat bintetlen elbocsássam, az Nagyságod parancsolatja szerint akarok mindenben járni; jelentse meg Nagyságod és elbocsátom. Esmerem mindazáltal Nagyságodnak amaz én sok szóval való szolgálatom ajánlatába valami kételkedését, hon azt írja Nagyságod hogy nem sokval tartja Nagyságod különben mintha Nagyságodon esett volna; miérthogy az Kristóf uram szolgálái Nagyságod szolgálái; de én ez ideig mind magamat s mind szolgálaimat olyan Nagyságod szolgálainak tartottam mint Kristóf uramat, ezután is annak tartom; mert jóllehet én most Nagyságodnak nem pénzes szolgálja vagyok, de esmérem azt hogy elvettem régen és naponként veszem azt én Nagyságodtul, kiért én Nagyságodnak tartozom szolgálatval. Továbbá az hon Nagyságod arrul ír, hogy Nagyságod én velem és Kristóf urammal egy volna, az mennyiben Nagyságod engemet böcsül, adja az úristen hogy meg szolgálhassam Nagyságodnak. Továbbá az levél felől, sok időtül fogva nagy gyakorlatossággal ki felől könyörgöttem Nagyságodnak, jó választ gondolom hogy ideje volna várnom. Az úristen tartsa meg Nagyságodat. Datum Lindván 14. Martii 1563.

Te nagyságodnak

engedelmes szolgálja és fia
Maylad Gabriel mp.

Ez levélből kit Kristóf uram nekem írt, az mását Kdnek kültem. — megesméri nagyságod ki szolgálja Jurusity.

(Sajátkezű.)

*1567. január 18.

Bánffy László ¹⁾ özv. *Nádasdy Tamásné*hoz.

Spectabilis, generosa stb. Ennek élte is te Nagyságotat Szerdahelyi Péter deák által meglettem vala az én szerelmes leányom menyegzéje szolgáltatásának szükséges szerszámmért, tudniillik ezüstmívért, konyhaszerszámmért és kárpitokért és te Kd azzal ajánlotta magát, hogy a mit adhat örömet ad te Kd az menyegzőhöz való szerszámot; kit te Kdnek mint bizodalmas asszonyomnak és atyámfának én hozzám való jóakarátját meg akarom szolgálni mind az én szerelmes gyermekimmel egyetembe. Im azért az vitézlő Szecsődy Istvánt Kdhez küldtettem, Kdet kérem mint bizodalmas asszonyomat és atyámfát hogy te Kd ez jegyzés szerint, a mint Kd levelében bekötte Kdnek küldtettem, adjon ezüstmívet, konyhaszerszámokat és kárpitokat; ugyanazon szám szerint az menyegző után ismég megküldem Kdnek épen; hogy ha lehet, annyat adja Kd, a mint jegyzést küldtem Kd levelében. És nagyobb bizonyosságáért az mi szolgánktól Szecsődy Istvántól küldettük pecsétünk alatt való levelet és kezenk írását, hogy a mennyi morhát feladathat Kd, arra az levélre meghagytuk, hogy az mi szolgánk rend szerint felírassa, és az levél Kdnél legyen; kit Kdnek mint bizodalmas asszonyomnak megszolgálom és Kdnek épen ismég megküldem az szerszámot, valamennyet felad Kd. És szóval is izentenk Kdnek az mi szolgánktól Szecsődy Istvántól egynehány dolgokról, kinek te Kd meghiggye szavát és te Kd ne hagyja vad (*talán: válasz*) nekül; Kdnek megszolgálom. Ezzel az úristen tartsa meg nagyságotat jó egészségben. Datum ex vne nostra Alsólindva. 18. Januarii 1567.

Ladislaus Bánffy de Alsólindva comes.

¹⁾ Maylád Gábor ipa.

*1568. november 1.

Özr. Blagay Istránné Frangepán Dorottya özr. Nádasdy Tamásnéhoz.

Spectabilis et magnifica *stb.* Továbbá kívánnám az úristentől az te Kd egészsége felől hírt hallani mint asszonyom és ücsém felől és az te Kd szerelmes fia uram és ücsém felől. Én hála istennek mastan jó egészségben vagyok. Látja az úristen hogy te Kdnek gyakortában írnék, s mint szerelmes asszonyomnak és ücsémnek, de bizony nem volt kitől, hanem ím ez leveleskét küldtem mastan bán ¹⁾ uramtul ücsémtől; mert énnekem szerelmes ücsém itt ez földön nincs több bizodalmon ű nálánál isten után, ott az földön pedig nincs több Kdnél. Azért kérem Kdet mint asszonyomat és ücsémet, hogy az mely levelet parancsolt volt Kd Farkas uramnak hogy énnekem adná, mikor Kd itt volt, erre ez udvarra és jobbágyokra kiket Kd adott árvájának míg élek, még most sem adott, — hogy te Kd adatná meg, mert ím ücsém bán uram mostan Kdnél leszen; azért Kd ű előtte íratná és vallaná az levelet és ugyan bán uramtól küldené Kd énnekem az én szolgálato mért, hogy immár szerelmes ücsém kit énnekem árvájának adott, ezután míg én élek, az várból bántások ne lenne és hogy az te Kd tisztartói ne ártanák ahhoz magokat, kit Kd az ű vérének és árvájának adott.

Azon is kenyergek te Kdnek mint asszonyomnak és ücsémnek, hogy az mely két jobbágy tizeddel tartozik, kit Kd adott, Kd ezelőtt való esztendőkbé megengedte, hogy mastan is engedné meg Kd; mert látja isten asszonyom és ücsém hogy mast itt ez földön keveset termett az szőlő, az buzát pedig az víz vitte el; meghigyje Kd hogy nem lett több tülek öt veder bornál, másfél mércze búzánál és valami kevés köles és egy fél mércze rozsnál; az többi pedig nem adnak tizedet, hanem csak az kettő tartozik, az kik Kosztanikon laknak, kiket Kd akkor adott mikor Kd ide hozzánk jött volt. Te

¹⁾ Szluni Fangepán Fereucz, kinek atyja György és e levél írója testvérek voltak.

Nagyságodtul ezekbül kegyelmes választ várok mint asszonyomtul és ücsémtül; mert énnekem nincsen az én vén koromban isten után több ki oltalmazna is, táplálna Kdnél és az Kd szerelmes gyermekénél; mert én az Kd hozzám való jótettét meg nem szolgálhatom Kdnek; hanem az isten leszen Kdnek érette; én is, míg élek szolgálni akarok Kdnek, az én árvaságom és szolgálatom ajánlva legyen Kdnek. *stb.* Datum ex castelle Letowanyeh die 1. Novembris anno domini 1568.

Az te kegyelmed árvája és nénje

Dorotea Zlúnyi, spectab. et
magnif. condam domini Blagay relicta.

*1572. július 24.

Ecsedi Báthory Miklós, Nádasdy Ferencznek.

Spectabilis et magn. domine, frates et offinis *stb.* Az Kd levelét, kit Kd énnekem írt Bécsbül, 10. napján szent Jakab havának, énnekem megadák 22. napján ugyanazon hónapnak, kiben Kd ír arról, mivel hiszi te Kd azt, hogy énnekem nem kövés csudálkozásom volt azon, hogy personalis praesentiae uramot és Szentgyörgyi Gábrielt az te Kd szolgáját az mi pozsonyi végezésünk szerént Kd ennyi ideig alá nem bocsáthatta volna; ki Kd nehézségére volt volna; de az időnek mivolta Kd akarattján kívül az dolgot halasztotta és minemű okok miá haladott legyen, te Kd azokat igaz elég bő szóval előszámlálja. Annak utána látván, hogy ez Kd maga mentése okok miá, te Kd az te Kd urával és bátyjával Nádasdy Kristóf urammal és egyéb fő jámbor szolgálival szólván, te Kd lehetetlennek véli ez koronázatig, ¹⁾ hogy Kd erre az útra indulhatna; jövődőre is, hogy ugyan most Kd napot nevezhetne bizonyost, kegyelmed nem ösmerne ez okáért, hogy ez koronázatnak gyűlése még (= *meddig*) tartana, Kd azt nem tudná; és annak okáért akart Kd ebbe minket megtudósítani, mivel ez időnek állapotja ezt ez dolgot ennyire halasztotta, hogy ez

¹⁾ Rudolf koronázása 1572. szeptember.

jövő gyűlésbe hiszi Kd. hogy én is mind öcsémnel Báthory István urammal ott lennék, ugyanott te Kddel végezhetnénk az te kegyelmed alájűvésének bizonyos napjáról, ki mind énnekem és öcsémnek Estván uramnak alkalmas napnak láttatnék, egy akaratból végeznénk, és Kd véli azt, hogy ez te Kd tetszése nekünk is jónak láttatik. Ha pedig mi ugyan azt kívánnok Kdtől öcsémnel egyetembe, hogy az gyűlésnek előtte az Kd alájűvésének bizonyos napja elvégeződnék, hát te Kdnek mindjárt megírjuk; Kd pedig az mint ez előtt is megmondta: nem akar minket ebbe megbántani, hanem az pozsonyi mi végezésünk szerint Kd András mester uramat, ki most *personalis praesentiae*, Szentgyörgyi Gábel urammal az Kd szolgájával Kd aláboesátja teljes tanósággal és Kd kész oly napot végezni az Kd alájűvéséről, ki bizonyos legyen és mind mi nekünk és Kdnek alkalmas legyen, — megértettük.

Azért jó uram atyámfia. bizony nem mondhatom, hogy igaz, eleget nem csudálkoztam volna azon, hogy az Kd emberi alájöveteli ennyire halada, kiváltképen pedig ezt nem tudtam mire vélni, hogy ennyi ideig Kd levele által sem adá tudunkra, mi okáért Kdel nem bocsáthatta az Kd emberit; de ím értem az Kd leveléből, mi okok halasztották az dolgot és kiváltképen, hogy Kd várakodott az András mester uram, ki most *personalis praesentiae*, alkalmasosságán, hogy az ő felsége parancsolatától üresölhessen az alájűvéshez. Az te Kd tetszését is mind Nádasdy Kristóf urammal egyetembe és jámbor szolgálival hogy az volna, hogy ez dolog ez jövő gyűlésre haladna, holott Kd mi velünk István uram öcsémnel végezne. Azért az mi kívánságunk akaratunk mind urammal öcsémnel ez vala, hogy ez koronázatnak előtte legyen nemcsak az Kd emberi alájűvése, de még az Kd közinkbe való jűvése is. De mivel ez dolog ennyit halada, szólván urammal öcsémnel, mi úgy esmérjük, hogy ha szinte Kdnek mi [azt] az választ tennők az kegyelmed levelére is, hogy Kd emberit ez koronázat előtt hozzánk bocsássa is, míg ez mi levelünk oda feljut, Kd és az kegyelmed emberi alájuthatnának ide, mi nekünk is addig fel kellett indulnunk. Azért az Kd tetszésének és időnek rövid voltát látván, minekünk is alkalmasban

láttatik, hogy az jövő gyűléskoron, mikor Istennek akaratjából mi es mind urammal öcsémmel egyetembe ott akarunk lenni, az Kd alájövésének bizonyos napja, ki mind minekünk és Kdnek alkalmasnak láttatik, köztünk elvégeződjék. Azért az Kd alájövésének napjáról való végezést mi es ugyan az koronázatra halasztjuk, Kddel mint urunkkal atyánkfiával végeziünk.

Az te Kd jó atyafiúságában mi semmit nem kételkedünk. Azért Kd az koronázatig az Kd kívánsága szerént emberit bátor alá ne munkálódtassa. Végezetre az mi az Fogaras dolgát illeti, én az kegyelmedhez való atyafiúságunkért ennél nagyobb dologban is szolgálnék. Azért im vajda uramnak ¹⁾ mindjára írok az dologról, mert nem tudok mást ki az Kd dolgát olyan szeretettel promoteálná ez dologban ott Erdélyben, mint vajda uram. És Kdnek ajánlom atyafiúságunkkal stb. Ex curia nostra Tagy, die 24. Julii d. 1572.

Deditissimus frater et affinis

Comes Nicolans de Bathor iudex curiae
et consiliarius S. C. Reque Maiestatis etc.

Külczim : Spectabili ac magnifico domino Francisco de Nádasd stb.

*1596. május 24.

Báthory Erzsébet férjének Nádasdy Ferencznek.

Szolgálatomat írom Kdnek, mint szerelmes uramnak stb. Az gyermekek felől Kdnek azt írhatom, hogy az Anna és az Orsik egészségbe vannak; de az Katóka az szájával igen gonoszúl vagyon; mert az rothadás az szájába esett és még az fogcsontba is benne az rothadás; az vassal az foga közepibe szinte el-felmegyen az borbély; azt mondja, hogy szerencse ha egynihán foga ki nem húll. Immár az úr Isten mint adja ezután dolgát, nem tudom, de bizony igen fölötte gonoszól vagyon dolga. Magam felől Kdnek azt írhatom, most mégis jobban vagyok, hogy nem mint ez elmúlt napokban. Im értem az Kd leveléből, melyben Kd az írja, hogy csaknem Erdélybe küldték Kdet; kin bizony mindenek csudálkoznak, hogy Erdélynek semmi javában

¹⁾ Báthory István Erdély fejedelme.

Kdnek része nem levén és ennek az föld[nek] javaival és zsírjával élvén, hogy mire való képest hagyta volna el Kd ezt az földet? Én peniglen mitül fogva hallottam, elég keserőséget szenvedt[em], mert azt egy barátom énnekem megírta vala. Isten tartsa meg Kdet jó egészségbe. Irtam Sárváratt Úr menybe meneteli után való pénteken 1596.

Kegyelmed szolgáló leánya

Bátori Erzsébet mp.'

Kütczim: Az én szerelmes uramnak, az nagyságos Nádasdy Ferencznek, nekem szerelmes uramnak adassék ez levél.

(Egészen sajátkezű).

*1596. július 8.

Báthory Erzsébet férjének Nádasdy Ferencznek.

Szolgálatomat irom Kdnek mint szerelmes uramnak *stb.* A gyermekek felől Kdnek azt írhatom, hogy az Anna Istennek legyen hála egészségbe vagyon, az Orsiknak az szemei igen fájnak, a Katónak ismég mind megveszett az szája. Magam Istennek legyen hála egészségbe vagyok, csakhogy az szemeim fájnak. Isten tartsa meg *stb.* Irtam Sárvárott Szent Jakab havának nyolczadik napján. 1596.

Kegyelmed szolgáló leánya

Bátori Erzsébet mp.

(Sajátkezű.)

*1604. január 18.

Nádasdy Orsolya ¹⁾ *Báthory Erzsébethez.*

Nagyságos nekem szerelmes asszonyom édes ángyom. *stb.* Szerelmes én édes asszonyom, igen elfeledé engem Nagyságod, ily árva szolgáló atyátok fiát; talán neheztel Nagyságod reám. Szerelmes én édes asszonyom. hogy én az én szerelmes Ín édes atyám helyett való édes gyámolomnak az ű édes testének takarására nem mehettem; ²⁾ kit az

¹⁾ Nádasdy Ferencz unokatestvére, első férje Czobor Márton, a második Pethő Gáspár.

²⁾ Nádasdy Ferenczet érti, ki 1603. végén halt meg. (Nagy Iván szerint — Pethő Gerg. Magy. krónikája 156. után — 1604. január 4-dikén).

én Istenem ne adott volna érnem! Megmentem magamat szerelmes asszonyom; mert hogy nekem megadák az Nagyságod levelét, láttam, hogy fekete az pöcsét, mindjárást elestem, szerelmes asszonyom, oly beteg voltam két hétig, hogy egy falat az számban nem volt. Hogy kérdeztem: há lesz az temető? föl akartam küdnöm, mert erőtlén voltam; úgy mondták, hogy elmúlt immár. Későn is hozták volt az levelet. Szerelmes asszonyom, én azóta elég sok bút látok, az én ellenséges Pethő atyámfiái azzal boszontnak, hogy panaszojják szegénnek (t. i. *Nádasdynak*); elesett az én csillagom! Azelőtt az szegény fiamat hányták szememre, mert az szegény urat (t. i. *Nádasdy Ferenczet*). Óh én édes szerelmes asszonyom, nekem holt ű meg, én vagyok az árva, hogy nincs ez földön gyámolom, bizodalمام! Nincs oly nap, hogy én nem síratom szegént. Bizon szerelmes asszonyom, ím oda vannak fiaim, minden nemzetem! De hogy tudom, hogy nem találom szegént, nem kívánkozom föl.

Hallom, hogy az én kegyelmes Istenem az édes ücsémnek ¹⁾ jó szerencsét adott; legyen az Istennek nagy hála, az Isten áldja meg űket hosszú élettél, sok jó szerencsékkel! Szerelmes asszonyom, hogy írta asszonyom anyám, úgy örültem, én édes asszonyom, hogy sirva adtam az Istennek hálát rajta. Az istenemmel bizonyétom, ha az édes Máriámat vette volna, sem örültem volna inkább, mint az édes ücsém szerencsésjének örülnök; adja az Isten, lehessen nekem oly ótalmam az édes sógorom mind az édes ücsémasszonynyal együtt, mint az édes atyja volt. Óh, én édes asszonyom, ha venni akarta az jó úrfi, hogy nem vette éltében az édes bátyámnak éltében, hadd örült volna szegén! Szerelmes asszonyom most kellene az én szolgálatom Nagyságtoknak; azért nekem parancsolj, szolgál-tass velem; engem az menyegzőre ne úgy hijjon Nagyságod mint egyéb atyjafiát, idegent; hanem úgy, hogy szolgáltass édes asszonyom velem, az előtt egy holnappal is elmegyek, mert én az Nagyságtok gyermekinek holtomig tartozom igazán szolgálnom az ű édes atyjokért, az ki nekem oly volt mind örömben mind keserűségemben mint az édes atyám. Asszo-

¹⁾ Értsd Báthori Erzsébet valamelyik lányát. Az idősbik Anna, Zrínyi Miklósné; az ifjabb, Kata H. Drugeth Györgyné lőn.

nyom, elhiggye Nagyságod, hogy soha én az én gyermekemnek sem kívánok több jót, mint Nagyságodnak az édes gyermekidnek, oly atyádfiának tarts engem, ne felejts el édes asszonyom immár engem árva atyádfiát, szolgáltass velem, parancsolj édes asszonyom.

Magam állapotom felől azt írhatom Nagyságodnak, hogy sok bosszúval illetnek. A várban nem lakhattam köztök, szolgámat verik, házamat elfoglalta; az Isten tudná az én sok nyomorú állapotomat, nincs is immár kinek mondanom, ki engem szánná és jó tanácsot adna, kiben hiznám; Istenem, szerelmes asszonyom, nincs kivel biztatnom magamat, az én Istenem engem megfoszta az én édes ez világi gyámolomtól és erős bizodalmamtól. Kivánnám szivem szerint nagyságodat látnom; csak éltemben beszélhetnék nagyságoddal, édes szép asszonyom. Mindezek után *stb.* Költ ez levél Sztoropkón, az új szerint szent Margit napján ¹⁾

Az Nagyságod szolgáló leánya
Ursola Nádasdi mp.

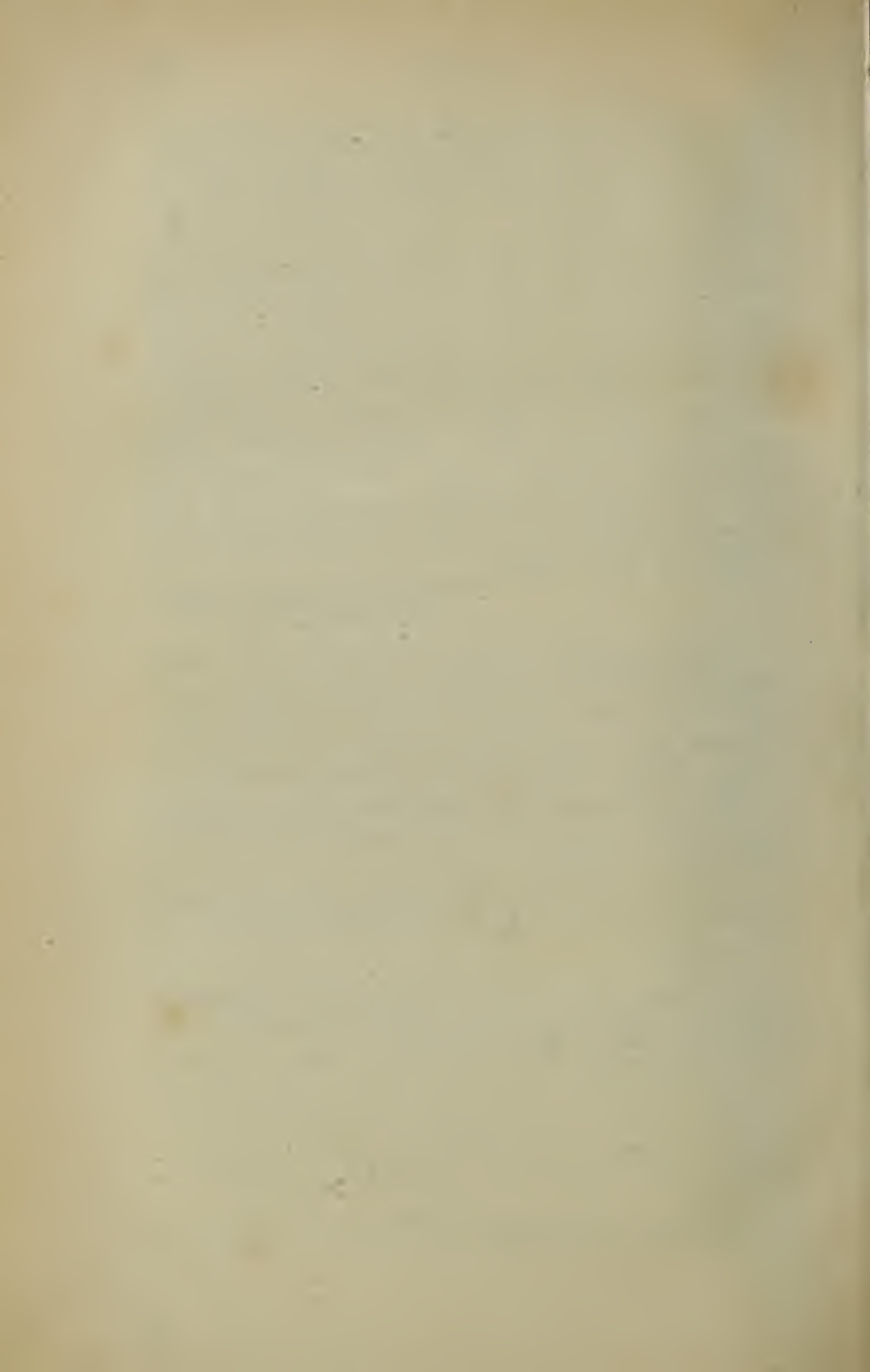
Hirt nagyságodnak egyebet nem írhatok innéd, hanem [hogy] az keresztén ²⁾ predikátorokat erősen kergetik. Kassán immár nincs. Most ű fölsége az vármegyékre küldött valami articulust, hogy ha pápisták nem lesznek, minden jószágokat elveszik. Ezek is, úgy hallom, hátraküldik, ű fölségének azt mondják, hogy ha hitiben háborgatja őket, ezután az gyűlésre sem mennek; az rovás-pénzt is nem akarják megadni. Mit ad Isten ezután, nem tudom.

Külczim: Az tekéntetes és nagyságos Báthory Örszébet asszonnak az níhai nagys. Nádasdi Ferencz uram meghagyott özvegyének *stb.*

(Sajátkezű).

¹⁾ Ez csak magyar sz. Margit (IV. Béla lánya) lehet (január 18.), mert a kassai prot. predikátorokat 1604. január elején kergették ki s a levél utóírata ezt említi. L. Knauz kortan 213.

²⁾ Azaz protestáns.

Szokatlan szók és kifejezések.

Akari 98.: akarja.

Alázatos ló 209.: szelid ló.

Alkolmason 101.: nagyon.

Annak is az egyek 203.: azok egyike.

Asszonyember 110.; asszonyi álat 78.: asszony; asszonyom táncza 101.: valamely betegség, orbánczféle.

Aztúl megválva 65.: azon kívül.

Bagazia 204.: színes kelme, Páriz Pápainál: tela colore tincta.

Bagdácsol 103.: lézeng, vánszorog.

Balog (kéz, láb) 73.: bal.

Bátor 146. stb.: bár; 66.: bátran.

Becze 210.: batka, egy beczésincs.

Bejető 170.: bejette, bejött.

Berencze 137.: tejkészítmény.

Bér 101.: bőr.

Bévonsza az eget 20.: beszívja a levegőt.

Bisalma 69. stb.: birsalma.

Bizony, egy 72.: egy bizonyos (egyéniség).

Bizvábban 86.: bizvástabban.

Bokom 9.: bokám, nemcsak a lábnak, de a kéznek is a csuklója.

Búskodás 15.: búslakodás.

Cifra 158.: chifre.

Csörgetik, az mint 11.: a hogy hire jár.

Czimer 12.: a nyuszt bőrt vették czimer számra.

Czukkar kandi 29., czukarom kandi 28.: sárga czukor.

Dakter 105.: doktor.

Dedeommá tenni 91.: te deummá tenni, azaz fölmagasztalni.

Ebéllem 1.: ebédlem, ebédelek.

Egybeszelédülni 80.: összeszokni.

Egy ember (az) 79.: az egyszeri ember.

Egy sütésbe egy béles 84.: egy sütetre egy lepény.

Ekkedig 88.: eddig.

Elkerenkhet valamit 158.: ?

Ellentartó 141.: a ki vminek ellene van.

Ellyen 195.: ilyen.

Elmegy a szőlő 78.: elpusztul, elmossa az eső.

Elmulatom az innepet 72.: eltöltöm.

Előírű 41.: korai, korán érő (gyümölcs).

Előmet szakasztá 9.: elém került.

Ember bak vagy 37.: ember vagy.

Enczembenczem 64.: csekélység.

Ennegtova 88.: innét tova.

Erdei 89.: vaddisznó.

Erül 19.: örül.

Es 10. 85. stb.: is

Esmerő 55.: ismerős.

Esmég 15.: ismét.

Eszten napja vagy 209.: ?

Ég 43.: levegő, égalj; egészségeség 3.: e. levegő, égalj; égnek változása 60.: l. változtatása; hideg ég 22.: hideg levegő; jó ég 22.: jó l.

Élveszteti 15.: éleszteti.

Érkezem valamihez 93.: ráérek valamire.

Érte vagyok 24. : rajta vagyok.

Favíz 67. : orvosság.

Fázáznozik 36. : időt tölt, veszteget.

Fájdalmas 35. : fáj, a fejem fájdalmas.

Fegyverderék 205. : mellre való vas mellény, latinul Páriz Pápai-nál thorax.

Féjház 235. : fê vagy főház, főerősség.

Felállítás 2. : felállítás.

Felmunkálkodik 161. : felerőlködik.

Felülvesz valaki valamit 134. : valaki valaminek föléje kerekedik.

Fé 89. : fő, fej.

Filek rajta 134. : félek tőle, tartok tőle.

Füstölög 37. : időt veszteget.

Gelet levél 70. : e. h. getel levél vagyis kötelező levél.

Görset hány 438. : ?

Gyakorlatosság 237. : gyakoriság, gyakorlatossággal : gyakran.

Gyermekded (valami állatról) 54 : fiatal, gyöngé.

Gyermek ló 137. : csikó.

Hagyjáron 77. : hagyján.

Hagyomás 52. : meghagyás.

Halogatnak 36. : folyton, de nem nagyban halnak. v. ö. eszeget.

Hamar nap 185. : rövid időn.

Hanem 10. : de nem.

Hasznaja 54. : haszna.

Háboró idő 147. : háborús idő, zavaros idő.

Ház 88 stb. : szoba.

Házass leány 17. : szoba leány, belső leány.

Hétbe kelve 1. : a jövő héten.

Hideg kása 47. : kedvelt eledel Nádasdyéknál.

Hím 49. : ezírázat, a melyet készen lehetett venni s úgy erősíteni a

fehérneműre, míg himzés az, amit azon varrnak ki.

Hokmester 82. : udvarmester.

Holták kelve 60 stb. : óta, (így is holta kelve. 10.)

Hurutok 202. : hurutom van.

Húshagyat 147. : húshagyó.

Imádságot ont 207. : sokat imádkozik.

Ingyen : bizony, bizonyára, minden esetre ; ingyen hagyj 63. : bizonyára hagyj, ingyen ne vassék az fogad 13. : sehogyse.

Innejd 38. : innét.

Inó 57. : alkalmasiut valami halálszó eszköz.

Isten imádság 156. : isten imádás.

Iszver 219. : öszvér.

Karisia 22. : egy kelme faj.

Kárnyitja fülünket 2. : károsodunk.

Kedég 88. : pedig.

Kedig 15. : pedig.

Kel 1 stb. : talán, kely alakban is (22).

Kelly 12. : kell.

Kentura 23. : kelme faj.

Kerek táncz 24. : a táncznak valamely neme.

Kevese 118. : kevés lúja.

Kezdek (valamit tenni) 4. : fogok. p. nálad sem kezdek sokat késni, nem kezdek érni 49. : nem fogjuk . . .

Kezedbe kapják 18. : rajta kapnak.

Keze irását veti a levélre 68. : sajátkezűleg ír valamit a más által íratott levélhez.

Képzöm 57. : képzelem.

Kén 29. : talán, kéntalán 30. : ugyanaz.

Képébe (valakinek) 173. : nevében.

Kérküszöm 113. : kérkedem.

Kétes vagyok valamiben 173. : kétkedem valamiben.

- Kiköcsén madár 214.: kerecsen?
 Kil 59.: talán.
 Király képe 6.: király helytartója.
 Köl (valakin) 7.: kelevénye támad valakinek.
 Kötel levél 70., kötés levél 5.: kötelező.
 Követség 13.: izenet.
 Közbeszéd 78.: közmondás, példabeszéd.
 Küteszem a rokkáját 37.: leánynál annyi, mint legénynél »kiteszem a szűrét.«
 Küvájom magamat 25.: kiszabadulok.
Lábas erdő 224.: nagy erdő.
 Lád 54.: lásd.
 Leszáll a per 136.: megszűnik a per.
 Lén 84.: lőn.
 Lévést 13.: nézve.
 Lúdfi 1.: liba.
Magam feledtébe 105.: magamról megfeledkezve.
 Magtehén 69.: tenyésztésre valót.
 Magyaráz 100.: szól.
 Major 137.: majoros.
 Maradok valamivé 191.: m. valaminek v. valami képen, p. árvává.
 Marha 11.: jószág, érték.
 Márczius 35.: a változó időjárásra ma közmondásos április helyett a régiek márcziust mondtak p. olyan vagyok mint az márczius.
 Másformára ütik a házat 66.: átalakítják.
 Megalél 60.: elalél.
 Megcsavaroszik 21.: megkeveredik (a dolog), zavarosabb lesz.
 Megcsigáz 48.: megkínoz.
 Megkönnydül 98.: megkönnyebbszik.
 Meglátogat, valakit gyümölcsökkel 5.: gyümölcsöket küld valakinek.
 Megmértékelem magamat 75.: mérseklem magamat,
 Megnapoz 150.: elnapol.
 Megnehezedelem 85.: nehezebben érzem magamat.
 Megötni az pagyimentomot 82.: leverni sárral a padlót.
 Megsujtani 64., megsuprálni az alföldet 63.: az alfelre verni (tréfás kifejezés).
 Megtemérdekül 101.: megvastagszik.
 Megtolni valakit 69.: túltenni valakin.
 Megválva valamitől 16.: valamin kívül.
 Megvész a szája 243.: elromlik a szája, fene esik a szájába.
 Mennyi ember, annyi erkölcs 86.: a hány ház, annyi szokás.
 Mérföldön vagyon 1.: mértföldre van.
 Méreg vagyok reá 50.: mérges vagyok reá.
 Minden állatja szerint 201.: a maga egész valóságában.
 Mindjárást 144.: mindjárt.
 Molna, molnunk 81.: malom, malomunk.
 Möző 96.: gyöngye, satnya, beteges, mazna.
Naubbik 141.: nagyobbik.
 Nádrispán 91.: nádorispán; nágyrispán, nádorispán alakokban is.
 Nála legyen, csak, az dolog 34.: csak ő tudja, csak ő legyen beavatva, tovább ne adja.
 Nál (nél) kil, p. nálánál kil 95.: nélkül
 Nehéz volta 75.: neheztelése.
 Nyilva 92.: nyilván.
 Nőszik 50.: házasodik.
Onuajd 38.: onnét.
 Orozva 19.: titkon, p. orozva erülj.
 Ország 9., 32.: rendek, p. király

- egész országával (az összes rendekkel), még az ország be nem gyült (a rendek még nem jöttek össze).
- Ottan 17. : azonnal.
- Ödö 145. : idő.
- Pagyimentom 82. : pádimentom azaz a szoba talaja.
- Pakezál 19. : paczkáz.
- Pakocs 70. : tréfa, pakocsra venni : tréfára venni, pakocsál u. o. : tréfál.
- Paraszt urak 10. : világi urak.
- Pállá lesz 33., körülbelül : pórul jár, lóvá lesz ; lehet hogy csak valami adomán alapuló, családi vagy vidéki közmondás, erre vall az a körülmény, is hogy ily alakban is előfordul »szegény Pál urammá lén« (31).
- Pályát nyerni 24. : versenyben győzni.
- Pillagó 107. : ruhák díszítésére való fényes tárgy.
- Pirag 84. : parancs, piragaként : parancsa szerint.
- Pohár, valamely szent poharát megadni vagy megtartani p. o. 215. : névnap, valamely névnapot megtartani.
- Poma gránát 30. : gránát alma.
- Pozsár 1. : ponty.
- Próba 29. : minta.
- Reáfelelek 10. : megigérek.
- Rekken 2. : körülbelül rekesz, gát. V. ö. Páriz Pápainál : rekkentem = supprimo, occludo, occulto ; rekkentés = supressio, deletio. Ujabb szótárainkban ez a fő ismeretlen.
- Rend (háznál) 83. : emelet (erdélyi értelemben) p. felső rend ház, a ház (felső) emelete. — Rendihez és nemzetéhez képest 48. : állásának, családjának megfelelőleg.
- Ronezos 160. : rongyos ; ronezoskodik 12. : rongyoskodik.
- Saczczoltatás 71. : sarczoltatás.
- Sápolódik 41. : sopánkodik.
- Scordiom 69. : ezerjófű.
- Sellyér 195. : zsellér.
- Semmi dolgom nincsen 35. : nincs semmi bajom.
- Sennyedék 15. : valamely bőrbaj, Páriz Pápainál scabies.
- Simoni paré 92. : semmi baj.
- Slejt 36. : rossz minőségű, selejtes.
- Sohult 169. : sehol.
- Sokadalom 58. : vásár.
- Sonyó 30. : savanyu.
- Sós tej 32. : Nádasdyéknál kedvelt étel vagy ital.
- Sprincz 192. : ráró, halász-sólyom, vadászáshoz idomították.
- Strewma 223. : harez.
- Suhodalom 184. : megveretés, v. ö. a suhodni igével.
- Szalaghányás 116. : késlekedés (?)
- Szavával (valakinek) : nevében ; p. szómmal 43. : nevemben, szóddal 57. : nevedben.
- Számveő 99. : számvevő.
- Szelenczéstül 234. : mindenestül : ördeg elvitte volna mind szelenczéstül az Törjéket.
- Szemben lenni valakivel p. 53. : találkozni, értekezni valakivel.
- Szerencsére 38. : a véletlenre.
- Szerencsését 88. : szerencséssé tesz.
- Szeret, valakit vmivel 49. : olyanforma kifejezés, mint meglátogat valamivel.
- Szerével hagyni valamit 126. : módban, rendben hagyni vmit.
- Szertartás 17. : rendtartás.
- Szíkes 139. : szükséges.
- Szülfű 28. : növényfaj, a melynek gyökerét használták.
- Szükös vagyok költség nélkül 3. : szükölködöm.

Talám 2. : talán.

Talpát köszörülni az úthoz 66. :
útra készülni.

Tanúság 48. : tanítás, utasítás.

Tanyesztra 27. : tarisznya.

Taró 78. : ?

Tén 95. : tőn.

Thruciscus 30. : növényfaj.

Tombütő arany 37. : ?

Tör. 137. : az olajnak valamije.

Törött lé 234. : a régi magyar
konyha legdivatosabb léneműi-
nek egyike.

Törött marott 52. : ütött kopott.

Tulyok 137. : tulok.

Tung 102. : hordóféle.

Túrtatni valakinek az hátát 49. :
nagyon keresni valakin valamit.

Túló 9. : tőle.

Tündéreskedik 97. : elő-előtűnik.

Tüzes ház 66. : alkalmasint az oly
szoba, a melyet fűteni lehet.

Tyúkmony 234. : tojás.

Udvarlani 210. : tisztelni.

Uramné p. 168. : asszonyom.

Üresülök valamitől 241. : szabadu-
lok valamitől.

Üz : íz.

Valahonnajd 29. : valahonnét.

Választig 105. : lehetőleg.

Választigen 114. : u. a.

Vém 39. : vevém.

Vétket vallani 101. : vétket elkö-
vetni.

Zsaladia 33., zsaladja 102. : saláta.

Zsankó 24. : ?

Név- és tárgymutató.

Agár 178. 188.
 Akach Antal 225.
 Alapy János 51.
 Ali 16. 127. 128. 129.
 Alma 76.
 Alnáðorság 38.
 Alsólindva 236.
 Ambrús deák 51.
 Anna, I. Ferdinánd neje 17. 124.
 Anna asszony I. Szlúnyi Anna.
 András mester 241.
 Andrásy Márton 145.
 Angyal János 223.
 Antal uram 145.
 Apafy György 148.
 Appellatio 48. 155.
 Apostolok cselekedeti 120.
 Apponyi István 214.
 Apród 48.
 Arany 34. 120; — fonál 107; —
 láncz 165. 205; — szem 132.
 Árco gróf, ab. 51.
 Aszalóház 40.
 Asszonyom tánca 101.
 Asszú gyümölcs 103.
 Atlacz selyem 29.
 Augusta város 49.
 Ádándér 13.
 Ádám deák 5. 47. 81. 192.
 Ádám uram 87. 110. 159. 203. 205.
 217.
 Ádám Gál 51.
 Ágymelegítő 63.
 Ágoston 178. 189.
 Ágyszerszám 30.
 Álgúk 38.

Bagazia 204.
 Bagoly Györgyné 165.
 Balassa János 51. 216; — Péter
 213; — Zsigmond 51.
 Balassáné 20.
 Balassi I. Balassa.
 Balaton 79.
 Balázs 29. — deák 28. 201.
 Balner András 209.
 Balog Benedek 178.
 Baraczk 79. 80. 178. 198.
 Baradics 156.
 Barbacsit 206.
 Barkó (Zemplén m.) 8.
 Barom 113. 137. 145.
 Basa 118. 127. 128.
 Basarabné 115.
 Battyányi 7. 17. 25. 34. 36. 51. 85.
 94. 106; — Ferencz 137; —
 Kristóf 51; — Orbán 123. 128.
 Battyányiné 32. 96. 114. 210. 211.
 Bába 20; bécsi — 35.
 Bálint deák 168.
 Bálint uram I. Török Bálint.
 Bánffy 67; — Antal 220; — Ber-
 nát 148; — István 51. 68; —
 László 7. 51. 104. 171. 172. 238.
 Bányász. 3.
 Bársony 12. 23. 107. 108.
 Báthory 33. 41; — András 5. 51.
 77. 89. 99. 128. 132. 133. 136.
 138—141. 150. 151. 156. 158.
 232. (részben András uramnak
 írva) — Erzsébet 242. 243; —
 István 241. 242; — Miklós 242.
 Báthoryné 32.

Bebek 21; — György 51.
 Becsér 50.
 Beckrer János 165.
 Benedek deák 107.
 Berencze 137.
 Bergetey Bálint 30.
 Bernárd uram 206.
 Berzenche (Somogy m.) 38.
 Besenyei Jós deák 148.
 Beszprém l. Veszprém.
 Besztercze 39. 40. 42. 43. 132.
 Betegek 98.
 Bethlen Farkas 129.
 Betonika víz 100.
 Beycsi 43.
 Bezerédy Gergely 163. 165.
 Bécs 1. 3. 4. 6. 7. 10 — 15. 19 —
 26. 28 — 30. 32. 33. 37 — 41. 43.
 — 47. 53. 55 — 62. 64. 65. 67 —
 69. 78. 80. 93. 107. 110. 161. 163.
 178 — 185. 190. 192 — 216.
 222. 223. 240.
 Bécsi György 112; — ház 110.
 Béglerbég 16.
 Béles 10. 64. 82. 94. 103.
 Bér (Komárom m.) 79.
 Biblia 175. 178. 182.
 Bika Imre 127.
 Bikkmak olaj 137.
 Birsalma 69. 106. 113.
 Blagay 51.
 Blandrata 183.
 Bocskai György 185. 198.
 Bodonhely (Sopron m.) 18.
 Bogdány Dömötör 212. 213.
 Boglár 108.
 Bolcsér 63. 68.
 Boldizsár 25. 33; — deák 18. 23.
 25. 44.
 Bolondos (Trencsén m.) 104.
 Bonczódfölde (Zala m.) 103.
 Borkő 28.
 Bornemisza 14; — Benedek 51;
 Menyhárt 14; — Pál veszprémi
 püsp. 7, egyébként l. nyitraipüsp.

Borsó 23.
 Borsos 235.
 Bosnyák 8.
 Borbély 189. 221. 242.
 Börkapeza 189.
 Boszniai basa 16.
 Botlika Ferencz, tárnoki, 218.
 Bottyáni l. Batthyányi.
 Both György 33; — János, szép-
 laki 148.
 Bóza 92.
 Bölcső 95.
 Brassay Pál, kolozsvári 148. 165.
 Brassó 129. 232.
 Brazlai posztó 23.
 Buda 11. 16. 233; — i basa 16; —
 István 148.
 Cajetánus l. Kajetán.
 Castaldo. 8.
 Chakor Ferencz 136.
 Chorum János 51.
 Cifra 138. 158.
 Csanádi püspök 50.
 Csapód (Sopron m.) 17. 77.
 Csasz 123. 124. 129.
 Csáfordi 6. 21. 60. 83. 91.
 Csáktornya 54.
 Csáky 92. 98. 191; — László 23
 — Mihály 125.
 Csány (Zala m.) 6. 36. 79. 233. — i
 6. 36. 58. 60. 61. 64. 103. 111. 112.
 212. 213; — Akáczius 9. 34.
 Csehek 1.
 Cseh Bród 1. 2.
 Csejte (Nyitra m.) 197.
 Csepreg (Vas m.) 14. 180. 207.
 219.
 Cseresznye 17. 22. 23.
 Cseri major 69.
 Csillag jóslat 226.
 Csornai prépost 51.
 Csorgó 16. 38.
 Csuny (Mosony m.) 16.
 Czenk (Sopron m.) 72.
 Czinfalva (Sopron m.) 60,

Czipó 79. 80. 82. 94.
 Czobor 51.
 Czukarom kandi 28.
Daczó Bernát 148; — Máté 147.
 151; — Pál 148.
 Dajka 98. 106.
 Darabont 194.
 Dámvad 72.
 Deák nyelv 175. 181. 182. 190.
 201.
 Decsy István 148.
 Dempsedy Máté 147.
 Derékalj 30.
 Dessewffy 51.
 Dézma 166.
 Dinnye 9. 32. 45. 76. 81. 194.
 Disznó 35.
 Dobó István 51.
 Dobóné 168.
 Dobos János 200. 234.
 Doktor 10. 24. 25. 31. 32. 61. 62.
 65. 73. 87. 91. 92. 98. 156.
 Dolmány 22. 26. 204; — ka 107.
 Dörgecs 103.
 Drinápoly 124. 149. 152.
 Drágfyné 139.
 Druget György, homonnai 244.
 Duránczai baraczk 216.
Eck gróf 51. 216. 217.
 Ecsed 163. 164.
 Egeralja 108.
 Eger 7.
 Egri püspök 50. 193.
 Ékes 41.
 Elevengyömbér 55.
 Eperjes 51.
 Erdély 4. 32. 83. 89. 115. 119. 169;
 — i István 183.
 Erdődy 66; — Peter 8. 18. 50. 51.
 (részben bán uram néven)
 Erősség 99.
 Esztergom 7. 222.
 Ezréim uram 104.
 Ezüst 52. 54. 120. 238.
 Érsek 43. 48. 60. 62.

Fabricius Pál 226.
 Farathos Gergely 120.
 Farkas uram 82. 239.
 Farsang 31. 57.
 Fegyverderék 205. 208.
 Fejal 30.
 Fejérruha 65.
 Fejérvár 88. 128. 170. 224. 233.
 Fekete Albert 208.
 Felföld 21.
 Fenyő 69.
 Ferdinánd (I.) »király«-nak írva:
 1. 6. 9. 11. 14. 19. 71. 144.
 160, (Ferdinánd király) 223;
 »császár«-nak írva: 23—25. 28.
 30. 31. 36. 39. 40. 45. 46. 48.
 55—58. 61. 62. 66—68. 106. 110;
 »ő fölsége«-nek írva: 8. 164.
 165.
 Ferdinánd főherczeg »király fia«
 néven 16. 96.
 Ferencz 29. 33. 35. 39 — 41. 44 —
 48. 52 — 55. 58 — 65. 67 — 69.
 78. 88. 97 — 100. 104. 107. 108.
 110. 112. 113.
 Ferencz, szent, bélese 100; — po-
 hara 215.
 Ferencz pap 152.
 Ferencz uram 128. 129. 132. 133.
 135. 136. 138. 139. 181. 185. 195.
 196. 198. 203. 212. 217. 234.
 Ferencz uramné 60.
 Ferkó 14 — 22. 24 — 27. 29 — 31.
 33. 36. 39. 41. 43. 49. 50. 52. 56
 — 58. 65. 95 — 100. 104. 106 —
 110. 157; — eska 23.
 Fertő 48. 37. 53. 54. 73; — köz
 219. 225.
 Fluxus 66.
 Fogaras 117. 122. 124. 129. 131.
 132. 135. 139. 142 — 144. 146 —
 150. 153. 154. 157. 165. 168 —
 172. 174. 236. 237. 242.
 Forgács Ferencz 1. váradi püspök.
 Fölső ruha 204.

Fölsőlindva 17.
 Fölsőrendház 83.
 Francia király követe 118. 152.
 Franczusok vize 61.
 Frangepán István 51.
 Frater György 123. 124. 127. 128.
 131. 135. 136. 138. 143. 147. 150.
 Frigy 207.
 Fukarok (Fuggerek) 51.
 Fű 95.
 Füles (Föles, Files, Sopron m.)
 24. 66.
 Fülöp (II.) spanyol király 61.
 Fűszerszám 50.
 Fűsztüi Mártonné 80.
Gabona 35.
 Gabriel 8. 21. 42. 83. 90. 153. 154.
 159. 160; — deák 104. 133.
 Gajetán I. Kajetán.
 Galacz 116.
 Galamb 27. 29.
 Garádics 156.
 Gábor 76. 78. 136. 137.
 Gáspár doktor 16. 20. 22. 42. 43.
 100.
 Gerezd (Nagy- és Kis-, Sopron m.)
 78.
 Gerendy Márton 120.
 Gergely pápa 183.
 Gerlicze 27.
 Geszthy János 51.
 Gokánfalva (alkalmasint a sopron-
 megyei Gogánfa értendő) 195.
 Gomb 13. 109. 204.
 Gomba 37. 41.
 Gondviselő 137.
 Gordács 23.
 Görög 153; — láda 20.
 Gregoriáncezi Pál I. győri püspök.
 Grécz 8.
 Gritti 222.
 Gulya 69.
 Guzman 12.
 Gyczy 155; — György 156; — Far-
 kas 195.

Gyoles 120.
 Gyöngy 3.
 Győr 20. 31. 55. 56.
 György uram 11. 27. 81. 185.
 Győri püspök 50; — tábor 7. 19.
 Győrik Kelemen 53.
 Gyórkó 59.
 Gyulafy László 206.
 Gyulay Miklós 15.
 Gyurkicza László 148.
 Gyűlés 31. 62. 178. 212. 213. 234.
 240. 241. 242. 245.
 Gyümölcs 37. 45. 103. 109. 144.
 Gyűrű 49.
Hagymásy Lestár 102.
 Hal 37. 67. 82. 108; — ára 36; —
 tartó 100.
 Halász 8; — at 36. 57. 77. 108.
 Haller Péter 232.
 Halolti 24.
 Harang 212.
 Havaseli vajda 8. 115. 136.
 Havasiak 103.
 Hán, (Hanság) 56.
 Háló 212.
 Hásságyi Borbála 33.
 Házsöprő 23.
 Hegyes tör 209.
 Hegyfalva 219; — kő 100. 225; —
 vám 190.
 Herberstein 4.
 Herczeg 6. 87.
 Hideglelés 113. 114.
 Him 49.
 Himlő 97. 134. 150.
 Himperg 64.
 Hintó szekér 48.
 Hodász 222.
 Hofmester 190.
 Hóharmat 107.
 Hokmester 4. 8. 48. 163.
 Holdolás 233.
 Homonnai 51.
 Hó pénz 116.
 Horpács 59. 195. 199.

Horvát 47. 107; — Gáspár 51; —
 Márk 51; — Miklós 112; —
 ország 35. 57. 60.
 Hosszutóty Bernátné 77.
 Hushagyó 21. 102.
 Huszt 119. 120. 121. 122. 225.
 Hüter 64.
 Ibraim 221. 223.
 Ida (Nagy Ida, Kolos megye) 85.
 165.
 Iktatás 168.
 Ilona asszony 29. 35.
 Imperium 11. 198.
 Inas 109.
 Indiai damasz 11.
 Ing 48. 206; — alsó 204.
 Ir 42. 105.
 Irha 29.
 Ispikanard olaj 173.
 István uram 80. 81. 197.
 Iváncsi 24; — Péter 103.
 Izabella, I. János neje 44. 118. 127.
 129. 144. 146. 148. 168.
 Izráel 177.
 János deák 27. 118. 199. 211. 216.
 János (I.) 135. 222; — (II.) »király
 fia« néven 144. 232; — »János
 király fia« néven 180. 183; —
 »fejedelem« néven 169. 171.
 Jegygyűrű 48.
 Jónás 107.
 Julius doktor 59. 62. 63.
 Jurisics Miklós 51. 223.
 Jursity 236. 237.
 Kajetán 27. 29. 33. 186. 207.
 Kalán 52.
 Kalendárium 76.
 Kalamáris 235.
 Kalomár 12.
 Kamáncze 209.
 Kamarjay 38.
 Kancellárius 5—7.
 Kanizsa 16. 20. 31. 38. 39. 46. 79.
 85. 95. 233; — y Lászlóné 9.
 Kappan 72. 88.

Kapu 17. 34. 56. 67. 74. 76. 79. 85.
 235.
 Kapornaki apát 51.
 Karisia 22.
 Karvaly 25. 26. 96. 178. 192. 194.
 214.
 Kassa 51. 83. 162. 163. 164. 165.
 245.
 Kastély 4.
 Kata asszony 92.
 Katafalva 222.
 Katona Ferencz 80.
 Katóka 242. 243.
 Kazul 124. 186.
 Károly főherczeg 62. 179. 211.
 Kárpit 112. 238.
 Kászon basa 16.
 Kátay György 48. 107.
 Kávásy Albertné 141; — Jób 154.
 Kecsed 168. 169.
 Kecske 137.
 Kegyes 27. 28. 41. 73. 87.
 Kelemen 178. 192. 193. 194.
 Kelevény 73.
 Kelis 16.
 Kemény István 221.
 Kendy Ferencz 8. 122. 146. 147.
 165. 232.
 Kencstartó l. Frater György.
 Kerechenyi 214; — László 51; —
 — né 14.
 Kereszlág 87.
 Keresztúr 17. 23. 31. 34. 36 —
 38. 40. 45. 47. 56. 59. 60. 63. 64.
 67. 68. 95. 100. 101. 191. 192.
 196. 201. 206.
 Keresztúri tó 36; — udvar 56.
 Keresztyén 117; — anyaszentegy-
 ház 91; — ség 222.
 Keszkenőcske 10.
 Kevesi András, veszprémi püspök
 50.
 Keztyű 212.
 Kép 72. 141. 210.
 Kiköcsén 214.

Kinsperger 18; — né 37.
 Király embere 168; — képe 6.
 Kirchsschlag 87.
 Kis-Szeben 51.
 Kis-Várda 180.
 Kocsis István 92.
 Kocsy 76.
 Kolosvár 5.
 Komárom 187.
 Komédia 205.
 Komlós 52. 64. 65. 69. 93. 103.
 Konyha szerszám 238.
 Koronázás 240. 241. 242.
 Kosonna habarnicza 102. 138.
 Koszorú 49.
 Kosztanik 239.
 Kópja 79. 160.
 Kükény 80.
 Köntös 48. 109.
 Körmend 220. 223.
 Körmöczbánya 51.
 Körtvély 13. 33. 41. 57. 178; —
 előőr 41.
 Köszvény 132.
 Köteles 165.
 Követ 11. 19. 145. 152. 161.
 Kövi hal 59. 64. 73.
 Kőeső 78.
 Kőszeg 219. 220. 221. 222. 223.
 Krabat 92.
 Krems 29. 44. 45. 47.
 Kristóf uram 54. 56. 118. 133. 158.
 161. 180. 191. 206. 217. 236. 237.
 240.
 Krusyth 51.
 Kunbiróság 91.
Ladom 9.
 Ladony Demeter 10.
 Lajos (II.) 135.
 Lant 30.
 Latin nyelv I. deák nyelv.
 Lábmelegítő 63.
 Lánecz 212.
 Lánzsér 69. 113.
 László király (II. Ulászló) 46.

László uram 172.
 Lencsés 46.
 Lendva (Lindva) 99. 104. 237; Al-
 só -- 236; Fölső — 17.
 Lengyel 28; — Márton 44.
 Leoka I. Léka.
 Letovanics 240.
 Leuka I. Léka.
 Lestár 31.
 Légyfogó üveg 26.
 Léka 2. 3. 9. 17. 22. 30. 34. 38. 56.
 59. 67. 74. 86--89. 91. 96--99.
 109. 110. 112. 217; — i bíró 8;
 — i ház 5. 66.
 Liktarium 69.
 Linz 222.
 Lippa 6; — i 161.
 Listius 193. 194.
 Liszt 37. 67.
 Lizimachus pénz 132.
 Lovász mester 18.
 Ló 135. 137. 153.
 Lórom gyökér 15.
 Lós 24; — i szőlő 17.
 Lótanító 217.
 Lőcse 51.
 Lőrincz 10; — falvay Kristóf 205.
 Lud 72. 88; — fi 3. 54.
 Luther 61.
Macedoniai Péter 51. 62.
 Madár 211.
 Madarász 211. 212; — at 77.
 Magyarország 92. 131.
 Majláth 30. 49. 71; — Gábor 82.
 134. 150. 172. 237; V. Ö. Gab-
 riel és Gábor jelszavakat; —
 István 123. 124. 218. 224. — Ist-
 vánné 6. 115. 116. 121; — né
 44. 87. 90. 95. 115. 234.
 Majoros 137.
 Makária körtvély 37. 102. 106.
 Makdon asszony 224.
 Makkos Ambrus 41.
 Makray 158. 161; — Lukács 137.
 Malomi Péter 97.

Markó uram 110.
 Margit asszony 84.
 Marcheck 3.
 Markos Péter 225.
 Marsin 84.
 Maskara 27.
 Mákos rétes 103.
 Márczius szele 66.
 Mária, Miksa király neje, 22—25.
 32. 33. 37. 38. 41. 42. 54. 57. 62.
 171. 197.
 Máté deák 116.
 Mecklenburgi herceg 58.
 Meddő tehén 137.
 Meggyónás 234.
 Megnyírás 23.
 Menezesné 158.
 Memyegző 22. 31. 32. 43. 47. 50.
 53—55. 102. 145—148. 150. 218.
 238. 244.
 Mester 185. 187. 188. 189. 191. 209.
 Metéllés 90.
 Ménes 69. 137.
 Méray 51. 66.
 Miklós Pál 53. 107. 180. 202.
 Miksa »cseh király«-nak írva: 1.
 13. 24. 25. 29. 40; »király«-nak
 írva: 32. 33. 35—37. 40. 41. 43.
 106. »császár«-nak írva: 187—
 191. 196. 198—200. 203. 205. 215.
 216; — fiai 205; — udvara 171.
 Mise 6. 7. 56.
 Moldvaiak 146.
 Mollard 180. 197. 200. 203. 205;
 — né 194. 196. 205. 206.
 Monyorókerék 54.
 Morha 53. 149.
 Mosóné 23.
 Muraköz 16.
 Muskatály alma 37. 102. 106. 192;
 — körtvély 41.
Nadrág 22. 45.
 Nagy István 187; — Szombat 51.
 Naptár. 76.
 Natuliai basa 222.

Nádasd 218. 220. 221.
 Nádasdy 160; — Ferencz: I. Ferencz,
 F. uram, Ferkó, Ferkócska sza-
 vak alatt; — Gáspár 83; —
 Kristóf 240. 241. V. ö. Kristóf
 uram; — Márton 85; — Orso-
 lya 245.
 Nádméz 28.
 Nádorispán (nagyrispán) 9. 91. 129.
 Nátha 34. 35. 69. 113.
 Nevetlen körtvély 37.
 Német 129. 164. 181. 182. 188; —
 császár 222; — ház 160; —
 nyelv 175. 190. 201; — ország I.
 Imperium; — pénz 67.
 Nikoletom 194.
 Nyalábvár 123.
 Nyavalya 10. 111.
 Nyáry Bernát 236.
 Nyest 26.
 Nyitrai püspök 50.
 Nyuszt 12.
Óbudai prépost 51.
 Okulár 43. 145.
 Olasz, galamb 28; — lótanító 217;
 — nyelv 27; — ország 6. 28.
 63. 141.
 Oláh Balázs 132. 147; — István
 10. 161; — Miklós I. érsek és
 kanczellárius alatt.
 Olt 131.
 Oltás 38.
 Orátio 130. 137.
 Orbán deák 122. 127.
 Orda 137.
 Orgonás Demeter 169.
 Oroszy Péter 116. 119. 127. 129.
 Orsolya asszony 24. 25. 98. 106. 108.
 Orsolya (szent) bélese 81. 82. 88. 106.
 Ország 32. 36. 121. 165; — gyűlés
 I. Gyűlés; — követe 142. 143.
 144; — Kristóf 51; — szolgálai 13.
 Orvosság 24. 42. 59. 60. 87. 106. 110.
 Ótvar 97.
Öreg ifju 22.

Örök szolga 59.
 Öszvér 219.
 Öv 10.
 Öry Mihály 59.
Pacsod (Zala m.) 79.
 Paizs 160.
 Paksy 51.
 Papiros 36.
 Pap 56.
 Paplan 30.
 Patak 163.
 Patika 42. 65.
 Patikárius 69.
 Pál 151.
 Pálosy Miklós 148. 171.
 Pálffy Péter 51.
 Pálffyné 212.
 Pánczél 209.
 Pápa 128. 129 ; — követe 61.
 Pápa város 4. 196. 223.
 Párna 30.
 Páva 88.
 Pekry Lajos 220. 222.
 Percz 72. 79. 80. 82.
 Perényi 163 ; — Gábor 51. 119 ;
 — György 187 ; — János 122 ; —
 Péter 129.
 Pereszlegi 41.
 Pernesz 47.
 Perneszit l. P. György.
 Perneszit György 3. 4. 6. 38. 55.
 V. ö. György uram.
 Personalis praesentiae 240. 241.
 Perzsiai király 31.
 Pestis 6. 17. 60. 62. 63. 113. 191. 213.
 Pethő 162. 163. (kapitány uram
 néven) 244 ; — János 51. 209.
 210 ; — Gáspár 243.
 Petrovits 147. 148. 158.
 Pécs 16 ; — i püspök 20. 50 ; — y
 Farkas 5 ; — Márton 45. 46. 52.
 54. 55. 107.
 Pénz 36. 39. 167. 197.
 Péter deák 171 ; — vajda 224 ; —
 doktor 20.

Pillagó 107.
 Pitar János 133.
 Pisztráng 58 ; — os patak 57. 108.
 Plébános 166.
 Podmaniczky Rafael 36. 39. 40.
 Pogácsa 79. 80.
 Pohár 52 ; — szék 48. 53.
 Poky Menyhért 162. 163.
 Polány Sebestyén 156.
 Polgár 190. 201.
 Pomagy 37. 53. 54.
 Poór Albert 41.
 Porkoláb 117. 151. 231.
 Poroszká 132.
 Posztó 23. 109.
 Pozsony 9. 12. 13. 17. 18. 20. 21.
 25. 31 — 37. 39. 40. 46 — 48. 50.
 52—55. 93. 119. 213. 214. 216.
 217 ; — i ispán 122.
 Pósta 6. 222. 232.
 Prága 1. 30.
 Predikátor 46. 60. 63. 64. 105. 183.
 245.
 Prém 92. 108.
 Prinyi l. Perényi.
 Prókátor 147. 165. 169.
 Pruky Balázs 45.
 Puparker 233.
 Puska 221.
 Putton 102.
Quadrío 61.
Rablás 146.
 Rajky János 135.
 Ravony 2. 10.
 Rábaköz 219.
 Rántott hal 101.
 Regede 225.
 Retek 17.
 Récsei 6. 10 ; — István 123.
 Révayak 51.
 Rohonecz 25.
 Rothadás (száj-) 242.
 Rovás pénz 245.
 Rusztán basa 152.
Sajt 137.

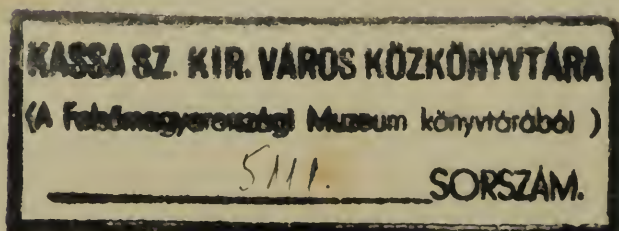
- Salamon 181.
 Salétrom 221.
 Salzburg 34.
 Sár 219.
 Sárkány 4. 11 — 13. 21. 26. 32. 49.
 52. 53. 78. 90. 95. 96. 106. 109.
 137. V. ö. Antal uram.
 Sárood 37.
 Sárvár 5. 7. 15. 18. 22. 23. 29. 30.
 36. 38 — 40. 43. 45. 53. 56. 60.
 67. 68. 70 — 77. 79. 81. 82. 84.
 85. 87. 90. 92. 94 — 97. 99 —
 103. 105. 106. 107. 109. 111 —
 114. 144. 155 — 157. 162. 175.
 194. 219. 221. 222. 224. 235.
 242.
 Sás 95.
 Sbardalath 178. 198. 210.
 Schlickek 2.
 Scipio gróf 62.
 Scordium 69.
 Sebgyógyító 61; — kötés 65; --
 orvos 61.
 Segesvár 232.
 Segéd György 5.
 Selindy János 136.
 Selmecz 51.
 Selye 137.
 Selyem 29.
 Semlyedara 191.
 Semjén 219.
 Sennyey Pál 148.
 Serédy Gáspár 51.
 Sibolti Demeter 193. 194.
 Sibrik 50. 221.
 Sittke 24.
 Sisak 209.
 Sokoró alja 73.
 Sófi asszony 224.
 Sokadalom 162.
 Somló 141.
 Somor János 225.
 Sopron 3. 51. 68. 94. 223.
 Söstej 82. 102.
 Söjtör 17. 34. 48. 78. 155.
 Söptei György 203.
 Spahi 222.
 Spanyol 31. 80. 217; — ország
 179; -- udvarhölgyek 8.
 Sprincz 192. 194. 195.
 Spárga 8. 38.
 Stenízsnnyák 25. 33. 44. 49. 57. 106.
 Suba 12. 48.
 Sült hal 103.
 Süly 1.
 Svendi 193.
Szabó János 71; — Pál 8; —
 Péter 127.
 Szalay János 88. 116. 117. 218; —
 Pál 42. 65. 159.
 Szalonna 35. 74.
 Szalolnok==Szalonak.
 Szalonak 154.
 Számvétel 139. 147. 152.
 Számvevő 150.
 Szán 73; — kázás 89.
 Szász herczeg 7.
 Szászok 131.
 Szászsebesi királybíró 232.
 Szeben 141. 232.
 Szecsődi István 238.
 Szegfűszín 92.
 Szekér 68. 153.
 Szekeres ló 48. 68.
 Szelestey Miklós 223.
 Szemcsey László 102.
 Szenyér 69.
 Szent Gotthárd 51; — Grót 79; —
 György 146; — Györgyi Gábor
 240. 241; — Györgyvár 79; —
 Iván 133; — Lászlai 137; —
 Lukács 44; — Mártoni apát 51;
 — Miklós 17. 22. 24. 34. 38. 40.
 100.
 Szerdahelyi Péter 238.
 Szerecsen 186; — dió 55.
 Széchy István 131; — né 15. 30.
 Székely 231; — föld 146; — Lu-
 kács 10. 51; — Pál 122; — Vá-
 sárhely 115.

Székes-Fehérvár l. Fejérvár.
 Széky Máté (mohai) 139. 147.
 Sziget 17. 24. 38. 39. 233.
 Szilva 76.
 Szlúnyi Anna 48. 52. 103; — asszony
 44. 62. 63; — Dorottya 240.
 — Ferencz 44. 47. 52. 203. 239;
 Szoknya 48. 73. 92.
 Szolga 171.
 Szolnok 6
 Szőkefalvi János 148.
 Szülő 39.
 Szőnyeg 20.
 Sztríznak 140.
 Sztropkó 245.
 Szünnye 12.
 Szület 83.
Tafota öv 24.
 Tagy 242.
 Tahy 5. 14; — Bernát 35; —
 Ferencz 51. 67. 68.
 Tamás, szent, bélese 72; — napja
 5. 11.
 Tamás uram 225.
 Tanács 8.
 Tarkó 67.
 Tarnóczy Jakab 27. 195; — né 51.
 Tata 46.
 Tatár 31. 222.
 Tál 52.
 Tányér 52.
 Társzekér 85.
 Tátika 79.
 Teffenpakher 51.
 Teke 85. 133. 134. 136.
 Temesvári ispán 5.
 Tengeri rák 101.
 Terebes 163.
 Terjék István 218; — Tamás 21.
 Tersaczk Miklós 46. 51. 105.
 Testamentum levél 152.
 Teve 233.
 Thurzó 51.
 Tikfi 3.
 Tinini püspök 50.

Tinta 36; — hal 102.
 Tyrlei apát 51.
 Tisztartó 116. 132. 139.
 Tok 76. 81.
 Tolna 187. 233.
 Tor 18.
 Torma András 131. 137; — János
 147. 167; — Márton 148.
 Tórnőve 2.
 Tótország 58; — i urak 222.
 Török 4. 16. 21. 32. 57. 58. 60. 73.
 78. 79. 125. 195; — arany 34;
 — Bálint 71. 118. 143; — császár
 31. 123. 124. 129. 149. 186. 219.
 221. 223. 224; — Ferencz 51.
 83. 93. 196. 197. 209; — Lád
 164; — ló 72. 79. 209; — nyelv
 70; — ország 115. 151. — Pál
 210; — rablás 73.
 Törvény 44; — szolgáltatás 169.
 Tranquillus 44.
 Tuja por 105.
 Tuna 102. 106.
 Tung 102.
 Túke Benedek 180.
Udvar 6. 14. 45. 66; — bíró 66.
 Ugnoth (Ungnad) 51.
 Uszay Jánosné 17. 99.
 Újhely (Német) 55. 185. 188. 190.
 191. 208. 222; — i polgár 200.
 Újság 124.
 Újtestamentom 225.
 Úrgomba 25. 41. 213.
 Úti kamora szék 18.
 Ünő 69.
Vad 4. 72. 81. 82; — ászat 4. 72.
 Vajas béles 76.
 Varasd 222.
 Varatkay János 115.
 Vasvár 113.
 Váczi püspök 50.
 Vágly János 135.
 Vánkos 30.
 Vár 44.
 Várad 123. 225; — i püspök 14.

Várkonyi Pál, pochteleki 148.
 Vásárlás 149.
 Vászón 25; — nadrág 185.
 Velenceze 12. 49. 52. 53. 54; — i
 követ 61.
 Vemhe 137.
 Verancsics Antal l. egri püspök.
 Verbőczy 135. 136.
 Veszprém 32; — i püspök 7. 50.
 Vesződy Lázár 148.
 Vén asszony 48. 118.
 Villám kovács 82.
 Vincz (Al-) 8. 160. 231.
 Virág esőtörtők 151.
 Viza 59. 113.
 Vizvár 118.
 Völcese 59. 185.
 Vörösbor 59.
Zala 37; — vári apát 51.
 Zay 20; — Ferencz 51.
 Zancsák 237.

Zágrábi püspök 50. 67.
 Zelenka körtvély 216.
 Zichy 6; — István 49. 135. 152;
 — György 184.
 Zólyom 51.
 Zrinyi 37. 38. 51. 54. 67. 193; —
 Miklós 7. 8. 244. (részben bán
 uram néven).
 Zsaládja 103.
 Zsenyeyi 6. 11. 13. 22. 32. 33. 34.
 42. 43. 44. 47. 53. 56. 60. 67. 78.
 97. 185. 235; — v. ö. Ferencz
 uram.
 Zsenyeyiné 80.
 Zsenye 103.
 Zsidó, Ábrahám 152.
 Zsinór, vörös 109.
 Zsófi asszony 224.
 Zsuzsánna asszony 1. 19. 37. 44. 73.
 80. 101.

32/0723

DB
932
.2
N3A4
1882

Nádasdy, Tamás
Nádasdy Tamás nádor

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 25 02 10 004 5